

R A J A P O R T I N S A U N A

Hienovarainen kunnostussuunnitelma Suomen
vanhimpaan yleiseen saunaan

R A J A P O R T I N S A U N A

Hienovarainen kunnostussuunnitelma Suomen
vanhimpaan yleiseen saunaan

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Sisustusarkkitehtuurin
tutkintoon johtava
aikuiskoulutus
Opinnäytetyö
Syksy 2007
Pietilä Anna-Mari

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma

PIETILÄ, ANNA-MARI: Rajaportin sauna: hienovarainen kunnostussuunnitelma Suomen vanhimpaan yleiseen saunaan

Sisustusarkkitehtuurin opinnäytetyö, 90 sivua, 29 liitesivua

Syksy 2007

Ohjaajat: Keto Maarit ja Rantapuska Elina

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on Rajaportin sauna: hienovarainen kunnostussuunnitelma Suomen vanhimpaan yleiseen saunaan. Rajaportin sauna on Suomen vanhin käytössä oleva yleinen sauna, joka sijaitsee Tampereella Ylä-Pispalassa. Helmikuussa 1895 Hermannin Mooseksenpoika Lahtinen ja hänen vaimonsa Maria Vilhelmiina Vilhelmintytär vuokrasivat tontin, jolla alun perin puurakenteinen sauna sijaitsee. Nykyisen kivirakenteisen saunarakennuksen katsotaan aloittaneen toimintansa vuonna 1906. Nykyisin saunan omistaa Tampereen kaupunki ja toiminnasta vastaa Pispalan saunayhdistys ry.

Rakennuksessa on yhteensä noin 113 neliötä ja tilat ovat osittain kahdessa kerroksessa.

Rakennuksen suurimpina ongelmina ovat tällä hetkellä sisäntuloteisen ahtaus, kassaluukun sijainti ja koko, wc-tilojen, suihkujen ja lukittavien säilytyslokeroiden puute, sähkötaulun ja siivousvälineiden sijoitus naisten pukuhuoneeseen, puutteellinen valaistus ja ilmanvaihto sekä pintojen kuluneisuus. Työni tavoitteena on löytää ratkaisut näihin ongelmiin ja samalla luoda kokonaisuus, jossa paikan tyyli, henki ja tunnelma säilyvät. Lisäksi tavoitteenani on suunnitella niin entisille kuin uusillekin asiakkaille turvallinen ja visuaalisesti kaunis tilakokonaisuus, jossa he voivat kokea jotain arjesta poikkeavaa.

Jotta uudet wc-tilat saadaan sijoitettua järkevästi pukuhuoneiden yhteyteen, kokevat eteinen, kassakoppi ja pukuhuoneet suurimmat tiloja koskevat muutokset verrattuna nykyiseen tilanteeseen. Pesutilat ja lavot säilyvät lähes entisenlaisina. Ainoana suurena muutoksena ovat pesutiloihin sijoitettavat uudet suihkut. Suurimmat muutokset tilojen väritysten osalta koskevat pukuhuoneita. Uusien wc-tilojen värityksissä on viitteitä saunan historiaan. Pesutilojen ja lavojen värimaailmat jäävät entisenlaisiksi. Valaistus menee uusiksi kaikkien tilojen osalta. Suunnitteluprosessin lopputulos on harmoninen kokonaisuus, jossa vanha ja uusi muodostavat yhdessä luontevan liiton.

Asiasanat: sauna, yleinen sauna, saunakokemus, paikan henki, toimivuus, turvallisuus

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Design

PIETILÄ, ANNA-MARI: the Sauna of Rajaportti: a delicate renovation plan of the oldest public sauna still operating in Finland

The thesis of the interior design, 90 pages, 29 attachment pages

Autumn 2007

Supervising teachers: Keto Maarit and Rantapuska Elina

ABSTRACT

The topic of this thesis is the Sauna of Rajaportti: a delicate renovation plan of the oldest public sauna still operating in Finland. The Sauna of Rajaportti is located in the area of Ylä-Pispala, in the city of Tampere. In February Mr Hermann Mooseksenpoika Lahtinen and his wife Mrs Maria Vilhelmiina Vilhelmintytär, rented this part of the land that the sauna is located. The building was first wooden, later it was built from rock. The operation as public sauna started in 1906, more than hundred years ago. The land and the building is nowadays owned by the city of Tampere and the Pispala Sauna Association (Pispalan saunayhdistys ry.) is in charge of the operations.

The building consists in total of 113 square meters in two floors. The main problems and therefore focus points in the renovation plans are the narrowness of the entrances, the location and the size of the ticket office, the lack of toilets, showers and lockers, electricity box and the cleaning equipment in the ladies' dressing room, inadequate and insufficient lighting, air-conditioning and the worn-out look in the inner floors and walls. The aim of this renovation plan is to find solutions for the issues above, and in the same time create a safe, functional and visually pleasant space that keeps the old atmosphere and gives the clientele experiences opposite to the everyday life.

The entrances, the ticket office, the lack of toilets and the dressing rooms are the spaces that will more changed the most, which allows the new toilets to be placed into the dressing rooms. The washing space and the heated sitting area will remain mostly the same as they are currently, just new showers will be added. The dressing rooms will have completely new colours, whereas the colours of the new toilets reflect to the historical past. The colours of the washing space and the heated sitting area will not be changed. The lighting of the spaces is completely renewed. The result of this delicate renovation will be a combination of different spaces that combine a harmonic whole, reflecting to the past but meeting the modern day standards and demands.

Key words: sauna, public sauna, sauna experience, atmosphere, safety, functionality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SAUNA	2
2.1 Sauna käsitteenä	2
2.2 Saunan historiasta meillä ja muualla	4
2.3 Saunan entisaikaiset toiminnot	7
2.4 Saunan muuttuneet funktiot – sauna nykyisin	9
3 YLEISET SAUNAT SUOMESSA	12
3.1 Yleinen sauna, kaupungeissa asuvien saunattomien pelastus	12
3.2 Yleisten saunojen arkkitehtuurista	14
3.3 Yleisen saunan sosiaalinen merkitys	15
4 RAJAPORTIN SAUNA	18
4.1 Suomen vanhin käytössä oleva yleinen sauna	18
4.2 Pispalan saunayhdistys ry	22
4.3 Rajaportin sauna suunnittelukohteena	22
5 SUUNNITTELUKOHTEEN TAVOITTEET JA RAJAUS	26
5.1 Saunan nykytila	26
5.2 Tilasuunnittelun tarpeet ja ongelmakohdat	35
5.3 Mahdollisuudet ja rajoitukset	36
5.4 Suunnittelutyön tavoitteet	37
5.5 Rajaus	38

6 SUUNNITTELUPROSESSI	40
6.1 Tilaohjelma	40
6.1.1 Eteinen, kassakoppi, pukuhuoneet ja wc-tilat	41
6.1.2 Pesutilat ja lavot	43
6.1.3 Rakennuksen muut tilat	46
6.2 Materiaalit	46
6.2.1 Eteisen, kassakopin, pukuhuoneiden ja wc-tilojen materiaalit	46
6.2.2 Pesutilojen materiaalit	47
6.2.3 Lavojen materiaalit	49
6.3 Valaistus	50
6.3.1 Eteisen, kassakopin, pukuhuoneiden ja wc-tilojen valaistus	51
6.3.2 Pesutilojen ja lavojen valaistus	52
6.4 Toiminnallisuus	53
6.5 Turvallisuus	54
7 TILASUUNNITELMA	56
7.1 Eteinen	57
7.2 Kassakoppi	60
7.3 Naisten ja miesten pukuhuoneet	63
7.4 Naisten ja miesten wc:t	72
7.5 Pesutilat ja lavot	76
8 ARVIOINTI	82
8.1 Suunnitelman arviointi, tavoitteiden saavuttaminen	82
8.2 Prosessi	82
LÄHTEET	84
LIITTEET	89

1 JOHDANTO

Tulevan opinnäytetyöni aihetta miettiessäni oli selvää, että halusin tehdä jotain sellaista, jota en ollut aiemmin tehnyt ja jossa riittäisi haastetta ja mielenkiintoa koko pitkän ja kuluttavan prosessin ajaksi. Ajatusta lopullisesta aiheesta miettiessäni oli vuoden 2006 toukokuu jo lopuillaan ja tuleva kesä ja sen kesämökkireissut kutkuttivat jo mieltä. Mökkeilyyn kuuluu mielestäni olennaisena osana saunominen. Tästä mielessäni tapahtuvasta ajatusprosessista syntyikin idea siitä, että mikseipä opinnäytetyöni aiheena voisi olla sauna. Tarkemmin ajatusta pohtiessani asia oli selvä.

Alkajaisiksi selailin internetistä eri sauna-aiheisia sivustoja. Muutaman muun vaihtoehdon jälkeen päädyin lopulliseen kohteeseeni eli Tampereella sijaitsevaan Rajaportin saunaan, joka on Suomen vanhin yhä käytössä oleva yleinen sauna. Tiesin saunasta aluksi hyvin vähän, mutta saunan kotisivuja selaillessani se alkoi kiinnostaa aina vain enemmän. Aihe ja kohde tempaisivat heti mukaansa ja prosessi lähti käyntiin vauhdilla. Vielä tuolloin en tiennyt, mihin olin ryhtymässä ja ehkä niin olikin hyvä, sillä en vielä tuolloin tajunnut kuinka haastavasta ja vaikeasta kohteesta olikaan kyse.

Yli sadan vuoden ikäisen Rajaportin saunan omistaa nykyisin Tampereen kaupunki. Kaupungin sijasta toiminnasta vastaa Pispalan saunayhdistys ry.

Kyseessä on fiktiivinen työ, jonka tekeminen on lähtöisin omasta mielenkiinnostani. Opinnäytetyössäni käsittelen koko sauna-aihetta laaja-alaisesti. Itse suunnitteluprosessin ja tilasuunnitelman kuvaamisen lisäksi selvitan yleisesti saunan käsitettä, historiaa, aiempia käyttötarkoituksia ja merkitystä tänä päivänä. Koska valitsemani kohde on nimenomaan yleinen sauna, paneudun syvällisemmin yleisten saunojen historiaan, arkkitehtuuriin ja sosiaaliseen merkitykseen. Suunnittelutyössä tärkeimpiä tavoitteitani visuaalisuuden ja tilallisuuden ohella ovat turvallisuus ja toiminnallisuus. Rakennuksen historiasta johtuen tavoitteenani on paikan tyylin, tunnelman ja hengen säilyttäminen unohtamatta saunojen mieliin jäävää ikimuistoista saunakokemusta.

2 SAUNA

2.1 Sauna käsitteenä

Sauna voi tarkoittaa huonetta, jossa lauteilla ollen hikoillaan kiukaan lämmössä, otetaan löylyä ja peseydytään. Se voi myös tarkoittaa rakennusta tai huoneryhmää, jossa on saunahuoneen lisäksi muita huoneita. Saunassa käydään läpi saunomisen kaikki vaiheet, hikoilun ja peseytymisen lisäksi myös vilvoittelu, lepääminen ja pukeutuminen. Sauna voi lisäksi tarkoittaa lämmitettyä saunaa ja siellä saunomista yleisesti tai kylpemispaikkaa yleisesti. (RT 91-10440, 2.)

Eri tyyppisiä saunoja voidaan ryhmitellä sekä sijainnin että käytön mukaan. Erillisiä saunarakennuksia ovat pientalojen erilliset saunat eli pihasaunat (Kuva 1). Ne voivat olla joko asuinrakennuksesta erillään olevia saunarakennuksia tai vaihtoehtoisesti ne voidaan sijoittaa talousrakennuksen tilojen yhteyteen. Toinen erillisten saunarakennusten tyyppi ovat loma-asuntojen saunat (Kuva 2), jotka ovat varsinaisesta asuinpaikasta erillään olevan vapaa-aikana käytettävän asunnon saunoja. Ne voivat sijaita erillisessä rakennuksessa tai liittyä loma-asuntoon. (RT 91-10440, 2.)

Kuva 1. Pihasauna (Karjanoja & Peltonen 1997, 112.)

Kuva 2. Loma-asunnon sauna (Karjanoja & Peltonen 1997, 65.)

Muihin tiloihin liittyviä saunoja ovat talosaunat, asunosaunat, huoneistosaunat, yleisösaunat, hotellisaunat, hotellihuoneiden saunat ja vierassaunat. Talosaunat ovat kerros- tai rivitaloissa useamman talouden yhteiskäytössä olevia saunoja, jotka voivat sijaita kellarissa, ullakolla, porrashuoneiden yhteydessä tai erillisessä piharakennuksessa. Asunosaunat ovat yhden perheen käytössä olevia asuntoon kuuluvia saunoja, jotka eivät kuitenkaan liity välittömästi huoneistoon vaan ovat esimerkiksi kellarissa tai siipirakennuksessa (Kuva 3). Huoneistosaunat ovat asuinhuoneistoihin, tavallisesti kerros- tai rivitaloihin välittömästi liittyviä yhden perheen käytössä olevia saunoja. Yleisösaunat palvelevat vaihtuvia käyttäjiä tai

käyttäjryhmiä. Tavallisimmin yleisösaunat ovat uimahallien, kylpylöiden ja hotellien yhteydessä. Yleisösaunoja ovat myös aiemmin käytössä olleet liikesaunat ja yleiset saunat (Kuva 4). Hotellisaunat ovat tavallisesti useita saunaosastoja käsittäviä erikokoisille ryhmille tarkoitettuja hotellien palveluihin kuuluvia saunoja (Kuva 5). Hotellihuoneiden saunat ovat hotellihuoneen yhteydessä olevia yksityiskäyttöön tarkoitettuja saunoja. Vierassaunat ovat yritysten, laitosten tai yhdistysten rakentamia edustus- ja suhdetoimintaa palvelevia saunoja (Kuva 6). (RT 91-10440, 2.)

Kuva 3. Asunosauna
(Karjanoja & Peltonen 1997, 63.)

Kuva 4. Yleisösauna
(Karjanoja & Peltonen 1997, 85.)

Kuva 5. Hotellisauna
(Karjanoja & Peltonen 1997, 129.)

Kuva 6. Vierassauna
(Karjanoja & Peltonen 1997, 155.)

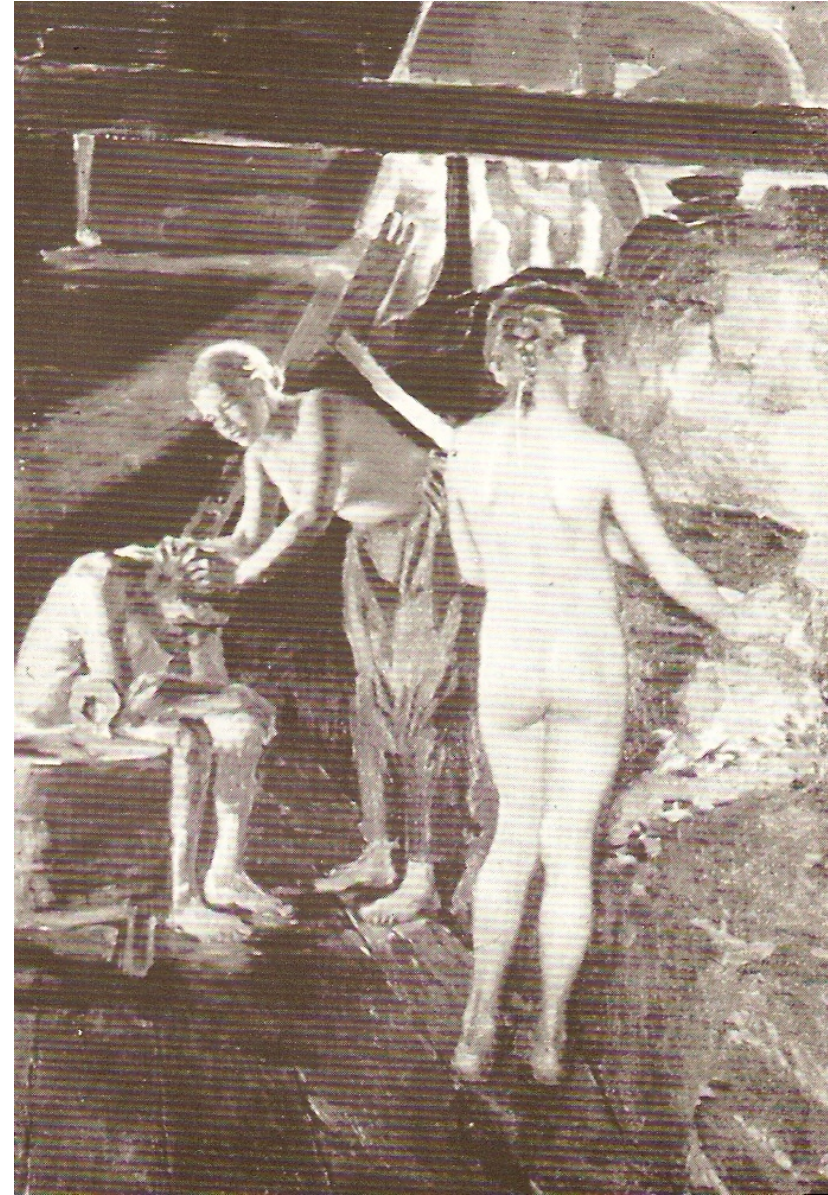

2.2 Saunan historiasta meillä ja muualla

Sauna on tunnettu jo ennen ajanlaskumme alkua. Ikää saunalla on arvioiden mukaan noin 2000 vuotta jopa vähän ylikin. Suomalaisen saunan historia liittyy kiinteästi suomensukuisten kansojen vaiheisiin ja saunasta puhutaankin suomalaisena ilmiönä. (Tommila 1996, 9.)

Saunalla on leimallinen ja keskeinen osa suomalaista arkielämän kulttuuria (Kuva 7). Meidän voi olla vaikea ymmärtää selkeästi sen merkitystä tai erikoislaatuisuutta. Suomalaiselle sauna on enemmän kuin peseytymispaikka. Se on monien perinteisten tapojen ja uskomusten yhdistelmä. Suomalaisia voidaankin hyvällä syyllä pitää erityisenä saunakansana, sillä sauna on meillä sekä säilyttänyt asemansa paremmin kuin muualla että sopeutunut kulttuurin muutoksiin (Kuva 8). (Saunan suunnittelu 1994, 10.) Tieteellisesti ei ole voitu osoittaa saunan keksijää. Selvää on kuitenkin, että suomalainen sauna on yksinkertainen yhdistelmä roomalaista kuumailmakyöpyä ja bysanttilaista höyrykyöpyä. (Tommila 1996, 9.)

Suomalaiseen kulttuuriin sauna vakiintui jo ainakin 2000 vuotta sitten ja muissakin Pohjoismaissa saunottiin jo 1000-luvulla. Koko Euroopan alueella saunat olivat yleisiä jo keskiajalla. Keskieurooppalainen saunaperinne katkesi 1500- ja 1600-

Kuva 7. Sauna on keskeinen osa suomalaista arkielämää (Arstila 1983, 13.)

Kuva 8. Suomalaiset ovat saunakansaa (Arstila 1983, etukansi.)

luvulla, koska kupan luultiin leviävän saunan välityksellä. 1700-luvulla saunakulttuuri hävisi jopa Ruotsista. Ainoastaan Suomen ja joidenkin Euroopan metsä- ja vuoristoseutujen saunakulttuuri säilyi yhtenäisenä vuosien saatossa. (Arstila 1983, 12.)

Ensimmäiset kirjalliset tiedot liittyen suomalaisen saunan historiaan merkitsi muistiin arabialainen tutkimusmatkailija Ibn Dasta, joka kävi ilmeisesti mordvalaisten asuinseuduilla noin vuonna 912 jKr. Hänen näkemänsä saunat olivat maanpäällisellä kodalla varustettuja maa-asuntoja, joita käytettiin myös kylpemiseen. Vuonna 1985 löydettiin Ruotsin Lapista kivikautisia hirvenmetsästäjien maakuoppia, jotka tukevat mainittua käsitystä. Tämä löydetty maakuopassa oleva eläinten taljoilla peitetty rakennelma voi tässä tapauksessa olla jopa 6000 vuotta vanha keksintö. (Tommila 1996, 9.)

Eräänä varhaisimmista todisteista suomalaisen saunan olemassaololle pidetään kiovalaisen historioitsija Nestorin tunnettua vuodelta 1113 olevaa kronikkaa. Kronikassa kerrotaan kuulumisia puusaunoista, joissa alastomat ihmiset suomivat itseään puunoksin ja kaatavat lopuksi kylmää vettä päällensä. "Pakottamatta he piinaavat itseään ja hankkivat tällä tavoin tuskaa puhtauden asemesta", kronikassa kerrotaan. Tämä tarina on ensimmäinen kuvaus maanpäällisistä hirsirakenteisista saunoista. (Tommila 1996, 9.)

Kuva 9. Maasauna (Saunan suunnittelu 1994, 10.)

Suomalaisen saunan vuosisatainen kehitys maasaunasta nykyajan saunaksi on tapahtunut monessa vaiheessa. Se on liittynyt tiiviisti kansamme kulloiseenkin elämäntapaan ja asumismuotoon. Suomalaisen saunan kehityksessä on havaittavissa kolme eri vaihetta. Vanhin vaihe eli vanhakantaisuuden aika on alkanut joskus ennen muinoin ja jatkunut aina 1800-luvun loppuun asti. Saunan alkeellisin muoto on ollut rinteeseen kaivettu kuoppa, jonka yläosaan on laitettu yleensä muutama hirsikerta ja jonka katto on tehty puukannattajien varaan ladotuista turpeista. Maasaunaksi kutsuttua saunamuotoa on esiintynyt koko Suomen alueella aina 1900-luvun alkupuolelle saakka (Kuva 9). (Tommila 1996, 9-10.) Maasaunan katsotaan edustavan paikoilleen asettuneen kaskenviljelijän ensimmäistä asumusta. Tätä käsitystä kannattaa myös olettaa kaikille itämerensuomalaisille kielille yhteisen sauna-sanan alkuperästä. Sanaa sauna pidetään *savu*-sanon johdoksena. Maan tasalla olevan huomaamattoman kaskiviljelijän asumuksen paljasti vain nouseva savu. Asumus oli sananmukaisesti *savuna*, johon sauna-sanon katsotaan pohjautuvan. (Saunan suunnittelu 1994, 11.)

Toinen vaihe eli niin sanottu muutoksen aika alkoi 1900-luvun alussa. Arvioiden mukaan vuonna 1900 peräti 95 % kaikista suomalaisista saunoista oli vielä savusaunoja. Savusaunan vuosittainen kehitys katkesi, kun kiukaita alettiin kehittää ja

savupiippu otettiin käyttöön. Kehitys johti nopeasti siihen, että kiukaitten ja rakennusmateriaalien uudet tekniset ratkaisut vaikuttivat vanhan ja perinteisen saunan parhaiden ominaisuuksien unohtamiseen joko osittain tai kokonaan. Suomalainen saunakulttuuri joutui 1920- ja 1960-lukujen välisenä aikana varsin sekavaan tilaan. Syinä olivat savusaunan muuttuminen uloslämpiväksi, nykyaikaisten rakennusmateriaalien laaja valikoima sekä erilaisten arkkitehtonisten tyylivirtausten esiintyminen. Näin saunan toiminta ja luonne muuttui. (Tommila 1996, 9; 11.)

Vuonna 1938 julkaistiin tutkimus, jossa todettiin saunojen lukumääräksi noin 0,5 miljoonaa, josta savusaunojen osuus oli vieläkin noin puolet. 1900-luvun alkupuolelta alkaen on savusaunatyyppejä lisäksi koko maassa tunnettu pieni peräseinälauteella varustettu sauna. Tällaisia saunoja rakennettiin tavallisesti pienille maataloille tai kaupunkien omakotitonteille. Asumistapa vaihtui vähitellen kaupunkimaiseksi, kun teollisuuden ja väestön kasvu aiheutti yhä lisääntyvää muuttoa kaupunkiin. Asuntoihin saatiin vesi- ja viemäriliittymät sekä sähkövalot. Myös sauna koki kaupungistumisen. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa kaupungeissa oli varsin vähän yksityisiä saunoja eivätkä kaupunkilaiset niitä erikoisemmin kaivanneetkaan. Henkilökohtaisen hygienian hoidossa seurattiin suuren maailman tyyliä ja siksi saunomista pidettiin rahvaanomaisena.

Tavallisesti kellarikerrokseen sijoitettavien talosaunojen rakentaminen yleistyi 1940-luvun lopulla sähkökiukaan keksimisen ja käytön yleistymisen myötä. Tällainen kehitys jatkui aina 1970-luvulle saakka, jolloin tapahtui nopea muutos. (Tommila 1996, 9; 11-12.)

Kolmas vaihe eli uuden nousun aika alkoi 1960-luvun alussa vapaa-ajan lisääntymisen, kesämökkikulttuurin laajentumisen ja sähkökiukaan yleistymisen myötä. Vuoden 1970 aikoihin saavutettiin Suomessa miljoonan saunan raja. Kolmasosa saunoista lämmitettiin muulla kuin puulla. Entisestä arkisesta saunasta muodostui kesämökeillään vapaa-aikaansa viettävien kaupunkilaisten viihdettä. Saunojen lukumäärä kasvaa koko ajan ja melkein jokaiseen uuteen suomalaiseen asuinrakennukseen rakennetaan sauna. (Tommila 1996, 9; 12.) Nykyisin saunoja on Suomessa jo yli kaksi miljoonaa ja joka toisessa asunnossa on huoneistokohtainen löylyhuone (Salakari & Kärjä 2006, 79).

2.3 Saunan entisaikaiset toiminnot

Aluksi saunat olivat uudisraivaajien asuntoja ja muiden elinkeinonharjoittajien asumuksia. Tervanpolttajat käyttivät omia saunojaan asuntonaan, metsästäjät erityisiä metsäsaunoja yöpymispaikkoinaan, syrjäisten niittyjen

heinäkorjaajat niittysaunoja tilapäiseen yöpymiseen ja suurten järvien kalastajat kalasaunojaan asuintukikohtinaan. Asumisen ohella näitä rakennuksia käytettiin aina myös saunomiseen, sillä niihin rakennettiin kiuas ja lauteet. Vähitellen saunoissa alettiin tehdä taloudenpitoon kuuluvia toimia, kuten maltaitten tekoa, pellavien kuivausta ja käsittelyä sekä lihan palvausta. (Tommila 1996, 10.) Pyykitupanakin saunaa on käytetty. Pyykkiä sekä pestiin että kuivattiin saunassa. Itsestään selvänä pidettiin myös saippuan keittämistä saunapadassa. (Arstila 1983, 14; 16.)

Saunassa esi-isämme ja -äitimme vapauttivat itsensä syöpäläisistä. Ensin puhdistettiin vaatteet ja ripustettiin ne orsille kuumenemaan. Sen jälkeen nitistettiin täit iholta. Samalla tavalla saunassa hoidettiin kulkutauteja ja kotitekoiset rohdot keitettiin saunapadassa. (Arstila 1983, 14.)

Suomalaisten asuntojen ja kotien pienuudesta johtuen, niihin ei aina ollut mahdollisuutta majoittaa vieraita. Sauna toimi tällöin vierashuoneena tai perheen lapset majoitettiin saunaan ja vieras sijoitettiin yöpymään sisälle rakennukseen. Maalla saunamökin pukuhuone toimii vieläkin vieraiden yöpymispaikkana. (Arstila 1983, 16.)

Saunaa voitiin pitää köyhän apteekkina, sillä siellä parannettiin sairaita (Kuva 10). Saunassa on suurin osa esivanhemmistamme syntynyt. Sauna oli paikka, jonne synnyttävä äiti saattoi mennä

paitsi rauhaan arkielämän hälinältä myös turvaan yhteisön ja ylliluonnollisten voimien kiroilta. Sauna oli ennen pyhä paikka. Lapsi varustettiin saunassa yhteisön jäseneksi ja saastaiseksi katsottu äiti palautettiin puhdistettuna entisiin toimiinsa. Johtuen siitä, että miehet eivät saaneet osallistua näihin toimiin, lapsisaunaa voidaan myös luonnehtia vanhan naiskulttuurimme kehdoiksi. (Saunan suunnittelu 1994, 12.)

Sauna palveli myös kuolemaa. Vainajat tuotiin saunaan odottamaan hautaamista ja siunaamista, johon ei aina heti ollut mahdollisuutta, sillä papin saaminen paikalle saattoi olla hyvinkin hankalaa. Vainajalle rakennettiin vuode, johon hänet

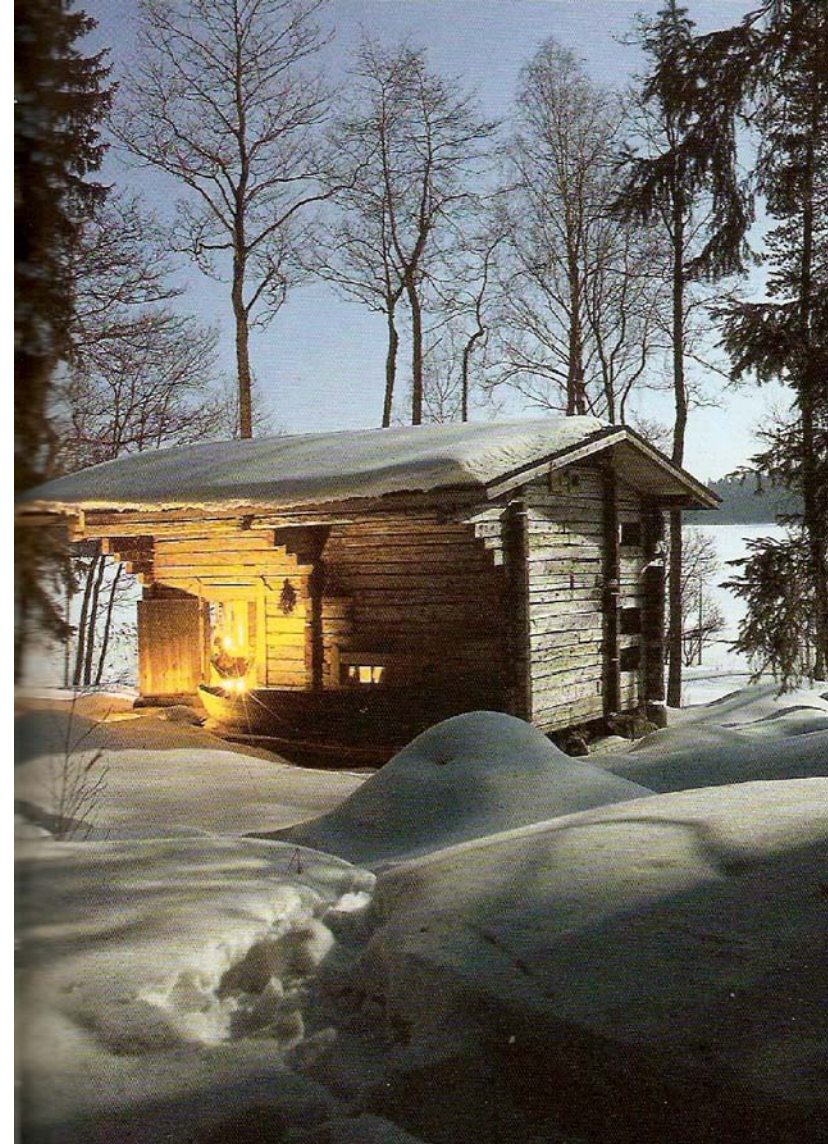
Kuva 10. Kuppausta saunassa (Joensuun kaupunki –kotisivut. www.jns.fi)

asetettiin makaamaan ja valmisteltiin hautaamista varten. Ystävillä ja tuttavilla oli mahdollisuus tulla katsomaan vainajaa vielä viimeisen kerran ja jättää hänelle hyvästinsä. (Arstila 1983, 16.)

2.4 Saunan muuttuneet funktiot – sauna nykyisin

Jokaisen nykyaikaisen asunnon varustukseen alkaa kuulua sauna. Saunojen lukumäärä kasvaa koko ajan, vaikkei väkiluku juurikaan suurene. Nykyisten saunatapojen perustana on edelleenkin vuosisatainen saunomisperinne. Saunatavat ovat kuitenkin muuttuneet useastakin syystä. Muutosten perussyitä ovat nykyaikainen elämäntapa, lääketieteellinen tutkimus, saunan tilojen eriytyminen, saunan kytkeminen monilla tavoin kaupunkimaisiin asumismuotoihin ja päivittäinen peseytyminen. Nykyään suomalaisten saunominen painottuu voimakkaasti vapaa-ajan viettoon (Kuva 11). Saunomisen perimmäisenä tarkoituksena on puhtauden, virkistyneen ja hyvänolon aikaansaaminen (Kuva 12). (Tommila 1996, 9; 12; 15.) Saunomisella on nykyään selvä paikkansa myös seurustelumuotona (Arstila 1983, 38).

Kuva 11. Saunominen osana vapaa-ajan viettoa
(Karjanoja & Peltonen 1997, 47.)

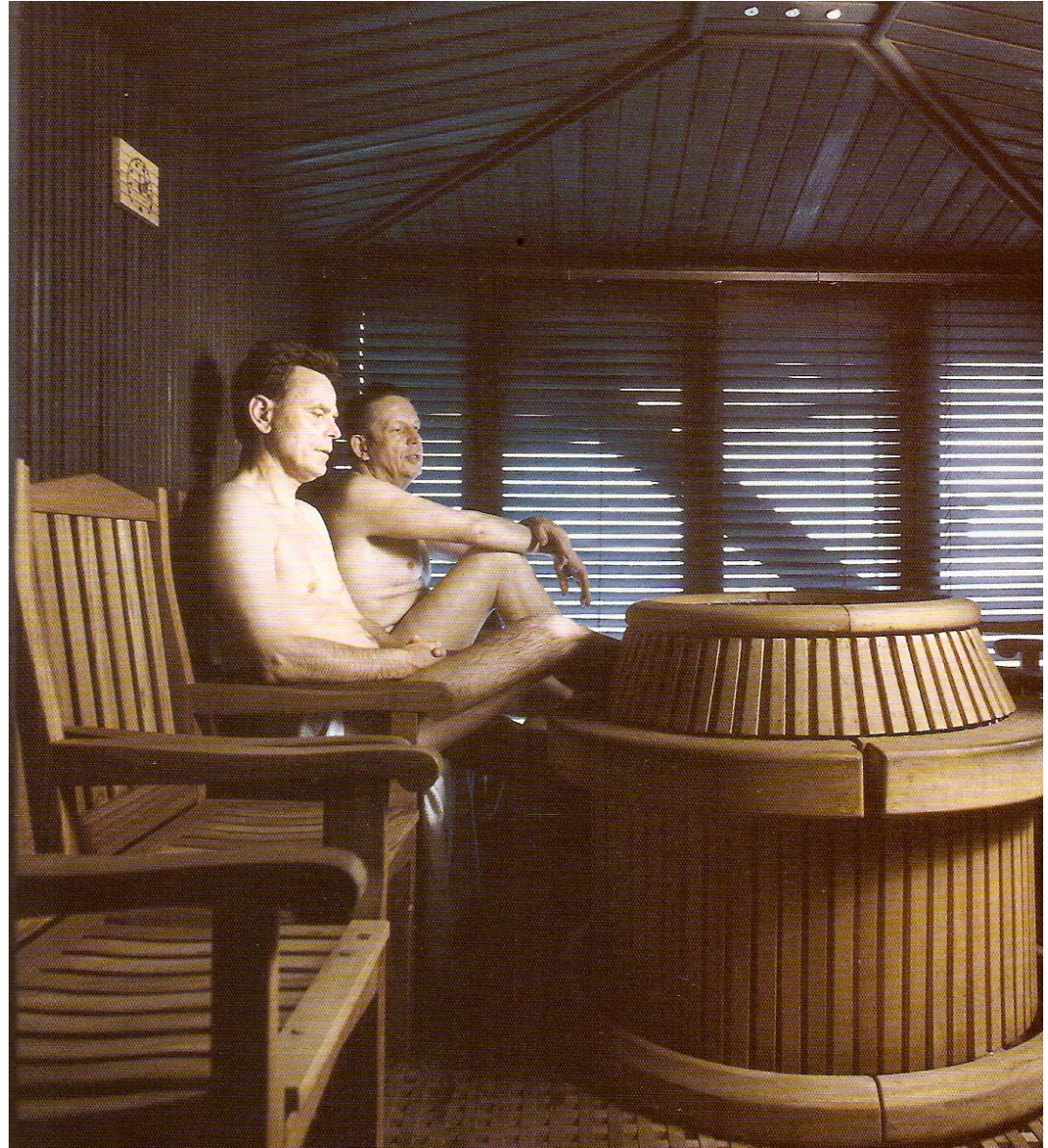
Päivittäisen peseytymisen ohella suomalaisista noin puolet saunoo kerran tai kaksi viikossa ja vajaa puolet harvemmin kuin kerran viikossa. Jotkut saunovat lähes päivittäin. Suomalaiset saunovat yleensä perheen kesken, jolloin lapset ja vanhemmat ovat yhtä aikaa saunassa. Lasten kasvaessa perhe jakautuu saunomaan naisten ja miesten ryhmissä. Yleisesti ollaan sitä mieltä, että perheen ulkopuolisten ihmisten kanssa kylpevät naiset ja miehet erillään vapautuneen saunomistunnelman aikaansaamiseksi. (Tommila 1996, 9; 13; 15.)

Kuva 12. Saunominen ja hyvänolon tunne (Karjanoja & Peltonen 1997, 122.)

Edustaminen on osa nykyaikaista elämänmenoa. Suomalaiset yritykset ja laitokset ovat havainneet saunan erityisen otolliseksi ympäristöksi edustus- ja suhdetoiminnassaan. Tällaisissa saunoissa saunomisen ohella sekä seurustellaan että neuvotellaan (Kuva 13). Nykypäivää ovat myös uimahallien, kylpylöiden ja hotellien saunat sekä hotellihuoneisiin rakennetut pienet saunat ja laivojen saunaosastot. Lisäksi sauna löytyy lähes jokaisesta liikuntakeskuksestaakin. Myös kuntoutuslaitoksissa ja muissa vastaavissa hoitolaitoksissa on saunat. (Saunan suunnittelu 1994, 33-34; 52.)

Kuva 13. Edustus- ja suhdetoimintaa saunassa
(Karjanoja & Peltonen 1997, 133.)

3 YLEISET SAUNAT SUOMESSA

3.1 Yleinen sauna, kaupungeissa asuvien saunattomien pelastus

Jo 1800-luvun alussa oli käytössä yleisiä saunoja. Jotkut näistä mainostivat itseään monipuolisia palveluja tarjoavina kylpylaitoksina. Parhaissa näistä oli saunottajien lisäksi hieroja, sarvittaja eli kuppari ja jopa kiropraktikkokin. Näin pyrittiin seuraamaan kylpylöitä ja vesiparannuslaitoksia, joita meillekin Suomeen oli mannermaisen muodin mukaan perustettu jo 1700-luvulla. Yleisten saunojen tasoa pidettiin niin korkealla, että lääkintökollegion vuoden 1807 määräyksissä edellytettiin saunottajan oppiin haluavan taitavan jonkin verran saksaa ja latinaa. Myöhemmin useimmat yleiset saunat tyytyivät kuitenkin olemaan vaatimattomia kansansaunoja, joiden saunottajakin tuli toimeen suomen kielellä. (Saunan suunnittelu 1994, 25.)

1900-luvun alun vuosikymmeninä kerrostalojen asukkaat olivat suuressa puutteessa, sillä heidän täytyi elää ilman omaa saunaa. Onneksi kaupungeissa sentään oli yleisiä saunoja. Nämä maksullisiksi liikesaunoiksi kutsutut saunat tarjosivat saunattomille mahdollisuuden säännölliseen saunassa käyntiin (Kuva 14). (Saunan suunnittelu 1994, 25.)

Suomessa elettiin toisen maailman sodan aikaan 1939-45 säännöstelyn piirissä, joten lämpimästä vedestä oli pulaa. Yleisissä saunoissa vettä oli käytössä kuitenkin kohtuullisesti. Jo 1930-luvun pulavuosina saunat olivat olleet melkein kannattamattomia. Tilanne kiristyi kansanhuoltoministeriön tiukkojen määräysten ja säännöstelyn myötä jopa niin, että kulutustavaroiden hintojen jo saadessa nousta, saunahinnat pysyivät vakioina. Vuonna 1943 perustettu Suomen liikesaunojen liitto vaali saunakulttuuria ja pyrki pitämään saunat kannattavina. (Löylyn henki: kolmen mantereen kylvyt 2000, 126.)

Yleiset saunat ovat kuitenkin yksi toisensa jälkeen joutuneet jättämään kiukaansa lämmittämättä ja sulkemaan ovensa, kun uimahallien saunat ryhtyivät kilpailemaan asiakkaista ja kun valtaosa heistä pääsi samoihin aikoihin muuttamaan uusiin juuri valmistuneisiin lähiöihin nauttimaan kerrostalon oman saunan löylyistä. Onneksi vielä muutama yleinen sauna on pitänyt pintansa. (Saunan suunnittelu 1994, 27.) Yhä toiminnassa olevia tunnetuimpia perinteisiä yleisiä saunoja ovat Rajaportin saunan lisäksi Helsingissä sijaitsevat Arlan sauna, Kotiharjun sauna ja Sauna Hermannin.

Kuva 14. Maksullinen liikesauna (Karjanoja & Peltonen 1997, 127.)

3.2 Yleisten saunojen arkkitehtuurista

Hyvin varustellussa yleisessä saunassa oli erikseen miesten ja naisten osastot ja molemmissa saunan lisäksi puku- ja pesuhuoneet. Lisäksi oli myös niin sanottu numerosauna, josta sai tilata yksityisiä vuoroja esimerkiksi perheiden käyttöön. Yleiselle puolelle mentäessä ei tarvinnut mitään ennakkovarausta. Miesten ja naisten puolella oli usein yhteinen kiuas. Kun kummallakin puolella löylyluukut olivat samaan aikaan auki, saattoi löylyn mukana heitellä naapuripuolelle kiukaan läpi hyväntahtoista sanailuakin. 1920-luvulla ainakin Tampereella ja Kristiinankaupungissa oli käytössä yhteissauna, jossa miehet ja naiset kylpivät yhdessä. Pukuhuoneita oli kuitenkin kaksi. (Saunan suunnittelu 1994, 26.)

Yleiset saunat edustavat saunarakennuksen kehityshistoriassa suomalaisesta saunasta ja saunatavoista monella tavalla poikkeavaa haaraa. Läheisenä sukulaisena voidaan pitää Venäjän suurissa kaupungeissa vuosisatoja toimineita vuokrasaunoja eli banjoja. Vanhan suomalaisen saunan ja yleisen saunan perusero on siinä, että toinen on oma ja yksityinen tilansa, jossa on yksi tai enintään kaksi huonetta ja toinen on yleinen joukkosauna, jossa on useita huoneita saunalaitoksen eri tarpeisiin. Myös materiaalit ovat erilaiset. Vanha suomalainen sauna on perinteisesti puurakenteinen ja yleinen sauna kivirakenteinen (Kuva 15). Kivirakenteisuus luokin

yleisille saunoille ihan omanlaisensa leiman kaiullaan. Lattiat ovat joko maalattua tai laatoitettua betonia, seinät ja katot ovat rapattuja ja maalattuja. Yleiset saunat ovat kosteita "höyrysaunoja", koska väki vaihtuu ja löylyä heitetään useasti. Lisänsä kosteuteen tuo runsas veden käyttö peseydyttäessä sekä viilleisiin kivipintoihin kondensoituva vesi. (Saunan suunnittelu 1994, 26-27.)

Kuva 15. Yleiset saunat ovat kivirakenteisia (Karjanoja & Peltonen 1997, 126.)

3.3 Yleisen saunan sosiaalinen merkitys

Yleiset saunat olivat ennen sosiaalisesti merkittäviä paikkoja ihmisten arkisessa elämässä. Ennen pukuhuoneissa oltiin kuin yhtä suurta perhettä (Kivimäki & Laiho 1996, 59). Naisten pukuhuoneissa puhuttiin lapsista, heidän koulunkäynnistään, joulujuhlavaatteistaan ja kolttosistaan. Miesten juomisesta puhuttiin myös. Nykyään merkitys on muuttunut, mutta samoista asioista siellä keskustellaan kuin ennenkin. Nyt ihmiset juttelevat kuitenkin pienissä ryhmissä. (Kivimäki & Laiho 1996, 58-59.)

Yleisissä saunoissa vallitsee välitön tunnelma ventovieraidenkin kesken (Kuva 16). Ihmiset ovat vain ihmisiä, luomakunnan osana ja yhteiskunnallisten rajojen ulkopuolella. Yleisessä

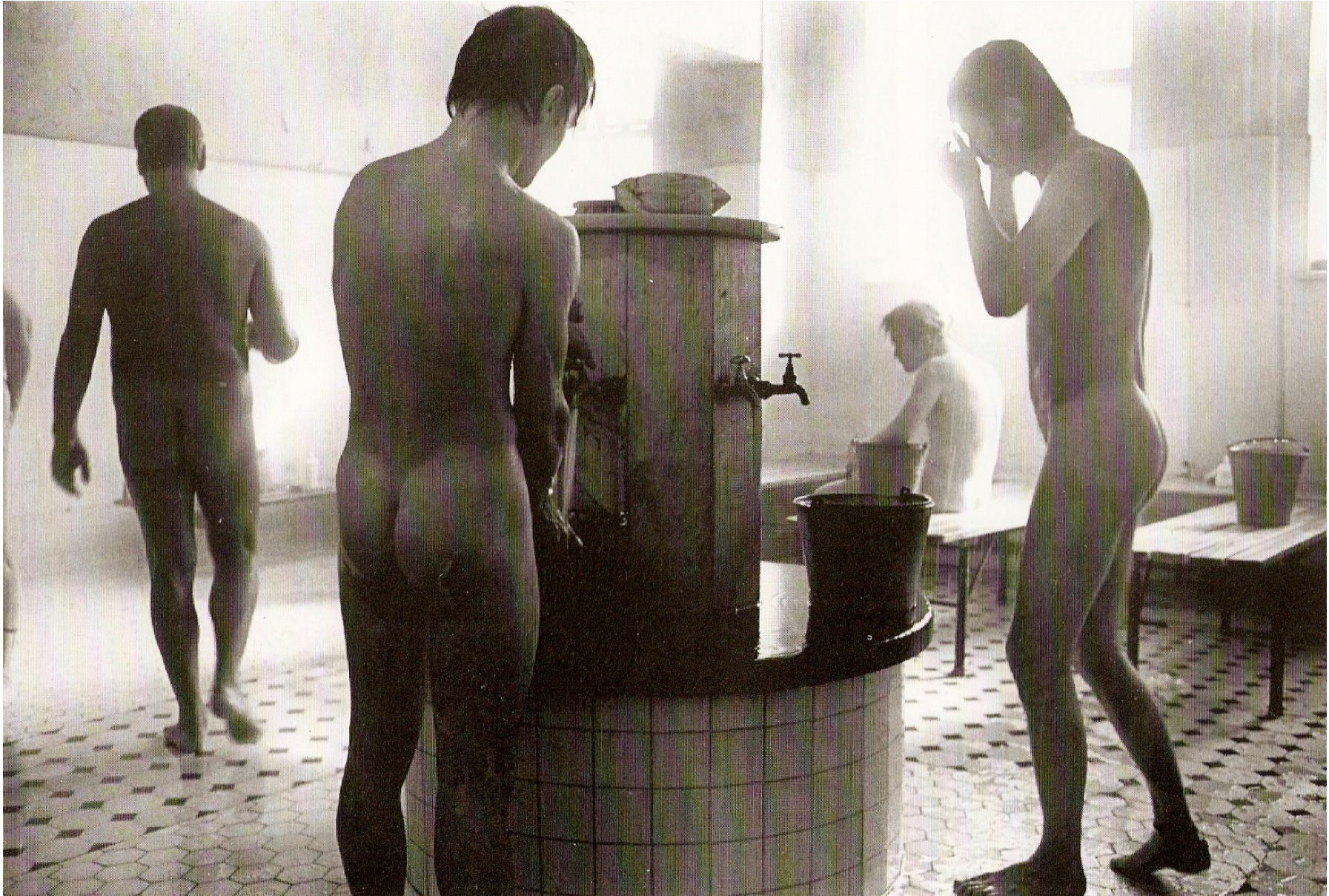
Kuva 16. Yleisessä saunassa vallitsee välitön tunnelma (Pispalan saunayhdistys ry –kotisivut. www.pispala.fi)

saunassa vaihdetaan mielipiteitä verotuksesta, politiikasta, sodasta, rauhasta ja ulkomaankaupasta. Siellä kuulee asioita, joita ei milloinkaan voi lukea sanomalehdistä. Siellä avartuu koko yhteiskunnallinen näkemys enemmän kuin millään kurseilla tai korkeakoulujen luennoilla. Siellä kokee elämyksiä, jotka antavat uskoa ihmiseen sinänsä. (Kivimäki & Laiho 1996, 82.)

Ennen yleisissä saunoissa oli pesijä, jonka pesuasiakkaat olivat etupäässä miehiä. Miehet juttelivat pesijöiden kanssa säästä, politiikasta ja perhe-elämästään. Pesijän ja asiakkaan välille oli mahdollista syntyä luottamukselliset välit, jolloin juteltiin jopa uskonasioistakin. Miehet saattoivat viettää aikaansa saunassa monta tuntiakin. Nykyään miehet menevät saunan sijasta lähikapakkaan kaljalle kertomaan viikon kuulumiset. (Kivimäki & Laiho 1996, 44-45; 62.)

Nykyisin yleiseen saunaan mennään lähinnä hakemaan elämyksiä, joita ei uimahallien yleisistä saunoista saa, koska uimahalleissa uimisella on saunomistakin tärkeämpi rooli. Yleiseen saunaan mennään usein pienellä porukalla, muttei yksin saunomistakaan katsota pahalla. Yleisessä saunassa vallitsee välitön tunnelma, joten siellä on helppo alkaa jutella ihan tuntemattomankin ihmisen kanssa. Jos taas haluaa olla vailla muiden ihmisten kontaktia, tämäkin onnistuu eikä siinä ole mitään kummallista.

Kuva 17. Yleinen sauna (Tommila 1996, 94.)

YLEISESSÄ SAUNASSA

Sävel ja sanat Juha Vainio

”Yleisessä saunassa miesten puolella
oskarin kokoisena yleisien miesten tarinat kuuntelin huolella.
Yleisessä saunassa olin opissa
Ensogutseitoin aamuvuoro istui samassa kuumassa kopissa.
Näistä asioista maisista
puhuivat he kaikenlaisista.
Yleisesti ottaen kuitenkin puhuivat he naisista.
Ja he puhelivat naisista,
uniensa kuvajaisista –
niistä saavuttamattomista naisista, satumaisista.
miehinä puhuivat he naisista –
ja höyry nousi hahmoista niin kumaraisista!

Yleisessä saunassa miesten puolella
tietoa sai se joka yleisien miesten juttua seurasi huolella.
Yleisessä saunassa opin tavoille,
hiillisataman porukka kun istui viereeni puhtaille lavoille.
Näistä asioista maisista
puhuivat he kaikenlaisista.
Yleisesti ottaen kuitenkin puhuivat he naisista.
Ja he puhelivat naisista,
uniensa kuvajaisista –

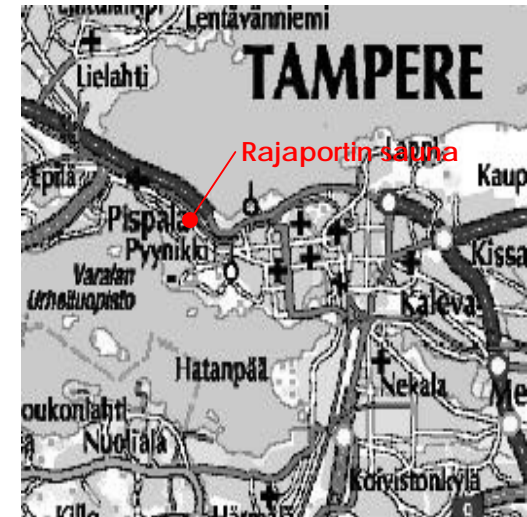
niistä saavuttamattomista naisista, satumaisista.
miehinä puhuivat he naisista –
ja höyry nousi hahmoista niin kumaraisista

Yleisessä saunassa miesten puolella
kaikki ne karheat ja koruttomat herkät tunteellut talletin huolella.
Yleisessä saunassa ehdin kylpeä,
siitä seurasta elämäni loppuun asti mä saan olla ylpeä.
Näistä asioista maisista
puhuivat he kaikenlaisista.
Yleisesti ottaen kuitenkin puhuivat he naisista.
Mutta aina silti naisista,
puhuivat kuin keijukaisista.
Herrasmiehinä puhuivat he naisista –
ja höyry nousi hahmoista niin kumaraisista!”
(Vainio 1986, 38-39.)

4 RAJAPORTIN SAUNA

4.1 Suomen vanhin käytössä oleva yleinen sauna

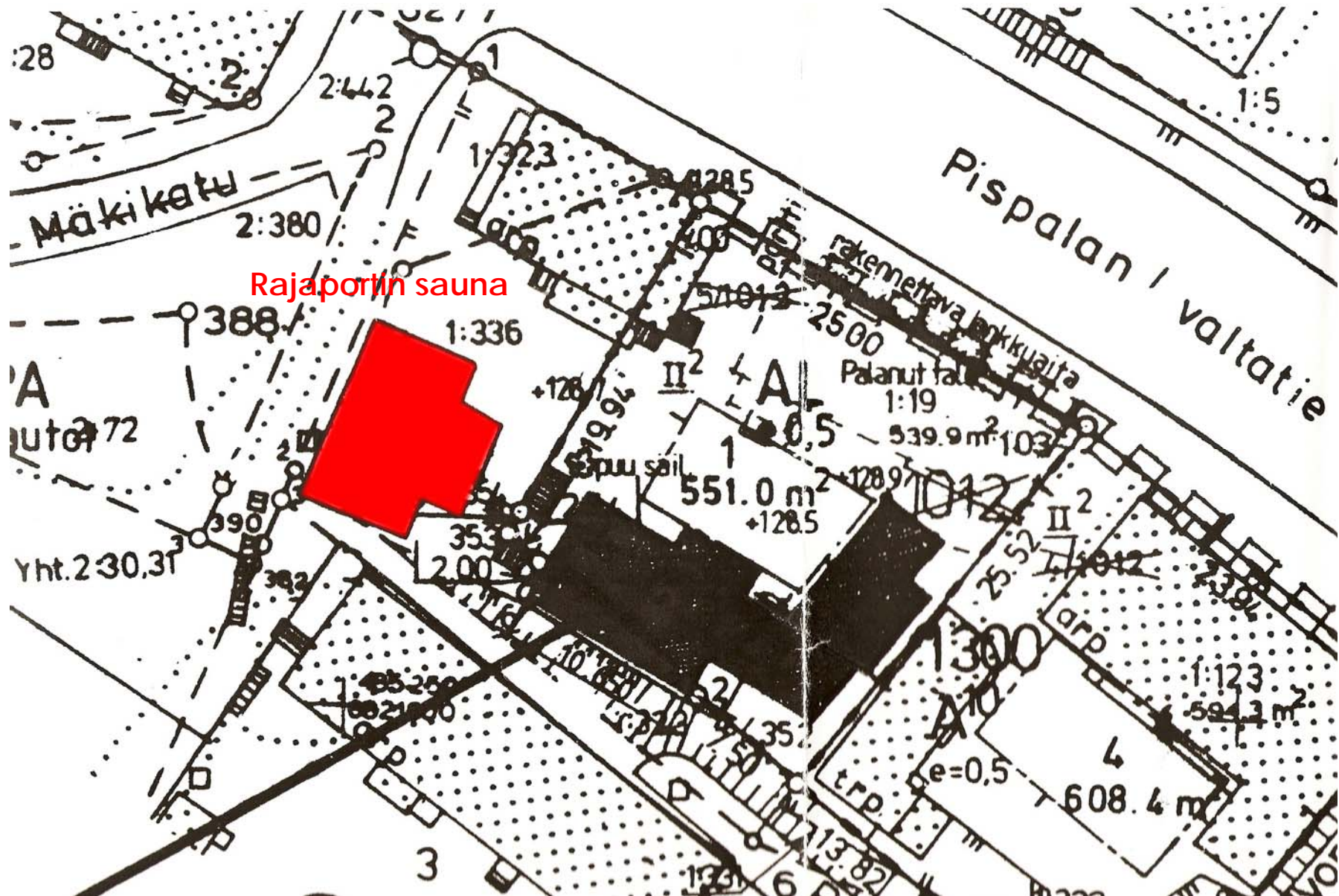
Rajaportin sauna sijaitsee Tampereella (Kuva 18) Ylä-Pispalassa (Kuva 19) osoitteessa Pispalan valtatie 9 (Kuva 20) (Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002, 201. Kohdeinventointi Pispalan valtatie 9). Helmikuussa 1895 Hermanni Mooseksenpoika Lahtinen ja Maria Vilhelmiina Vilhelmintytär (Kuva 21) vuokrasivat Rajaportin tonttinsa Kaarilan kartanoa isännöivältä Otto Thunebergiltä. Lapsia pariskunnalle oli kertynyt kuusi. Kaksikerroksisen talon ja matalamman mökin lisäksi vuokratontin nurkassa seisoj puinen sauna, joka oli alun perin tarkoitettu vain Lahtisten omaan käyttöön. Sittenmin siellä alkoivat käydä naapurit ja myöhemmin kaukaisemmatkin saunattomat. Tähän tapaan syntyi yleisiä saunoja muuallekin. Tarkkaa rakennusvuotta ei saunalle tiedetä, sillä vielä tuolloin ei ollut olemassa rakennussääntöä eikä asiakirjoja. Vuosisadan alussa otetussa kuvassa Lahtisten puinen sauna kuitenkin näkyy. Siitä ei ole tietoa, että paloiko sauna vai purettiinko se, sillä Tampereen kaupungin rakennusjärjestys vuodelta 1898 määräsi, että leipomot, polttimot, mallashuoneet, pajat, yleiset saunat ja pyykkituvat piti sijoittaa tulenkestävästä aineesta tehtyyn rakennukseen. Rajaportin nykyinen sauna on muistitiedon mukaan rakennettu joko vuonna 1904 tai vuosina

Kuva 18. Tampereen kaupunki
(Hannu Säles Oy -kotisivut. www.hannusaales.fi)

Kuva 19. Ylä-Pispalan kaupunginosa
(Tampereen kaupunki -kotisivut. www.tampere.fi)

Kuva 20. Rajaportin sauna Pispalan valtatie 9:ssä

(Tampereen kaupungin kaavoitusyksikkö, ote asemapiirroksesta.)

Kuva 21. Hermanni Mooseksenpoika Lahtinen ja Maria Vilhelmiina Vilhelmintytär (Kivimäki & Laiho 1996, 23.)

1906-1907. Voidaan kuitenkin olettaa, etteivät Lahtiset (Kuva 21) rakennuttaneet uutta yleiseen käyttöön tarkoitettua kivisaunaansa ennen vuotta 1905, sillä vesijohtoa ei ennen sitä ollut ja vettähän yleisessä saunassa tarvittiin. (Kivimäki & Laiho 1996, 15-16; 18-20.) Saunan katsotaan aloittaneen toimintansa vuonna 1906 (Lehtinen 2007).

Aluksi sauna oli enimmäkseen Marian yritys. Vaikka Hermannia sanottiin Sauna-Lahtiseksi, tunnettiin sauna Lahtiskan saunana. Hermanni Lahtinen lunasti Rajaportin tontin omakseen 6.12.1919. Vuonna 1922 Tampereen kaupungin järjestysäännöissä kiellettiin naisten ja miesten yhteissaunominen ja niinpä Rajaportin saunaan ripustettiin joskus 1920-luvulla väliverhot ensin pukuhuoneeseen ja sitten saunan puolelle. Myöhemmin lauteet puolitettiin seinällä, joka oli aluksi avoin ylhäältä. Vuonna 1931 Tampereen terveydenhoitojärjestys määräsi, etteivät osastoja erottavat väliverhot enää riittäneet, vaan miesten ja naisten puolet oli erotettava toisistaan kunnan seinällä. Pesuhuoneen kohdalle jätettiin seinään kuitenkin kankaalla peitetty oviaukko saunottajaa varten. Rajaportilla määräysten mukaiset korjaustoimenpiteet tehtiin todennäköisesti vasta vuonna 1938, samalla kun saunaa laajennettiin kolme metriä valtatiele päin. Laajennuksen tilalla ollut kuisti purettiin ja sisälle rakennettiin rahastuskoppi ja oma sisäänkäynti naistenkin puolelle. (Kivimäki & Laiho 1996, 21; 23; 26; 29.)

Hermann Lahtinen kuoli 1938 ja Lahtisten tytär Fanny Lindborg otti vanhempiensa kaupan hoitoonsa. Maria Lahtinen kuoli 1944, jonka jälkeen Fanny otti hoitoonsa myös saunan kevyemmät työt. Raskaimmat työt saunalla hoiti Lahtisten sokea Toivo-poika. Vuonna 1965 Tampereen kaupunki pakkolunasti Rajaportin saunan Mäkikadun levennystä varten. Saunasta luopuminen oli helpotus jo iäkkäälle Fannylle. Erityisen raskaaksi saunanpito oli käynyt vuonna 1960 Toivon kuoleman jälkeen. Fanny kuoli vuonna 1969. Mäkikatua ei onneksi levennettykään eikä saunaa purettu. Kaupunki osti loput Lahtisten kiinteistöistä ja tontista vuonna 1974. Pakkolunastuksesta huolimatta Rajaportilla saunottiin kuten ennenkin, sillä naapurissa asunut Lahja Mäkinen oli vuokrannut saunan kaupungilta vuonna 1965. Mäkinen hoiti saunaa aina vuoteen 1977 saakka. Mäkisen Lahjan jälkeen saunaa lämmitti Helle Lönnqvist yhdentoista vuoden ajan aina kevääseen 1986 asti. Lönnqvistin jäätyä eläkkeelle sauna kylmeni ensimmäisen kerran yli 80 vuoteen, tosin vain muutamaksi kuukaudeksi. Kesäkuussa 1986 sytyttivät Kari Hotanen ja Irmeli Päivärinta tulen saunan pesään. Hotanen ja Päivärinta lopettivat saunan lämmittämisen kannattamattomana vuonna 1987 vuoden yrittämisen jälkeen. Tämän jälkeen sauna oli kylmillään pari vuotta ennen kuin se Pispalan saunayhdistys ry:n voimin ja kaupungin tukemana aloitti toimintansa jälleen. (Kivimäki & Laiho 1996, 30-31; 34; 36; 38-40; 46.)

Vuonna 1991 sauna oli taas tullilinjalla, kun kaupunki suunnitteli saunan yläpuolella kulkevan Rajaportinkadun korjausta. Kadun toinen pää piti avata Mäkikadulle saunan ylitse. Rajaportin kortteli oli merkitty vuoden 1978 kaavaan liikennealueeksi, joten tällaiset suunnitelmat olivat mahdollisia. Sauna kuitenkin jäi pystyyn onnistuneiden neuvottelujen jälkeen. Tosiasia, että sauna voitaisiin purkaa, jäi vaivaamaan yhdistyksen hallitusta. Kaavamuutoksen hakua pohjustettiin vuosia. Tammikuussa vuonna 1996 aika tuntui sopivalta sen tekemiseen. Saunaa oli kunnostettu ja sen kävijämäärä oli vakiintunut. Kaupungin museotoimi oli kaavamuutoksen puolella ja ehdotti koko korttelin suojelua, mikä koskisi korttelin rakennusten ulkoasua ja sisustaa. Kaavamuutokselle saatiin varmistus lokakuussa 1996. (Kivimäki & Laiho 1996, 49-50.)

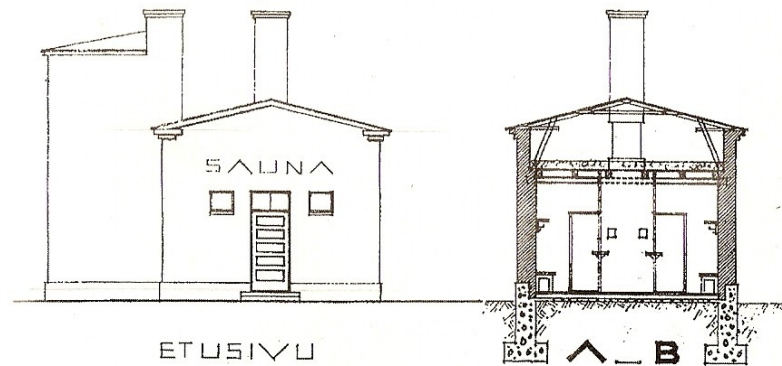

Kuva 22. Rajaportin saunakortteli (Kivimäki & Laiho 1996, 25.)

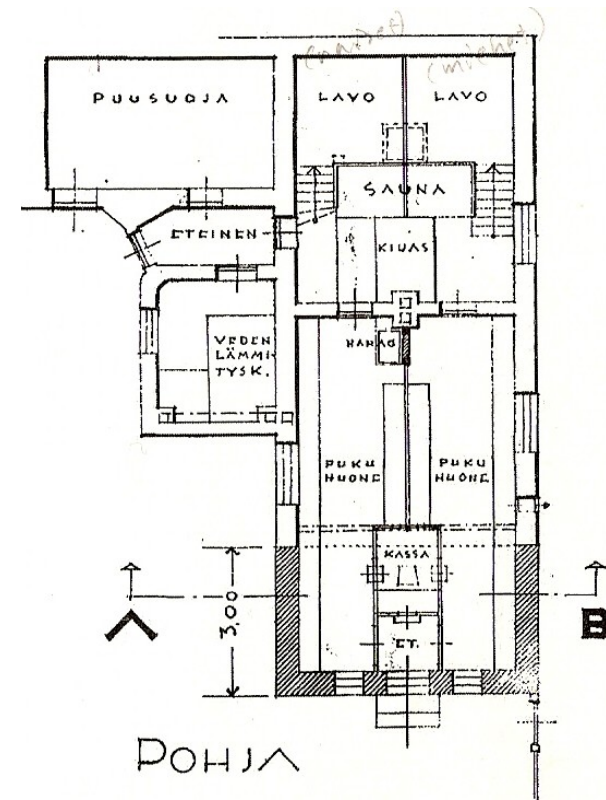

Rajaportin saunassa (Kuva 24, Kuva 25) on yhtensä noin 113 neliötä. Malliltaan pitkään ja kapeaan saunaan kuljetaan sisään Pispalan valtatie puoleisesta päädyistä (Kivimäki & Laiho 1996, 12). Ulko-ovesta tulija astuu pieneen eteistilaan, jossa on matalalla luukku, josta rahastus tapahtuu. Samaiselle henkilölle maksetaan juomista ja pyyhkeistä, jos oma on jäänyt kotiin. Saunanhoitajan koppiin jätetään myös arvoesineet, sillä pukuhuoneissa ei ole lukittavia pukukaappeja. Eteisestä mentäessä vasemmalla on naisten pukuhuone ja oikealla miesten. Lapset voivat valita kumpaan pukuhuoneeseen menevät. Naisten pukuhuone on joskus ollut punainen ja miesten sinisävyinen. Pukuhuoneen seinän vierustoja kiertävät penkit ja vaatekoukut, joiden yläpuolella ovat hattuhyllyt (Kuva 26). (Kivimäki & Laiho 1996, 12-13.) Kummallekin puolelle mahtuu väkeä kerrallaan noin 15-20 (Lehtinen 2007).

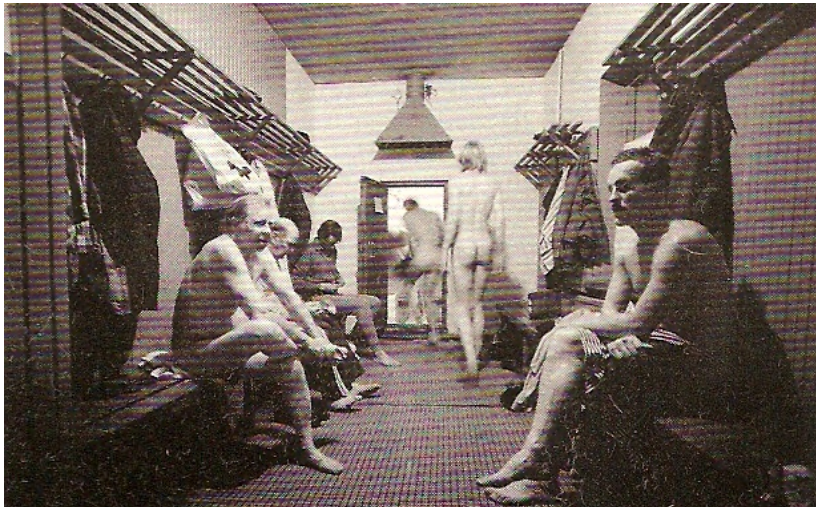
Kuva 24. Julkisivu- ja leikkauspiirustus (Kivimäki & Laiho 1996, 27.)

Pukuhuoneista jatketaan matkaa saunaan. Heti ovista astuttaessa vieressä kohoaa lattiasta kattoon ulottuva kiuas, josta puolet on naisten puolella ja puolet miesten (Kuva 27). Kiuas on kertalämmitteinen ja sen sisällä on tonni kiuaskiviä. Löylynheittoluukut avautuvat kiukaan kyljistä sekä naisten että miesten puolelle. Tulipesä, joka nielee metrisiä halkoja, on naisten puolella. Itse lavot ovat pesutilojen yläpuolella olevia

Kuva 25. Pohjapiirustus (Kivimäki & Laiho 1996, 29.)

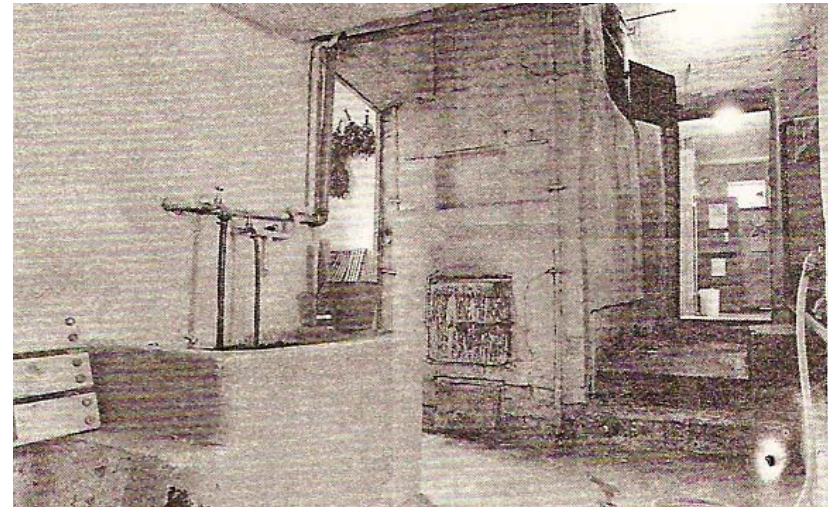
parvia, jotka on valettu betonista vanhojen ratakiskojen varaan. (Kivimäki & Laiho 1996, 13-14.) Lauteilla sopii istumaan kerrallaan n. 12 henkeä puolellaan (Lehtinen 2007). Löyly- ja pesutilat on kalkittu valkoisiksi. Lavojen ja pesutilojen seinustoja kiertävät puiset penkit. Naisten puolelta aukeaa pieni ovi huoltoeteiseen, josta pääsee sekä halkovajaan että pannuhuoneeseen, jossa on pellettipoltin. Suihkuja ei ole, vaan pesuvesi lasketaan kuution kokoiseen betonista valettuun naisille ja miehille yhteiseen vesialtaaseen. Siitä pesuvesi kaadetaan edelleen kiuluilla vateihin ja ämpäreihin. (Kivimäki & Laiho 1996, 14.) Saunan puusuojan päällä on niin kutsuttu tinurin koppi, jossa tinuri on harjoittanut ammatiaan ainakin 60-luvulta alkaen. Ennen tinuria huoneessa asui muistitiedon

Kuva 26. Näkymä miesten pukuhuoneesta (Kivimäki & Laiho 1996, 80.)

mukaan kuusilapsinen perhe. (Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002, 201. Kohdeinventointi Pispalan valtatie 9.)

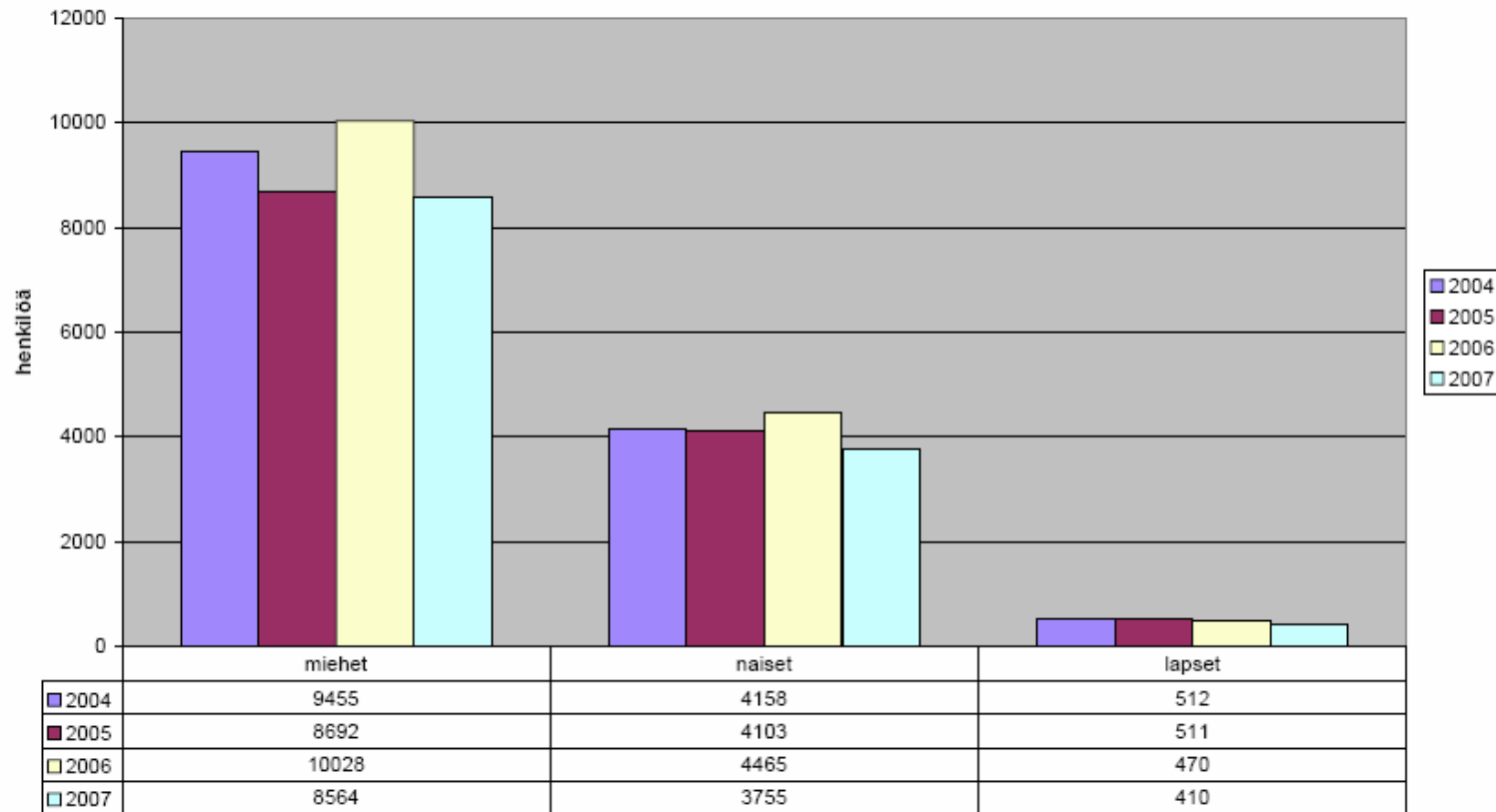
Vuonna 1989 sauna kunnostettiin Pispalan saunayhdistyksen toimesta. Rahoittajana toimi Tampereen kaupunki. Saunan kiukaan kivet ja arina uusittiin, lavojen ja pesupaikkojen penkit uusittiin, saunan puoli kalkittiin, pukuhuoneet maalattiin ja saunaan tehtiin putki-, viemäri- ja sähkötyöt. (Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002, 201. Kohdeinventointi Pispalan valtatie 9.) Vuonna 1995 saunan ulkoseinät remontoitiin Panu Kailan johdolla. Itse rappaustyön tekivät arkkitehtipiskelijat harjoitustyönään. (Kivimäki & Laiho 1996, 50-51.)

Kuva 27. Kertalämmitteinen kivas (Kivimäki & Laiho 1996, 52.)

Rajaportin saunasta on myös koottu tilastoja kävijämääristä (Kuva 28). Päivittäin saunassa käy keskimäärin noin 70 aikuista henkilöä. Vuonna 2005 saunomiskertoja kertyi vuodessa miehillä 8692 ja naisilla 4103. Lapsille saunomiskertoja kertyi samana vuonna 511. Yhteensä Rajaportin saunassa saunottiin vuonna 2005 noin 13 236 kertaa, mikä on jonkin verran

vähemmän kuin vuonna 2004, jolloin saunottiin yhteensä 14 070 kertaa. Vuonna 2006 miehet saunoivat 10 028, naiset 4465 ja lapset 470 kertaa. Yhteensä vuonna 2006 saunottiin 14 963 kertaa, mikä on merkittävästi enemmän kuin vuonna 2005. (Lehtinen 2007.)

Kuva 28. Käyntimäärät 2004-07. Tilanne 1.11.2007

(Pispalan saunayhdistys ry -kotisivut. www.pispala.fi)

5 SUUNNITTELUKÄYTÄVÄN TAVOITTEET JA RAJAUS

5.1 Saunan nykytila

Rajaportin saunalle kuljetaan Mäkikadun puolelta keltamullansävyiseksi maalatussa lauta-aidassa olevasta aukosta (Kuva 31). Toinen kulkureitti saunakorttelin sisään on Pispalan valtatie puolelta (Kuva 29). Ulkopuolelta rapatun saunan räystäslistan klassismivaikutteet ovat peräisin 1920-luvulta (Kuva 30) (Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998 1998, 264). Lämpimän valkoisensävyisen saunarakennuksen sisäänkäynnin molemmin puolin on penkkejä vilvoittelua varten. Saunarakennuksen yksityiskohdat kuten ikkunan pielet, pääovi ja sauna-teksti on maalattu taitetulla havunvihreällä. Rakennuksen katto on mustaa huopaa.

Kuva 30. Räystäslistan klassismivaikutteet

Kuva 29. Näkymä saunalle Pispalan valtatieltä päin

Kuva 31. Näkymä saunalle Mäkikadulta päin

Kuva 32. Naisten pukuhuoneen harac-kamina

Saunan sisätilat ovat 1930-luvun lopun ja saunan puoli on ilmeisesti 1900-luvun alun asussa. Vanha kassakoppi on tallella, seinät on paneloitu kapealla paneelilla ja naisten pukuhuoneen nurkassa on vanha harac-kamina (Kuva 32). (Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002, 201. Kohdeinventointi Pispalan valtatie 9.) Naisten pukuhuoneessa sijaitsee kaminan lisäksi kiinteä komero, jossa on rakennuksen sähkötaulu. Komerossa säilytetään lisäksi siivousvälineitä. Molemmissa pukuhuoneissa saunaan menevien ovien yläpuolella ovat huuvat, jotka poistavat saunoista tulevaa kosteutta (Kuva 33).

Kuva 33. Näkymä miesten pukuhuoneesta pesutilaan päin

Kuva 34. Näkymä kassakoppiin

Kassakoppiin (Kuva 34) pääsee sekä naisten että miesten pukuhuoneesta. Kassakopissa on kaksi pöytätasoa, joista toinen on rahastusluukun edessä ja toinen on vastakkaisella seinustalla. Rahastusluukun edessä olevalla pöydällä ovat kaikki rahastuksessa tarvittavat tavarat, kuten kassakone. Rahastusluukun yläpuolella on säilytyslokerot. Toisen pöydän päällä on jääkaappi (Kuva 35). Myös saunan sähkökytkimet ovat tässä tilassa (Kuva 36).

Saunan sisäväritys on tällä hetkellä vuoden 1989 asussa (Kuva 37, Kuva 38). Eteisen, kassakopin ja pukuhuoneiden lattiat ovat tummanruskeaksi käsiteltyä lautta. Lautalattian päällä on

Kuva 35. Kassakopin tarpeisto

Kuva 36. Sähkökytkimet

lisäksi tummanruskeat puiset ritilät. Korkeat jalkalistat ovat samaa sävyä kuin lattiatkin. Seinäpaneloinnit ja sisäovet on maalattu hieman taitetulla vaaleanvihreällä sävyllä. Muuten seinät on rapattu ja maalattu valkoisiksi. Kiinteiden penkkien istuinosat ja kiinteät seinänaulakot on maalattu havunvihreiksi. Samaisella vihreällä on myös maalattu ovilistat sekä joitakin pienempiä yksityiskohtia. Ikkunoiden puitteet ovat valkoiset. Saunaan menevät ovet ja ulko-oven sisäpuoli ovat puupintaisia ja väriltään ruskeita. Eteisen katto on vaaleaksi maalattua paneelia. Pukuhuoneiden katot on maalattu valkoisiksi, mutta ajan saatossa noki on tummentanut värin.

Kuva 37. Miesten pukuhuoneen materiaalit ja värit

Kuva 38. Naisten pukuhuoneen materiaalit ja värit

Pesutilojen ja lavojen lattiat sekä lavoille nousevat portaat ovat käsittelemätöntä betonia. Seinät ja katot on kalkittu valkoisiksi, mutta noki on mustannut varsinkin lavojen seinät sekä katot. Kalkitus uusitaan vuosittain. Myös muurattu kiuas on kalkittu valkoiseksi. Pesutiloissa olevat vesialtaat on maalattu harmaiksi. Lavoille nousevissa portaissa on puiset kaiteet. Muuten lavojen muuratut kaiteet ovat valkoisiksi kalkitut. Sekä pesutiloja että lavoja kiertävät kiinteät penkit ovat puuta. Istuinlaudat lepäävät muurattujen kannattimien varassa. (Kuvat 39-51)

Kuva 39. Pesutila/naiset

Kuva 40. Pesutila/naiset

Kuva 41. Pesutila/naiset

Kuva 42. Pesutila/naiset

Kuva 43. Pesutila/naiset

Kuva 44. Lavo/naiset

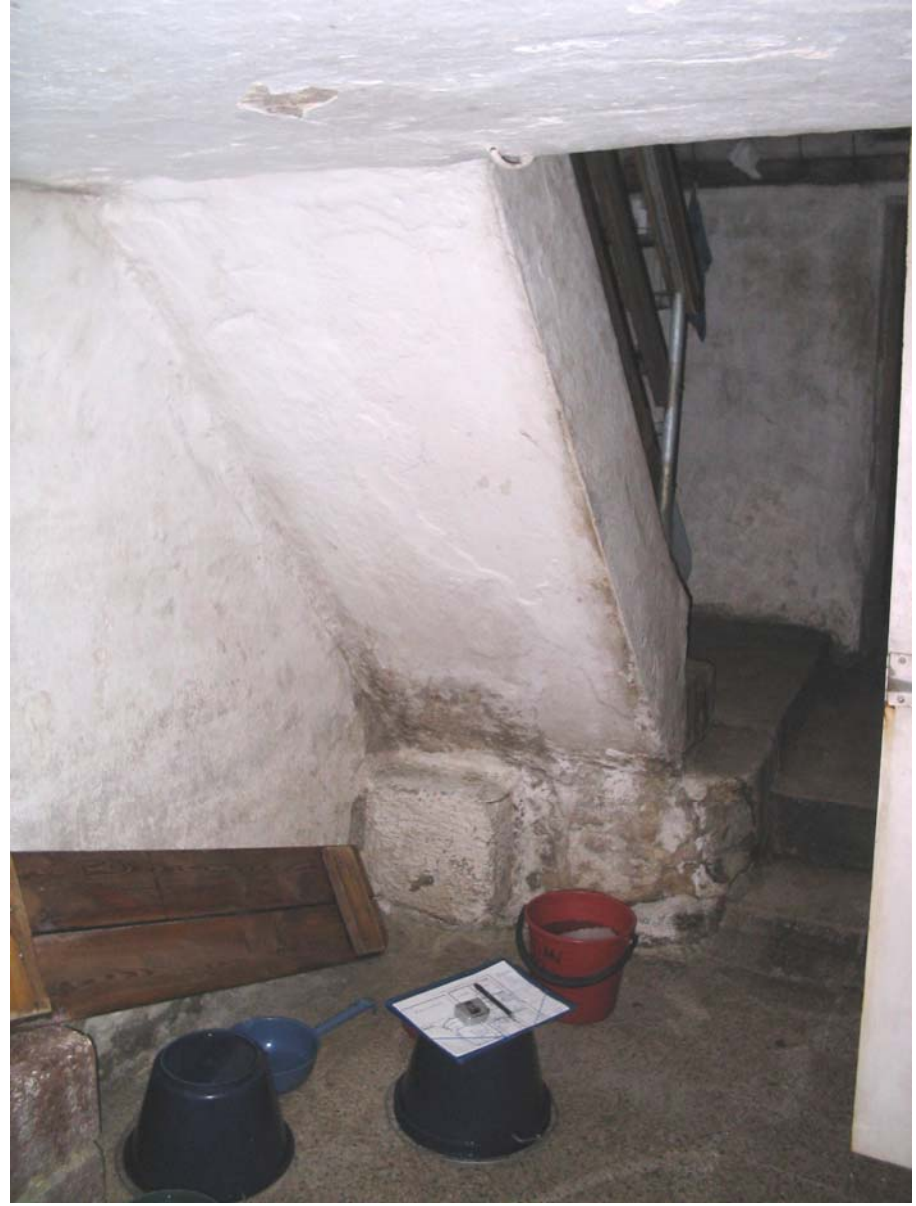
Kuva 45. Lavo/naiset

Kuva 46. Pesutila/miehet

Kuva 47. Pesutila/miehet

Kuva 48. Pesutila/miehet

Kuva 49. Pesutila/miehet

Kuva 50. Lavo/miehet

Kuva 51. Lavo/miehet

Rakennuksessa olevissa oheistiloissa ei juurikaan ole muuta käyttöä kuin mihin ne on alun perin tarkoitettu. Halkovajassa on kiukaan lämmitykseen käytettäviä puita. Pannuhuoneessa on pellettipoltin, jolla lämmitetään pesuvesi. Näihin tiloihin liittyvässä huoltoeteisessä ei muita toimintoja ole kuin kulkeminen ja painepesurin säilyttäminen. Pannuhuoneen yläpuolella olevaa tinurin huonetta ja sen yhteydessä olevaa pientä eteistilaa käytetään tällä hetkellä varastoina.

Saunan valaistus on tällä hetkellä hoidettu lähinnä yleisellä tasolla. Eteisessä ja pukuhuoneissa on kussakin tilassa katossa yksi kiinteä kattovalaisin. Kassakopissa on kiinteän kattovalaisimen lisäksi irrallinen pöytävalaisin valaisemassa rahastuspöytää. Naisten puolen saunan valaistus on hoidettu kahdella erillisellä kiinteällä valaisimella. Toinen valaisin on pukuhuoneeseen menevän oven yläpuolella ja toinen pesutilassa lavon alapuolella. Miesten puolella on vain yksi valaisin pukuhuoneeseen menevän oven yläpuolella. Valaistustunnelmaltaan kaikki tilat ovat hämää, varsinkin lavoilla on melkein pimeää.

5.2 Tilasuunnittelun tarpeet ja ongelmakohdat

Periaatteessa saunan tilat ovat melko hyvässä kunnossa ja toimivat jo näinkin ihan hyvin, mutta joillakin asioilla voisi

parantaa saunan toimintoja ja tuoda lisää viihtyvyyttä. Sisääntuloeteinen on tilana todella pieni. Kaksi ihmistä on jo melkein liikaa asioimaan kassaluukulla ja niinpä jonoa syntyy varsinkin vilkkaimpina sauna-aikoina. Lisäksi kassaluukku sijaitsee todella alhaalla. Sen alareuna on vain vähän yli 70 senttimetriä lattiasta ylöspäin. Kooltaan neliömäinen luukku on vajaa puoli metriä molempiin suuntiin. Jos asiakas haluaa nähdä ja kuulla ihmisen, joka häntä palvelee, täytyy hänen kumartua. Eteisen ruuhkaa lisää osaltaan molemmista pukuhuoneista tulevat saunojat, jotka ovat menossa ulos vilvoittelemaan tai tulossa ulkoa vilvoittelemasta takaisin saunaan.

Saunarakennuksen yhtenä puutteena on wc-tilojen puuttuminen. Lähin wc löytyy kahvilarakennuksesta. Pukuhuoneiden yhteydessä olevat wc-tilat toisivat lisää käyttömukavuutta ja tämäntyyppisissä yleisölle avoimissa tiloissa sen tulisi kuulua perusvarustukseen. Pukuhuoneista puuttuvat lisäksi lukittavat säilytyslokerot. Kassakopissa on tällä hetkellä lokeroita, joihin voi jättää lompakkonsa ja puhelimensa, mutta millekään isommalle säilytystä tarvitsevalla tavaralle ei ole mitään paikkaa. Naisten pukuhuoneessa on kiinteä lattiasta kattoon ulottuvat komero, jonka sisällä on rakennuksen sähkötaulu sekä siivousvälineiden säilytys. Jos nämä molemmat toiminnot saisi sijoitettua jonnekin muualle rakennukseen, saataisiin pukuhuoneeseen lisää istuma- ja

pukeutumistilaa. Ajatuksena siivousvälineiden sijainti samassa tilassa pukeutumisen kanssa, ei ole kovinkaan houkutteleva. Pukuhuoneissa kuivataan vuokrattavat pyyhkeet, joille olisi hyvä olla jokin parempi kuivauspaikka. Pukuhuoneiden ilmanvaihto ja ylimääräisen kosteuden poisto tapahtuvat tällä hetkellä saunaan menevien ovien yläpuolella sijaitsevien huuvien avulla. Jokin esteettisempi ja miksei tehokkaampikin ratkaisu voisi tulla näiden sijasta kyseeseen. Lisäksi naisten pukuhuoneen rapiseva kattomaali kaipaisi pikaista korjausta.

Pesutilojen puutteina voi pitää suihkujen puuttumista. Toisaalta pelkkien ämpärien ja vatiin avulla peseytyminen on normaalista poikkeavaa ja elämys sinänsä, mutta toisaalta suihkut olisivat näiden rinnalla hyvä lisä ainakin ajatellen tulevia pelkkään suihkuun tottuneita sukupolvia. Saunan puolen pinnat ovat paikoitellen hyvinkin kuluneita ja saavat aikaan epäsiistin yleisvaikutelman. Toisaalta tiloissa voi nähdä miten sata vuotta elettyä elämää näkyy kuluneissa pinnoissa. Hienovarainen ehostos näiden osalta olisi kyllä paikallaan ja samalla se saisi tilat näyttämään siistimmiltä ja hygieenisemmiltä.

Kaikissa rakennuksen tiloissa on melko hämärää, mikä luo tiloihin tietyn tunnelman. Saunan puolella varsinkin on melkein pimeää, johtuen kiukaan nokeamista seinä- ja kattopinnoista. Valaistus on yksi suurimmista puutteista ja epäkohdista koko

rakennuksessa. Varsinkin pesutiloissa se on todellinen ongelma, sillä näissä tiloissa on paljon portaita ja tasoeroja, jolloin kunnollinen valaistus ja sitä kautta näkeminen on välttämättömyys. Lisäksi ei ole pahitteeksi, jos tiloja siivotessa näkee mitä on tekemässä. Tietty hämärä tunnelma kuitenkin kuuluu saunaan, joten jonkinlainen säädettävyys ja muunneltavuus valaistuksessa on perusteltua.

5.3 Mahdollisuudet ja rajoitukset

Rajaportin saunakorttelin tonttia koskee voimassa olevan kaavan mukaan suojelumääräys SJ-10, jossa todetaan seuraavaa: "Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti tärkeä alue. Uudisrakennusta tai olemassa olevaan rakennukseen tehtäviä muutoksia suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyttämiseen". (Kaavamääräykset 1990, 10.) Joissain lähteissä on kyllä mainintoja siitä, että saunan sisätilat olisivat myös suojeltuja, mutta näin ei siis todellisuudessa asian laita ole.

Kyseessä on kohde, jolla on takanaan jo sata vuotta historiaa ja sen myötä paljon tunteita herättäviä muistoja ja ajatuksia. Saunan tilat ovat säilyneet näinkin hyvin näihin päiviin saakka, on se saavutus sinänsä. Pesutilat ja lavot ovat alkuperäisessä

asussaan. Eteinen, pukuhuoneet ja kassakoppi ovat 1938 tapahtuneen remontin ja laajennuksen asussa, mitä nyt väritystä on ajan saatossa muutettu.

Korjausrakennuskohteen suunnittelussa on tärkeää välttää ylisuunnittelua. Rakennus on sellainen kuin on eikä se siitä muuksi muutu. Ajattelen silti, että on olemassa mahdollisuuksia. Haastavuutta ei työstä ainakaan puutu. Rajan vetäminen olemassa olevan ja uuden välillä, tulee olemaan vaikeaa, muttei mahdotonta. Neliöitäkään ei ole ihan hirvittävästi, mikä omalta osaltaan tuo suunnittelutyöhön lisää vaikeusastetta.

5.4 Suunnittelutyön tavoitteet

Suunnittelutyöni tavoitteena on tukea saunassa kävijöiden ikimuistoisen saunakokemuksen aikaansaamista ja turvallisuutta. Tarkoitukseni on, että saunomisesta muodostuu kaikkia aisteja stimuloiva kokonaisvaltainen kokemus. Tavoitteena on saada jo olemassa olevat asiakkaat jatkamaan saunassa käyntiään ja uusien käyttäjien tulevan, viihtyvän ja jäävän saunan asiakkaiksi. Vain tulevat sukupolvet saavat saunan säilymään vielä ainakin seuraavat sata vuotta eteenpäin. Myös turvallisuuden lisääminen ainakin valaistuksella on myös yksi keskeisistä tavoitteistani. Näiden lisäksi olen asettanut tavoitteekseni myös kappaleessa 5.2

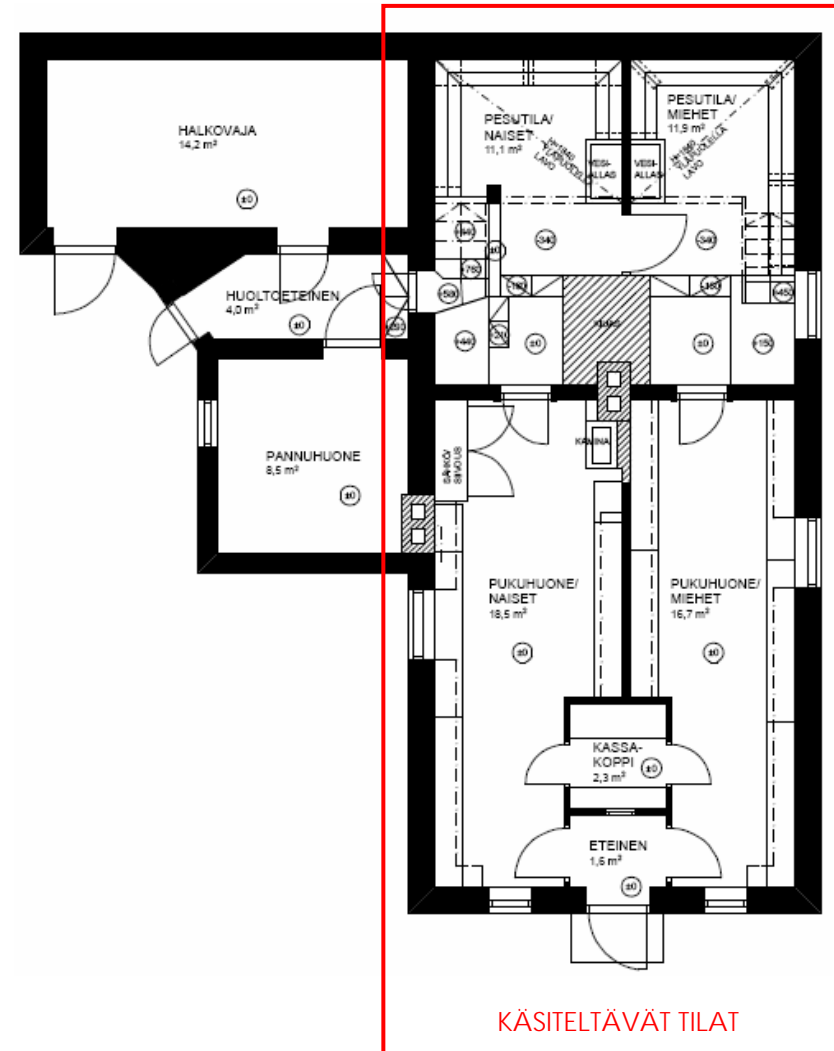
mainitsemieni tilasuunnittelun tarpeiden ja ongelmien ratkaisun. Ratkaisuisiani aion ottaa huomioon myös realistisen kustannustason, jotta suunnitelmani voitaisiin joskus oikeasti toteuttaa. Tyylin ja tunnelman ja sitä kautta paikan hengen säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää tällaisessa historiallisesti arvokkaassa kohteessa. Vanhat asiat saavat reilusti näyttää vanhoilta ja uudet uusilta. Uudet kalusteet ja varusteet saavat olla tyyllitään nykyaikaisia. Tietenkin niiden tulee sointua jo olemassa oleviin ratkaisuihin. Eri aikakausien tyyli saavat rauhassa näkyä ja tuoda esille jokainen omalta osaltaan oman aikakautensa piirteitä tuleville sukupolville.

Kuva 52. Saippua (Karjanoja & Peltonen 1997, 68.)

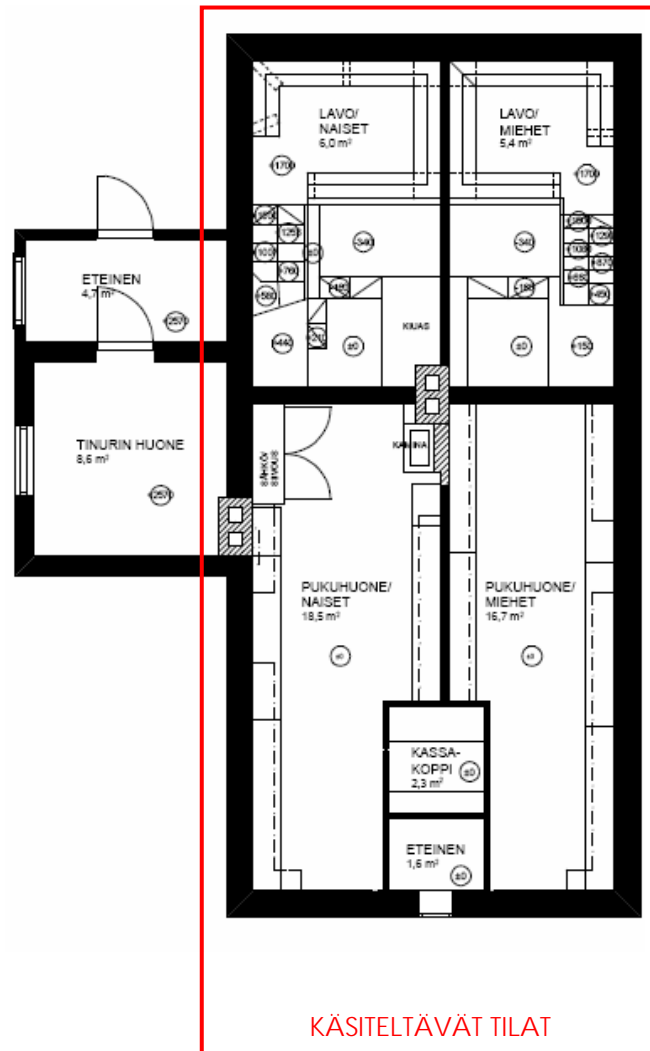
5.5 Rajaus

Rajaan varsinaisen yksityiskohtaisemman suunnittelutyöni koskemaan pelkästään eteistä, kassakoppia, pukuhuoneita, wc- ja pesutiloja sekä lavoja (Kuva 53, Kuva 54). Lattiapinta-alaltaan nämä tilat käsittävät noin 73 neliötä. Suunnitelmani eivät sisällä pannuhuoneen, halkovajan, huoltoeteisen eivätkä toisen kerroksen tinurin huoneen ja siihen liittyvän eteisen suunnittelua kuin ideatasolla. Keskeisenä osana saunomiseen liittyy myös vilvoittelu, jota en kuitenkaan lähde käsittelemään tässä työssä sen tarkemmin, vaan keskityn tarkastelemaan pelkästään saunarakennuksen sisällä olevia tiloja. Kohderyhmänäni ovat kaiken ikäiset ihmiset, jotka haluavat kokea jotain arjesta poikkeavaa ja samalla astua ajassa vuosikymmeniä taaksepäin. Sauna ei valitettavasti sovellu liikuntarajoitteisille, johtuen korkeista kynnyksistä ja portaista.

Kuva 53. Suunnittelutyön rajaus, ensimmäinen kerros

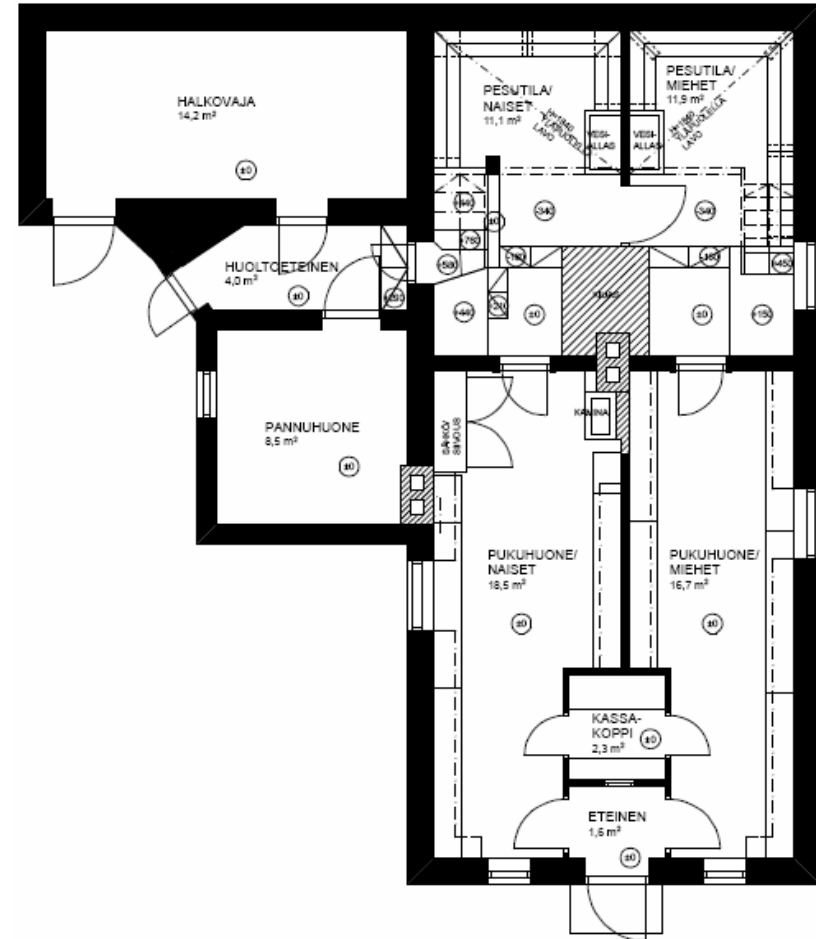

Kuva 54. Suunnittelutyön rajaus, toinen kerros

6 SUUNNITTELUPROSESSI

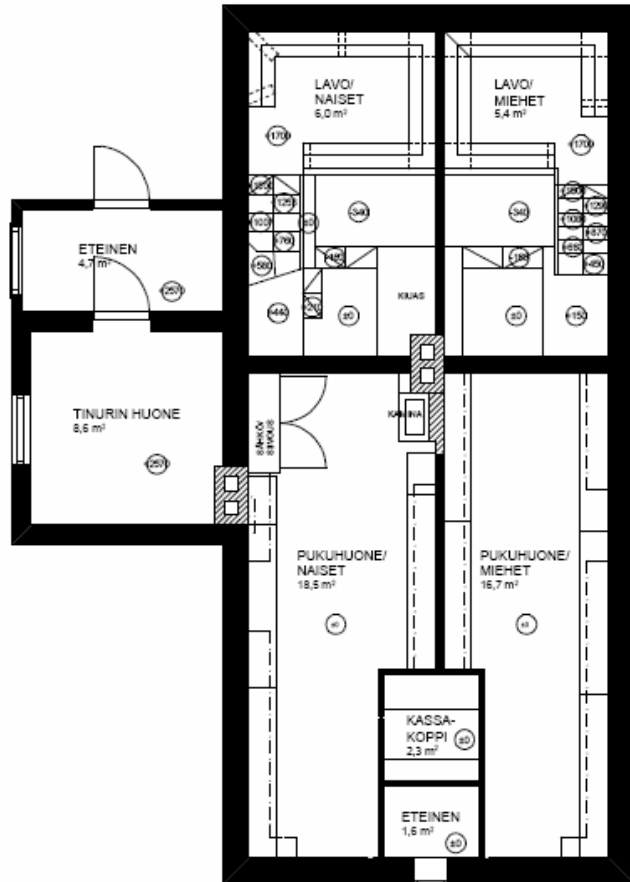
6.1 Tilaohjelma

Koko suunnitteluprosessi lähti käyntiin mittaamalla rakennuksen sisätilat, sillä olemassa olevia piirustuksia ei kaupungin arkistoistakaan löytynyt. Ainoat piirustukset, jotka sain käsiini olivat teoksesta "Puhhasta tuli: tarinoita Rajaportin saunasta" (Kuva 24, Kuva 25). Näistä piirustuksista sai vähän vinkkiä siitä, miten eri tilat rakennuksessa sijaitsevat. Mitään sen kummempia mitoituksia niistä ei kuitenkaan kannattanut lähteä ottamaan. Tulevaa tilaohjelmaa ohjasi hyvin pitkälti jo olemassa oleva tilajako ja olemassa olevat 113 neliötä (Kuva 55, Kuva 56, Liite 1). Lähtökohtana oli, että rakennusta ei tulaisi suunnitelmassani laajentamaan mihinkään suuntaan. Lisäksi tein listaa olemassa olevista materiaaleista ja väreistä sekä otin kuvia sekä sisältä että ulkoa.

Kuva 55. Nykytilanne, ensimmäinen kerros

6.1.1 Eteinen, kassakoppi, pukuhuoneet ja wc-tilat

Kuva 56. Nykytilanne, toinen kerros

Suurimmat tilalliset muutokset kokevat naisten ja miesten pukuhuoneet, kassakoppi ja eteinen. Tutkin eri vaihtoehtoja siitä, miten sijoittaa eteinen, kassakoppi, pukuhuoneet ja uudet wc-tilat keskenään toimivaksi kokonaisuudeksi. Ensimmäinen vaihtoehto käsittää luonnoksen, jossa wc-tilat sijaitsevat seinustalla, josta tullaan saunarakennuksen sisälle (Kuva 57). Entinen eteistila kasvaa tällöin pituutta, mikä tuo huoneeseen lisää tilaa ja samalla toimivuutta. Samalla kassakoppi siirtyy enemmän pesutiloja kohden, mutta säilyttää silti entisen mallinsa. Pukuhuoneissa on hyvä olla käsienpesualtaat, jotka tässä vaihtoehdossa sijaitsevat kassakoppiin menevien ovien läheisyydessä. Tämä vaihtoehto ei ole mikään huono, mutta käsienpesualtaat tulevat harmittavasti juuri kulkureitille, joka ei muutenkaan ole mitenkään kovin leveä.

Vaihtoehdossa numero kaksi entistä eteistilaa ja kassakoppia levennetään niin paljon, että wc-tilat saadaan sijoitettua vierekkäin heti kassakopin jälkeen (Kuva 58). Tässä vaihtoehdossa eteinen saa vain vähän lisätilaa leveyssuunnassa, mistä ei käytännössä ole paljon hyötyä eteisen toimivuudelle. Kassakoppiin tulee sitä vastoin lisätilaa ihan mukavasti. Pukuhuoneista tulee tässä vaihtoehdossa kapeita ja putkimaisia, eikä niihin saa oikein järkevästi sijoitettua käsienpesualtaita.

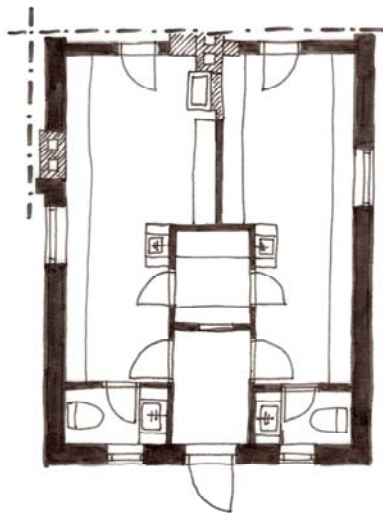

Vaihtoehdossa numero kolme wc:t ovat samassa paikassa kuin vaihtoehdossa yksi (Kuva 59). Eteistilaa kasvatetaan sekä pituus- että leveys suunnassa ja erillinen kassakoppi poistetaan. Kassakopin toiminnot sijoittuvat nyt eteisen kanssa samaan tilaan. Pukuhuoneisiin tehdään syvennykset, joissa ovat käsienpesualtaat. Eteisessä on tässä vaihtoehdossa tilaa aika reilustikin, mutta pukuhuoneet jäävät, samoin kuin vaihtoehdossa numero kaksi, kapeiksi ja käytävämäisiksi. Perinteikästä kassakoppiakaan ei tässä vaihtoehdossa tule olemaan. Eteistila on luultavasti ainakin talvisin vetoinen eikä siksi kovin mukava paikka rahastuksenhoitajalle.

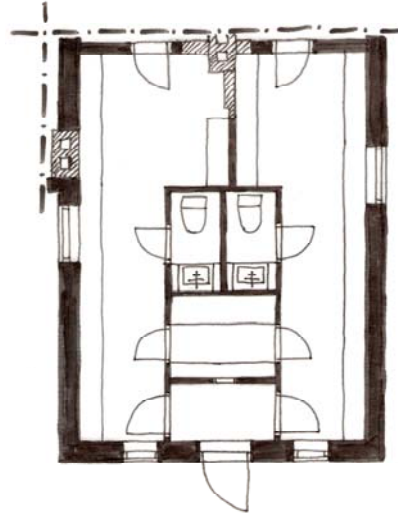
Neljännessä vaihtoehdossa eteistä kasvatetaan ulottumaan

koko rakennuksen leveydelle (Kuva 60). Kassakoppi jää ennalleen. Wc:t sijaitsevat tässä vaihtoehdossa pitkittäin rakennuksen ulkoseinustoilla kassakoppia vastapäätä. Tässä tapauksessa eteiseen saadaan sopimaan hieman oleskelu- ja vilvoittelutilaakin, mutta kulku peremmälle pukuhuoneisiin käy todella ahtaaksi. Myös pukuhuoneen istumatila ja sitä kautta koko pukuhuoneen vetämä henkilömäärä jäävät useita paikkoja vähäisemmiksi kuin muissa vaihtoehdoissa.

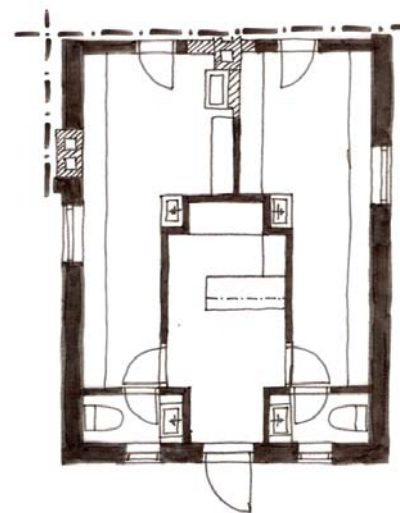
Viimeisessä eli viidennessä vaihtoehdossa wc:t sijoitetaan samoille paikoille kuin vaihtoehdoissa yksi ja kolme (Kuva 61). Tällöin eteistilan pituusmitta kasvaa ja sinne sopii enemmän väkeä kulkemaan sekä sisään että ulos ja asioimaan kassalla.

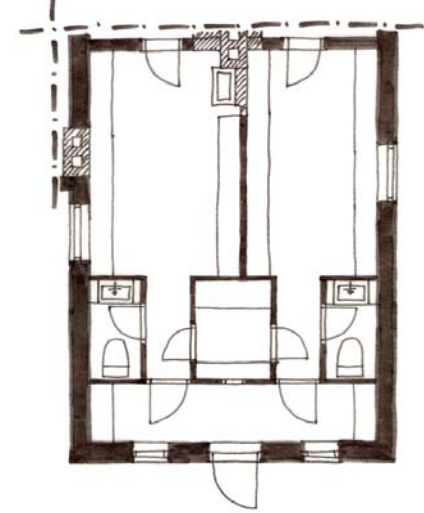
Kuva 57. Ensimmäinen vaihtoehto

Kuva 58. Toinen vaihtoehto

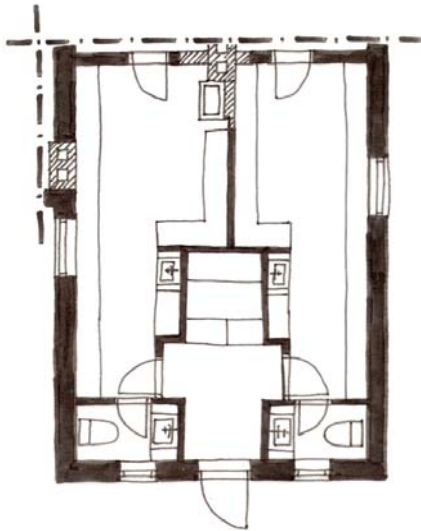

Kuva 59. Kolmas vaihtoehto

Kuva 60. Neljäs vaihtoehto

Myös leveysmitta kasvaa pukuhuoneisiin johtavien ovien kohdilla. Pukuhuoneiden ovet jäävät hieman syvennyksiin, jolloin pukuhuoneista ulos pyrkivät ihmiset eivät heti törmää kassalla asioiviin henkilöihin. Kassa tulee jatkossakin koppiin luonnoksesta poiketen. Sinne kulku tapahtuu suoraan eteisestä eikä pukuhuoneista kuten ennen. Pukuhuoneisiin saadaan tässä vaihtoehdossa sijoitettua kätevästi omiin syvennyksiinsä käsienpesualtaat ja niiden viereen lukittavat säilytyslokerot. Näiden toimintojen yläpuolelle tulee lisäksi vielä lisäsäilytystilaakin. Kulkureitit jäävät tässä vaihtoehdossa vielä kohtuullisiksi ja pukuhuoneisiin saadaan jopa vähän lisää istumatilaa. Valitsin tämän vaihtoehdon edellä mainitsemistani seikoista johtuen ja lähdin viemään sitä eteenpäin yksityiskohtaisemmalle tasolle.

Kuva 61. Viides vaihtoehto

6.1.2 Pesutilat ja lavot

Lavot ja pesutilat saavat jäädä alkuperäisille paikoilleensa. Niiden sijaintia ei ollut mitään syytä lähteä muuttamaan, sillä saunan sydäntä eli suurikokoista kiuasta olisi ollut vaikea ja melkein mahdotonta sijoittaa minnekään muualle. Tätä johtopäätöstä tukee myös seikka, että tilat ovat olleet näillä sijoilla jo yli sata vuotta. Toiminnot tulevat edelleen olemaan samat, joten tiloja ei tarvitse lähteä siirtämään ja muuttamaan. Lavojen istuinpenkkien sijoittelua ei ollut syytä lähteä muuttamaan, sillä lavot ovat niin pieniä, ettei muita vaihtoehtoja juurikaan ole.

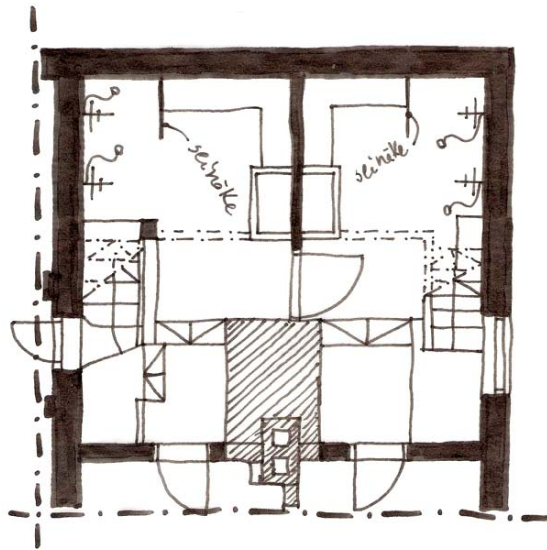
Pesutilojen osalta tein muutamia muunnoksia siitä, mihin uudet suihkut sijoitetaan. Vaihtoehdossa yksi suihkut sijoitetaan lavoille vievien portaiden alle (Kuva 62). Portaiden alla on aika luonnollinen paikka kahdelle suihkulle kuhunkin pesutilaan. Suihkut ovat tällöin vastakkaisilla seinustoilla vesialtasiin nähden. Suihkut on hyvä erottaa muusta tilasta jonkinlaisilla seinämillä, jotta suihkuttelijoilla on vähän enemmän yksityisyyttä ja ettei saippuavesi roisku vesialtasiin. Suihkuista huolimatta tilaa jää myös ämpäreillä ja vadeilla peseytyville. Myös istumapenkkejä on tarjolla ihan mukavasti suihkujen viemästä tilasta huolimatta.

Toisessa vaihtoehdossa portaiden alle sijoitetaan vain yksi suihku kuhunkin pesutilaan (Kuva 63). Istumapenkkejä jää vain vähän vähemmän kuin nykyään on. Ämpäripeseytymiselle on tilaa ihan reilusti. Tässä ongelmana voi olla yhden suihkun riittävyys kummassakin pesutilassa, jotta ne riittäisivät palvelemaan koko käyttäjäkuntaa.

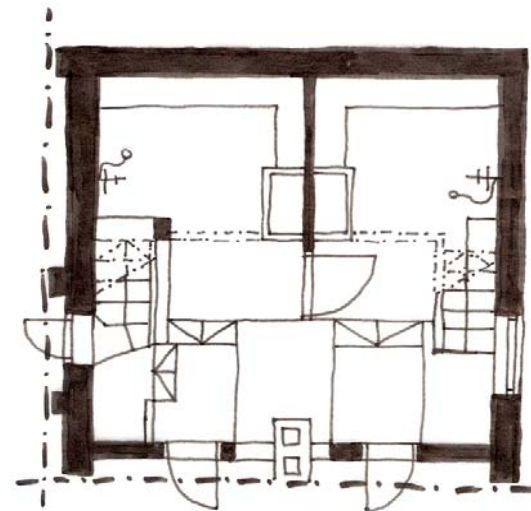
Kolmannessa vaihtoehdossa kummassakin pesutilassa on kolme suihkua, jotka sijaitsevat keskenään eri seinillä (Kuva 64). Suihkut on hyvä erottaa muusta tilasta seinämällä, ettei saippuavesi roisku ympäriinsä ja suihkuttelijat saavat vähän

yksityisyyttä. Toisaalta seinämät jakavat ja lokeroivat jo muutenkin pientä tilaa. Ämpäreillä peseytymiseen ei tässä vaihtoehdossa jää kovin paljoa tilaa. Samoin myös istuinpenkkien määrä jää hyvin olemattomaksi.

Neljänteen vaihtoehtoon hahmottelin molempiin tiloihin kolme suihkua, jotka kaikki sijaitsevat tilojen peräseinillä (Kuva 65). Suihkuttelutilaa ei ole jokaiselle kuin ihan minimi, jos kaikissa suihkuissa on joku samanaikaisesti. Hyvää tässä vaihtoehdossa on suihkujen määrä. Tässä vaihtoehdossa on myös hyvä rajata suihkuja vesialtaasta seinämällä. Ämpäreillä peseytymiseen on

Kuva 62. Ensimmäinen vaihtoehto

Kuva 63. Toinen vaihtoehto

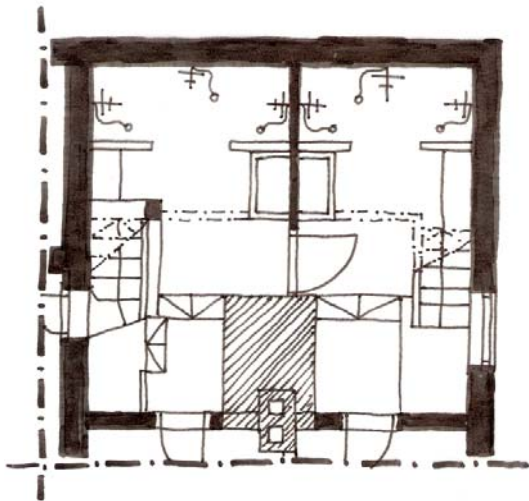

suihkujen lukumäärästä huolimatta vielä tilaa. Istuinpenkkejä jää molemmissa tiloissa portaiden alle. Miesten puolella istumatilaa on vähän enemmän, mutta naisten puolella sitä vastoin todella vähän. Tilat ovat suihkuista huolimatta avaria.

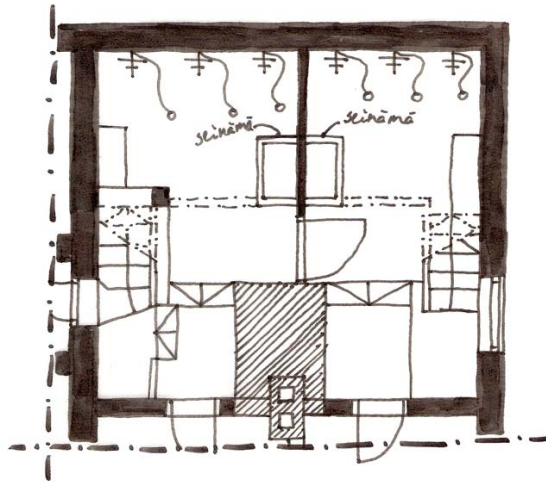
Vaihtoehdossa numero viisi on suihkujen määrää kasvatettu edellisestä vaihtoehdosta kolmesta neljään kumpaankin pesutilaan (Kuva 66). Suihkuja on kyllä tässä vaihtoehdossa jo aika reilusti. Suihkuttelutilaa on jokaista suihkuttelijaa kohtaan ihan vain välttämättömin. Istumapenkkejä ei tässä vaihtoehdossa jää kuin miesten puolelle ihan vähän, mikä ei ole kovin hyvä juttu. Tilaa jää suihkuista huolimatta myös

ämpäreillä peseytymiseen. Tämä vaihtoehto on kaikkein radikaalein ottaen huomioon tilojen tämän hetkisen luonteen.

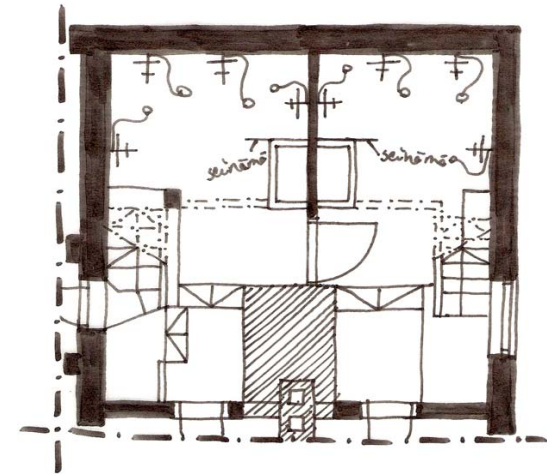
Kaikista vaihtoehdoista päädyin jatkamaan ensimmäistä. Siinä yhdistyvät sopivassa suhteessa uudet suihkut entiseen ämpäreillä peseytymiseen. Entisen ja nykyisen liitto tukevat toinen toisiaan luontevalla tavalla. Molemmille toiminnoille jää omat tilansa ja lisäksi tilaa jää myös penkeillä istuskeluun. Uudet rakennettavat seinämät tekevät suihkutiloista vähän yksityisemmät. Pesutilojen henki saadaan mielestäni säilymään tässä vaihtoehdossa uusista suihkuista huolimatta.

Kuva 64. Kolmas vaihtoehto

Kuva 65. Neljäs vaihtoehto

Kuva 66. Viides vaihtoehto

6.1.3 Rakennuksen muut tilat

Muiden saunarakennuksen tilojen osalta en tehnyt rajauksestanikin johtuen sen kummempia seikkaperäisiä suunnitelmia tai piirustuksia. Mietin vain eri toiminnoille järkevät sijoituspaikat. Sähkötaulu ja siivousvälineet, mitkä ennen sijaitsivat naisten pukuhuoneessa, sijoitetaan pannuhuoneeseen. Entinen halkovaja on jatkossakin paikka, jossa säilytetään halkoja. Toisen kerroksen tinurin huone otetaan käyttöön, joten sen mahdollinen lämmöneritys ja lämmitys hoidetaan kuntoon. Tilaan sijoitetaan pesukone ja kuivauskaappi vuokrattavien pyyhkeiden huoltoa varten. Lisäksi tilaan tulee säilytystilaa kaikelle tarpeelliselle saunassa tarvittavalle välineistölle. Toisen kerroksen eteinen voi jatkossakin säilyä lämmittämättömänä tilana, jossa voidaan säilyttää tavaraa, joka kestää myös pakkasta.

6.2 Materiaalit

Varsinkin korjausrakentamiskohteissa on kiinnitettävä erityistä huomiota jo olemassa oleviin ja uusiin käytettäviin materiaaleihin. Teknisesti uusien materiaalien tulee soveltua jo käytettyihin materiaaleihin. Tämän lisäksi tulee ottaa huomioon myös kohteessa vallitsevat olosuhteet, kuten tilojen käyttötarkoitus ja -aste sekä mahdollinen lämpö ja kosteus.

6.2.1 Eteisen, kassakopin, pukuhuoneiden ja wc-tilojen materiaalit

Lähdin liikkeelle ajatuksesta, että näiden tilojen materiaalit noudattelevat hyvin pitkälle vanhoja materiaaleja ja rakenneratkaisuja. Kaikkia olemassa olevia materiaaleja tulee hyödyntää niin pitkälle kuin se vain on taloudellisesti järkevää. Entisille rakennusmateriaaleille, rakennusosille ja kalusteille täytyy usein tehdä pientä tai vähän suurempaa korjausta, kuten hiomista, paikkaamista ja maalaamista. Itse työn tekeminen maksaa Suomessa paljon. Jotta kustannukset pysyvät aisoissa, on monesti taloudellisesti järkevämpää juuri työn kalleudesta johtuen käyttää uutta kuin korjata vanhaa. Uuden ja vanhan yhdistäminen on kuitenkin suotavaa. Kassakopin tulevassa kalustuksessa voidaan hyvin käyttää vanhoja kiintokalusteita ja laitteita, jos sellaisia vain jostain

Kuva 67. Vanha limonadietiketti (Kivimäki & Laiho 1996, takakansi.)

saadaan hyödynnettyä. Lopputuloksen tulee kaikesta huolimatta olla sellainen, ettei siitä erota kohtia, joista näkee selvästi uuden ja vanhan materiaalin rajan. Esimerkiksi samalla seinällä tai tilassa käytettyjen paneelien tulee olla joko uusia tai vanhoja eikä sekaisin molempia. Sen verran kyseisiin tiloihin kuitenkin tulee muutoksia, että uuden materiaalin käytöltä ei täysin voida välttyä. Koska wc-tilat varustetaan lattiakaivoilla ja lattiamateriaalin tulee kestää myös vettä, käytetään näiden tilojen lattioissa uutena materiaalina laattaa.

6.2.2 Pesutilojen materiaalit

Alun perin ajatuksenani oli pesutilojen lattioiden laatoittaminen. Tätä ideaa minun oli kuitenkin hieman pohdittava haastateltuani Joni Tiaista, jolla on vuosien kokemus laatoista ja laatoitustöistä. Tiaisen mukaan tulee

Kuva 68. Vanha limonadimainos (Kivimäki & Laiho 1996, 71.)

vanhojen betonilattioiden olla täysin kuivia ja mahdollinen pehmentynyt betoniaines tulee myös poistaa, jotta pesutilojen lattiat voidaan laatoittaa. Itse kuivattamiseen saattaa tilanteesta riippuen mennä jopa kuukausia. Vasta kun pehmentynyt betoniaines on poistettu ja lattia on täysin kuiva, sen päälle voidaan valaa uusi betonipinta. Vasta näiden toimenpiteiden jälkeen voidaan laatoittamista edes harkita. Jos valettu betoni jää edes hiukan märäksi, jatkaa se kuivumistaan ja kuivuessaan se samalla myös kutistuu. Tästä syystä johtuen sen pinnassa ei tule pysymään laatoitus tai muukaan pinnoitus. Näiden lisäksi on myös huomioitava maasta mahdollisesti nouseva kosteus. Saunarakennus sijaitsee rinteessä noin puolivälissä rinnettä, joten ylärinteestä tuleva valumavesien aiheuttama kosteus tulee myös ottaa huomioon ja poistaa. Juuri tämä maasta johtuva kosteus aiheuttaa sen, että ei voida olla aivan varmoja, että saadaanko betonia koskaan riittävän kuivaksi pinnoittamiselle. Jotta maasta johtuva kosteus saataisiin eliminoitua, on rakennuksen perustukset ja salaojitus saatettava asianmukaiseen kuntoon. (Tiainen 20.3.2007.)

Vanha betonilattia on hengittävä molempiin suuntiin. Yksi vaihtoehto on laatoittamisen sijasta pinnoittaa lattia kivimassapinnoitteella. Tällainen pinnoite kuitenkin poistaa betonin hengittävyys toisin kuin laatoitus, joka hengittää

LÖYLY, VIHTA —

— ja jotta saunatunnelma
ollisi täydellinen —

tietysti selänpesijänä

**KANKAAN "LÖYLY" —
PESUTUPPO.**

Se on todellinen saunamiesten pesin,
pergamenttivilllasta valmistettuna
helppo hoitaa ja pitää puhtaana
sekä miellyttävän karkea.

LÖYLYN hierova kosketus puhdistaa
varmastikin ihon ja sitä käyttäen saadaan verenkierto vilkastumaan.

Muistakaa: joka saunailtana "LÖYLY" mukaan.

G. A. SERLACHIUS OY
KANGAS
JYVÄSKYLÄ

saumakohdistaan. Tällöin törmätään jälleen salaojituksen ja kunnollisten perustusten tarpeellisuuteen, sillä pinnoite tulee korokkaamaan irti, jos sen alle pääsee kertymään kosteutta. Jos vanha ja hyväksi osoittautunut lattia puretaan ja tilalle tehdään uusi, on yhtenä vaarana myös se, että se ei välttämättä tulekaan kestäväksi samalla tavalla kuin vanha lattia on kestänyt. Lisäksi perustusten ja salaojitusten täytyy olla tässäkin tapauksessa kunnossa. (Tiainen 20.3.2007.) Myös kustannukset yleensä nousevat mitä mittavammasta remontista on kyse. Toisaalta jos lähdetään tekemään jotain, niin on se syytä tehdä alusta alkaen kunnolla ja niin, että lopputulos tulisi olemaan mahdollisimman pitkäikäinen ja palvelemaan kaikkia parhaalla mahdollisella tavalla. Toinen vaihtoehto on se, että siirretään perusteellista remonttia ja parannellaan vain vähän pelkkiä pintoja ilman, että otetaan huomioon kuinka kauan tällaiset pintakorjailut tulevat oikeasti kestäväksi. Saunarakennus on nyt ollut paikallaan yli sata vuotta ja mielestäni viimeistään nyt on aika hoitaa kaikki suuret remonit kerralla kuntoon. Jos perusteellinen remontti tehdään nyt, niin tästä eteenpäin selvittää pitkän aikaa pelkillä pintojen ehostamisella. Lisäksi remontin myötä saadaan rakennukseen asianmukaiset wc-tilat ja koko rakennuksen käyttömukavuus ja turvallisuus paranevat. Lähdin omia suunnitelmiani tehdessäni liikkeelle siitä, että tässä vaiheessa tehdään kaikki tarvittavat korjaukset ja muutokset myös

salaojituksiin, perustuksiin, lattiavaluihin sekä sähkö- ja LVI-ratkaisuihin.

Pesutilojen lattiat laatoitetaan ja lattiaan lisätään toinen lattiakaivo kumpaankin pesutilaan. Samoin laatoitetaan suihkujen yhteydessä olevat seinät, sillä olemassa oleva kalkittu pinta ei kestä suihkuista jatkuvasti roiskuvaa vettä (Tiainen 20.3.2007). Ennen suihkusyvennysten laatoitusta tulee laatoituksen alusta oikaista ja kosteuseristää (Tiainen 20.3.2007). Muutoin pesutilojen ja lavojen entiset kalkitut seinät saavat jäädä entiselleen. Pesutiloihin muurataan Siporex-harkoista kiinteät penkit ja suihkuja erottavat seinämät. Muuratut penkit ja seinämät kosteuseristetään pinnoiltaan ja alustastaan (Tiainen 20.3.2007). Lopuksi pinnat voidaan laatoittaa (Tiainen 20.3.2007). Lisäksi penkkien istuinpintojen päälle olisi mukavuussyistä hyvä laittaa puiset istuintasot. Puu soveltuu pesuhuoneessa käytettävien penkkien materiaaliksi (RT 91-10469, 6).

6.2.3 Lavojen materiaalit

Lavojen lattioiden pinnoittamisessa törmätään ihan samoihin ongelmiin kuin pesutiloissakin. Alustan tulee olla täysin kuiva ennen kuin sitä voidaan pinnoittaa (Tiainen 20.3.2007). Kuivuminen taas vie aikaa ja lopputuloksesta ei voida olla

talous TÄRKKÄ vakaa MARKKA

SAUNANOMISTAJAT!

Ei vain saippuaa — vaan juuri Salon saippuaa sillä **SALON PYYKKISAIPPUA** on hinnaltaan nyt halvinta ja erinomaista pesusaippuaa

Samalla n.s. uusista pesuaineista on ylivoimaisesti halvin

TORO-jauhe talouspesuun ja lisäksi jauhemaisena helppokäyttöinen ja taloudellinen.

“ — — — Yleinen suuntaus pesujauheiden menekin lisääntymisessä on vielä todettavissa, samoin suuri kysyntä pullotetuista pesuliuksista. Tämä on kansantaloudellisesti epäedullinen markkinointitapa, joka on omaksuttu mainoksen tuloksena. Sulfonihappopesuaineiden luvatussa maassa Amerikassa näitä käytetään valtaosaltaan jauheina. — — — ”

LÄÄKE OY
Salon Saippua

TÄMÄ MERKKI TAKAA TUOTTEEN

Kuva 70. Vanha mainos (Kivimäki & Laiho 1996, 33.)

aivan varmoja. Jos lattiat valetaan uudestaan, vie kuivuminenkin aikaa. Jos alusta ei ole täysin kuiva ja se mennään pinnoittamaan joko laatoilla tai kivimassapinnoitteella, jatkaa alusta kuivuessaan kutistumisestaan. Pinnoite ei kuitenkaan kutistu mukana, vaan lopulta pinnoitus tulee pullistumaan ja niin sanotusti korkkaamaan irti. Lisäksi ei voida olla aivan varmoja millaisia lämpötiloja kivimassapinnoitteet ja kiinnityslaastit pitkällä tähtäimellä tulevat kestävänsä. (Tiainen 20.3.2007.) On parasta unohtaa kokonaan lavojen lattioiden laatoitus ja jättää ne betonipinnalle.

Ajatuksenani oli, että lavoille muurataan tai valetaan kiinteät penkit, joihin valaistus saadaan kätevästi integroitua. Tämä vaihtoehto minun oli pakko unohtaa juuri laastin sidosaineen kuumuuden keston ollessa epävarmaa. Lisäksi valetuista ja muuratuista rakenteista tulee lisäpainoa, jota olemassa olevat rakenteet eivät välttämättä jaksaa kantaa (Tiainen 20.3.2007). Päädyin lopulta jättämään vanhat laudelautojen kannatinrakenteet entiseen tilaansa ja tyytymään vain puuosien uusimiseen ja täydentämiseen.

Laudetasoissa käytetään höylättyä puuta. Istuinlauteiden tulisi aina olla irrotettavat. Laudetasot jaetaan sellaisiin osiin, jotka voidaan irrottaa yhden hengen voimin helpottamaan puhdistusta. Laudetasot tehdään puusta, joka sitoo heikosti

lämpöä. Tällaisia puita ovat esimerkiksi vähäoksainen kuusi, haapa ja abachi. (RT 91-10469, 4.) Tätä nykyä lämpökäsitellyn puun käyttö laudepuuna on lisääntynyt, johtuen puun lämpökäsittelyssä saavuttamista ominaisuuksista. Lautojen yläpintojen särvät tulee pyöristää (RT 91-10469, 4). Lauteissa tulee käyttää sinkittyjä teräsnauloja tai ruuveja, jotka ovat sinkittyä terästä tai messinkiä. Ruuvien ja naulojen kannat tulee upottaa. Lauteet olisi hyvä varustaa selkänojalla, joka usein tehdään samasta puulajista kuin lauteetkin. (RT 91-10469, 2; 6.)

6.3 Valaistus

Valaistuksen tulee olla saunassa yleistunnelmaltaan hämyinen, mutta silti liikkumisen kannalta turvallinen ja riittävä (RT 91-10480, 5). Saunaan luonnollisena osana kuuluva alastomuus on varsinkin vierassaunoissa luontevampaa hämärässä tilassa. Liiallista valaistusta ja voimakasta väritystä tulee muutenkin saunassa välttää. (RT 91-10430, 10.)

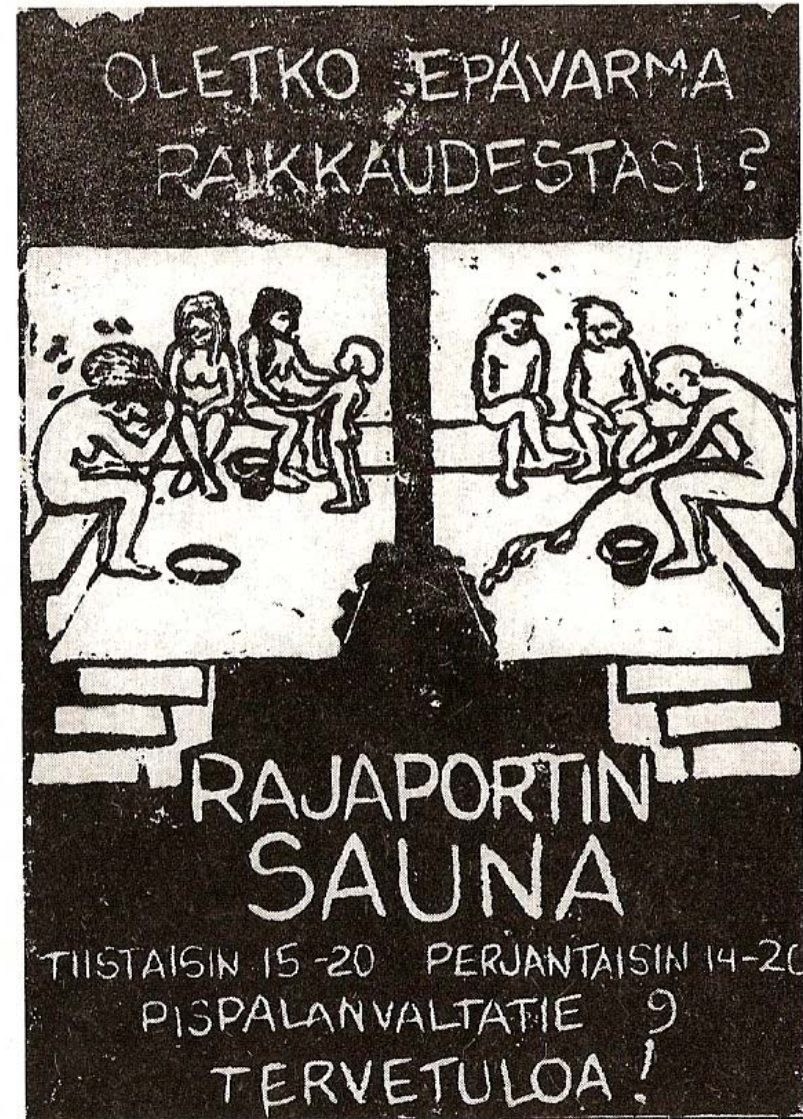
Sähkövalaistukseen voidaan vaikuttaa valaisimen tyyppin valinnalla, valaisimen sijoituksella ja valaistuksen voimakkuudella. Valaisimet tulee sijoittaa ja valo suunnata siten, että lauteiden istuintaso ja saunan yläosa ovat hämärät, mutta lauteiden porrastaso ja kulkureitti ovat riittävästi valaistut. Valaisimen sijoittelussa tulee ottaa huomioon se, että lamppu

voidaan vaihtaa helposti eivätkä esimerkiksi lauteet ole lampunvaihdon esteenä. Mahdollinen häikäisy tulee estää valaisimen pinnassa olevalla häikäisysojyksella. Siivouksen ajaksi saunatiloissa tarvitaan kunnon valaistus. Erilaiset valon voimakkuuden tarpeet voidaan saunassa toteuttaa valaistuksen voimakkuuden säätelyllä. Pesu- ja pukuhuoneissa valaistuksen järjestämisessä noudatetaan yleisiä valaistusohjeita ja -määräyksiä. (RT 91-10480, 5.) Lähtökohtana valaistuksen suunnittelulle oli muunneltavuus eri tilanteisiin ja erilaisille asiakasryhmille. Yleisvalaistuksen tulee olla riittävä ja tarpeen mukaan himmennettävissä. Lisäksi valaistuksen tulee edesauttaa turvallisuutta.

6.3.1 Eteisen, kassakopin, pukuhuoneiden ja wc-tilojen valaistus

Eri tilojen tämän hetkinen valaistus on surkea ja riittämätön. Melkeinpä jokaisessa tilassa on vain yksi valonlähde katossa. Yhtenä vaihtoehtona yleisvalaistuksen järjestämiseksi näihin tiloihin on suoraan olemassa olevaan kattoon pinta-asennettavat valaisimet. Toisena vaihtoehtona on tehdä näihin tiloihin joko osittain tai kokonaan alaslasketut katot, joihin valaisimet voidaan upottaa. Kattoa on mielestäni syytä muutenkin laskea, jotta entisen katon ja alaslasketun katon väliin saadaan asennettua uudet ilmastointiputket ja -laitteet. Siten päästään eroon myös entisistä rumista huuvista, jotka

Kuva 71. Vanha Rajaportin saunan mainos(Kivimäki & Laiho 1996, 39.)

Kuva 72. Vanha limonadimainos (Kivimäki & Laiho 1996, 63.)

sijaitsevat tällä hetkellä saunaan menevien ovien yläpuolella. Lopputuloksen esteettisyyden kannalta koko katon laskeminen on järkevämpää kuin laskea kattoa joko tilojen reunoilta tai vaihtoehtoisesti keskeltä tai osittaisesti jostain päästä tilaa. Kokonaan ehjä kattopinta sopii rakennuksen henkeen ja

arkkitehtuuriin paremmin kuin muut vaihtoehdot. Näiden seikkojen pohjalta päädyin kokonaan alaslaskettuun kattoon ja siihen upotettaviin valaisimiin. Näin syntyvää yleisvalaistusta täytyy tietenkin vielä tukea muilla valaisimilla, kuten kohdevalaisimilla ja sisustuksellisinä elementteinä toimivilla valaisimilla. Useilla erityyppisillä valaisimilla tiloihin saadaan luotua ja muunneltua monenlaisiin tilanteisiin ja asiakasryhmin sopivia valaistustunnelmia.

6.3.2 Pesutilojen ja lavojen valaistus

Pesutilojen ja lavojen valaistuksen suunnittelu oli kaikkein haastavinta, sillä tilojen käytön luonteesta johtuen tiloissa on hyvin lämmintä, kosteaa ja ajoittain jopa märkää. Lisäksi kattopinnat ovat osittain hyvin matalalla, joten pinta-asennettavien kattovalaisinten käyttö valaistuksessa on rajoitettua. Kaikkiin näihin seikkoihin kun vielä yhdistää tilojen tasoerot ja portaot, mitkä tulee myös valaista, niin vaihtoehtoja ei mielestäni jää hirvittävästi.

Koska lavojen alapuoliset pesutilojen osat ovat niin matalia, on valaistus järkevintä mielestäni sijoittaa seinän vierustoille kattoon. Seinävalaisinten käyttö ei mielestäni ole mahdollista, sillä ne ovat peseydyttäessä tiellä. Onneksi nykyaikainen valaistustekniikka on kehittynyt ja markkinoilla on saatavilla

roiskevettä kestäviä ja ohuita LED-valaisimia. Samoja kapeita valaisimia voi hyödyntää myös portaiden ja tasoerojen valaistuksessa, koska näiden valaisinten upotussyvyys ja -leveys ovat vain alle kaksi senttimetriä.

Kuumuudesta johtuen lavojen valaistuksessa oli vaihtoehtoina vain joko valokuidut tai perinteiset saunavalaisimet. Mikään perinteinen yhden joko seinään tai kattoon asennetun saunavalaisimen käyttö ei tullut kyseeseen, sillä katot ovat niin alhaalla ja seinän vierustoja kiertävät lauteet. Päädyin käyttämään sekä valokuituja että perinteisiä saunavalaisimia, jotta tilojen valaistus on mahdollisimman monipuolinen ja tarpeen mukaan muunneltavissa.

6.4 Toiminnallisuus

Miettiessäni kohteeni toiminnallisuutta minun täytyi ottaa huomioon olemassa oleva tilaohjelma ja sen tuomat rajoitukset. Tilaohjelman tulee tukea omalta osaltaan myös toiminnallisuutta, eikä niitä ei voida erottaa toisistaan. Useat toiminnalliset näkökohdat lähtevät tilaohjelmasta ja tilaohjelmaa mietittäessä on pohdittava myös toiminnallisuutta. Jo tilaohjelmaa käsittelevässä kappaleessa käsittelin tiettyjä tilaohjelman kautta toiminnallisuuteen vaikuttavia seikkoja, kuten uusia wc-tiloja, pukuhuoneiden käsiäpesupaikkoja ja

uusia suihkuja. Toiminnallisuus tukee omalta osaltaan turvallisuutta. Toiminnallisuuteen vaikuttavat tilaohjelman ja turvallisuuden lisäksi materiaalivalinnat ja valaistus.

Saunaan kuuluu olennaisena osana myös puhtaus. Pintojen ja yksityiskohtien tulee olla helposti puhdistettavia. Varsinkin saunoissa, joissa kylpijät vaihtuvat usein, on materiaalivalinnoissa kiinnitettävä erityistä huomiota siivottavuuteen. (RT 91-10430, 10.) Valitessani uusia materiaaleja lähtökohtina valinnoilleni olivat puhdistettavuus, kestävyys ja jo olemassa olevat materiaalit, jotka olivat osoittaneet vuosien saatossa kestävyytensä ja sitä kautta toiminnallisuutensa. Se ei vielä riitä, että pinnat ovat helppoja puhdistaa. Siivousvälineille on varattava tarpeelliset säilytystilat (RT 91-10430, 10). Suunnitelmissani sijoitin siivousvälineet pannuhuoneeseen, jossa niille on luonteva paikka. Ennen vain naisten pesutilassa oli letkuliitännällä varustettu vesihana, joten lisäsin vastaavan hanan myös miesten pesutilaan siivousta helpottamaan.

Kuva 73. Pesuharja (Karjanoja & Peltonen 1997, 69.)

6.5 Turvallisuus

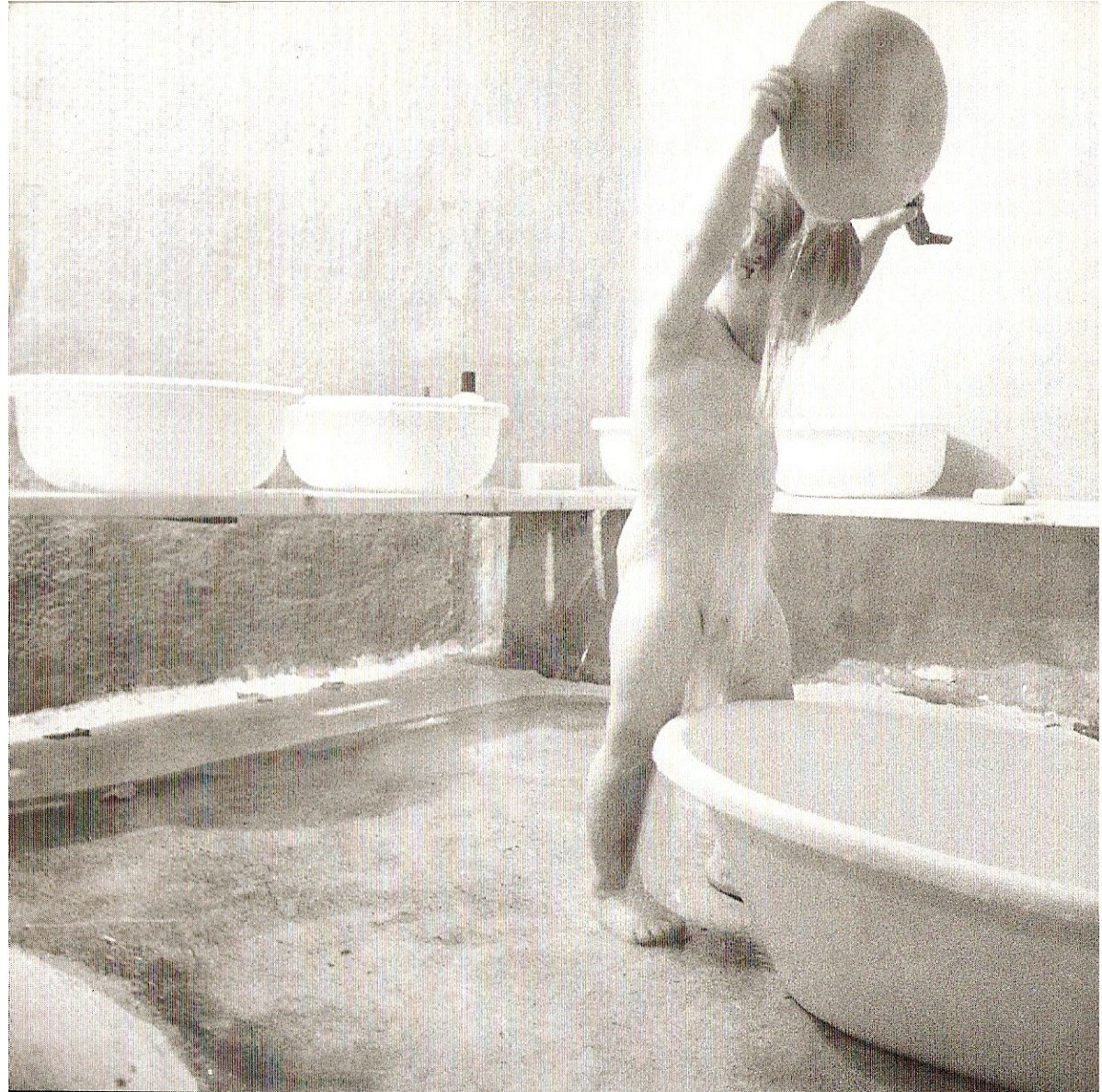
Saunan tilojen nykyinen turvallisuustaso voisi olla parempikin. Tiloissa on paljon tasoeroja ja portaita, mitkä eivät ainakaan edesauta turvallisuutta. Kaikkein suurimpia puutteita ovat valaistuksen riittämättömyys ja suojakaiteet, jotka eivät vastaa tämän päivän vaatimuksia.

Käyttöturvallisuutta voidaan lisätä suojakaitein, käyttämällä turvallisuutta lisääviä rakennusaineita sekä oikein suunnatulla valaistuksella (RT 91-10430, 10). Jotta tiloista saadaan turvallisemmat, tulee entisiä lavojen kaiteita korottaa tämän päivän vaatimusten mukaisiksi. Myös portaiden pelkät käsijohdekaiteet tulee korvata muuratuilla ja tarpeeksi korkeilla umpinaisilla kaiteilla. Lisäksi naisten puolen pesutilan ja lavon uudet umpinaiset porraskaiteet tulee jatkaa entisestä tilanteesta poiketen lähtemään jo alhaalta saakka.

Käsittelin jo aiemmassa valaistusta koskevassa kappaleessa tietyllä tapaa myös turvallisuutta, sillä valaistus voi parhaassa tapauksessa omalta osaltaan tukea ja lisätä turvallisuutta. Pysin lopullista valaistusta suunnitellessani välttämään valaistuksesta aiheutuvaa häikäisyä. Siksi useat valaisimet on sijoitettu niin, että ne antavat valoa epäsuorasti heijastuen jonkin pinnan kautta itse tilaan. Lisäksi kiinnitin erityistä huomiota portaiden

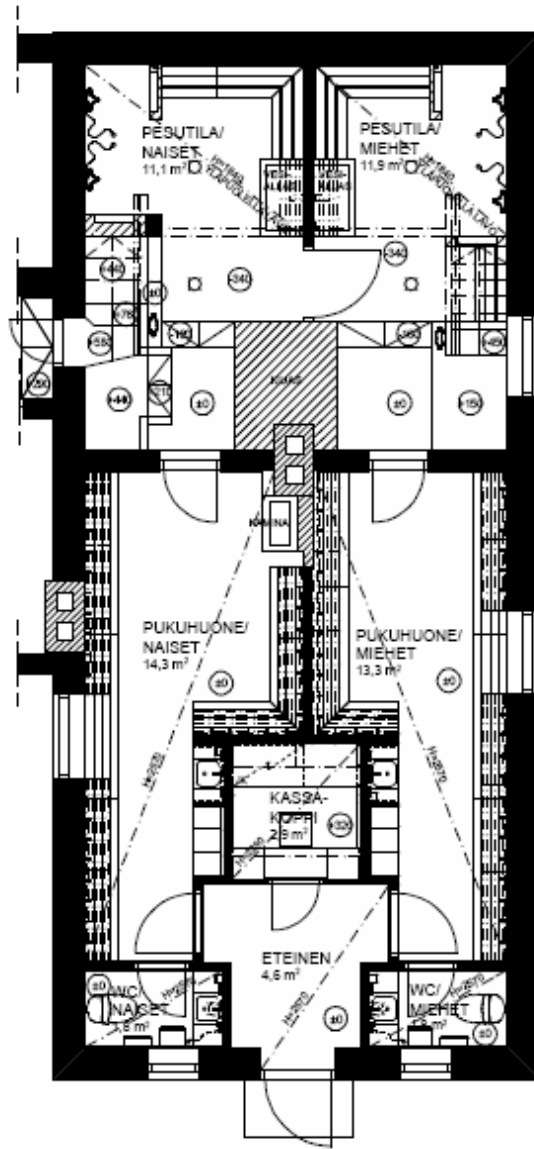
valaistukseen, jotta portaissa näkee hyvin ja sitä kautta turvallisuus lisääntyy.

Eteisen, kassakopin, pukuhuoneiden ja wc-tilojen materiaalivalinnoille ei ollut turvallisuuden kannalta erityisvaatimuksia. Sen sijaan pesutilojen lattialaattamalli täytyi valita siten, ettei se ole liukas vaikka lattioilla on vettä ja saippuaa. Samoin lavoille johtavat portaat ja lavojen lattiamateriaali eivät saa olla liukkaat. Lisäksi pesutiloissa tai lavoilla ei saa käyttää mitään sellaista materiaalia, joka saunan ollessa lämmin, voi polttaa ihoa.

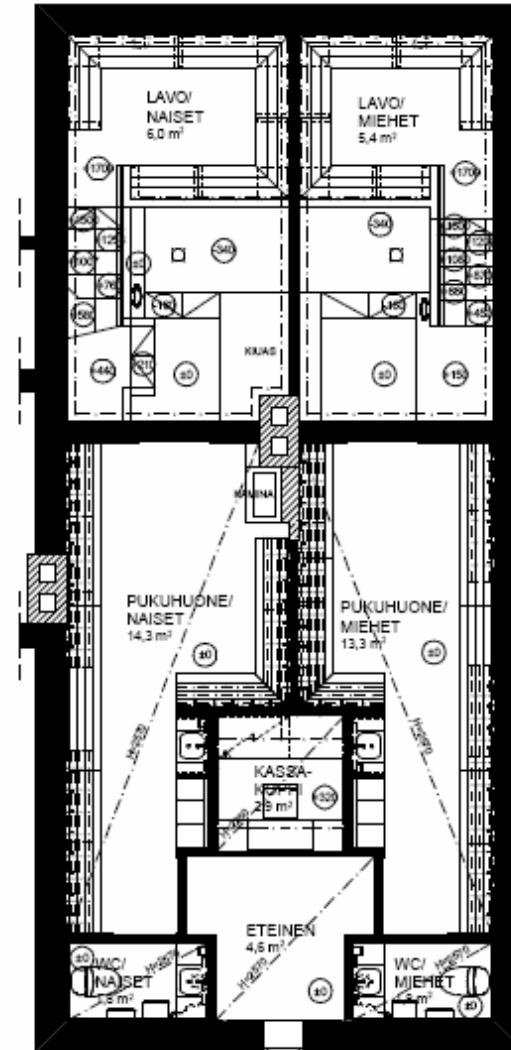

Kuva 74. Turvallinen ympäristö myös lapsille (Harjula 1992, 116.)

7 TILASUUNNITELMA

Kuva 75. Muutoksen jälkeinen tilanne, ensimmäinen kerros

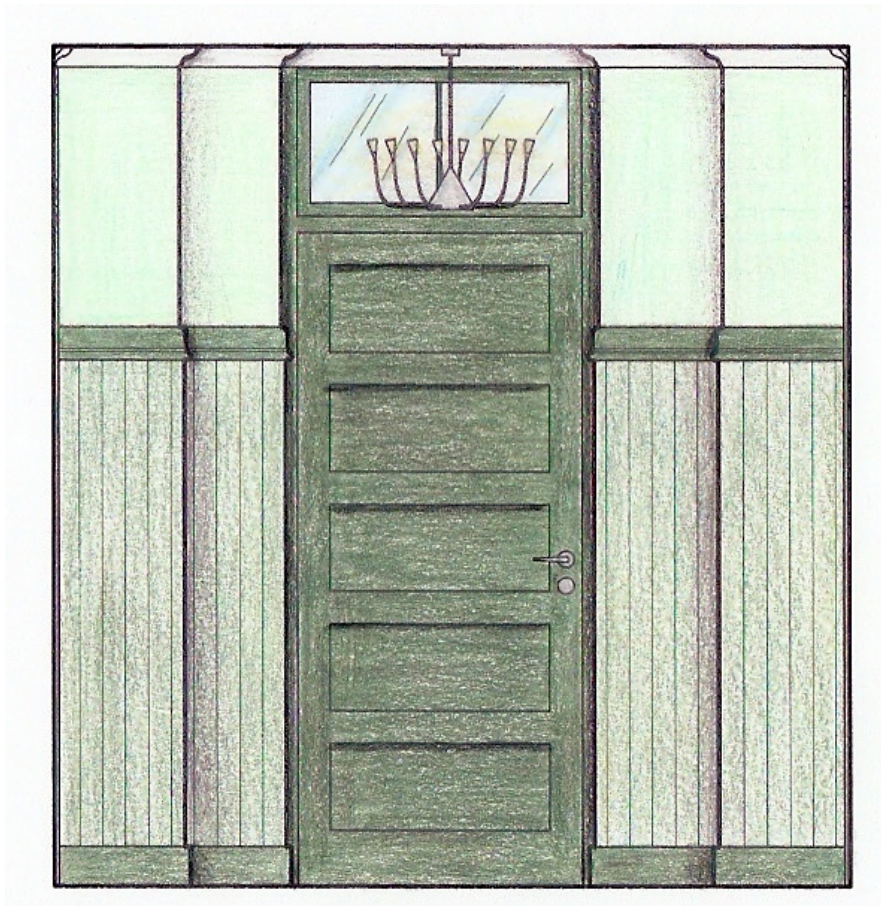
Kuva 76. Muutoksen jälkeinen tilanne, toinen kerros

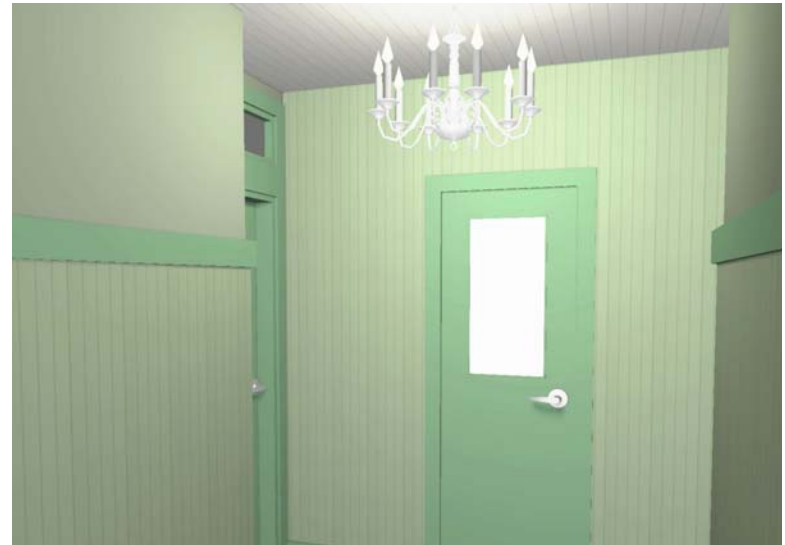
7.1 Eteinen

Ulko-ovesta saunarakennukseen (Kuva 75, Kuva 76, Liite 2) sisään astuttaessa ensimmäisenä vastassa on eteinen (Liite 4), joka kokee alkuperäiseen tilanteeseen verrattuna muutoksia jonkin verran (Liite 3). Tilasta on kulku naisten- ja miesten pukuhuoneisiin sekä kassakoppiin. Kassakoppiin johtava uusi ovi on ulko-ovelta katsottuna kohtisuoraan edessä. Kulku pukuhuoneisiin tapahtuu sivuseinillä hieman syvennyksissä sijaitsevista ovista. Pukuhuoneiden jako miesten ja naisten kesken on säilynyt ennallaan. Vasemmalla on naisten pukuhuone ja oikealla miesten. Luonnonvaloa eteiseen tulee ulko-oven ja pukuhuoneiden ovien päällä olevista ikkunoista. Pukuhuoneiden ovien päällä olevat ikkunat ovat uudet.

Eteisen lopullinen väritys noudattelee pitkälti nykyistä vuodelta 1989 peräisin olevaa väritystä (Kuva 77, Kuva 78, Kuva79). Koska tilaan ei tule hirveästi muutoksia, ajattelin säilyttää myös värimaailman entisenlaisena (Liite 15). Lattia on tummanruskeaksi lakattua lautta. Hieman yli seinän puolenvälin ulottuva panelointi maalataan taitetulla hieman harmahtavalla keskivihreällä maalilla. Seinä, jossa on ovi kassakoppiin paneloidaan lattiasta kattoon. Seinien yläosat maalataan hennon vaaleanvihreiksi. Sävy on astetta vaaleampi kuin seinäpaneelissa. Seinien yläosien maalaus tehdään kahdella erilaisella maalilla. Pohjasävy maalataan

Kuva 77. Ulko-oviseinä

Kuva 78. Näkymä ulko-ovelta

Kuva 79. Näkymä naisten pukuhuoneesta

puolihimmeällä taitetulla vaaleanvihreällä maalilla. Tämän päälle telataan kahteen kertaan hennon vaaleanvihreää helmiäislasyria, joka luo vaihtelevan efektin valon osuessa seinäpintaan. Koristemaalatun seinän sävy vaihtelee riippuen siitä, miten valo osuu pintaan ja mistä kulmasta pintaa katsellaan. Uusi tyyliin sopiva helmipaneelikatko (Liite 12) ja uusi koristeellinen kattolista maalataan raikkaan valkoisiksi. Ryhtiä ja kontrastia tilan värikykyyn tuovat jalkalistojen, paneloinnin ja maalatun seinän väliin tulevien koristelistojen, ovien ja niiden karmien, ikkunoiden ja ikkunankarmien sekä ikkunoiden ja ovien uusien koristelistojen hieman harmahtava tummanvihreä sävy.

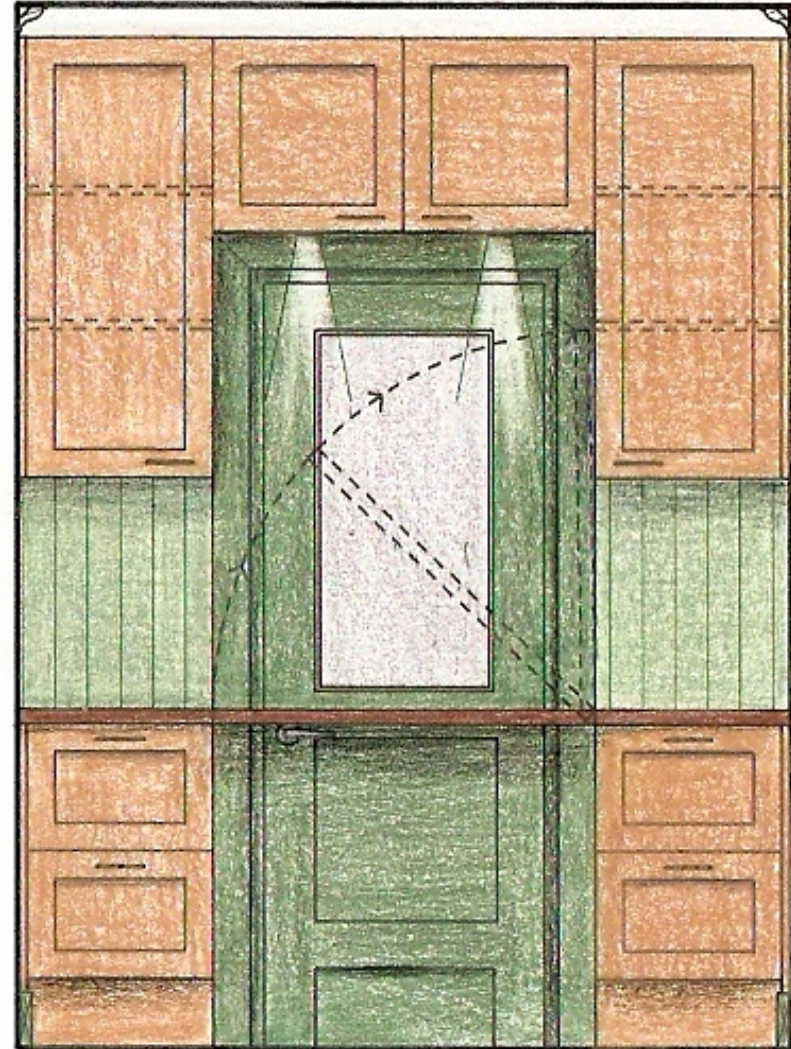
Yleisvalaistus hoidetaan alaslaskettuun kattoon upotettavilla halogeeneilla, joita voidaan suunnata ja himmentää tarpeen mukaan (Liite 12, Liite 14). Valon on tarkoitus heijastua näistä valaisimista seinien kautta epäsuorasti koko tilaan. Koko tilan ja valaistuksen kruunaa keskelle kattoon sijoitettu terästä ja huurrettua lasia oleva kattokruunu. Sekä upotettavat halogeenit että kattovalaisin kytketään toimimaan erillisillä kytkimillä, jotta niitä voidaan käyttää joko samanaikaisesti tai erikseen.

7.2 Kassakoppi

Kassakoppiin on entisestä tilaratkaisusta poiketen vain yksi sisäänkäynti (Liite 5). Muuten tila säilyy hyvin pitkälle ennallaan, vain säilytystilaa tulee lisää. Entisen seinässä olevan rahastusluukun sijasta kassakopin uudessa ovesa on aukko, josta saunamaksu voidaan suorittaa kassanhoitajalle (Kuva 80). Jotta kassanhoitajan ja saunaan tulevan asiakkaan on helpompi kommunikoida ja luoda katsekontakti keskenään, nostetaan kassakopin lattia muista tiloista poiketen 320 millimetriä korkeammalle. Näin ollen istuvan kassanhoitajan ja seisovan asiakkaan päät ja katselulinjat ovat jotakuinkin samalla korkeudella.

Pyrin kiintokalusteita suunnitellessani käytännöllisyyteen ja säilytystilan maksimointiin. Ulkonäöllisesti peiliovet sopivat mielestäni rakennuksen henkeen paremmin kuin esimerkiksi suora ovimalli. Materiaaliksi valitsin männyn, koska se on perinteinen ja edullinen suomalainen materiaali toisin kuin jokin eksoottisempi puulaji. Uudet kiintokalusteet sijaitsevat oviseinällä (Kuva 81) ja sen vastakkaisella seinällä (Kuva 82). Oviseinällä on koko matkalla kolmesta osasta koostuva pöytätaaso. Oven kohdalla oleva keskimäinen osa on saranoitu toiselta sivulta, jotta se voidaan nostaa ylös, kun tilaan tullaan tai kun sieltä lähdetään pois. Tason ollessa alhaalla sen toinen pää lepää metallisen L-listan päällä. Tason

Kuva 80. Oviseinä

Kuva 81. Näkymä peräseinältä oviseinälle

Kuva 82. Näkymä oviseinältä peräseinälle

alla oven molemmin puolin sijaitsevat vetolaatikostot. Oven kohdalla tason alla on tyhjä tila, jotta kassanhoitaja pystyy istumaan pöydän ääressä kasvot eteiseen päin. Tason ja oven yläpuolella on säilytyskaappeja. Toisen seinän kiintokalusteet ulottuvat seinästä seinään. Tason alla on kätevä pullojääkaappi, jonka liukuovet eivät vie avautuessaan tilaa. Sen oikealla puolella on vetolaatikosto. Tason yläpuolella ovat pariovelliset yläkaapit. Kassanhoitajan puinen tuoli hankitaan kirpputorilta, kierrätyskeskuksesta tai jostain muusta vastaavasta paikasta. Tuoli korjataan ja se saa uuden ruskean pintakäsittelyn.

Kassakopin väriytyy noudattaen eteisen väriytystä, koska ne ovat keskenään kiinteästi yhteydessä toisiinsa ovesta olevan aukon välityksellä (Liite 15). Lautalattia lakataan tummanruskeaksi. Seinät paneloidaan lattiasta kattoon ja maalataan taitetulla hieman harmahtavalla keskivihreällä maalilla. Uusi helmipaneelikatto (Liite 12) ja uudet koristeelliset kattolistat maalataan valkoisiksi. Jalkalistat, uusi ovi, ovenkarmit ja oven uudet koristelivat saavat pintaansa hieman harmahtavan tummanvihreän sävyn. Kiintokalusteiden rungot, hyllyt, sokkelit, sovitelevyt ja ylätytöt ovat mäntyviilutettua lastulevyä. Kaappien ovien ja laatikostojen etusarjojen kehysosat tehdään vähäoksisesta massiivimännystä ja peiliosat mäntyviilutetusta kalustelevystä. Tasot tehdään vähäoksisesta massiivimännystä ja lakataan ruskealla lakalla. Kaikki muut kiintokalusteet

pintakäsittelään vaaleanruskeaksi sävytetyllä lakalla. Kaapistojen ovissa ja vetolaatikoissa on kromatut lankavetimet, jotka sopivat muotokieleltään kalusteiden henkeen.

Alaslaskettuun kattoon upotetaan suunnattavissa ja himmetävissä olevat halogeenivalaisimet, joilla hoidetaan tilan yleisvalaistus (Liite 12, Liite 14). Lisäksi tilassa tarvitaan kohde-/työvalaistusta, joka hoidetaan kiinteiden yläkaappien alapintaan lähelle etureunaa kiinnitettävillä LED-valaisinnauhoilla. Näistä valaisimista valo lankeaa tasaisesti alapuolella oleville työtasoille. Oven yläpuolella sijaitsevan yläkaapin alapintaan ei kiinnitetä valaisinnauhaa vaan pienet LED-spotit, jotka myös valaisevat alapuolista pöytätasoa. Kaikki tilaan tulevat erityyppiset valaisimet voidaan laittaa päälle erillisistä kytkimistä, jotta valaistus on mahdollisimman muunneltava.

7.3 Naisten ja miesten pukuhuoneet

Naisten ja miesten pukuhuoneet ovat tilallisesti keskenään melkein samanlaiset. Pinta-alaltaan hieman pienempi miesten pukuhuone on naisten pukuhuoneen peilikuva. Astuttaessa eteisestä naisten pukuhuoneeseen (Liite 6) jää wc-tilaan johtava ovi vasemmalle ja oikealle avautuu itse pukuhuonetila (Kuva 83). Pitkänmuotoisen tilan toisesta päästä on käynti pesutilaan. Tilassa on yksi puusälekaihtimella varustettu ikkuna, josta avautuu näkymä korttelin sisäpihalle. Luonnonvaloa tilaan tulee myös eteiseen ja wc-tilaan johtavien ovien yläpuolella sijaitsevista uusista yläikkunoista. Toinen entisistä kassakopin ovista saadaan hyödynnettyä wc-tilan ovena. Ovessa ollut ikkuna rakennetaan umpeen.

Eteisestä miesten pukuhuoneeseen (Liite 8) astuttaessa jää wc-tilaan menevä ovi oikealle ja itse pukuhuone avautuu vasemmalle (Kuva 84). Pitkän tilan toisesta päästä johtaa ovi pesutilaan. Huoneen pitkällä seinällä on puusälekaihtimin varustettu ikkuna, josta voi halutessaan kurkistella Mäkikadulle päin. Myös miesten pukuhuoneessa on eteiseen ja wc-tilaan johtavien ovien päällä uudet ikkunat, joista tilaan saadaan lisää luonnonvaloa. Toinen entisistä kassakopin ovista, jonka entinen ikkuna peitetään, saadaan hyödynnettyä miesten wc:n ovena.

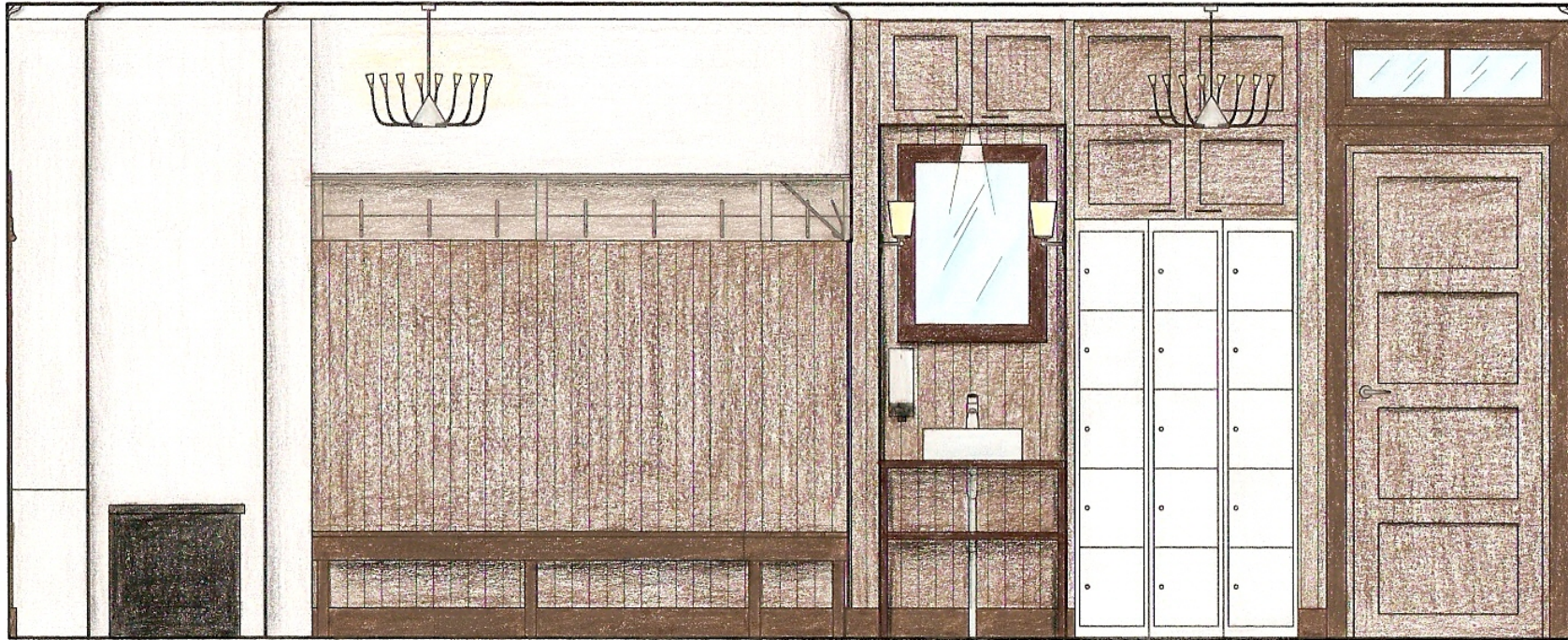
Kuva 83. Näkymä naisten pukuhuoneesta

Kuva 84. Näkymä miesten pukuhuoneesta

Molemmissa pukuhuoneissa seinän vierustoja kiertävät kolmella seinällä entisenlaiset penkit. Penkkien yläpuolella ovat vanhan mallinmukaiset kiinteät naulakot ja hattuhyllyt. Naisten pukuhuoneessa pesutilaan johtavan oven oikealla puolella on vanha kamiina, joka on enää vain koristeena ja muistuttamassa kävijöitä menneiltä ajoilta. Heti molempien tilaan johtavien sisäänkäyntien viereen rakennetaan syvennykset uusille kiintokalusteille, jotta ne eivät ole pahasti kulkureiteillä tiloissa kuljettaessa (Kuva 85, Kuva 87). Uudet kiintokalusteet ja varusteet valitaan samoin perustein kuin kassakoppiinkin. Kiintokalustesyvennyksiin sijoitetaan uudet allaskalusteet ja tasojen päälle asennettavat käsienpesualtaat. Allaskalusteet ovat ulkonäöltään moderneja ja henkivät tätä päivää. Allaskalusteissa ei ole tarkoituksella ovia, jotta ne palvelevat tarkoitustaan mahdollisimman hyvin. Allaskalusteiden alle lattioille saadaan sijoitettua tyhjiille pulloille tarkoitetut pullokorit ja roska-astiat. Avohyllyillä näiden yläpuolella ovat paikat hiustenkuivaimille. Uusi pesuallashana on Oraksen Vienda-sarjasta. Valitsin kyseisen sarjan, koska sen muotokieli sopii niin uuteen kuin vanhaankin ympäristöön. Sarjan hanat ovat yksiotehanoja, joita on turvallinen käyttää. Allaskalusteiden yläpuolella seinillä ovat peilit ja peilien yläpuolella pariovelliset yläkaapit. Allaskalusteiden viereen sijoitetaan uudet metalliset lokerokaapit, joissa kussakin on yhteensä 15 lukittavaa lokeroa. Lokerokaappien yläpuolella ovat päällekkäin pariovelliset yläkaapit.

Pukuhuoneiden tummanruskeat lausalattiat jatkavat materiaalien ja värien puolesta samaa linjaa eteisen ja kassakopin lattioiden kanssa. Muuten tilojen väriytykset poikkeavat entisistä vihreistä väriytyksistään melkoisesti (Kuva 86, Kuva 88). Halusin luoda tiloihin ihan uudenlaisen tätä päivää henkivän värimaailman ja tunnelman (Liite 15). Tilojen uusi tunnelma syntyy eri pinnoissa käytettävistä ruskean eri sävyistä ja voimakkuusasteista. Tunnelma on rauhallinen ja elegantti. Seiniä peittävät korkeussuunnassa vähän yli seinän puolenvälin ulottuvat entisenlaiset paneloinnit, jotka maalataan keskiruskeiksi. Allaskalusteiden syvennykset paneloidaan samanlaisilla ja -värisillä paneeleilla. Seinien yläosiin tehdään koristemaalauksia. Pohja maalataan puolihimmeällä hieman beigeä sävyä sisältävällä valkoisella. Itse kuviointi tehdään pohjavärin päälle sablonilla ja hohtavalla beigensävyisellä helmiäismaalilla. Sablonikuvio on nimeltään Intohimo ja se kuuluu Tikkurilan valmisablonivalikoimaan (Liite 13). Yhden koukerokuvion korkeus on noin 500 millimetriä. Kuvioita toistetaan tasaisesti vieriviereen, jotta lopputuloksena koristemaalattut seinäpinnat saadaan näyttämään kuin ne olisi tapetoitu. Tapetointi olisi ollut koristemaalauksen sijasta yksi vaihtoehto, mutta sen kestävyys ajoittain kosteissa tiloissa olisi ollut epävarmaa. Alaslasketut helmipaneelikatot (Liite 12) ja uudet koristeelliset kattolistat maalataan valkoisiksi. Jalkalistat, seinän vierustoja kiertävät penkit, ikkunat, ikkunoiden karmit sekä ikkunoiden ja ovien uudet koristelistat maalataan

Kuva 85. Naisten pukuhuoneen allaskalusteseinä

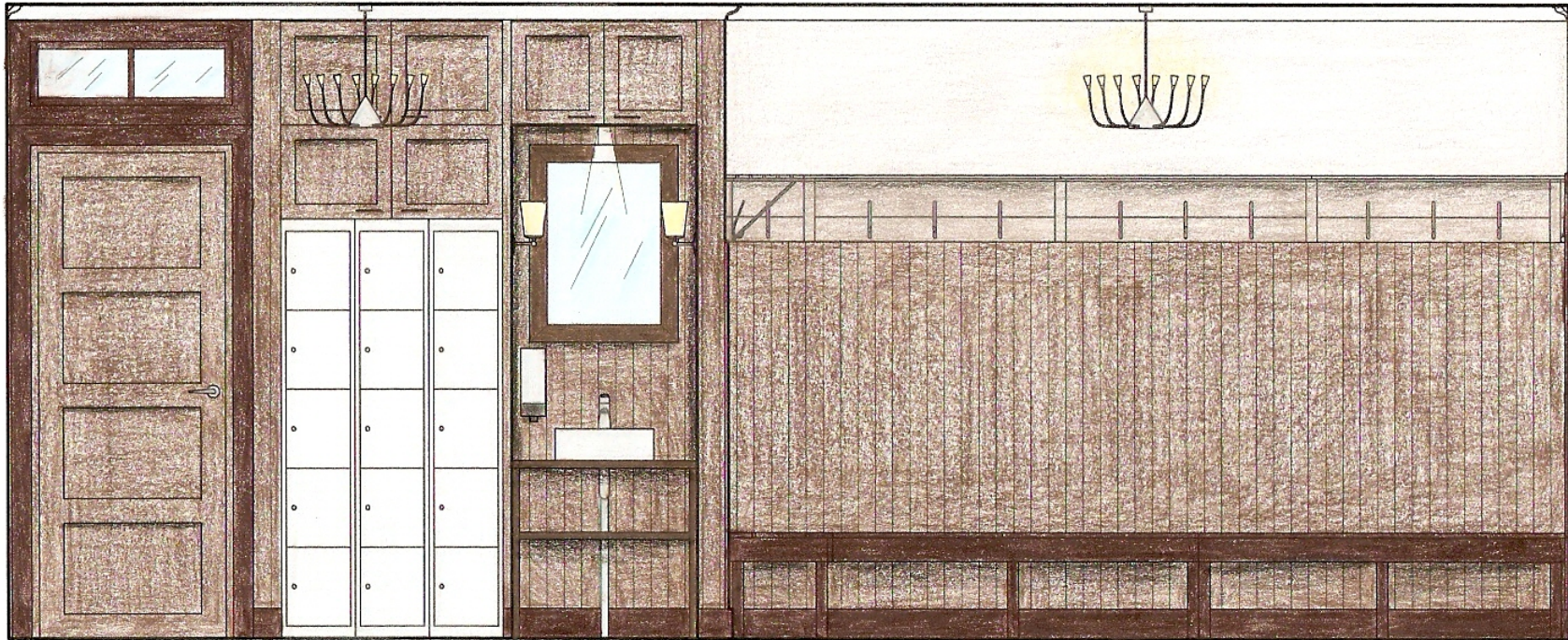
Kuva 86. Näkymä naisten pukuhuoneesta

tummanruskeiksi. Ovet, ovenkarmit ja kiintokalusteet lukuun ottamatta allaskalustetta maalataan keskiruskeiksi. Vaaleanruskealla maalilla maalataan seinäpanelointien ja maalattavien seinäosien rajakohtaan tulevat koristelistat, naulakot ja hattuhyllyt. Vähäoksaisesta männystä tehtävät allaskalusteet ja niiden yläpuolella sijaitsevat peilit pintakäsitellään tummanruskealla lakalla.

Tilojen yleisvalaistuksen aikaansaamiseksi upotetaan alaslaskettuihin kattoihin suunnattavia halogeenivalaisimia (Liite 12, Liite 14). Valokeilat suunnataan seinäpintoihin, joista valo heijastuu epäsuorasti koko tilaan. Varsinkin seinien koristemaalaukset pääsevät näin oikeuksiinsa. Valo heijastuu eritavalla puolihimmeiltä ja kuvioiden helmiäistä hohtavilta pinnoilta luoden elävän matan ja kiiltävän pinnan leikin. Kummankin tilan kattoon asennetaan myös kaksi kattokruunua, jotka tuovat oman lisänsä tilojen visuaaliseen ilmeeseen, tunnelmaan ja valaistukseen. Näiden valaisinten lisäksi peilien molemmille puolille sijoitetaan seinävalaisimet, jotka valaistuksen lisäksi toimivat myös sisustuksellisinä elementteinä. Jotta peilien ääressä pellailuun on tarpeeksi valoa, kiinnitetään peilien yläpuolella olevien kaappien alapintoihin lisäksi pienet LED-spotit. Kaikki valaisimet voidaan tarvittaessa himmentää ja jokaiselle on olemassa oma kytkimensä, jotta valaistusta voidaan muunnella tilanteen ja halutun tunnelman mukaan.

Kuva 87. Miesten pukuhuoneen allaskalusteseinä

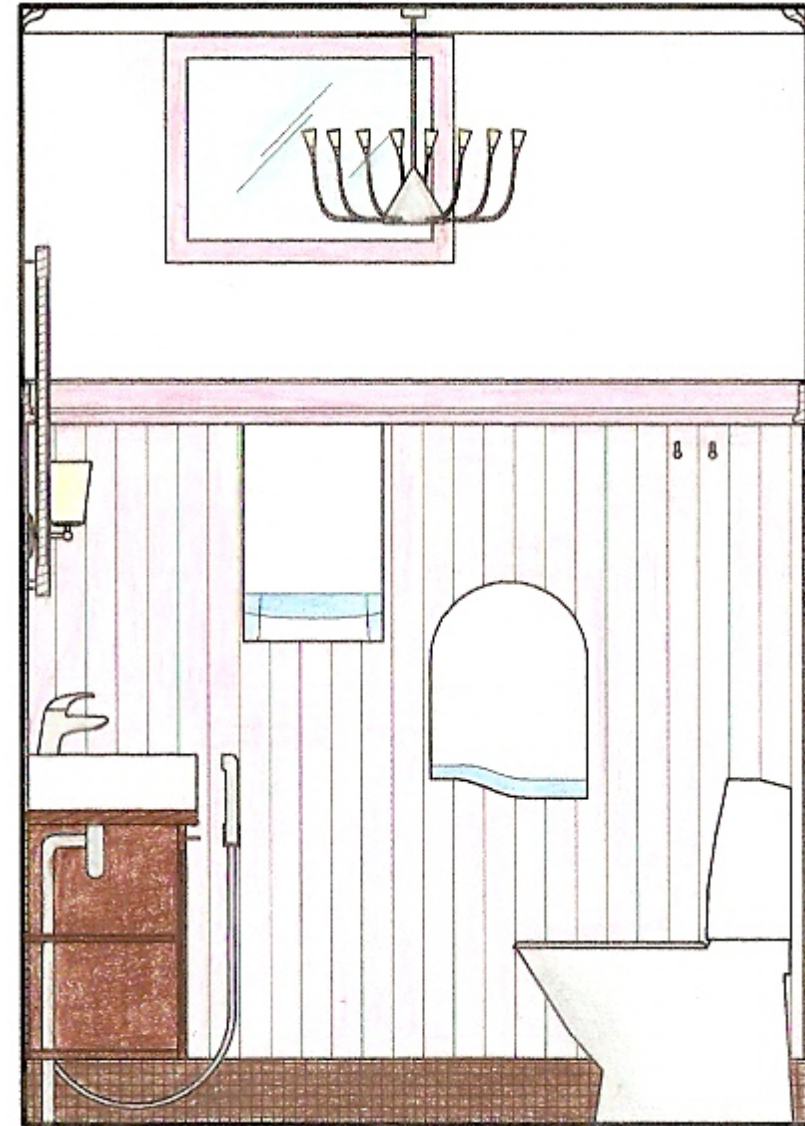

Kuva 88. Näkymä miesten pukuhuoneesta

7.4 Naisten ja miesten wc:t

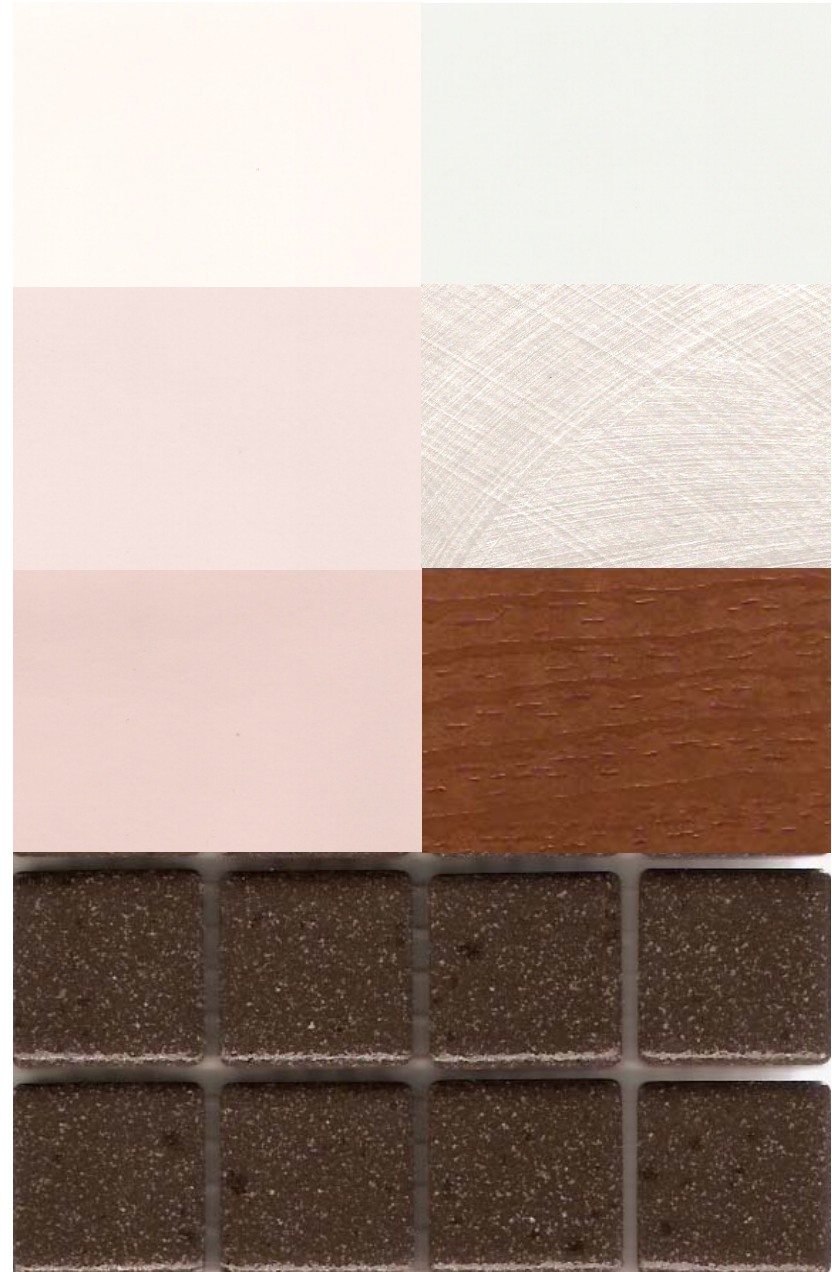
Naisten ja miesten wc:t (Liite 7, Liite 9) täytyy rakentaa ihan kokonaan alusta asti, sillä saunarakennuksessa ei aiemmin ole ollut wc-tiloja. Naisten ja miesten wc:t ovat tiloiltaan ja kalustuksiltaan lähes identtiset. Ainoana erona on vain se, että tilat ovat toistensa peilikuvia. Suorakaiteenmuotoisiin tiloihin kuljetaan pitkillä seinillä sijaitsevista ovista. Vastakkaisilla pitkillä seinillä ovat pienet yläikkunat, joista tulevan luonnonvalon lisäksi tiloihin tulee hieman luonnonvaloa myös ovien yläpuolella olevista ikkunoista (Kuva 89, Kuva 91). Tilojen kiintokalusteet sijaitsevat tilojen päädyissä. Toisessa päässä ovat wc-istuimet ja toisessa päässä allaskalusteet käsienpesualtaineen. Uudet kiintokalusteet, varusteet ja hanat ovat valinta- ja suunnitteluperiaatteiltaan yhdennäköiset muihin tiloihin tulevien kiintokalusteiden kanssa. Allaskalusteiden alla ovat lukittavat pariovelliset kaapit, joissa voidaan varastoida wc-papereita ja käsienpesuaineita. Tilojen varusteet on mitoitettu vastaamaan tiloja käyttäviä asiakasmääriä. Wc-paperiannostelijat ja pesunesteannostelijat ovat kooltaan sellaisia, ettei henkilökunnan tarvitse olla täyttämässä niitä koko ajan. Tilat on varustettu käsipyyhepaperiannostelijoiden sijasta puuvillapyyheannostelijoilla, joihin voidaan vaihtaa uusi puuvillapyyherulla aina tarvittaessa. Kertakäyttöisistä käsipyyhkeistä syntyvästä roskasta ei näin ole huolta, joten

Kuva 89. Naisten wc-tilan ikkunaseinä

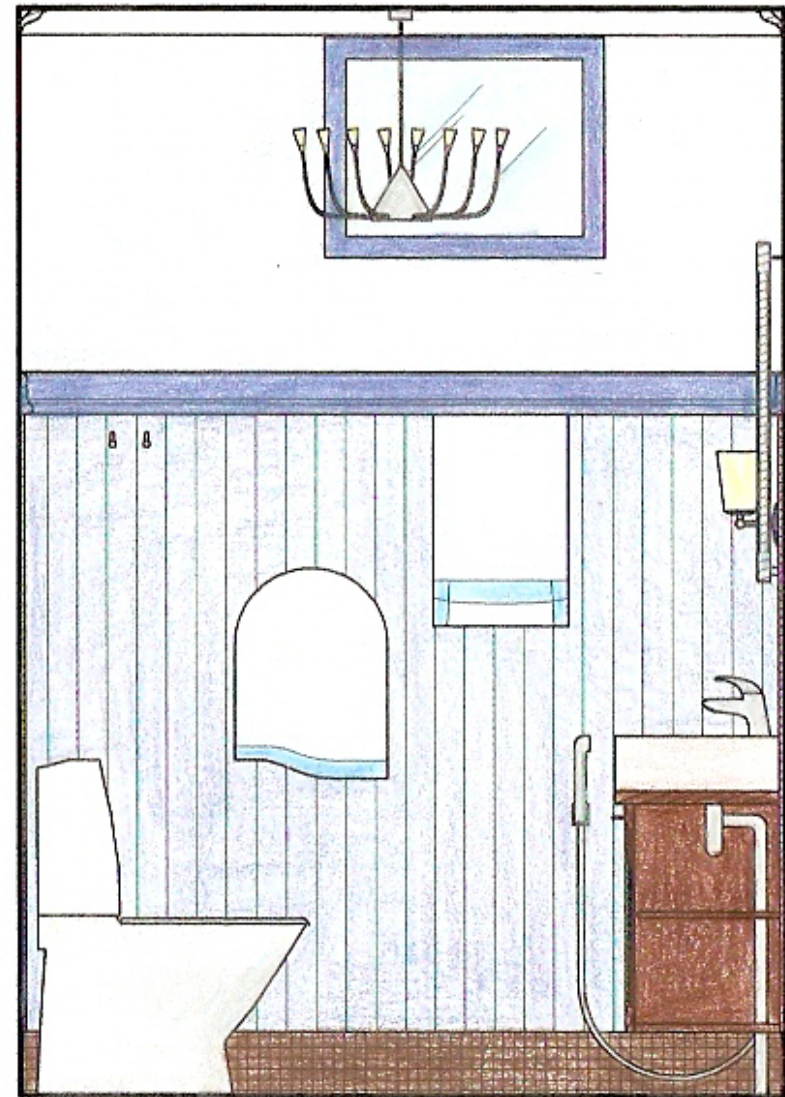

Kuva 90. Näkymä naisten wc-tilasta

tiloihin ei tarvita roskia varten kuin keskikokoiset irralliset roska-astiat.

Wc-tilojen väristykseen sain idean tutustuessani saunarakennuksen historiaan. Naisten pukuhuoneen väriyksessä on joskus käytetty punaista ja miesten sinistä. Jotta nämä värit sopivat myös muiden tilojen värimaailmoihin, en halunnut, että ne esiintyvät kovin voimakkaina sävyinä. Naisten wc-tilaan valitsin kolmea eri vaaleanpunaista (Kuva 90, Liite 15) ja miesten kolmea eri vaaleansinistä värisävyä (Kuva 92, Liite 15). Molemmat värit ovat hieman murrettuja, jotteivät ne ole liian pastellisia ja makeita. Molempien tilojen lattiat laatoitetaan tummanruskeilla mosaiikkilaatoilla, jotka nostetaan seinille 15 senttimetrin korkeuteen asti. Jotta yhtenäinen linja säilyy materiaalivalinnoissa, on valittu mosaiikkilaatta samaa sarjaa pesutilojen mosaiikkilaattojen kanssa. Seinissä on muiden tilojen tapaan hieman yli seinien puolenvälin ulottuva panelointi. Paneloinnin ja maalatun seinän yläosan rajakohtaan kiinnitetään koristelistat. Naisten wc:n panelointi maalataan vaaleanpunaiseksi ja miesten vaaleansiniseksi. Koristelistat ovat astetta tummemmat. Samalla tummanvaaleanpunaisella ja -sinisellä sävyllä maalataan myös ikkunat, ovet, niiden karmit sekä ikkunoiden ja ovien koristelistat. Seinien yläosat maalataan naisten wc:ssä hennon vaaleanpunaisella miesten wc:ssä hennon vaaleansinisellä. Helmipaneelikatot (Liite 12) ja koristeelliset

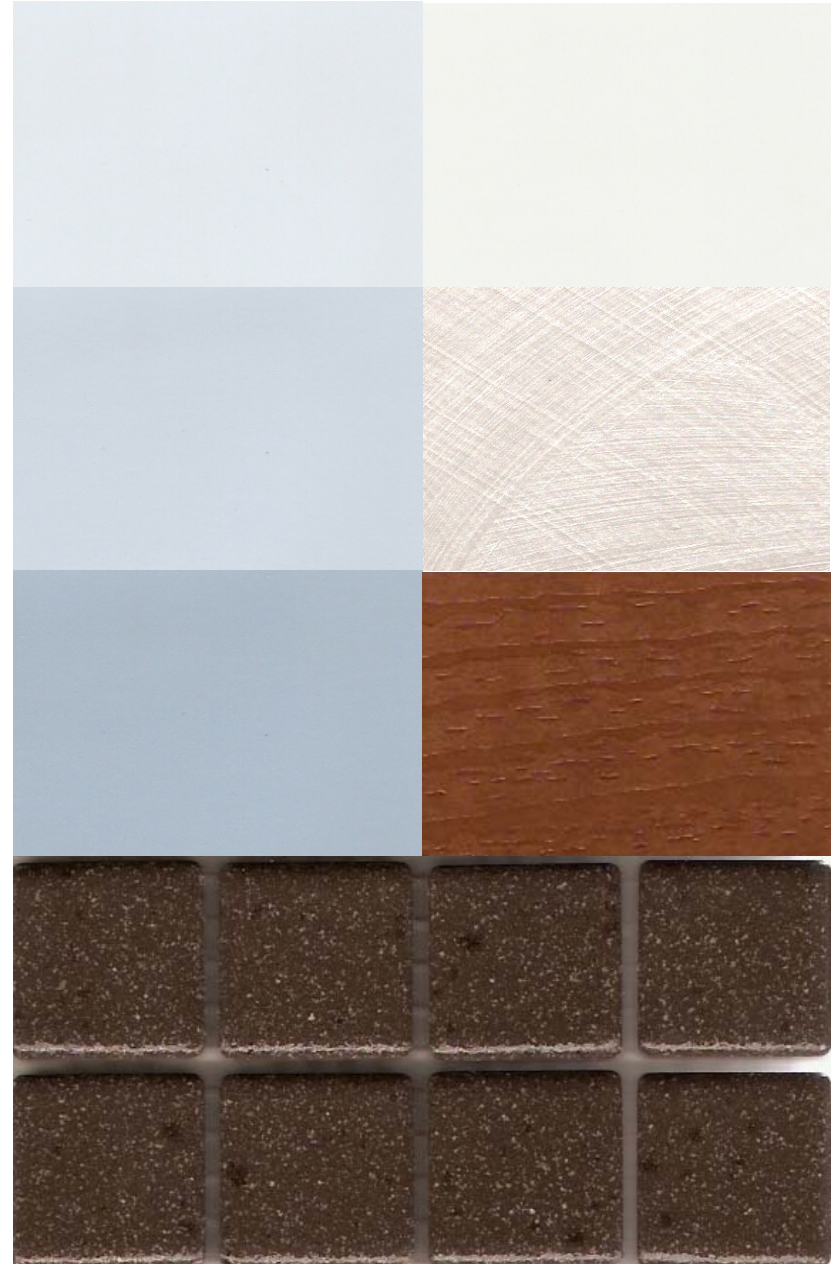

Kuva 91. Miesten wc-tilan ikkunaseinä

Kuva 92. Näkymä miesten wc-tilasta

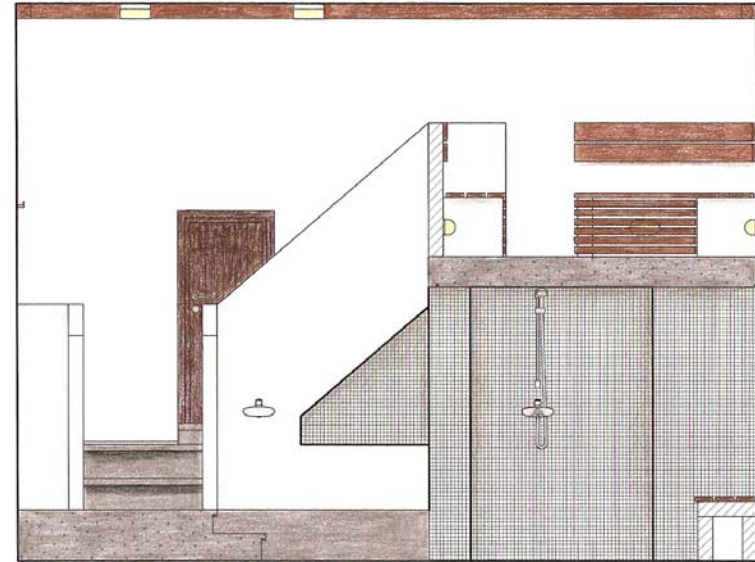

kattolistat maalataan valkoisiksi. Allaskalusteiden mäntyiset pinnat lakataan keskiruskealla lakalla. Allaskalusteiden yläpuolella olevien peilien kehykset maalataan hopeanvärisellä helmiäismaalilla, jotta näihinkin tiloihin saadaan ripaus metallista hohdetta.

Molempien tilojen alaslaskettuihin kattoihin asennetaan yleisvalaistuksen aikaan saamiseksi samanlaiset kattokruunut kuin eteisessä ja pukuhuoneissakin on (Liite 12, Liite 14). Lisäksi kattoihin peilien molemmin puolin asennetaan kaksi suunnattavaa halogeenivalaisinta. Näiden valaisinten lisäksi peilien molemmille puolille kiinnitetään sisustuksellisia elementteinä toimivat seinävalaisimet. Valaisimia voidaan haluttaessa himmentää ja käyttää myös erikseen.

7.5 Pesutilat ja lavot

Pesutilat ja lavot kuuluvat saunarakennuksen kaikkein vanhimpaan osaan. Tilat ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan aina näihin päiviin saakka. Naisten ja miesten pesutilat ja niiden yläpuolella parvella sijaitsevat lavot ovat keskenään melkein samanlaisia (Liite 10, Liite 11). Yhtenä poikkeuksena on se, että tilat ovat keskenään toistensa peilikuvia (Kuva 93, Kuva 94, Kuva 103, Kuva 104). Suunnitelmissani nämä tilat kokevat vain vähän muutoksia.

Kuva 93. Naisten pesutilan porrassseinä

Kuva 94. Naisten pesutilan vesiallasseinä

Kuva 95. Näkymä naisten pesutilasta kohti peräseinää

Kuva 96. Näkymä naisten pesutilasta kohti sisääntulo-ovea

Kuva 97. Näkymä naisten pesutilaan ja lavolle

Kuva 98. Näkymä naisten lavolle

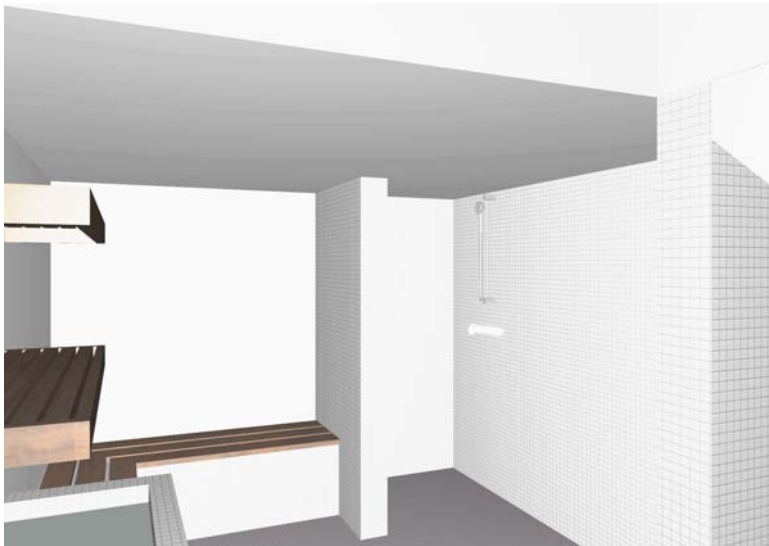
Kuva 99. Näkymä miesten lavolle

Kuva 100. Näkymä miesten pesutilaan ja lavolle

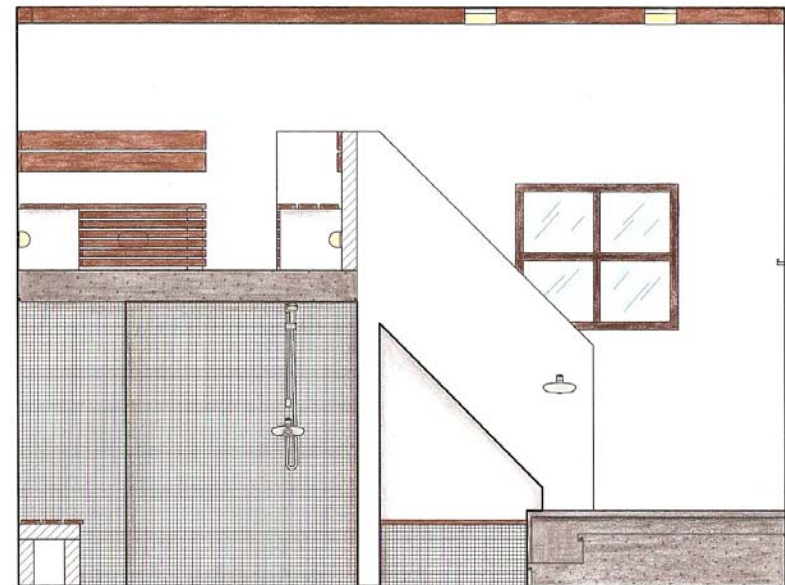
Kuva 101. Näkymä naisten pesutilasta kohti sisääntulo-ovea

Kuva 102. Näkymä miesten pesutilasta kohti peräseinää

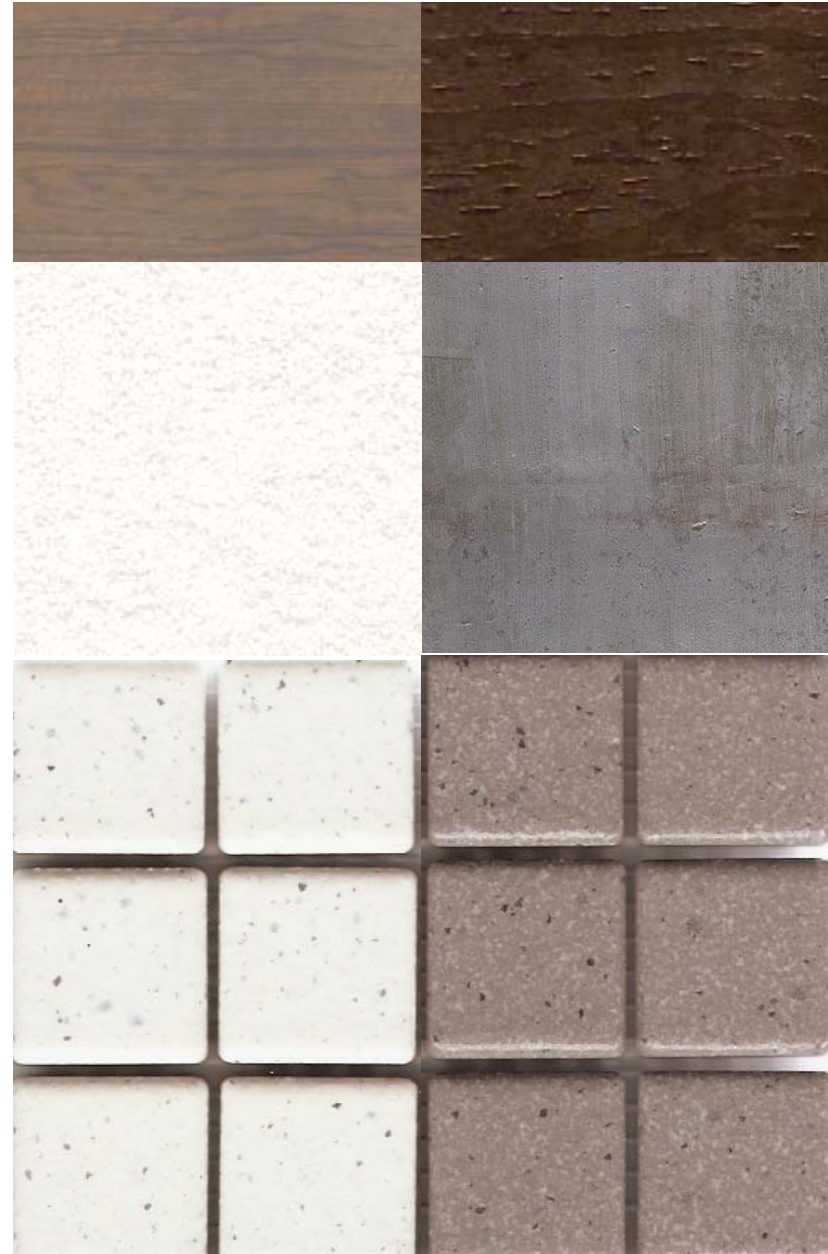
Kuva 103. Miesten pesutilan vesiallasseinä

Kuva 104. Miesten pesutilan porrassseinä

Suurimpana muutoksena entiseen tilanteeseen verrattuna ovat molempiin tiloihin lisättävät suihkut, jotka erotetaan muusta tilasta seinämällä (Kuva 95, Kuva 102). Mosaiikkilaattapintaisissa seinämissä on kolot, joissa voidaan kätevästi pitää pesuainepulloja. Lisäksi muutoksia kokevat kiinteät seinän vierustoja kiertävät penkit. Entisestä poiketen ne ovat umpinaisia ja niiden pinnat laatoitetaan. Lisää turvallisuutta saadaan muuraamalla lavoille johtaviin portaisiin uudet kaiteet, joihin kiinnitetään puiset käsijohteet, sekä korottamalla lavojen entisiä umpikaiteita (Kuva 97, Kuva 100).

Väriykseltään ja materiaaleiltaan tilat saavat jäädä lähelle alkuperäistä asuaan (Liite 15). Kiuas, seinät ja katot saavat pitää valkoiseksi kalkitut pintansa. Betonilattiat ja portaat ovat jatkossakin betonipintaisia. Koska pesutilojen seinäpinnat ovat epätasaisia, valitsin pesutilojen lattioihin betonin sävyyn sointuvaa harmaata mosaiikkilaattaa, jolla saadaan helpommin toteutettua seinänvierustat ja lattioiden kaadot. Lattioiden mosaiikkilaatta saumataan laattojen sävyisellä harmaalla saumausaineella. Suihkunurkkaukset, naisten pesutilan porrassyvennys, suihkuseinämät, suihkuseinämien pesuainelokerot, kiinteiden penkkien ja vesialtaiden pinnat on myös helpompi pinnoittaa mosaiikkilaatalla, joka on väriltään valkoista ja sointuu valkoisiin kalkittuihin pintoihin. Valkoiset mosaiikkilaattapinnat saumataan valkoisen saumausaineen sijasta vaaleanharmaalla, jotta laattojen saumat eivät näytä

niin pian likaisilta. Valitut mosaiikkilaatat kestävät hyvin kovaa kulutusta ja ovat helppoja pitää puhtaina ja hygieenisinä. Pesutilojen kiinteiden penkkien istuinpuut vaihdetaan uusiin lämpökäsiteltyä haapa oleviin lautoihin. Vesialtaiden yläpuolelle tehdään uudet lämpökäsitellystä männystä olevat hyllyt, joissa voidaan kuivata ja säilyttää pesuvateja ja ämpäreitä (Kuva 96, Kuva 101). Vesialtaiden vesihanat vaihdetaan uusiin upeisiin vesiputoushanoihin, joista vesi valuu altaisiin vesiputouksenlailla. Mielestäni kyseisen muotokieleltään modernin hanan valinta on perusteltua, sillä solisevan veden ääni rauhoittaa ja luo omalta osaltaan ikimuistoista saunakokemusta. Perinteinen hana olisi ollut liian tylsä valitsemaani verrattuna. Naisten pesutilan entinen siivoushana vaihdetaan uuteen. Myös miesten puolelle lisätään tarpeellinen siivoushana. Siivous- ja suihkuhanat ovat samasta Oraksen Vienda-sarjasta kuin pukuhuoneiden ja wc-tilojen pesuallaiden hanat. Lauteiden entiset muuratut kannattimet saavat jäädä ennalleen. Muuten lauteet saavat uuden ilmeen, kun niihin vaihdetaan uudet lämpökäsiteltyä haapaa olevat istuinpuut ja lauteiden istuinosausten pystypintoihin tehdään puurillat lämpökäsitellystä männystä. Lavon seiniin ja kaiteisiin kiinnitetään uudet selkänojat, jotka ovat lämpökäsiteltyä haapaa (Kuva 98, Kuva 99).

Tilojen valaistukset kokevat suurimmat mullistukset. Pesutilojen kattoon seinän vierustoille upotetaan LED-tankovalaisimet,

joiden valo tuo esiin kauniit valkoisiksi kalkitut seinäpinnat hohtaen niistä muualle tiloihin. Samaa valaisintyyppiä hyödynnetään portaiden, suihkuseinämien pesuainesyvennyksien ja vesialtaiden valaisemisessa. Portaissa tangot asennetaan portaiden nousuihin tehtäviin syvennyksiin, jolloin valo jakautuu edelliselle askelmalle tasaisesti eikä häikäise. Vesialtaiden pohjalle tehdään syvennykset joihin vedenpitävät tangot asennetaan. Vesialtaiden valaistuksen tarkoituksena on saada aikaan pesutilojen kattoihin upeita efektejä valon osuessa veteen ja heijastuessa vedestä. Matalien lavojen valaistus hoidetaan perinteisillä saunanvalaisimilla, jotka kiinnitetään seinään lauteiden alle. Valo siivilöityy puurillöiden lävitse ja valaisee lavojen lattiapintoja. Lisäksi molempien tilojen kattoihin seinän vierustoille rakennetaan lämpökäsitellystä haavasta erityiset kotelot, joiden sisään saadaan siististi piilotettua valokuituvalaisimien lasikuidut (Liite 12, Liite 14). Koteloihin porataan tasaisin välimatkoin reiät, joista valokuitujen päät pilkistävät ulos ja valaisevat valkoisiksi kalkittuja epätasaisia seinäpintoja. Lisäksi molempien tilojen kattoon lähelle kiuasta asennetaan kaksi pyöreää perinteistä saunanvalaisinta tuomaan siivouksen ajaksi lisävaloa. Kaikki valaisimet kytketään toimimaan erillisillä kytkimillä, jotta ne voivat olla päällä yhtäaikaan tai erikseen. Lisäksi kaikki valaisintyypit varustetaan himmentimillä.

8 ARVIOINTI

8.1 Suunnitelman arviointi ja tavoitteiden saavuttaminen

Jo ensimmäisellä kerralla Rajaportin saunassa käydessäni, alkoi mieleeni piirtyä kuvia ja ideoita sitä, mitä mahdollisuuksia tilat voivat tarjotakaan. Työn edetessä matkalle osui monta ongelmaa ja rajoitusta. Lopullinen suunnitelma on kokonaisuudessaan ehjä ja harmoninen kokonaisuus, jossa vanhat olemassa olevat ja uudet suunnittelemani asiat elävät rinnakkain sopuisasti. Lähtötilanteessa puutteita ja ongelmakohtia oli useita. Paikan ikä ja arkkitehtuuri asettivat rajoituksena suunnitelman laatimiselle. Onnistuin näistä seikoista huolimatta täyttämään asettamani tavoitteet kiitettävästi. Lisäksi tekemäni ratkaisut ja valinnat ovat perusteltuja ja toimivia. Lopputuloksesta voi aistia menneen ajan ja kuitenkin kokea nykytekniikan tuomat mahdollisuudet samanaikaisesti.

Aika näyttää saavutanko tavoitettani siinä, miten saunan entiset ja uudet käyttäjät kokevat tilat ja saako sauna tekemieni muutosten myötä lisää asiakkaita. Toivon ja uskon, että nykyiset kävijät kokevat tiloihin tekemäni muutokset positiivisina lisinä, sillä niiden myötä tilojen toimivuus, turvallisuus ja käyttömukavuus lisääntyvät. Odotan asiakasmäärien kasvavan tehtävien uudistusten myötä.

Nykyisen kiireisen elämän vastapainona on hyvä olla olemassa paikkoja, joihin voi vetäytyä rauhoittumaan ja kokemaan jotain arjesta poikkeavaa. Saunominen uudistetussa Rajaportin saunassa ei ainoastaan anna saunojille fyysistä puhtautta vaan kokonaisvaltaisen hyvän olon tunteen. Uskon, että sauna tulee palvelemaan nykyisiä ja tulevia sukupolvia vielä ainakin seuraavat 100 vuotta eteenpäin.

8.2 Prosessi

Itse prosessi oli erittäin haastava ja mielenkiintoinen. Opin työtä tehdessäni todella paljon, vaikka minulla on jo jonkin verran alan työkokemusta. Tapanani on miettiä ja pohtia asioita päässäni hyvin pitkälle ja tehdä vain vähän luonnoksia. Ajattelen lopputuloksen olevan silti onnistunut. Tausta-aineiston kerääminen oli perusteltua ja auttoi minua orientoitumaan aiheeseeni entistä syvällisemmin. Saunojen historiasta minulla ei alussa ollut paljoa tietoa ja siksi sitä olikin mielenkiintoista selvittää. Jokaisen suomalaisen olisi hyvä tutustua aiheeseen, koska meitä pidetään varsinaisena saunakansana.

Ainoana ongelmana oli löytää tarpeeksi aikaa paneutua tähän työhön täydellisesti vuorotöiden ohella. Onnekseni työnantajani ja perheeni joustivat tarvittaessa ja mahdollistivat siten tämän työn loppuun asti saattamisen. Toivon, että

tulevaisuudessa tekemäni suunnitelmat toteutetaan.
Kokonaisuudessaan koko prosessista jäi hyvä maku ja
lopputulokseen olen todella tyytyväinen.

LÄHTEET

Julkaistut materiaalit

- Arstila, A. 1983. Suomalainen sauna (=The Finnish Sauna). Amer-Yhtymä Oy Weiling+Göös in kirjapaino, Espoo.
- Kivimäki, S. & Laiho, M. 1996. Puhhasta tuli: tarinoita Rajaportin saunasta. Pispalan saunayhdistys ry, Tampere.
- Löylyn henki: kolmen mantereen kylvyt. 2000. Rakennustieto Oy, Helsinki.
- Salakari, T. & Kärjä, P. 2006. Valoa ja muotoa. Avotakka 12/2006, 78-82.
- Saunan suunnittelu. 1994. Rakennustieto Oy, Helsinki.
- Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998. 1998. Tampereen kaupungin ympäristötoimi kaavoitusyksikkö, Tampere.
- Tommila, P. 1996. Sauna, suomalaisen saunan rakentaminen. Toinen painos. Rakennusalan Kustantajat RAK, Helsinki.
- Vainio, J. 1986. Tulta päin: Junnun laulukirja. Fazer Songs.

Suulliset materiaalit

- Tiainen, J. Laatta ja laatoitustöiden asiantuntija. Bauhaus & Co Ky, Palmrothintie 4, 33950 Pirkkala. Haastattelu 20.3.2007.

Muu materiaali

- Kaavamääräykset. 1990. Tampereen kaupungin kaavaosasto, Tampere.
- Lehtinen, K. Pispalan saunayhdistys ry –kotisivut [verkkodokumentti]. 2007 [viitattu 13.2.2007]. Saatavissa: <http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/sauna.html>
<http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/peruslinkit/saunayhdistys.html>
<http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/sauna.html>
<http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/sauna/kavijatilastot.html>
- Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002, Pispala.
- RT 91-10430
- RT 91-10440
- RT 91-10469
- RT 91-10480
- Kuvamateriaalit
- Arstila, A. 1983. Suomalainen sauna (=The Finnish Sauna). Amer-Yhtymä Oy Weiling+Göös in kirjapaino, Espoo.
- Hannu Säles Oy –kotisivut [verkkodokumentti]. 2007 [viitattu 8.11.2007]. Saatavissa: <http://www.hannusales.fi/uusiloisto/pienet/tampere2.jpg>
- Harjula, K. 1992. Unelma Pispalasta. Toinen painos. Julkaisusarja 1. Tampereen Ecuprint Oy, Tampere.

Joensuun kaupunki –kotisivut [verkkodokumentti]. 2007
[viitattu 8.11.2007]. Saatavissa:
[http://www.jns.fi/museokoulu/kokokuva/
kansanperinne/isot_kuvat/kuppaus.html](http://www.jns.fi/museokoulu/kokokuva/kansanperinne/isot_kuvat/kuppaus.html)

Karjanoja, M. & Peltonen, J. 1997. Sauna – made in Finland.
Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Kivimäki, S. & Laiho, M. 1996. Puhhasta tuli: tarinoita Rajaportin
saunasta. Pispalan saunayhdistys ry, Tampere.

Lehtinen, K. Pispalan saunayhdistys ry -kotisivut
[verkkodokumentti]. Tampere, 2007 [viitattu 8.11.2007].
Saatavissa:
[http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/satavuotta/
kuvia_saunomista.html#pienetkuvat](http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/satavuotta/kuvia_saunomista.html#pienetkuvat)
[http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/sauna/
kavijatilastot.html](http://www.pispala.fi/rajaportinsauna/sauna/kavijatilastot.html)

Pirkanmaan maakuntamuseon rakennusinventointi 2001-2002,
Pispala.

Saunan suunnittelu. 1994. Rakennustieto Oy, Helsinki.

Tampereen kaupungin kaavoitusyksikkö. Asemapiirros.
Tampere.

Tampereen kaupunki –kotisivut [verkkodokumentti]. 2007
[viitattu 8.11.2007]. Saatavissa:
[http://www.tampere.fi/ekstrat/aikataulut/pali_2007/
kartta13_2.jpg](http://www.tampere.fi/ekstrat/aikataulut/pali_2007/kartta13_2.jpg)

Tommila, P. 1996. Sauna, suomalaisen saunan rakentaminen.
Toinen painos. Rakennusalan Kustantajat RAK, Helsinki.

Liitteen 13 kuvamateriaali

Tikkurila Paints Oy -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
[http://www.tikkurila.fi/files/1639/Tikkurila_
Sabloni_Intohimo.pdf](http://www.tikkurila.fi/files/1639/Tikkurila_Sabloni_Intohimo.pdf)

Liitteen 15 kuvamateriaalit

Abloy Oy Eesti Filiaal -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
[http://www.abloy.ee/tootekataloog/images/tooted/
full/Interia_19002.gif](http://www.abloy.ee/tootekataloog/images/tooted/full/Interia_19002.gif)

Abloy Oy. 2006. Abloy-painikkeet suomalaiseen kotiin. Esite.

AIB -kotisivut [verkkodokumentti]. [viitattu 21.10.2007].
Saatavissa:
www.aib.su/products_pictures/apb00622_113px.jpg

A-Light -kotisivut [verkkodokumentti]. 2000-2007
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
[http://www.e-light.cz/catalogue/list.php?vyber=
akce&item=3182](http://www.e-light.cz/catalogue/list.php?vyber=akce&item=3182)

Ambee Designs -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
www.ambeedesigns.co.uk/fuori_box_tm.jpg

Astro Lighting -kotisivut [verkkodokumentti]. 2006
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
[http://www.astrolighting.co.uk/products/
bathroom-lighting/0507_anton/](http://www.astrolighting.co.uk/products/bathroom-lighting/0507_anton/)

Beslagsboden -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
[http://www.beslagsboden.com/fi/sortiment/krokar/
frames.html](http://www.beslagsboden.com/fi/sortiment/krokar/frames.html)

Bos Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2006 [viitattu 21.10.2007].
 Saatavissa:
http://www.bos.fi/page.php?page_id=9&prod_id=377&cat_id=1

Ensto Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2007
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
http://products.ensto.com/catalogs/SearchProduct.taf?_function=detail&_listcall=2&pg_id=9904&Product_uid1=3581&_UserReference=C8AA5016C4090D68471B3D8F

Goedkope Sanitair -kotisivut [verkkodokumentti].
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
www.goedkopesanitair.nl/images/450302.jpg

GSAPP and Columbia University -kotisivut [verkkodokumentti].
 2004 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://www.arch.columbia.edu/DDL/cad/A4535/F00cad/textures/images/Concrete.jpg>

Hahle Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. [viitattu 21.10.2007].
 Saatavissa:
http://www.hahle.com/Tuoteluettelot/vetimet_2007.pdf

Hanakkatalo -kotisivut [verkkodokumentti]. 2004
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://www.hanakkatalo.fi/images/vienda.jpg>
www.hanakkatalo.fi/images/viendabide.jpg

Helatukku Finland Oy -kotisivut [verkkodokumentti].
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
http://www.helatukku.com/_FileRoot/358516.pdf

Ido Kylpyhuone Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2005
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://www.ido.fi/www/fin/idowww.nsf/sp?open&cid=Content9AD85-3-2&template=WebPage1E62A-2&unid=46A639955692A995C2256FCC003C5D49&cat=Ceramics>

Ikea Suomi -kotisivut [verkkodokumentti]. 1999-2007
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/90095466>

Juha Punta Oy -kotisivut [verkkodokumentti].
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
http://www.punta.fi/index_fi.htm

Kellon Puu Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2006
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://www.kellonpuu.com/index.php?sivu=paneelit>

Laattapiste Oy. IA TEC 7401/7501 White -laattamallipala.

Laattapiste Oy. IA TEC 7408/7508 Gunmetal -laattamallipala.

Laattapiste Oy. IA TEC 7518 Chocolate -laattamallipala.

Lauta Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. [viitattu 21.10.2007].
 Saatavissa:
http://www.lauta.fi/tuotteet/?E=603&A=GET&N=10000&O=0&Q=4805&r2_i=

LuConDa Internethandel -kotisivut [verkkodokumentti]. 2007
 [viitattu 21.10.2007]. Saatavissa:
<http://images.google.fi/imgres?imgurl=http://www.luconda.com/artikeldetails/27/11/03/bilder/3200950-1-Sylvania-INSET-70-SWING-SILB.jpg>

Metos Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. [viitattu 21.10.2007].
Saataavissa:
<http://www.metos.fi/page.asp?pageid=prods&languageid=FI&groupid=&prodid=4171138>

M.B. Keramika -kotisivut [verkkodokumentti]. 2006
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
www.mbkeramika.cz/foto-upload/1760Y.jpg

M-Vanna -kotisivut [verkkodokumentti]. [viitattu 21.10.2007].
Saataavissa:
http://www.m-vanna.ru/_mod_files/ce_images/eshop/dush320n_s.jpg

Oversol Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2007
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
http://www.oversol.fi/index_tuotteet_spl.htm
http://www.oversol.fi/index_tuotteet_tl.htm
<http://www.oversol.fi/uutuus.shtml?wp=60&lang=FI>

Oy Sahakonttori Ab -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
<http://www.sahakonttori.fi/panvallila.htm>

Rakennustieto Oy -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
http://www.rakennustieto.fi/rt-cad/html/contents/LS37183_Lindstrom.htm

Tikkurila Paints Oy -kotisivut [verkkodokumentti].
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
http://www.tikkurila.fi/files/1639/Tikkurila_Sabloni_Intohimo.pdf

Tikkurila Paints Oy. Symphony F476. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony F497. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony G435. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony G476. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony H383. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony H435. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony H476. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony J435. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony N485. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony S383. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony S485. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony V383. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony V485. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. Symphony Y485. Värimalliarkki.

Tikkurila Paints Oy. 2004. Facade värikartta mineraalialustoille.
Esite.

Tikkurila Paints Oy. 2004. Kuultavat värit -värikartta. Esite.

Tikkurila Paints Oy. 2005. Taika väriopas. Esite.

Tillman Oy -kotisivut [verkkodokumentti]. 2005-2007
[viitattu 21.10.2007]. Saataavissa:
<http://www.tillman.fi/tuotteet/?Tuotekoodi=215080&id=859>
<http://www.tillman.fi/tuotteet/?Tuotekoodi=5331001&id=1213>

220 -kotisivut [verkkodokumentti]. 2003 [viitattu 21.10.2007].
Saataavissa:
top.220.lv/photos/200/7718786_23052007162951.jpg

LIITTEET (erillinen liitekansio)

Liite 1	Nykytilanne: 1. krs, 2. krs
Liite 2	Muutoksen jälkeinen tilanne: 1. krs, 2. krs
Liite 3	Purkupiirustus: 1. krs, 2. krs
Liite 4	Eteinen: Pohjapiirustus, leikkaukset A1-A1 – A4-A4
Liite 5	Kassakoppi: Pohjapiirustus, leikkaukset A5-A5 – A8-A8
Liite 6	Pukuhuone/naiset: Pohjapiirustus, leikkaukset A9-A9 – A12-A12
Liite 7	Wc/naiset: Pohjapiirustus, leikkaukset A13-A13 – A16-A16
Liite 8	Pukuhuone/miehet: Pohjapiirustus, leikkaukset A17-A17 – A20-A20
Liite 9	Wc/miehet: Pohjapiirustus, leikkaukset A21-A21 – A24-A24
Liite 10	Pesutila ja lavo/naiset: 1. krs, 2. krs, leikkaukset A25-A25 – A32-A32, periaateleikkaukset
Liite 11	Pesutila ja lavo/miehet: 1. krs, 2. krs, leikkaukset A33-A33 – A40-A40, periaateleikkaukset
Liite 12	Kattopiirustus
Liite 13	Sablonikuvio
Liite 14	Kattovalaisinten sijoittelu

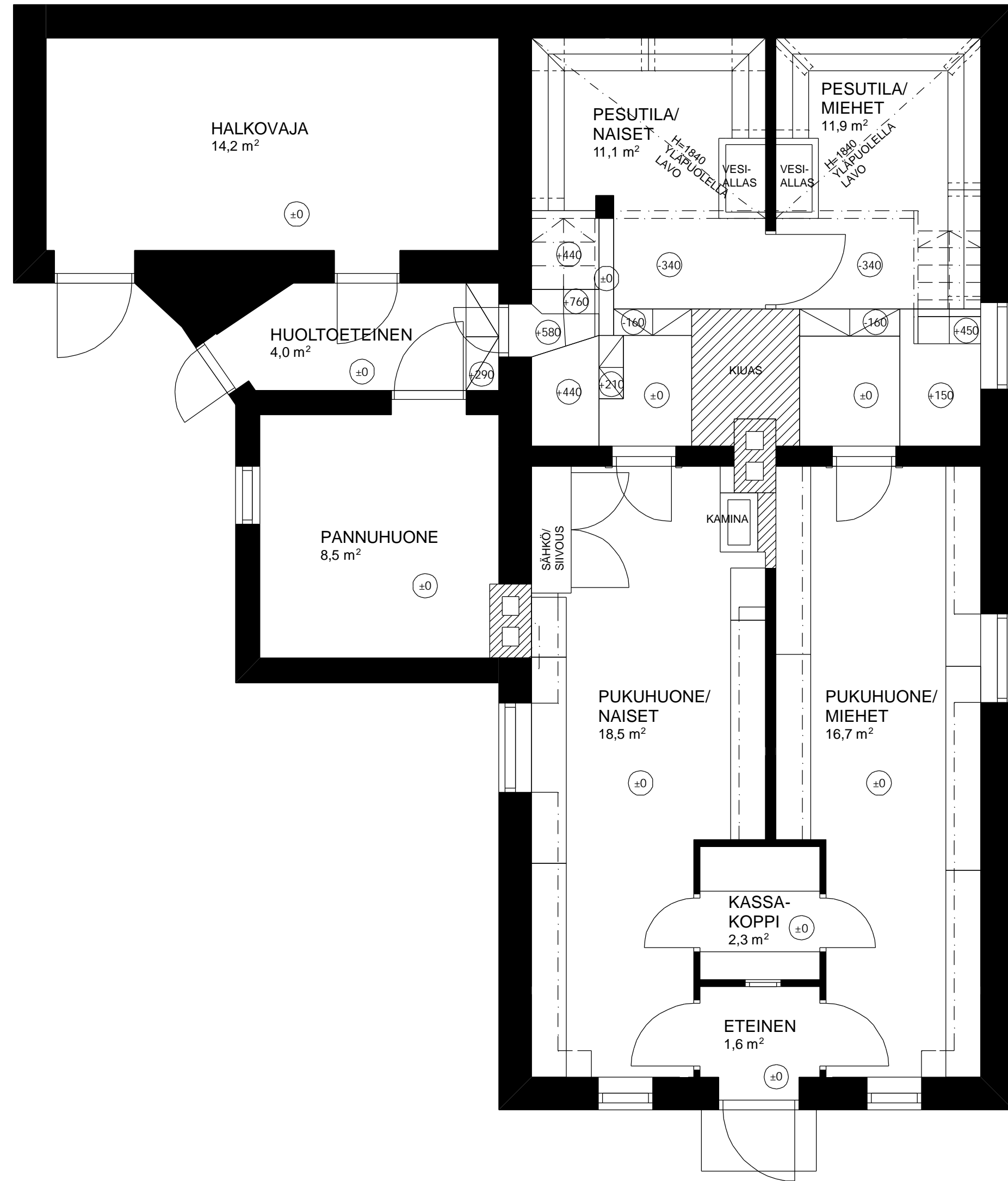
Liite 15 Pintamateriaalit, värit, kalusteet, varusteet ja valaisimet

Liite 16 Valmistajien/maahantuojien/jälleenmyyjien yhteystiedot

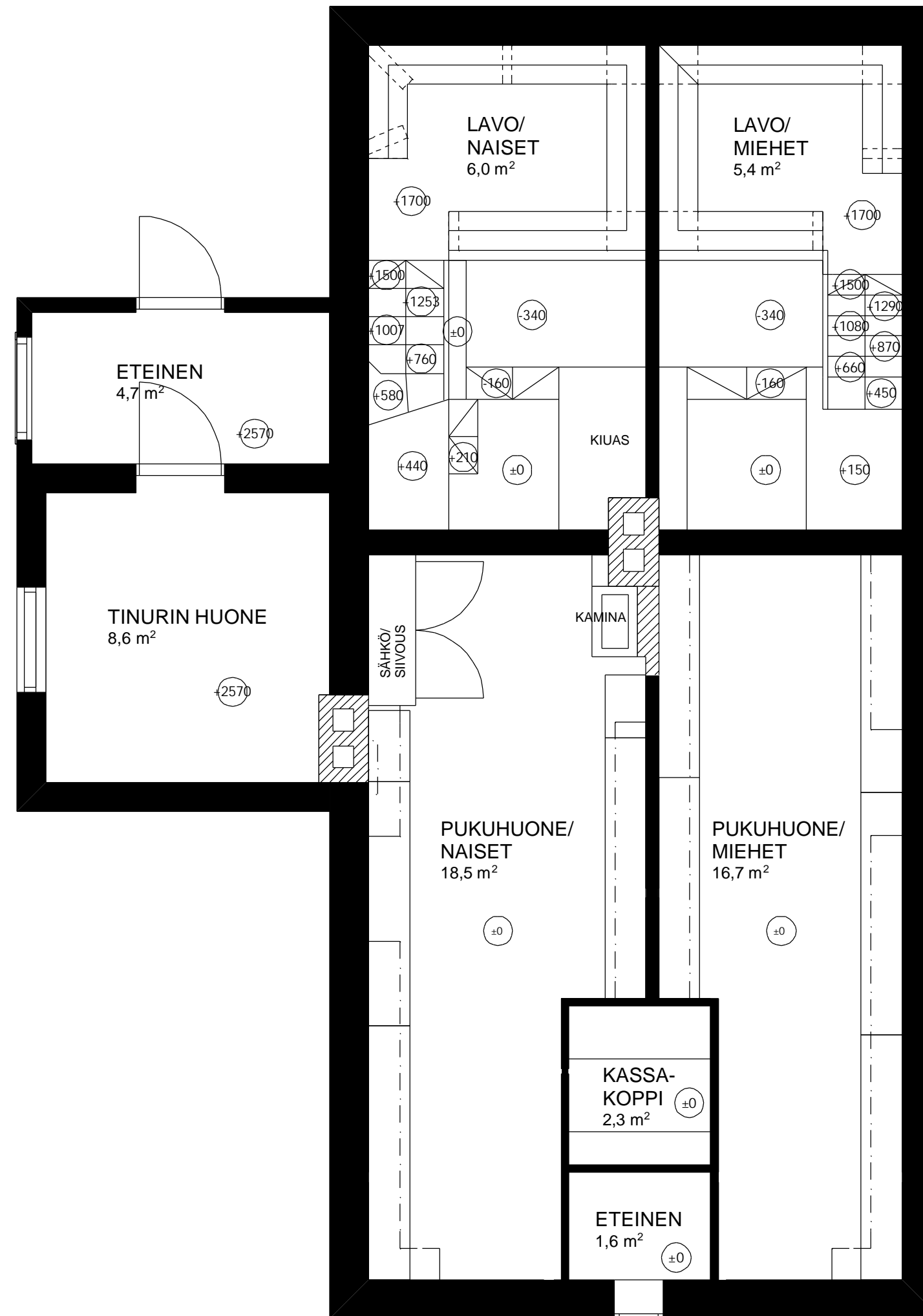

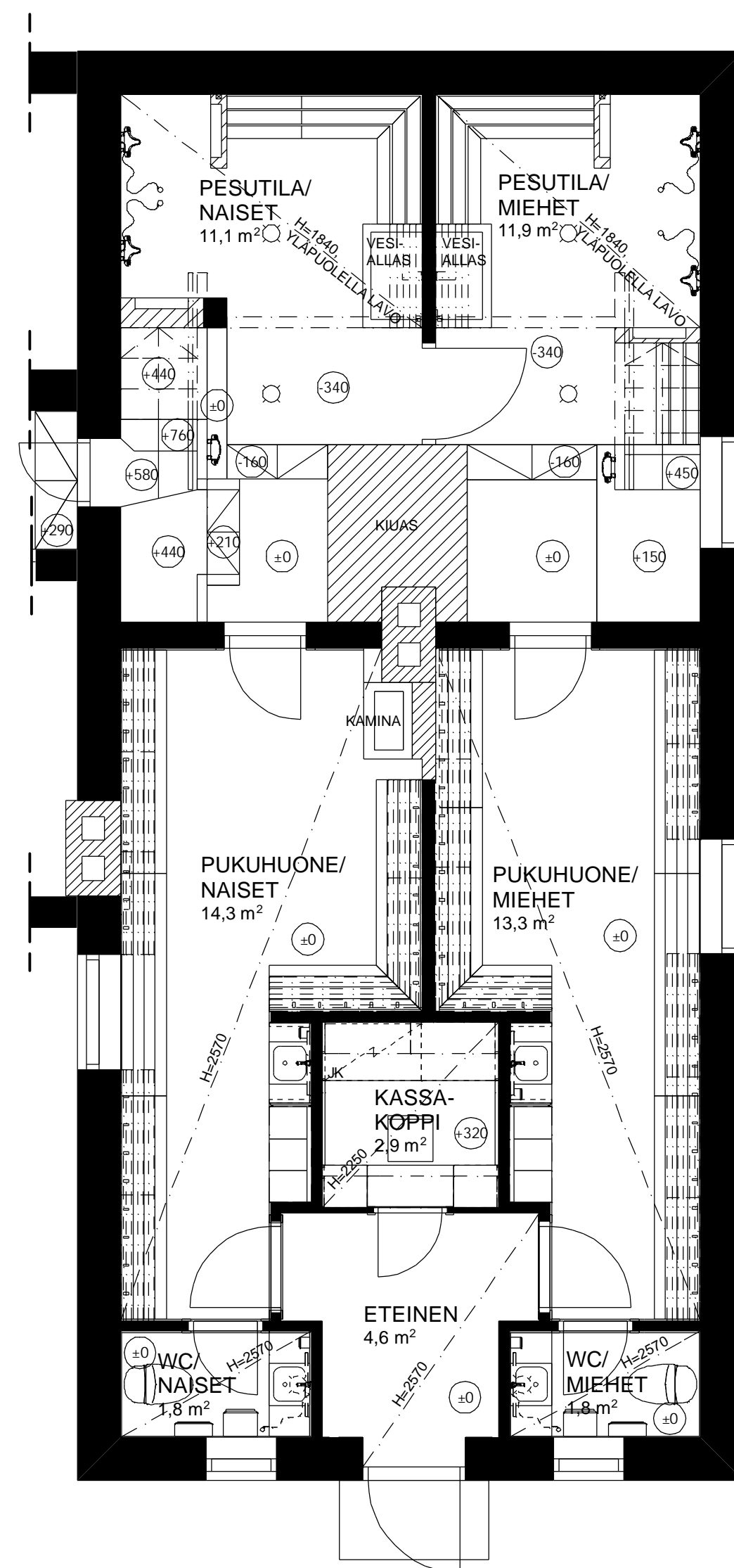
1. KRS

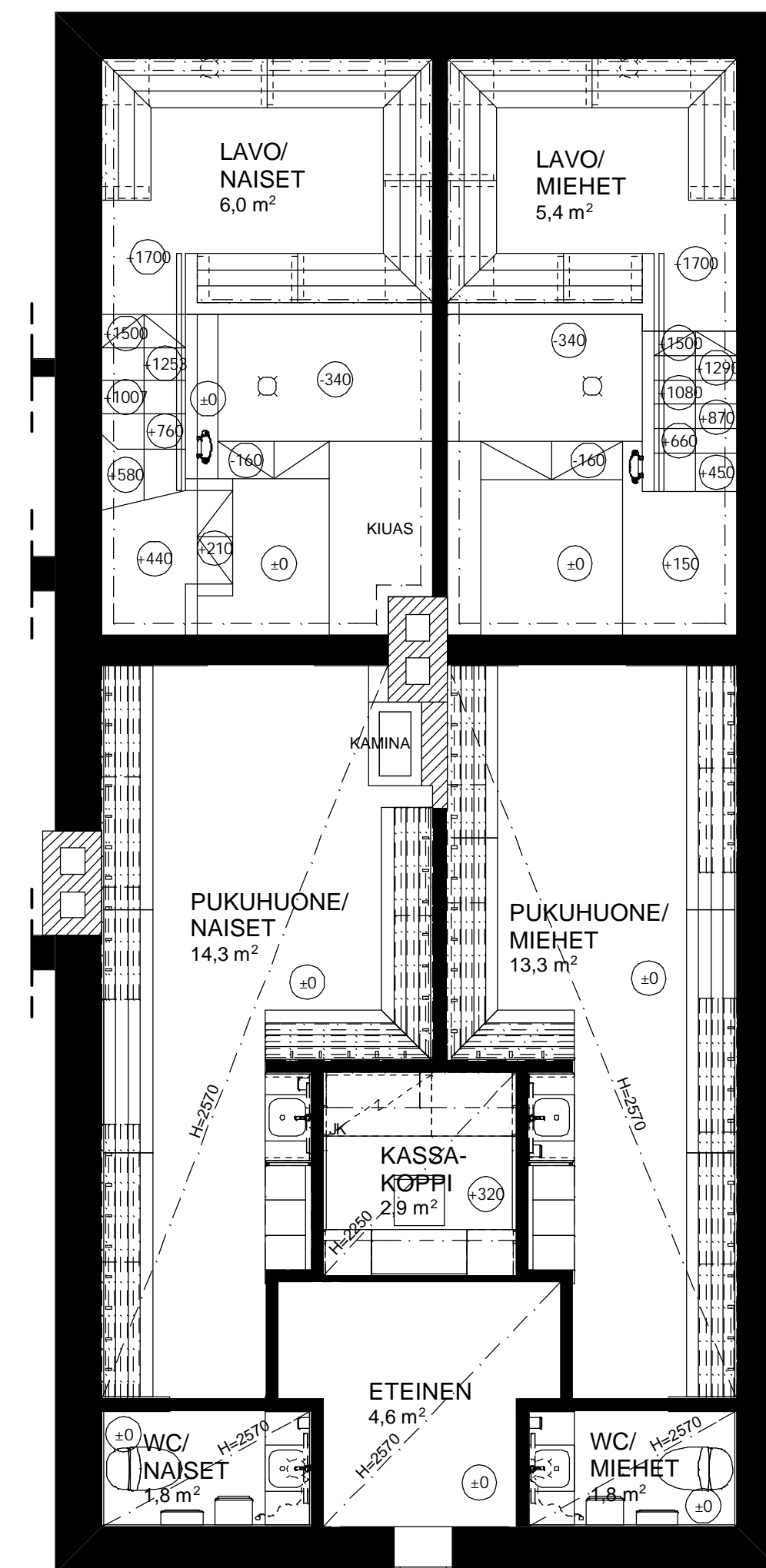
2. KRS

RAKENNUSLOMENPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	MUUTOSPIIRUSTUS	1 (3)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	NYKYTILANNE	
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	ARK	001
		PÄIVÄYS
		9.11.2007
		1:50
		1:50

1. KRS

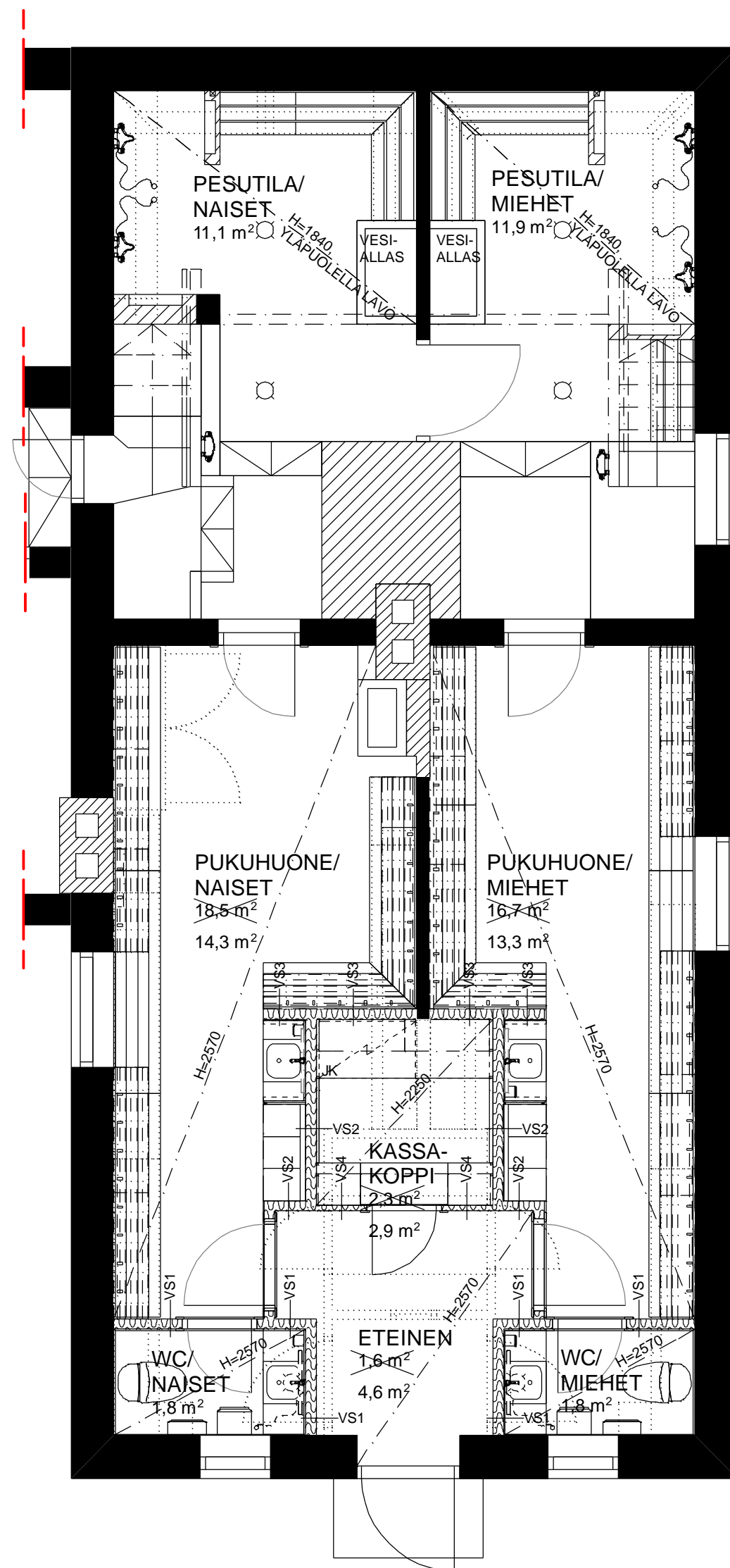

2. KRS

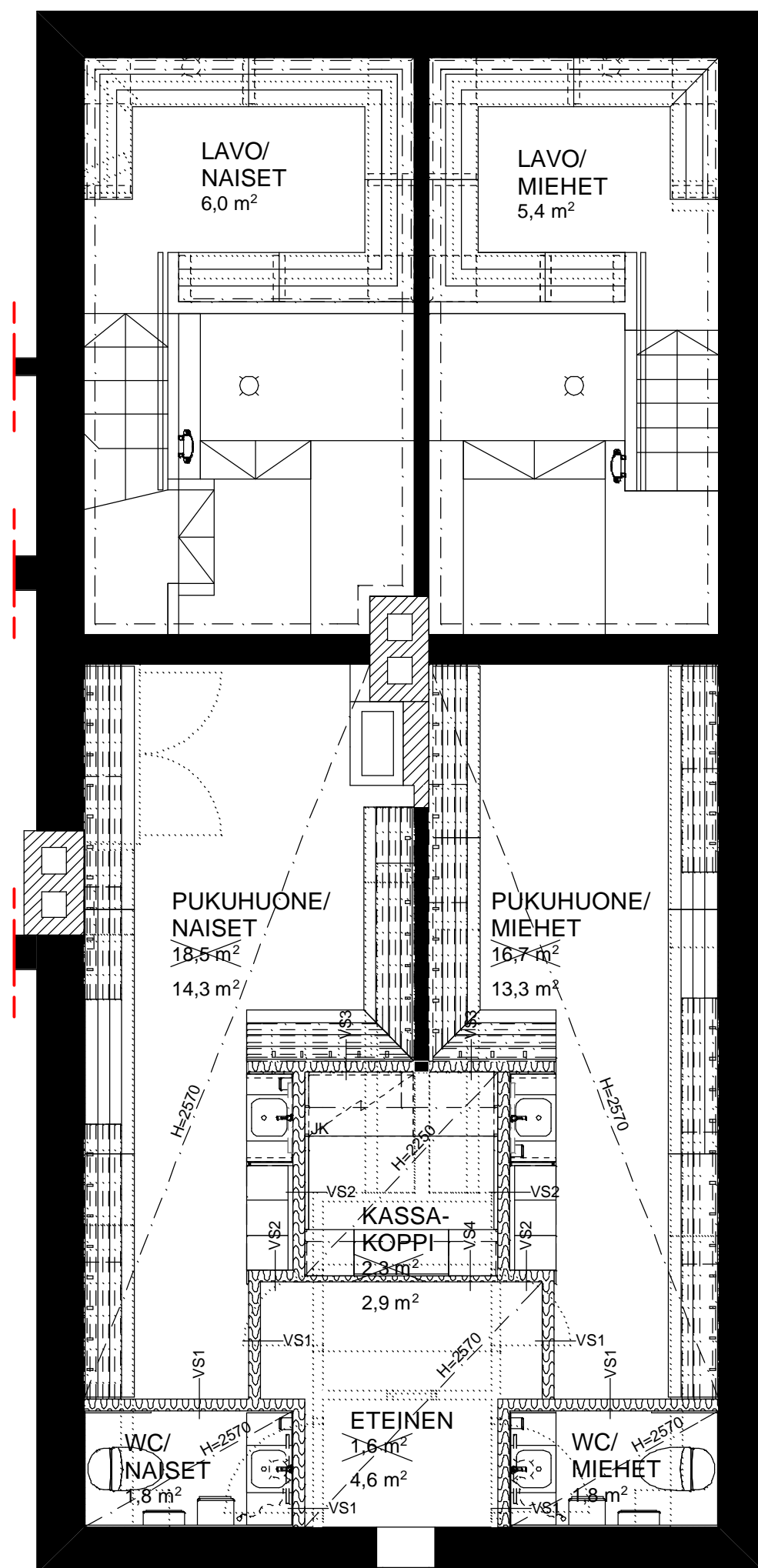
RAKENNUSLOINTEENPIDE	PIIRUSTUSLAI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	MUUTOSPIIRUSTUS	2 (3)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	MUUTOKSEN JÄLKEINEN TILANNE	
	1. KRS	1:50
	2. KRS	1:50
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	ARK	002
		PÄIVÄYS
		9.11.2007

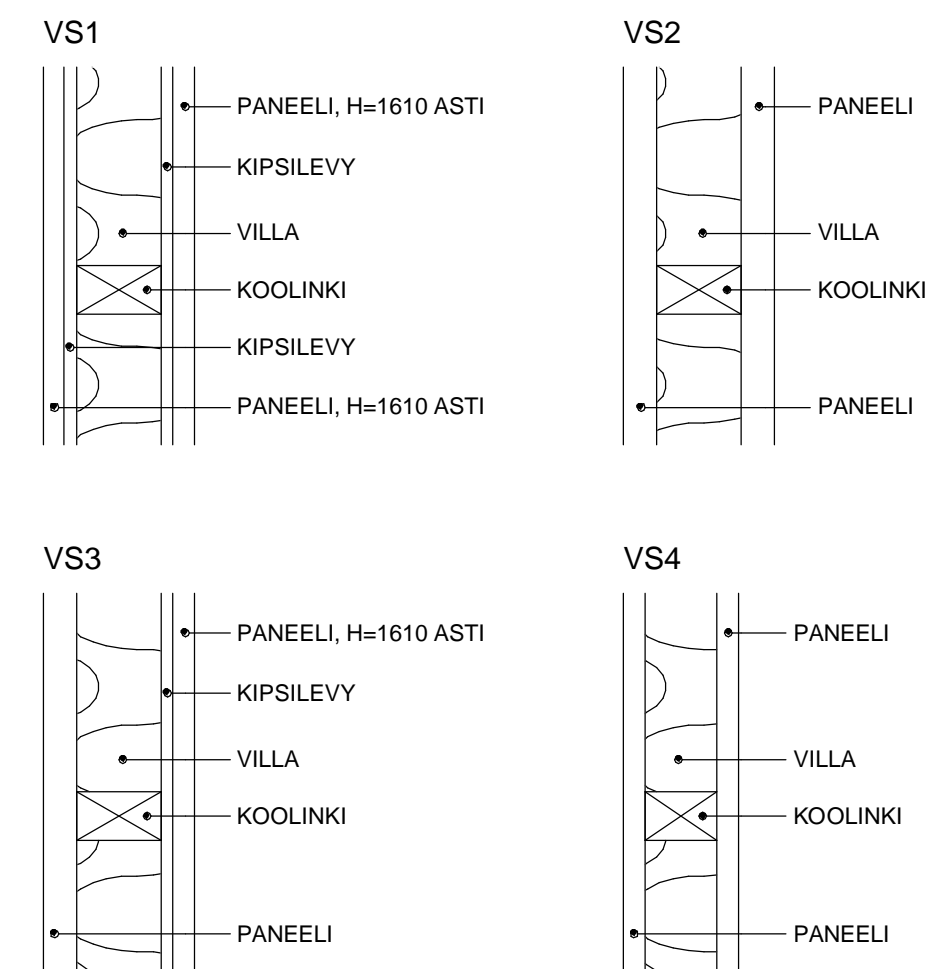

1. KRS

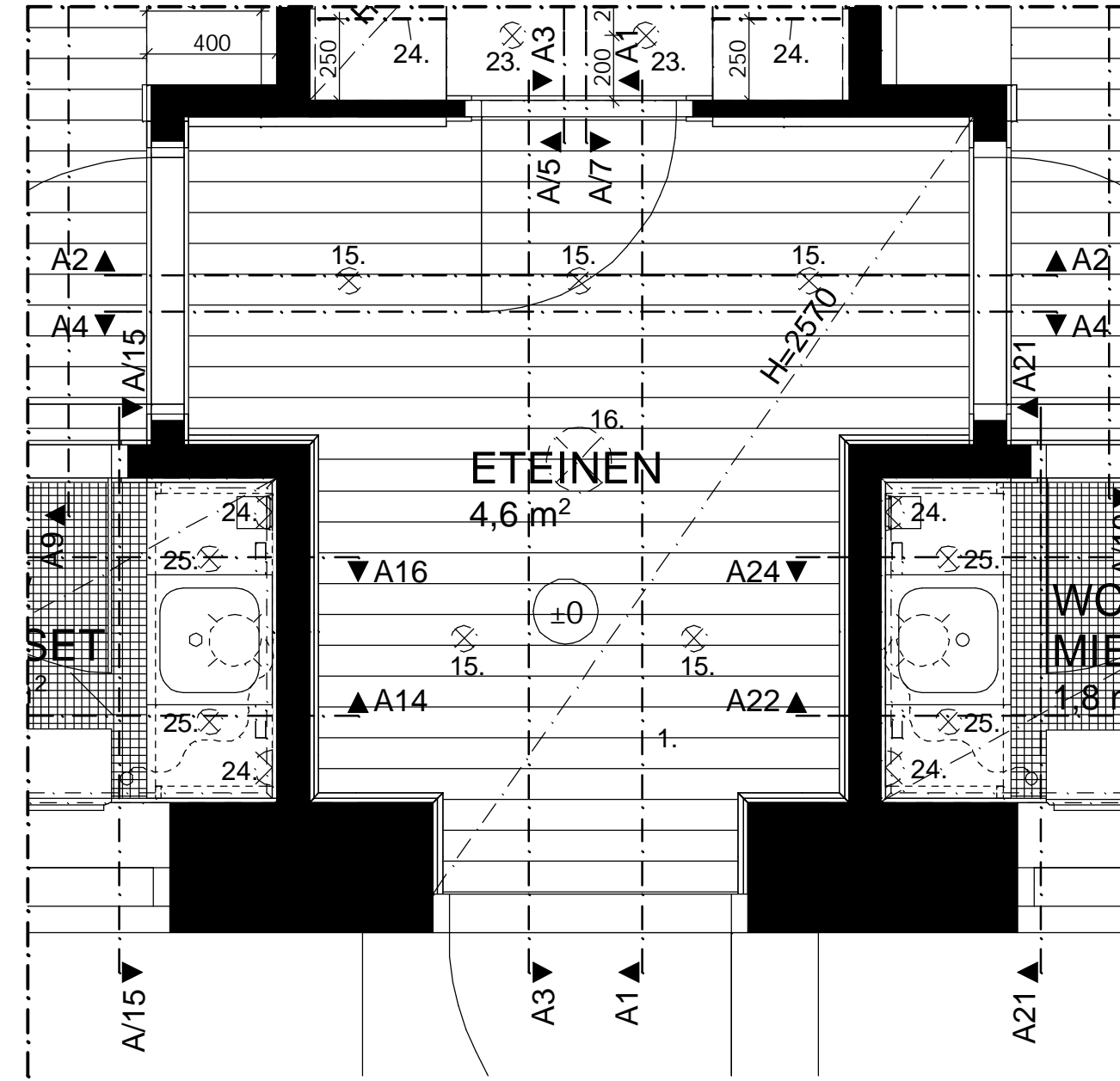
2. KRS

UUDET VÄLISEINÄT

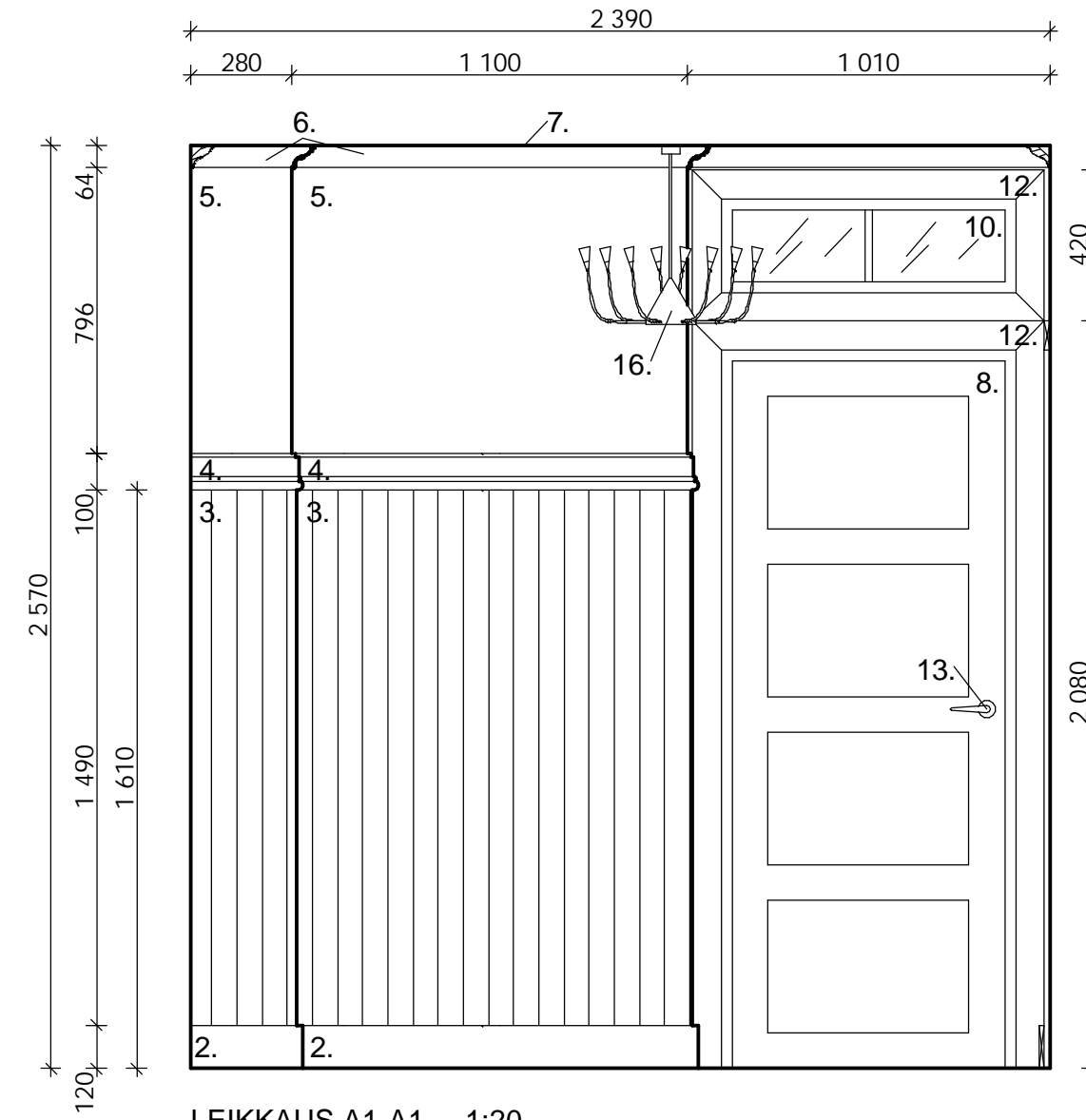

RAKENNUSLOMAKUNNITTELU	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	MUUTOSPIIRUSTUS	3 (3)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	PURKUPIIRUSTUS	
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	ARK	003
		PÄIVÄYS
		9.11.2007

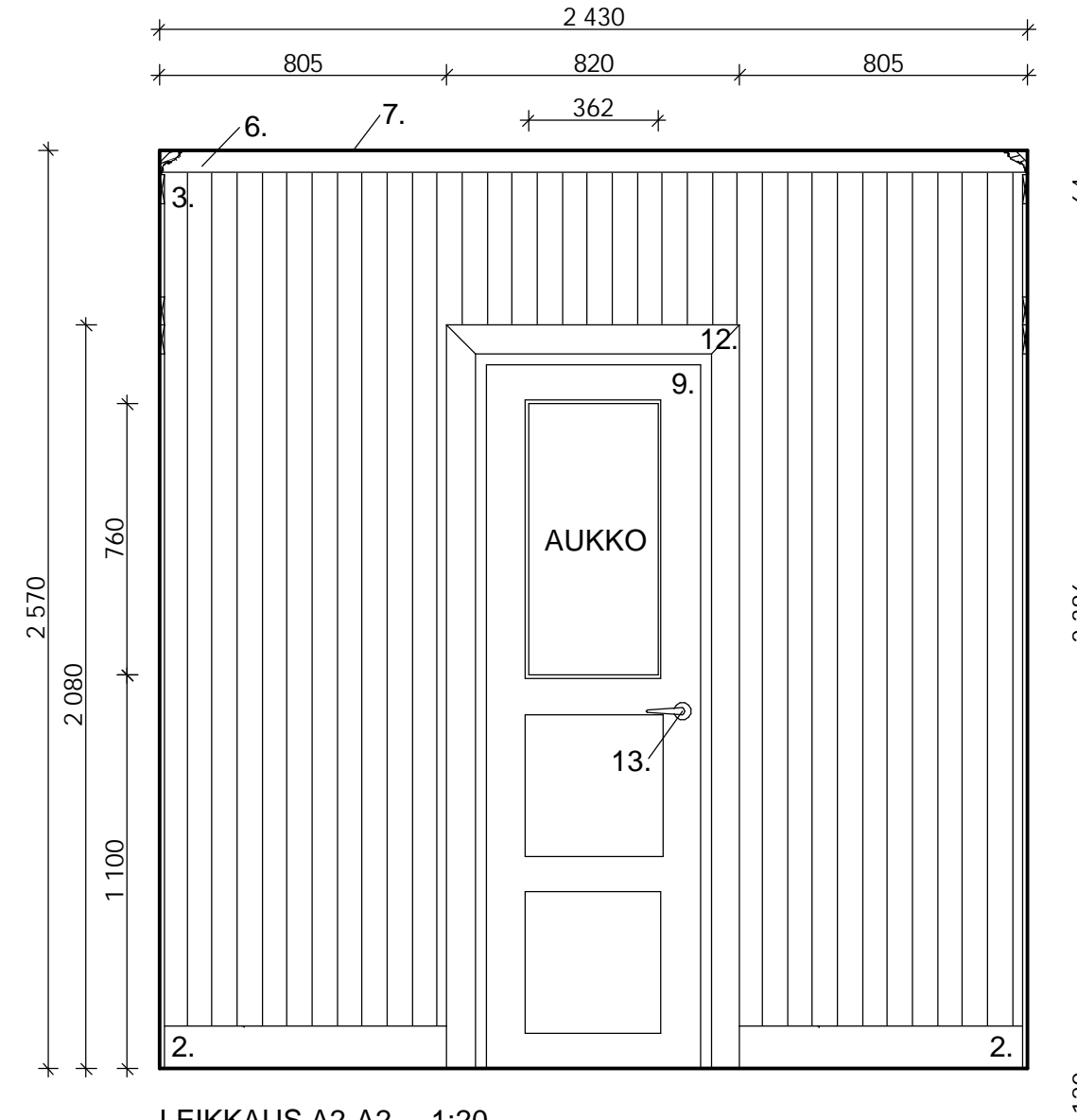

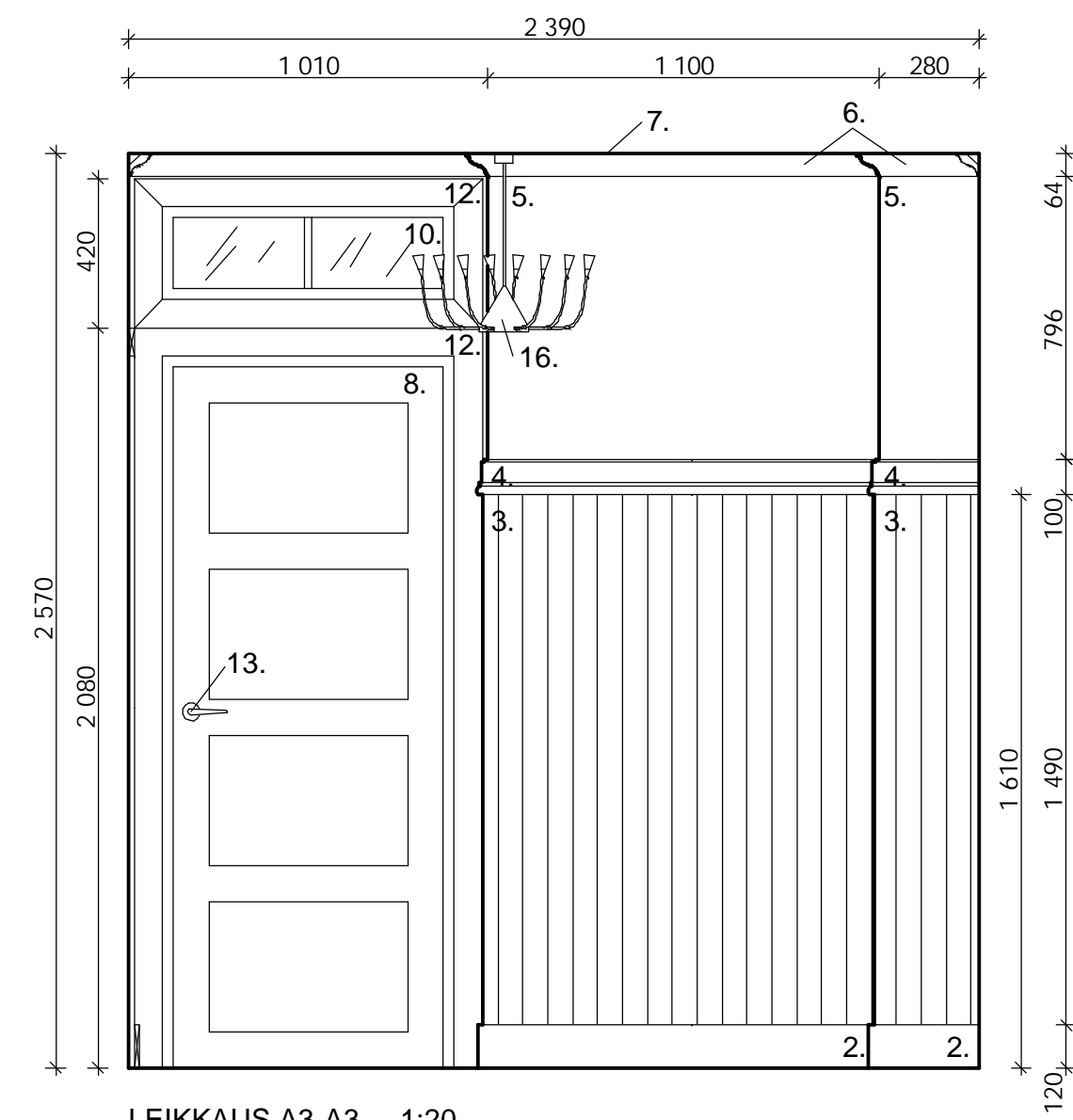
POHJAPIIRUSTUS 1:20

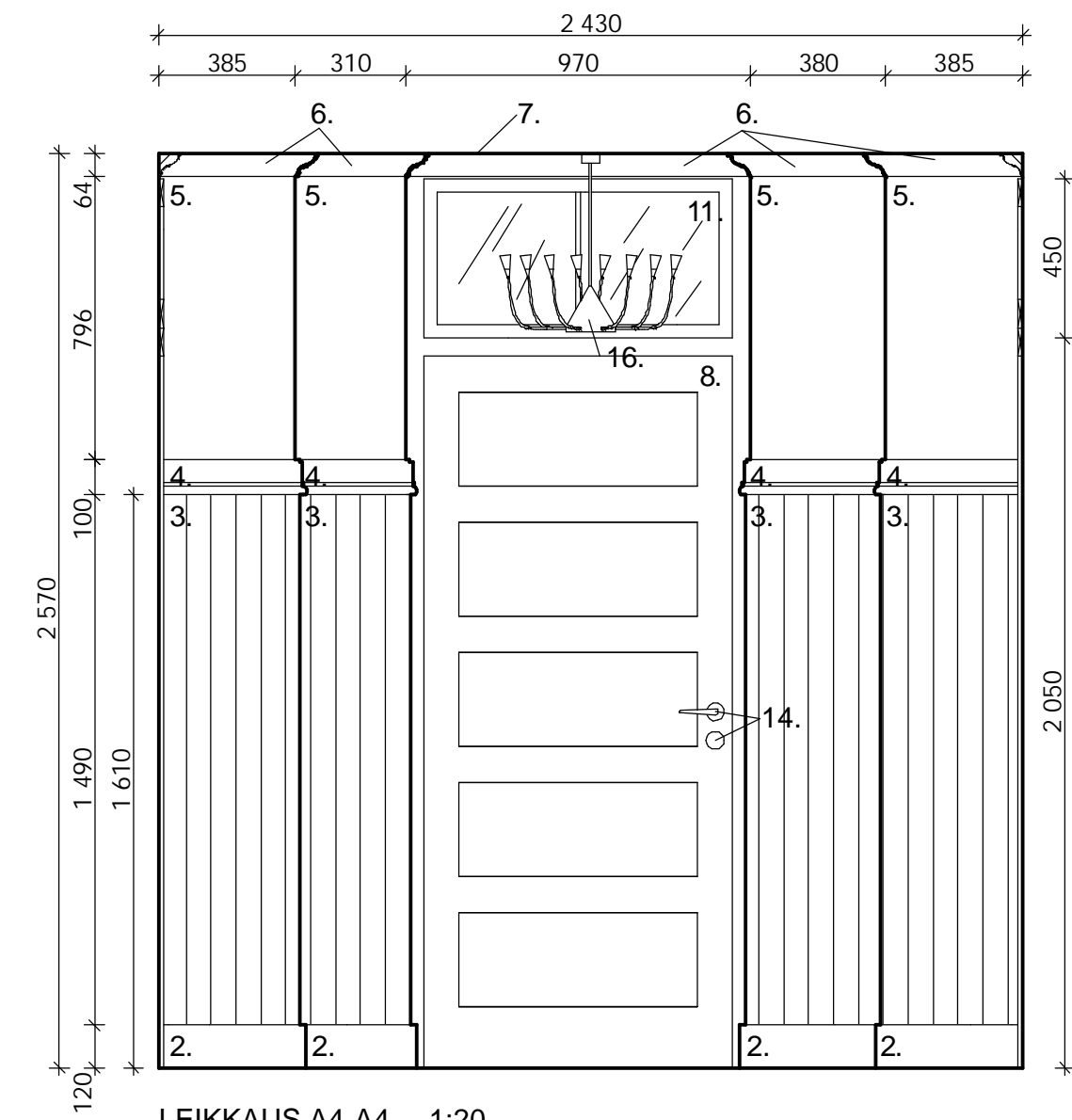
LEIKKAUS A1-A1 1:20

LEIKKAUS A2-A2 1:20

LEIKKAUS A3-A3 1:20

LEIKKAUS A4-A4 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatöistä, kuten purkamisesta, hiomisesta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkimättä on suotavaa. Entiset seinäpaneelit säästetään ja niitä täydennetään tarpeen mukaan uusilla entisten paneelien kaltaisilla paneeleilla.

Pintamateriaalit ja värit

- Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveksainen mänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V383, keskivihreä
- Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H383, vaaleanvihreä
Päälle telataan kahteen kertaan: Tikkurila Oy, Taika Helmiäistasyyni, sävy 2081 Otelia, hennonvihreä
- Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täysihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Entinen ovi ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Uusi ovi ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Uusi ikkuna ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Entinen ikkuna ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Ikkunoiden ja ovien koristelista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Varusteet

- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
Avainkilpi: Abloy Oy, Avainkilpi LH001 O Fe/CR, kromi

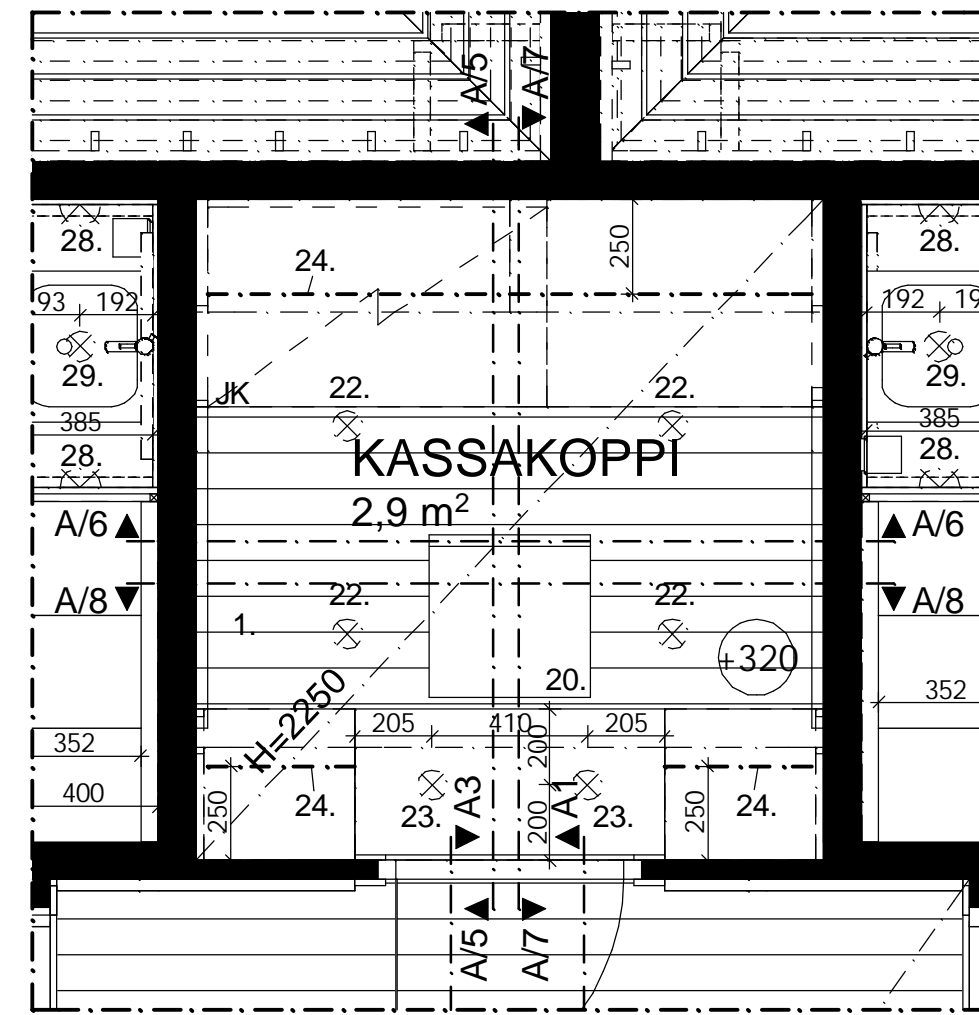
Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopiirustus

- Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70
Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

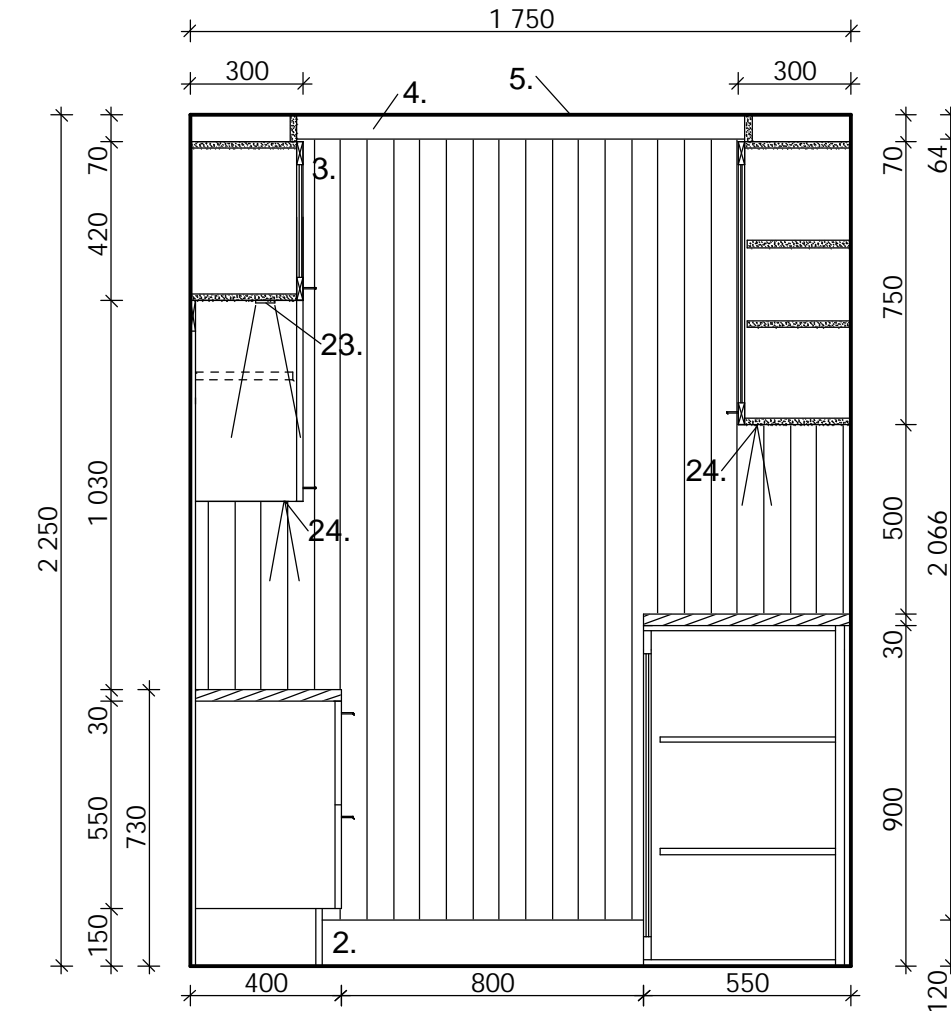
RAKENNUSOMENPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	1 (9)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	ETEINEN	
	POHJAPIIRUSTUS	1:20
	LEIKKAUKSET A1-A1 - A4-A4	1:20
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULLUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ		PÄIVÄYS
SIS	101	9.11.2007

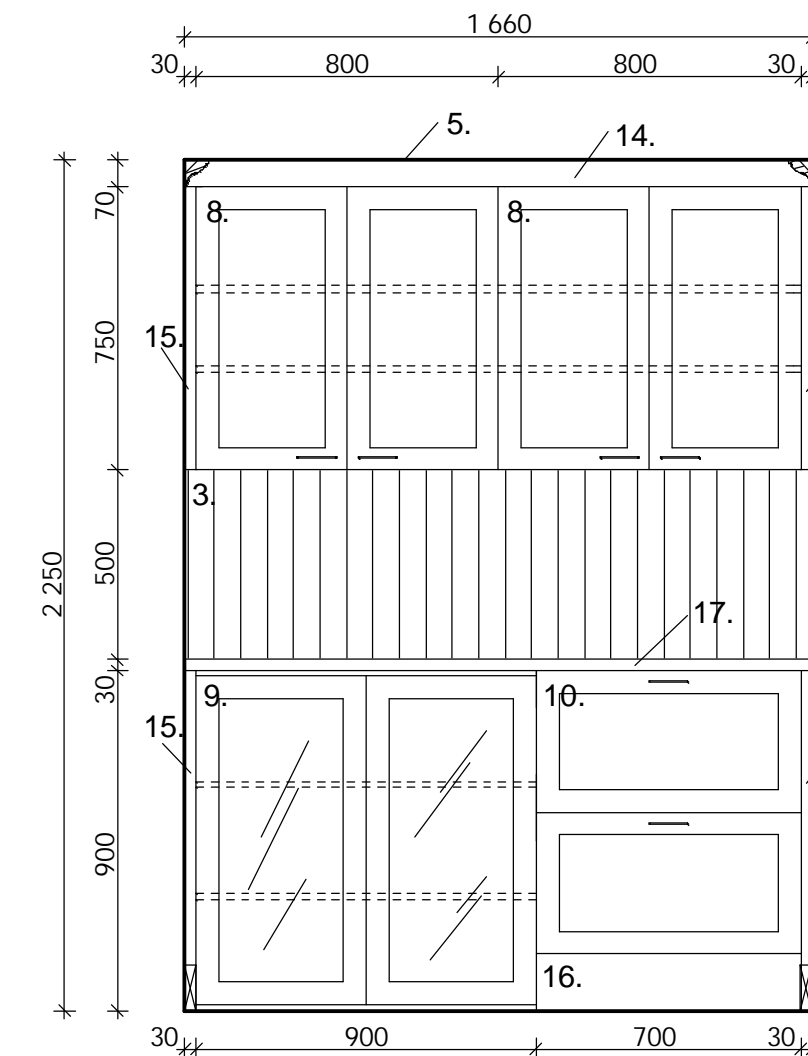

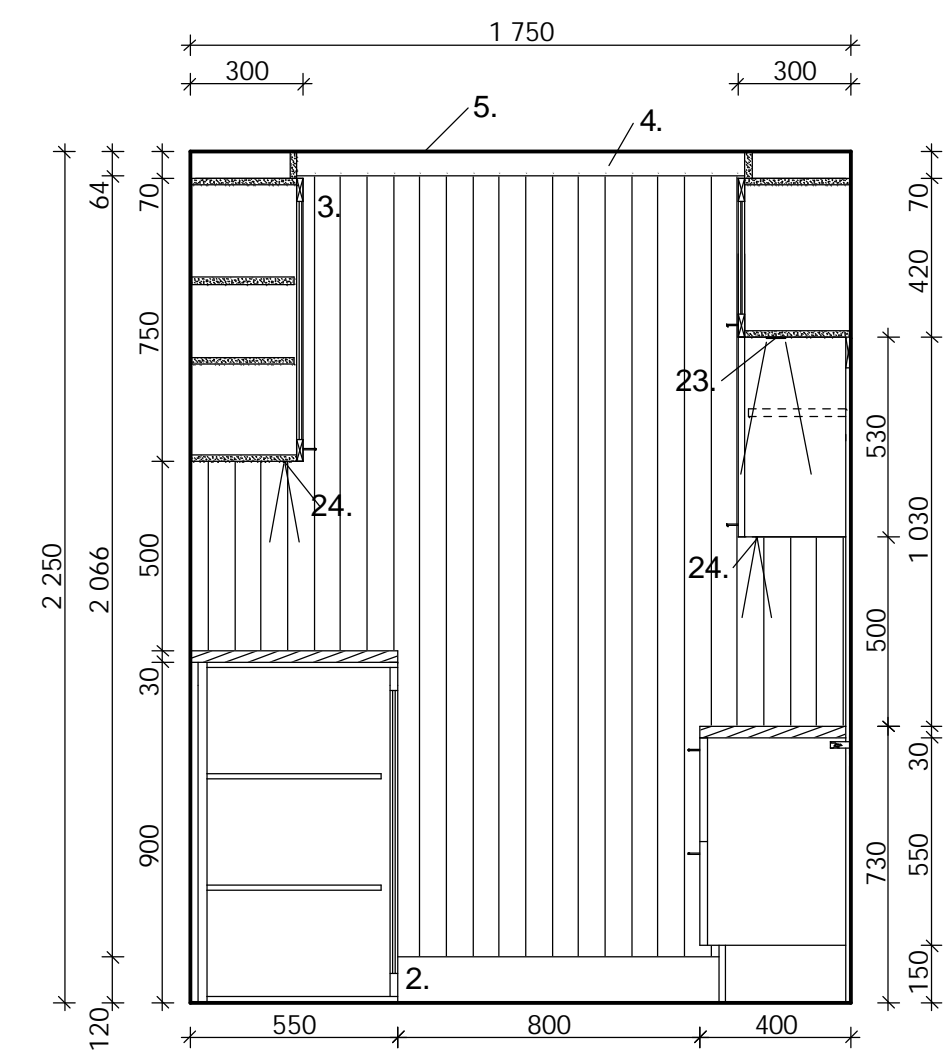
POHJAPIIRUSTUS 1:20

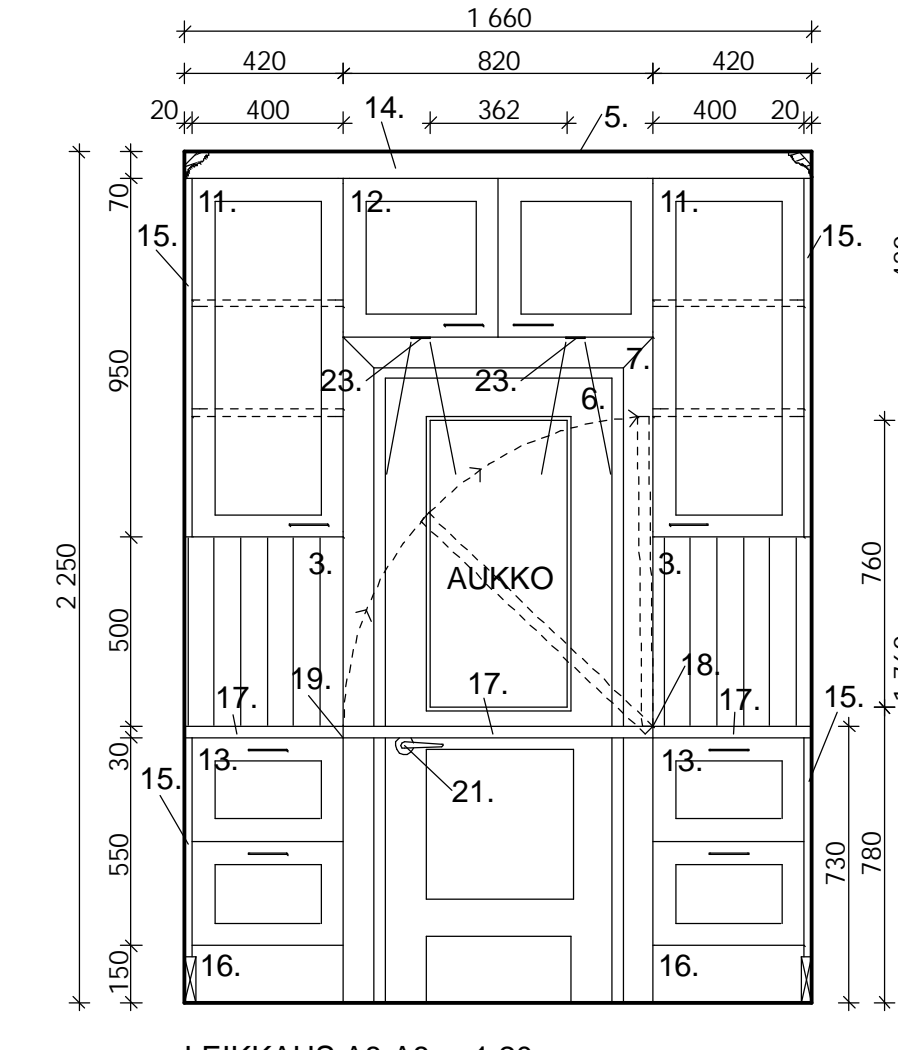
LEIKKAUS A5-A6 1:20

LEIKKAUS A6-A6 1:20

LEIKKAUS A7-A7 1:20

LEIKKAUS A8-A8 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatoista, kuten purkamisesta, hiomisesta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkimättä on suotavaa.

Pintamateriaalit ja värit

- Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveoksainen mänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V383, keskivihreä
- Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täysihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Uusi ovi ja karmit tehdään piirustusten mukaan muistuttamaan entisiä ovia
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä
- Oven koristelistat: Tiilman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Kiintokalusteet ja laitteet

Kiintokalusteet teetetään, ellei mistään löydy vanhoja hyödynnettävissä olevia ja soveltuvia kalusteita. Jos päädytään uusiin kalusteisiin ovat käytettävät materiaalit ja värit seuraavat:

- Kaapistojen rungot, hyllyt, sokkelit, sovittelevyt ja ylätätteet: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3440 Vanha tammi, vaaleanruskea
- Kaapistojen ovet ja laatikostojen etusarjat: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3440 Vanha tammi, vaaleanruskea
- Vetimet: Hahle Oy, 50321KR, kromi
- 8. Pariovellinen yläkaappi: kaksi säädettävää hyllyä, lev. 900 mm, syv. 300 mm, kork. 750 mm
- 9. Uusi tai entinen liukuovellinen pullojääkaappi: Metos Oy, 4171138, lev. 900 mm, syv. 520 mm, kork. 900 mm, musta emali
- 10. Vetolaatikosto: kaksi vetolaatikkoa, lev. 700 mm, syv. 550 mm, kork. 750 mm
- 11. Yläkaappi: kaksi säädettävää hyllyä, lev. 400 mm, syv. 300 mm, kork. 950 mm
- 12. Pariovellinen yläkaappi: lev. 820 mm, syv. 300 mm, kork. 420 mm
- 13. Vetolaatikosto: kaksi vetolaatikkoa, lev. 400 mm, syv. 400 mm, kork. 550 mm

- Ylätäte
- Sovitelevy
- Sokkeli
- Työtaso: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Työtason saranointi
- Työtason kannatus: metallinen L-lista

Irtokalusteet

- Puinen irtotuoli hankitaan kirpputorilta, kierrätyskeskuksesta tai muusta vastaavasta paikasta. Vanha pintakäsittely poistetaan.
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Varusteet

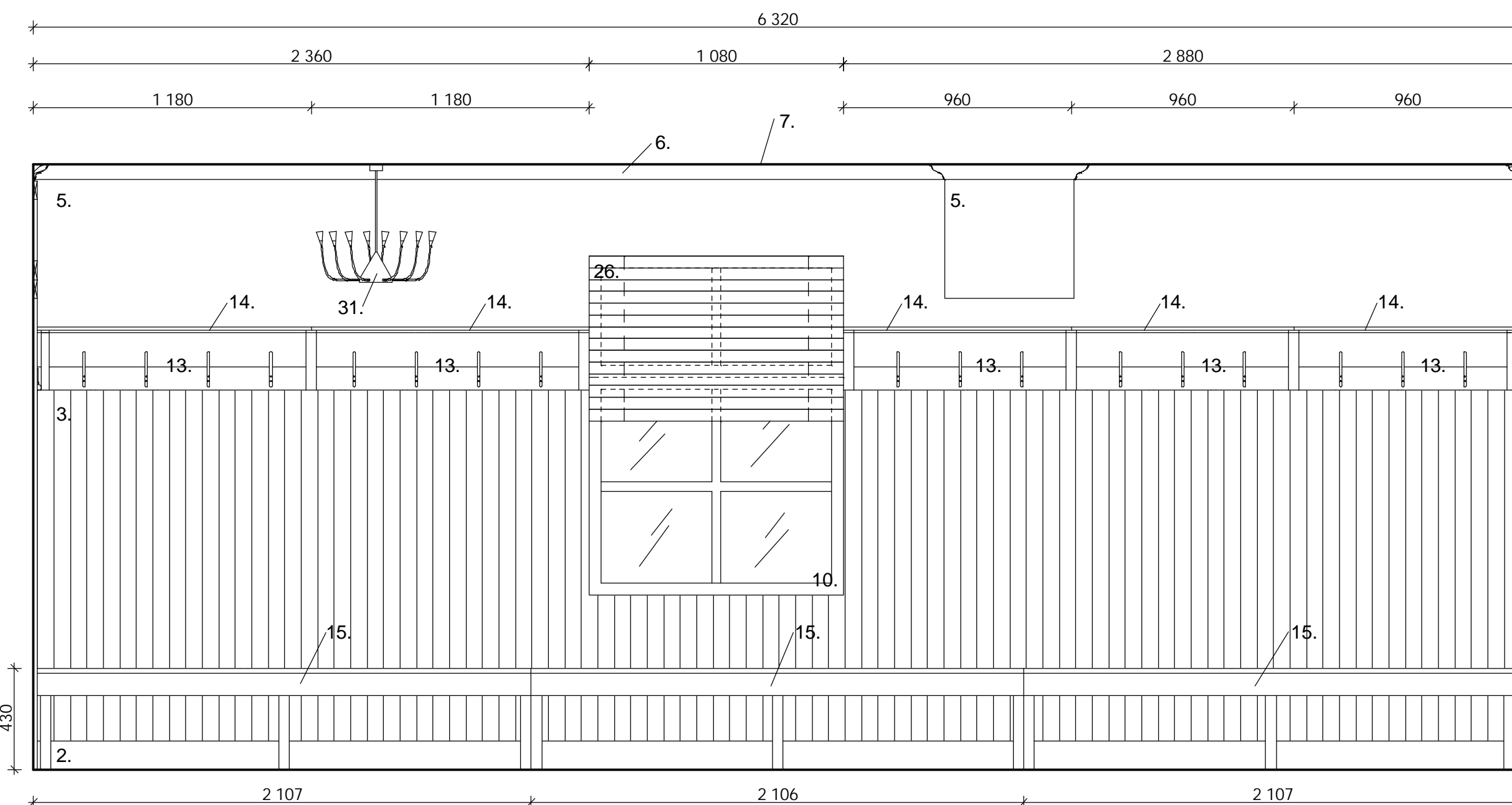
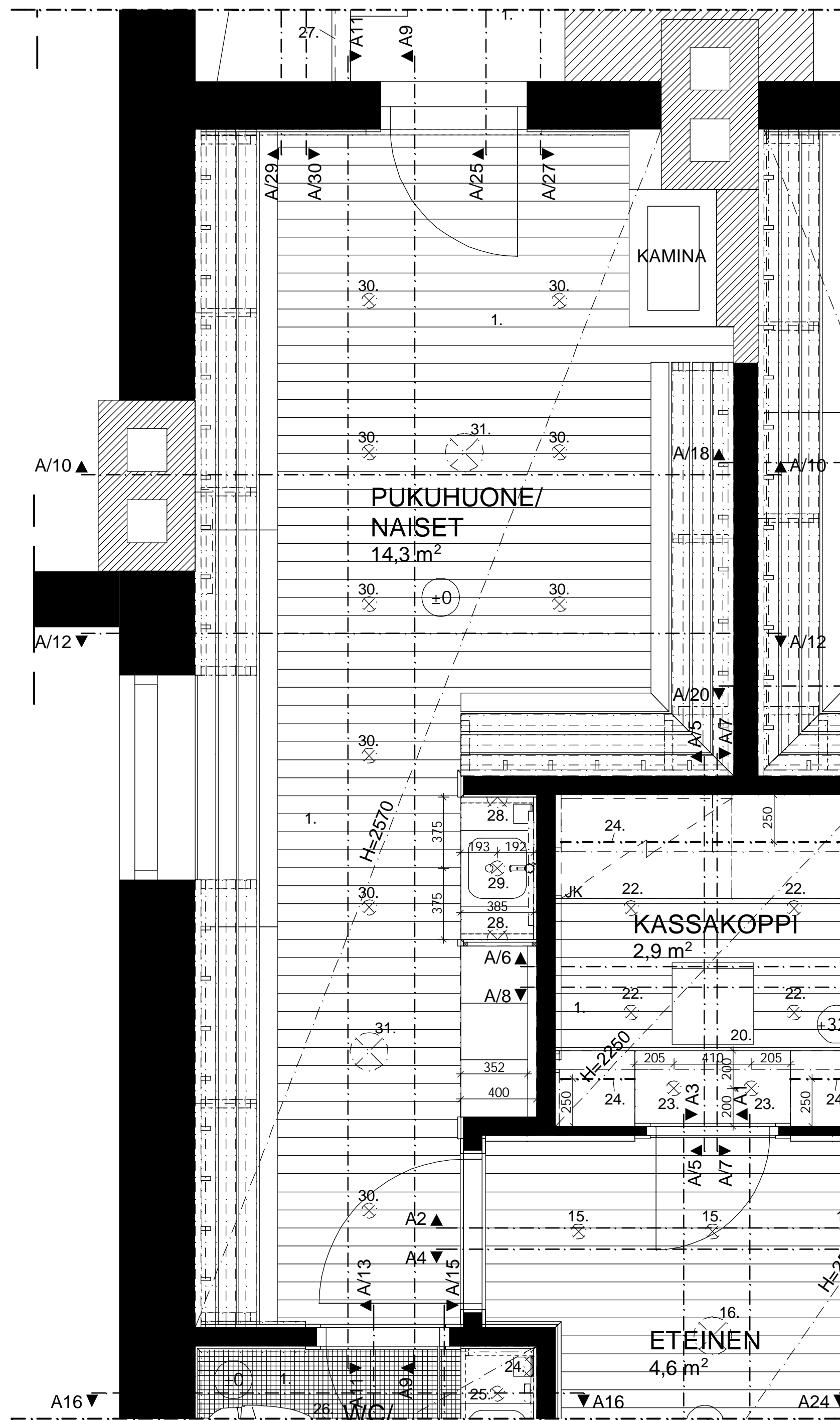
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi

Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopiirustus

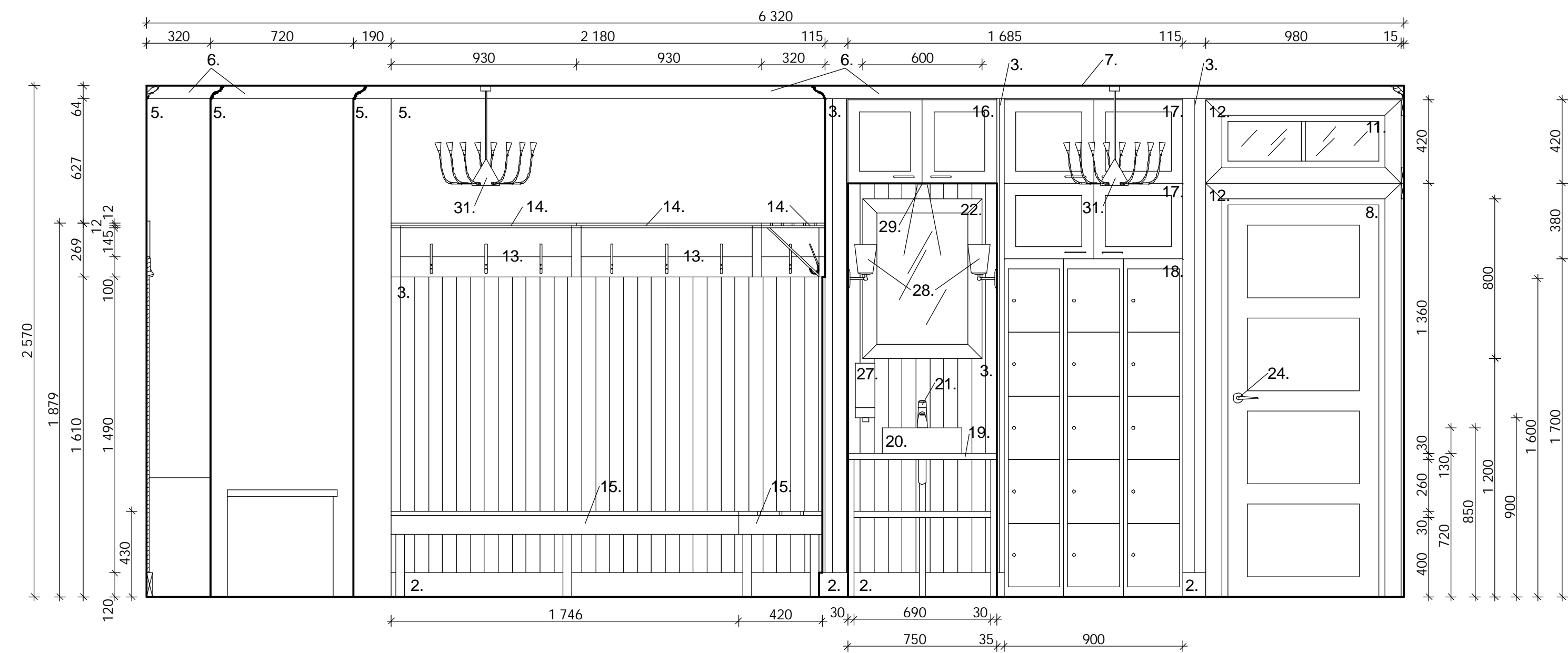
- Suunnattava uppohaloheeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Yläkaapin alapintaan asennettava LED-valaisin: Oversol Oy, SpotLite-kohdelamppu, viltä valkoinen valo
- Yläkaapin alapintaan asennettava LED-nauha: Oversol Oy, TapeLite-tarranauha, viltä valkoinen valo

RAKENNUSOMENPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	2 (9)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	KASSAKOPPI POHJAPIIRUSTUS LEIKKAUKSET A5-A5 - A8-A8	1:20 1:20
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS	102
		PÄIVÄYS
		9.11.2007

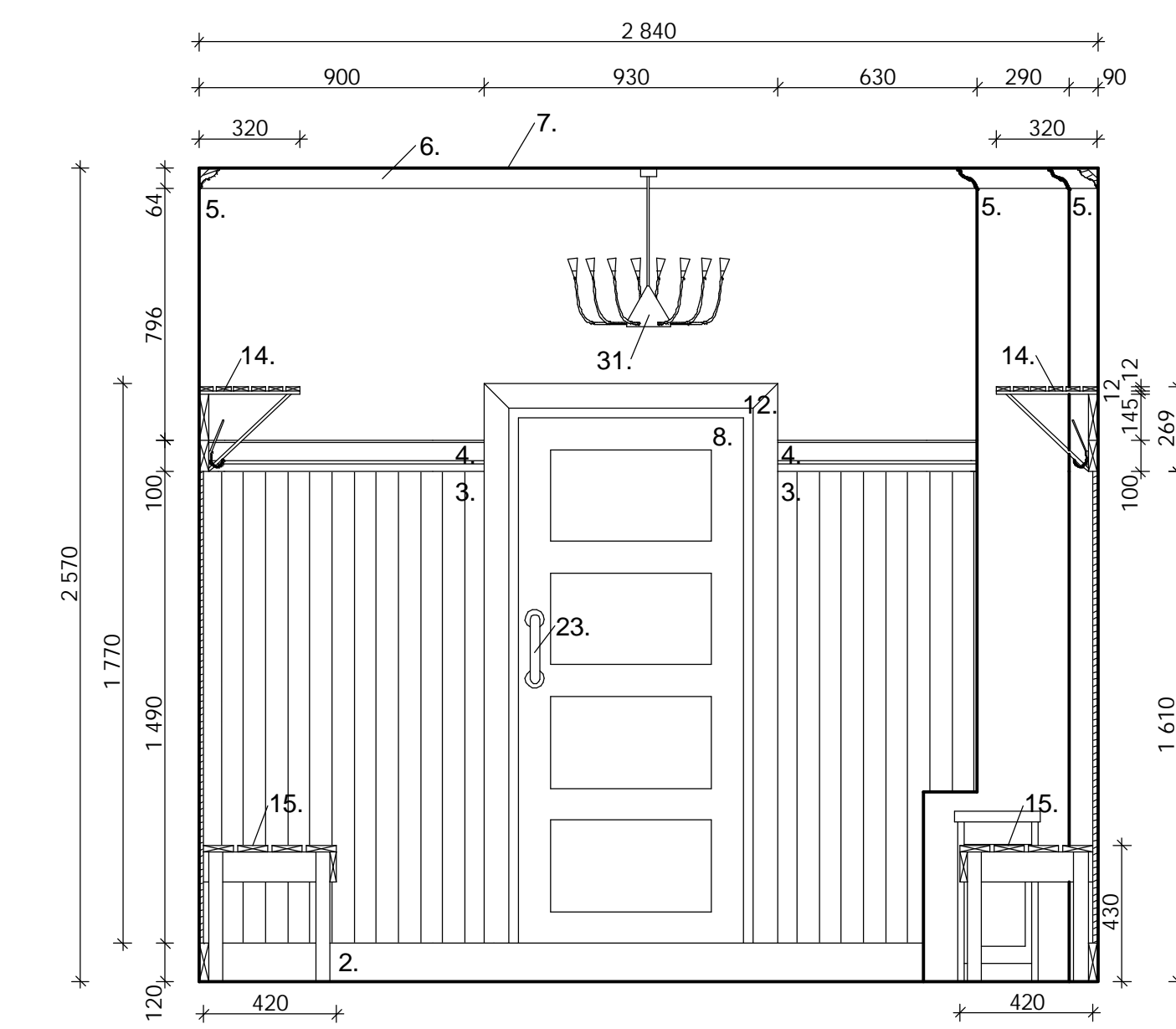

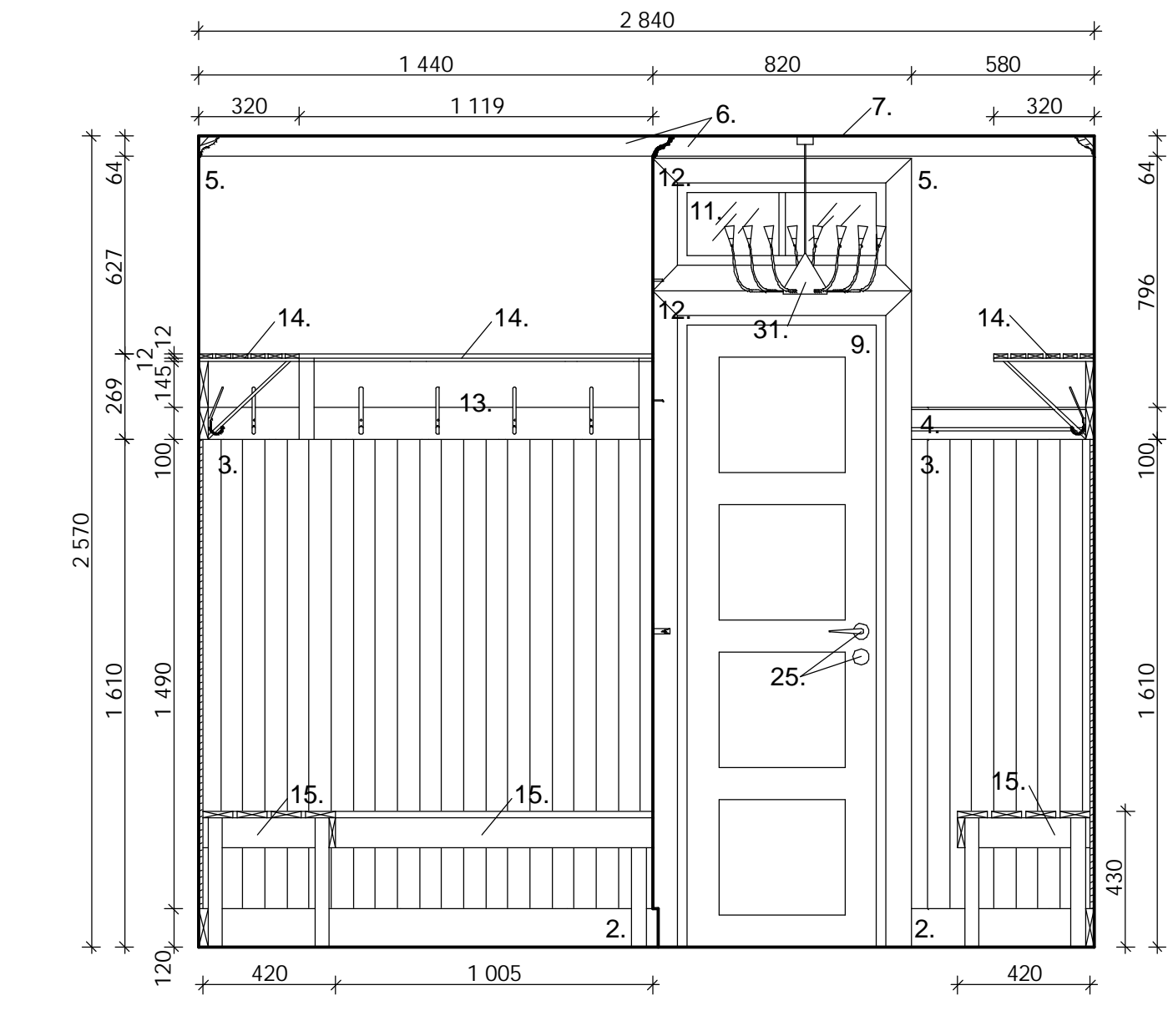
LEIKKAUS A9-A9 1:20

LEIKKAUS A11-A11 1:20

LEIKKAUS A10-A10 1:20

LEIKKAUS A12-A12 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatöistä, kuten purkamisesta, hiomisesta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkiä suotavaa. Entiset seinäpaneelit, penkit ja naukakot/hattuhyllyt säästetään niin pitkälle kuin mahdollista. Näiden osien täydennykset tehdään olemassa olevien mallien mukaisesti.

Pintamateriaalit ja värit

- Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveksain menty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Koristeista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
- Seinä/seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony Y485, taitettu valkoinen
Koristemaalaukset: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, sävy 2073 Luna, hohtava beige
Sabloni: Tikkurila Oy, "Intohimo", kuvion korkeus noin 500 mm
- Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinellista Käclund 4805, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täysihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Entinen ovi ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Entinen kassakopin ovi karmeineen: ikkuna peitetään, puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Entinen ikkuna ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Uusi ikkuna ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Ikkunoiden ja ovien koristeilistat: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea

Kiintokalusteet

Kiintokalusteet teetetään, ellei mistään löydy vanhoja hyödynnettävissä olevia ja soveltuvia kalusteita. Jos päädytään uusiin kalusteisiin ovat käytettävät materiaalit ja värit seuraavat:

- Kaapistojen rungot ja hyllyt: 19 mm MDF-levy
- Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea

- Kaapistojen ovet ja laatikostojen etusarjat: kehysosat vähäoksaisista materiaaleista ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista.
- Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Vetimet: Hahle Oy, 50321KR, kromi

- Naukako: Puukeskus Oy, 30x100 ja 30x145, höylätty vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
Hattukoukku: Bauhaus Tampere, Beslags Boden XL-sarja BK1031, kork. 150 mm, kromi
- Hattuhylly: Puukeskus Oy, 12x45, höylätty vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
- Penkki: Puukeskus Oy, 21x95, höylätty vähäoksainen mänty
Lisäksi tarvitaan rungon ja jalkojen puutavara.
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Lukittava parioveellinen yläkaappi: lev. 750 mm, syv. 385 mm, kork. 420 mm
- Lukittava parioveellinen yläkaappi: lev. 900 mm, syv. 400 mm, kork. 420/380 mm
- Metallinen lokerokaappi, lokerot lukittavia: Juha Punta Oy, LK5, yhteensä 15 lokeroa, lev. 900 mm, syv. 352 mm, kork. 1700 mm, sävy RAL 9002, maalarinvalkoinen
- Alasalkuste: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimäntä
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere, Fuori Box40, lev. 400 mm, syv. 385 mm, kork. 130 mm, valkoinen
- Pesuallashana: Oras Oy, Vienda 1710, kromi

Intokalusteet

- Mittojen mukaan teetetävä peili (600x800 mm) tai jos jostain löytyy vastaava vanha. Kehys: 15x70, vähäoksainen massiivimäntä
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Varusteet

- Entinen oven ripa
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
- Avainkippi: Abloy Oy, Avainkippi LH001 O Fe/CR, kromi
- Puusälekahdin: Suvanto Kaihdin, Auri, lev. 1050 mm, pit. 1500 mm, säteen lev. 25 mm, sävy 520 Pähkinä, tummanruskea
- Pesunesteanostelija: Lindström Oy, pesunesteanostelija CS46, lev. 80 mm, syv. 107 mm, kork. 275 mm, valkoinen

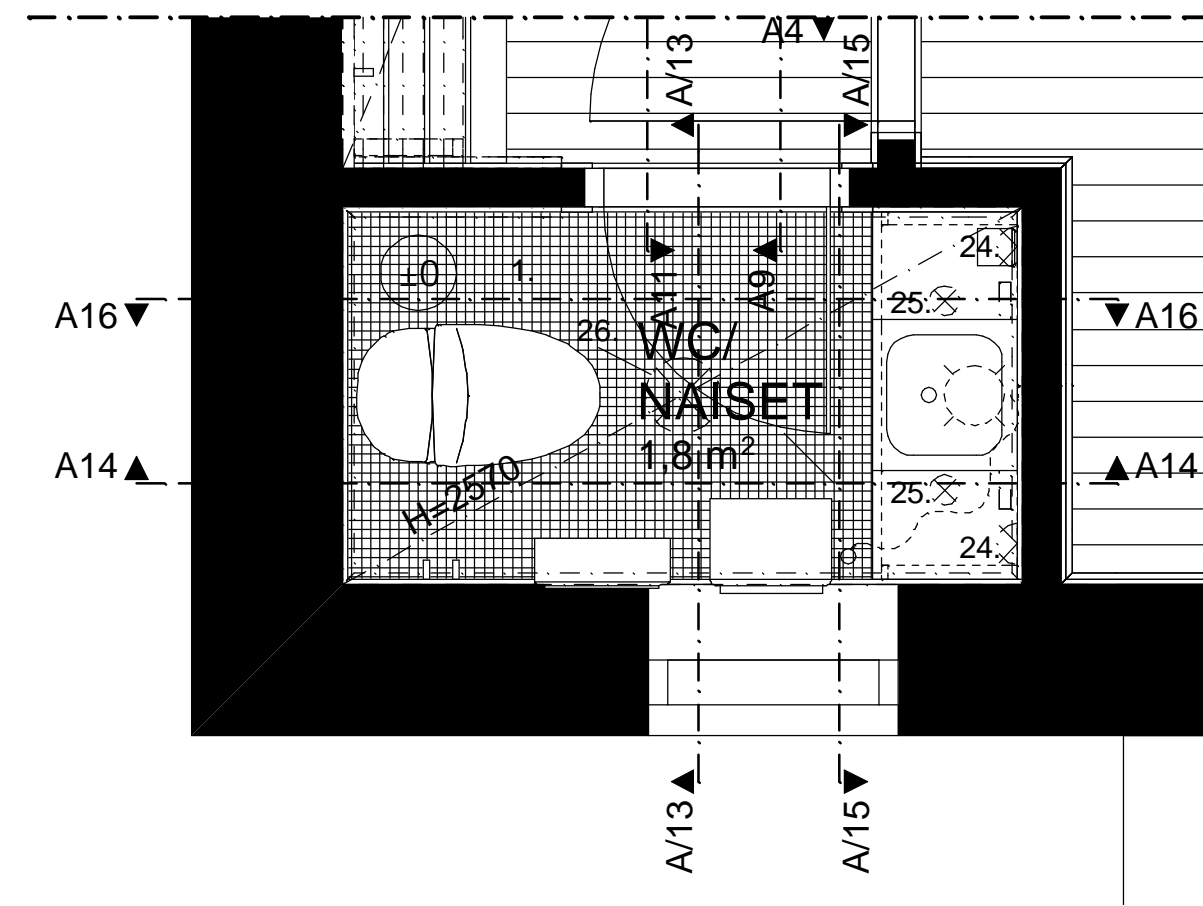
Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopirustus

- Seinävalaisin, etäisyys lattialta 1600 mm: Bauhaus Tampere, Astro, Antton 0507, kromi/lasi
- Yläkaapin alapintaan asennettava LED-valaisin: Oversol Oy, SpotLite-kohdelamppu, viileä valkoinen valo
- Suunnattava uppoalugeeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

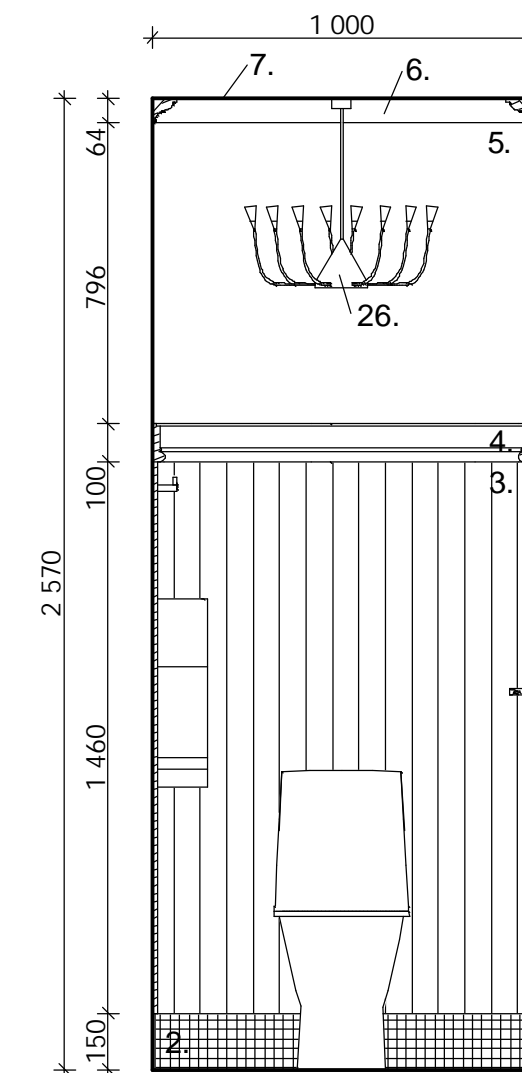
RAKENNUSLUOVONPÖYDE	PIIRUSTUSLAJI	JAKO: No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIRUSTUS	3 (9)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA Osoite	PIIRUSTUKSEN OSA/LO	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	PUKUHUONE/NAISET	
SUUNNITTELIJA	PIIR. No	PARVAITE
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULLUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS	103
		9.11.2007

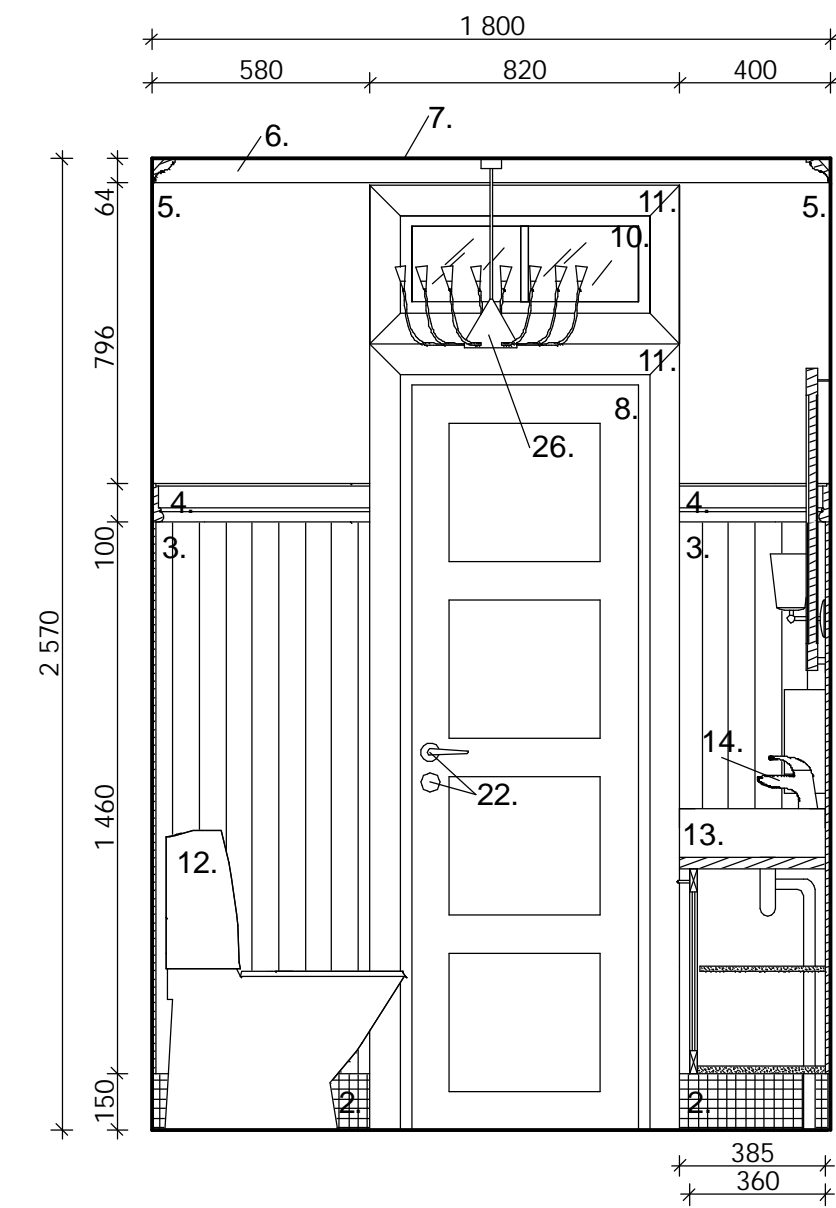

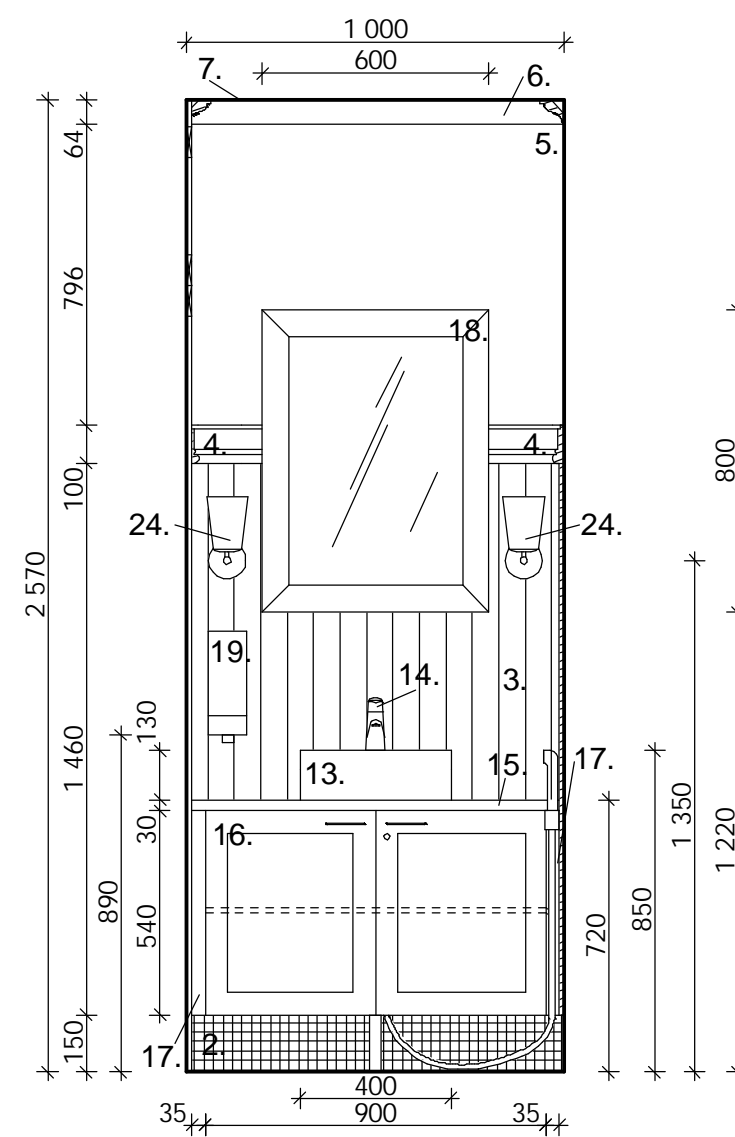
POHJAPIIRUSTUS 1:20

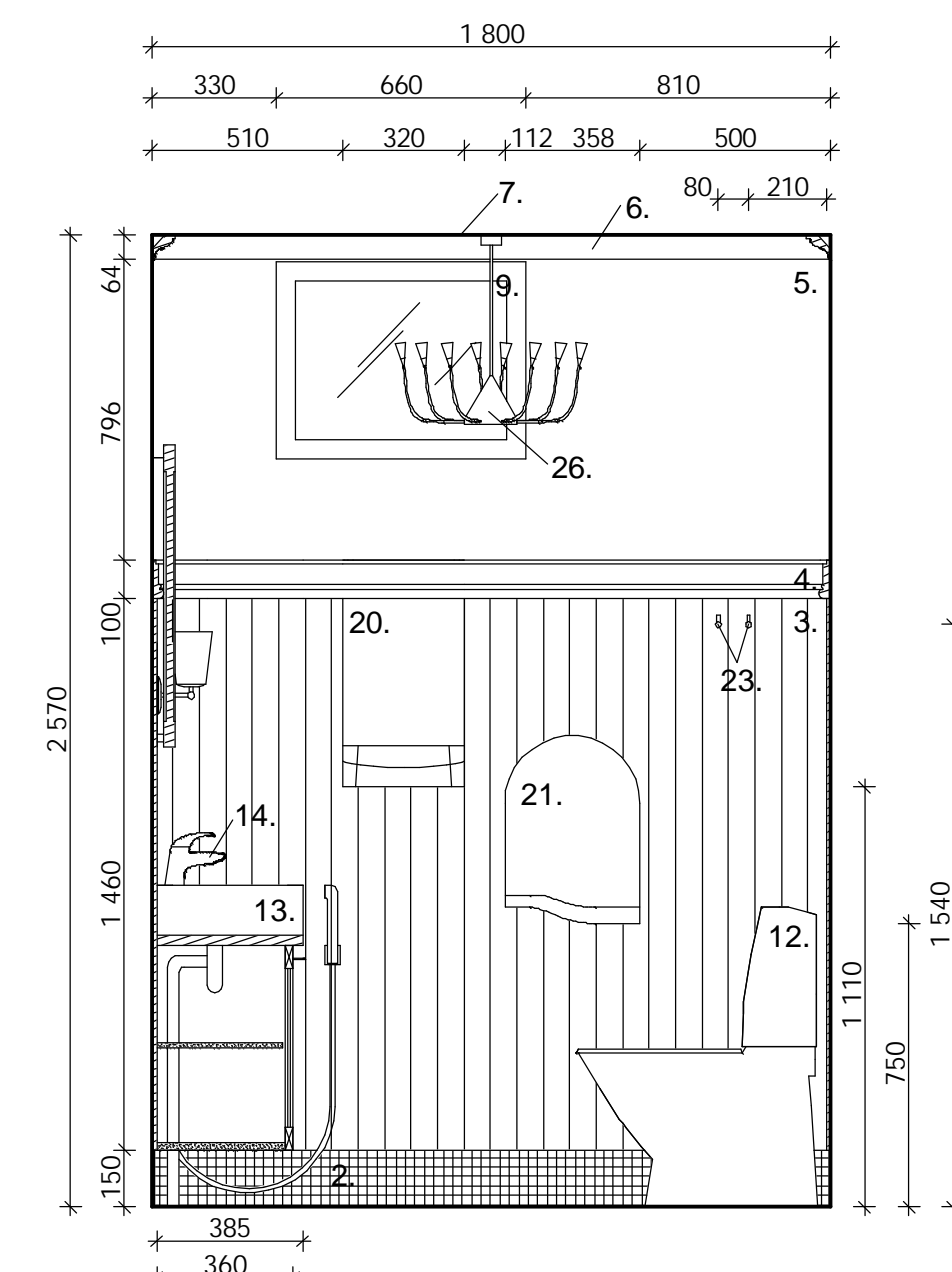
LEIKKAUS A13-A13 1:20

LEIKKAUS A14-A14 1:20

LEIKKAUS A15-A15 1:20

LEIKKAUS A16-A16 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatöistä, kuten purkamisesta, hiomisesta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkimättä on suotavaa.

Pintamateriaalit ja värit

- Lattian mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7518 Chocolate, tummanruskea
Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 144 Cioccolato, tummanruskea
- Jalkalista: lattian mosaiikkilaatitus nostetaan seinälle 150 mm korkeuteen
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony G476, vaaleanpunainen
- Koristeista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen
- Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F476, hento vaaleanpunainen
- Kattoliista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinellista Käclund 4805, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Entinen kassakopin ovi karneineen: ikkuna peitetään, puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen
- Entinen ikkuna ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen
- Uusi ikkuna ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen
- Oven ja ikkunoiden koristeista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen

Kiintokalusteet

Kiintokalusteet teetetään, ellei mistään löydy vanhoja hyödynnettävissä olevia ja soveltuvia kalusteita. Jos päädytään uusiin kalusteisiin ovat käytettävät materiaalit ja värit seuraavat:

- Kaapistojen rungot, hyllyt ja sovittelevyt: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy
Lakkkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Kaapistojen ovet: kehysosat vähäoksaisista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä
Lakkkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Vetimet: Hahle Oy, 50321KR, kromi

- Wc-istuin: Ido, Mosaik 39070-01, valkoinen
- Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere, Fuori Box40, lev. 400 mm, syv. 385 mm, kork. 130 mm, valkoinen
- Pesuallashana ja käsisuihku: Oras Oy, Vienda Bidetta 1712, kromi

- Taso: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty
Lakkkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Lukittava allaskaappi: säädettävä hylly, lev. 900 mm, syv. 360 mm, kork. 540 mm
- Sovitelevy

Irtokalusteet

- Mittojen mukaan teetetävä peili (600x800 mm) tai jos jostain löytyy vastaava vanha. Kehys: 15x70, vähäoksainen massiivimänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, hopea

Varusteet

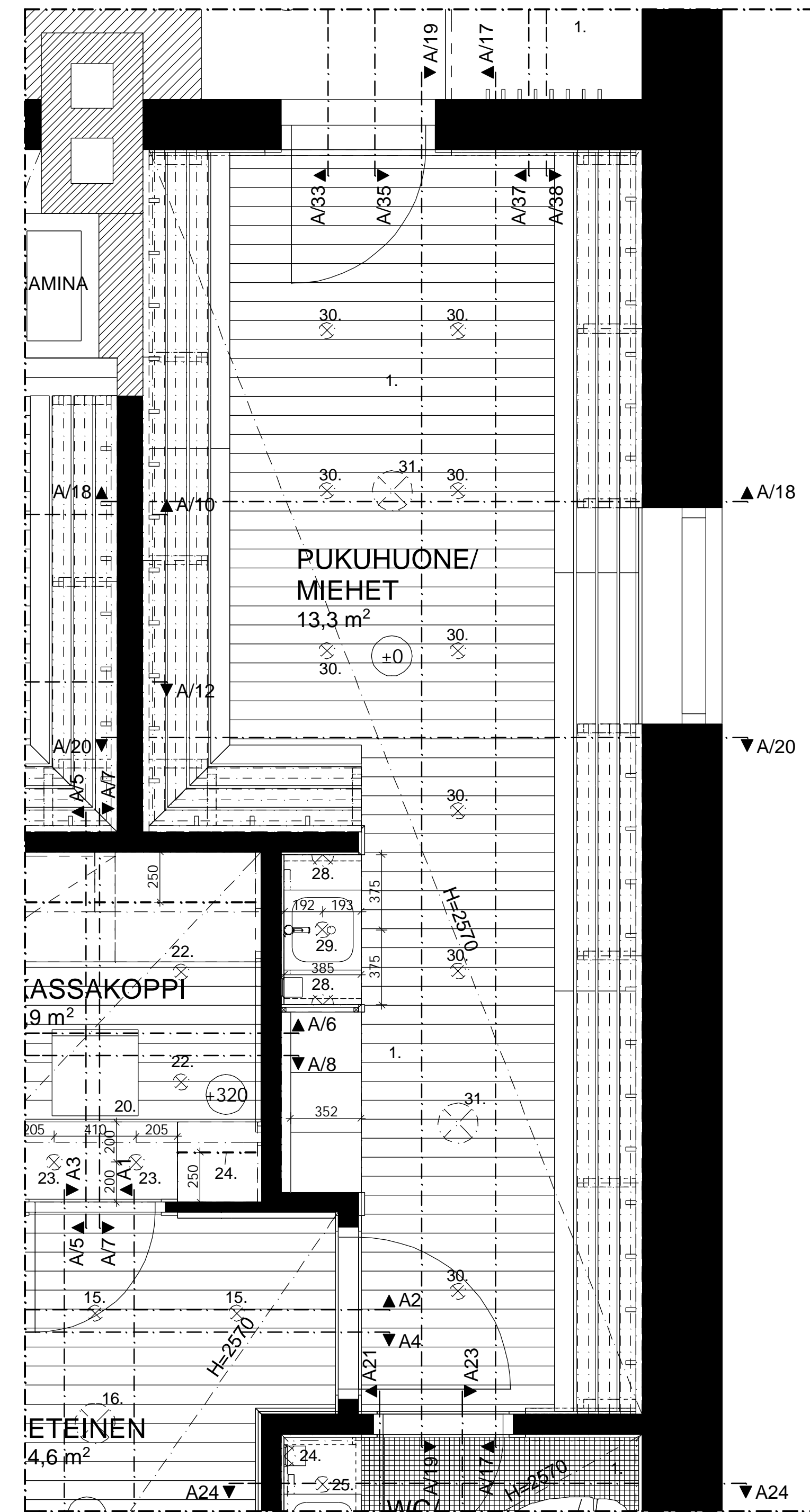
- Pesunesteannostelija: Lindström Oy, pesunesteannostelija CS46, lev. 80 mm, syv. 107 mm, kork. 275 mm, valkoinen
  - Puuvillapyheannostelija: Lindström Oy, Solo puuvillapyheannostelija CK58, lev. 320 mm, syv. 250 mm, kork. 500 mm, valkoinen
  - Wc-paperiannostelija: Lindström Oy, Superroll Wc-paperiannostelija CP76, lev. 357,5 mm, syv. 131,5 mm, kork. 500 mm, valkoinen
  - Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
Avainklipi: Abloy Oy, Vääntönuppi LH001 WC Fe/CR, kromi
  - Ripustuskoukut: Bauhaus Tampere, Beslegs Boden, Design Modern BK072, pit. 35 mm, kromi
- Lisäksi irrallinen roska-astia: Bos Oy, Brabantia 127021, poljinämpäri 12 litraa, halk. 250 mm, kork. 400 mm, valkoinen

Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopiirustus

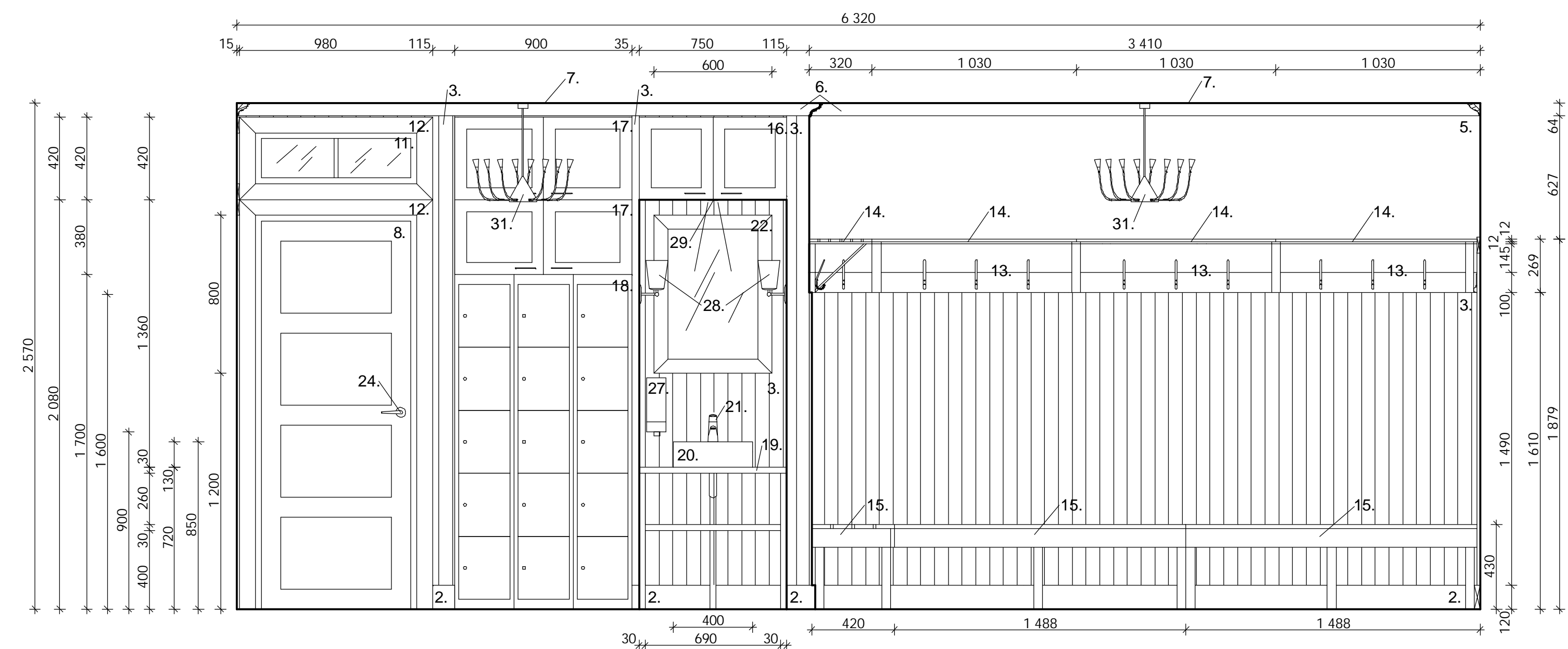
- Seinävalaisin: Bauhaus Tampere, Astro, Anton 0507, kromi/lasi
- Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

RAKENNUSOMIENPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	4 (9)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	WC/NAISET	
SUUNNITTELIJA	PIIR. No	PÄIVÄYS
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS 104	9.11.2007

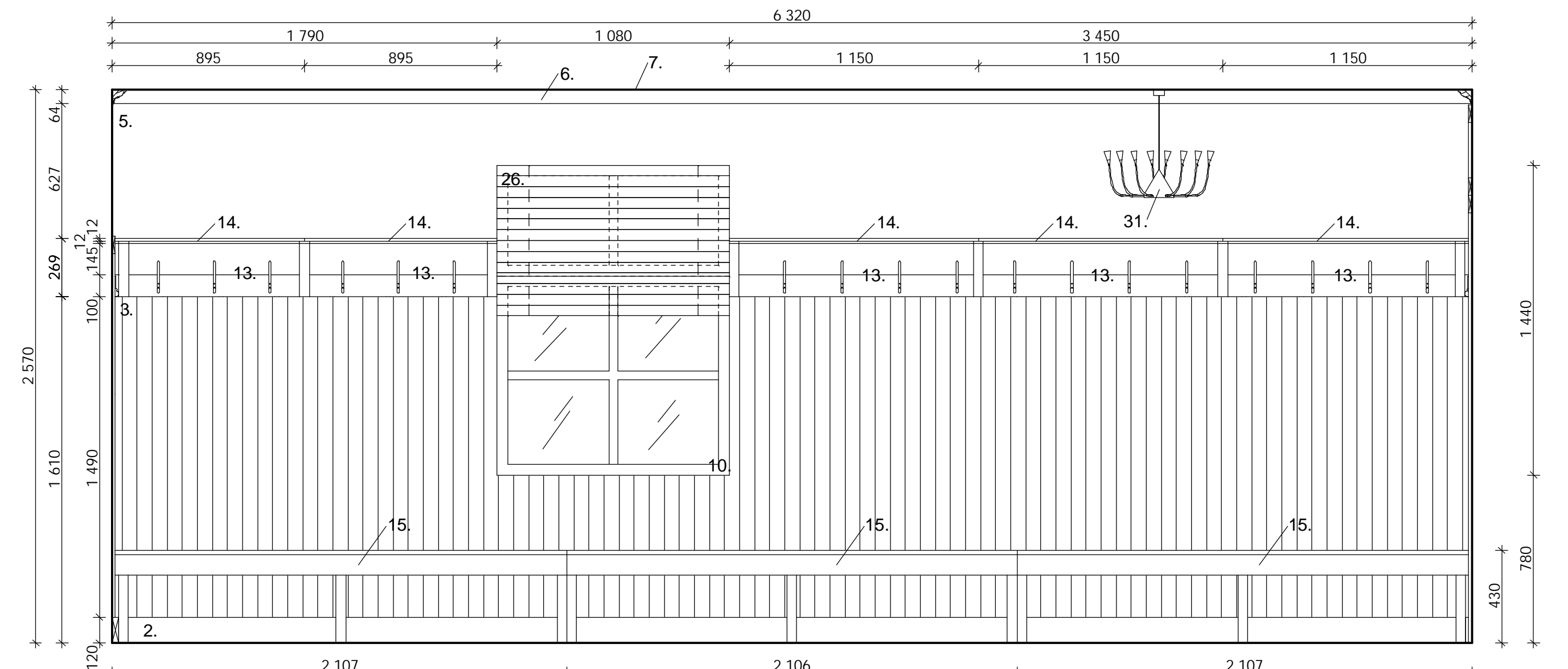

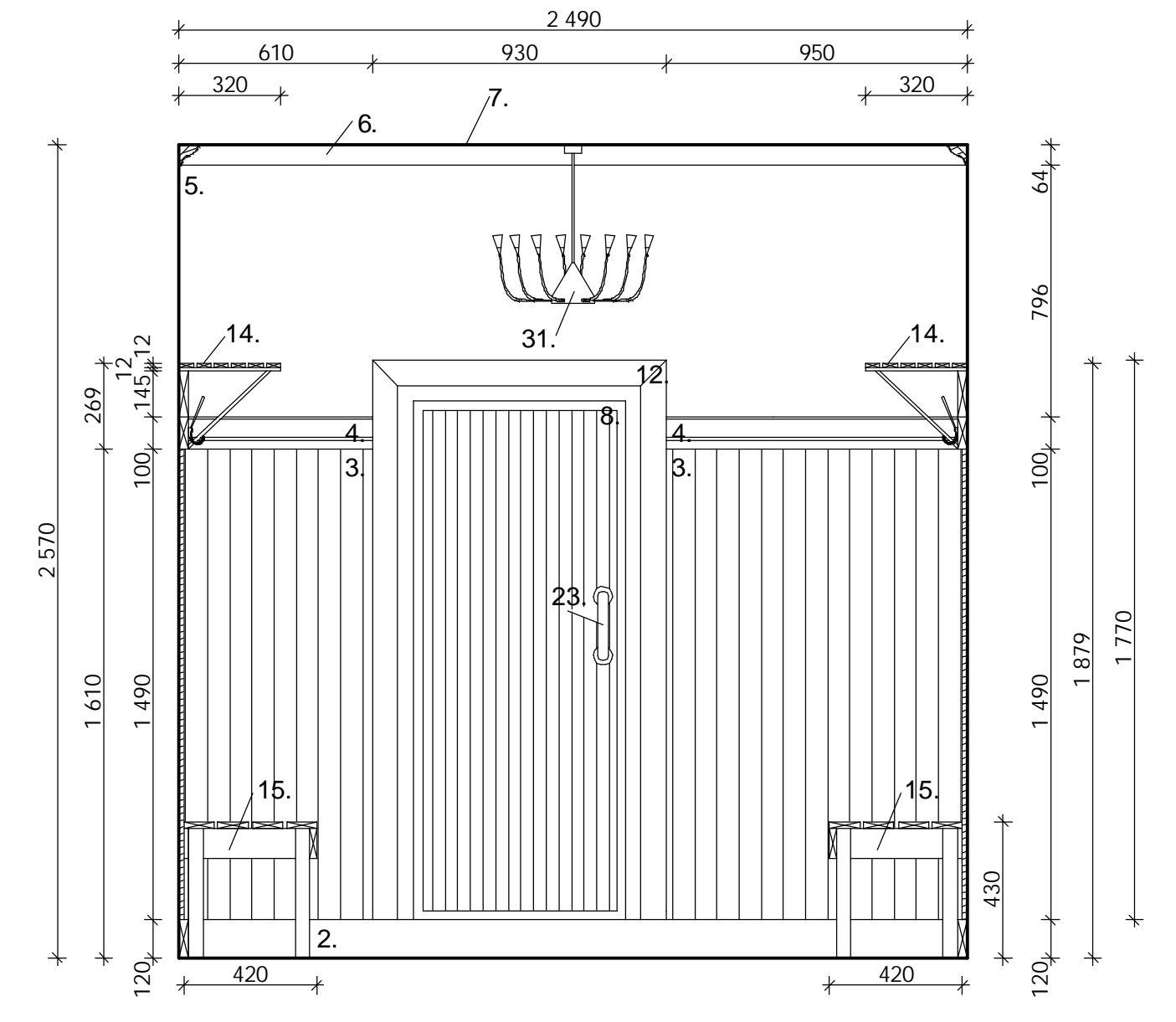
POHJAPIIRUSTUS 1:20

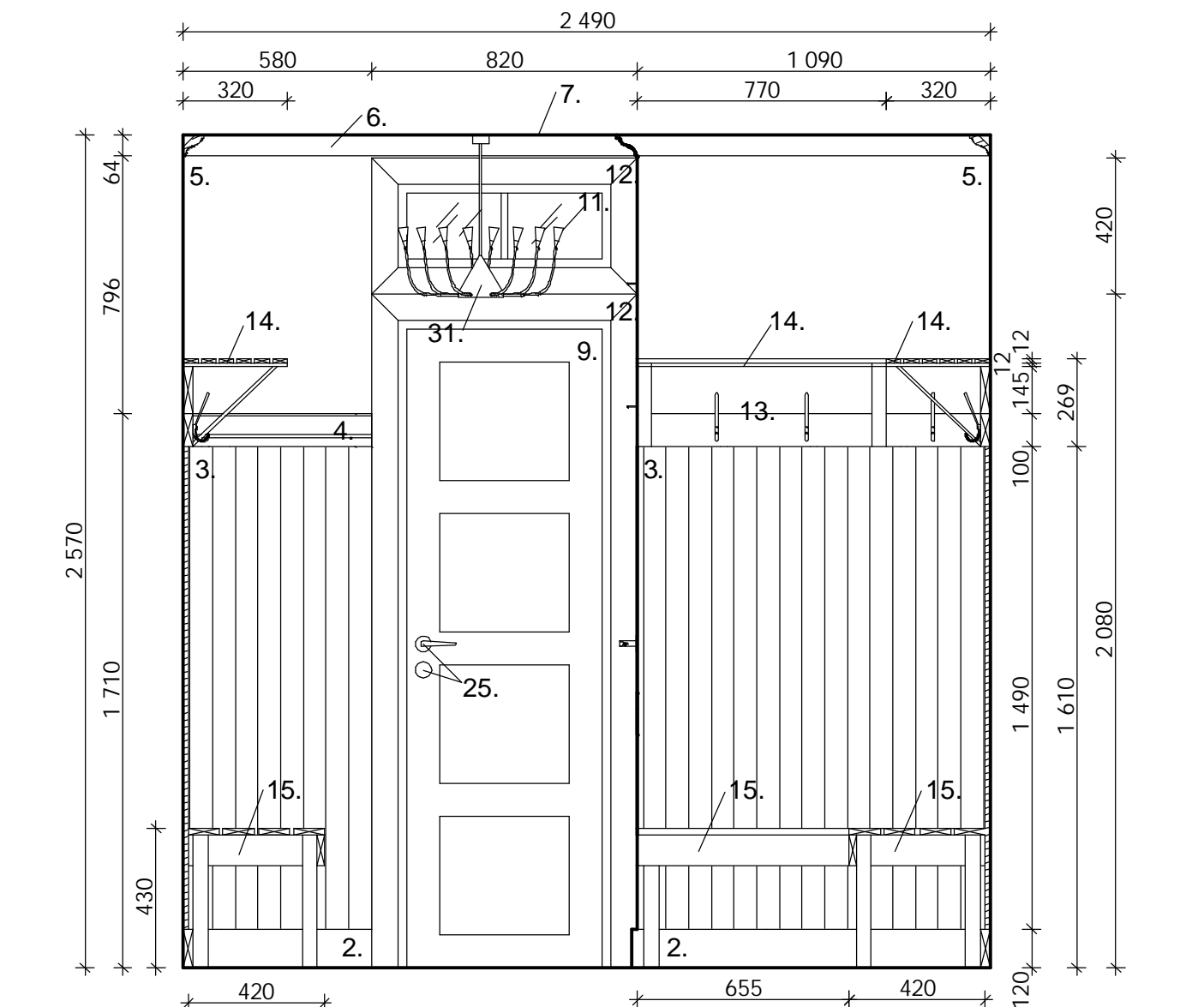
LEIKKAUS A17-A17 1:20

LEIKKAUS A19-A19 1:20

LEIKKAUS A18-A18 1:20

LEIKKAUS A20-A20 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatoista, kuten purkamisesta, hionnasta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkiä on suotavaa. Entiset seinäpaneelit, penkit ja naulakot/hattuhyllyt säätetään niin pitkälle kuin mahdollista. Näiden osien täydennykset tehdään olemassa olevien mallien mukaisesti.

Pintamateriaalit ja värit

- Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveksäinen mänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
- Seinä/seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony Y485, taitettu valkoinen
Koristemaalaus: Tikkurila Oy, Tienda Helmiäismaali, sävy 2073 Luna, hohtava beige
- Sabloni: Tikkurila Oy, "Intohimo", kuvion korkeus noin 500 mm
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vaillan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmä, täysihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Entinen ovi ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Entinen kassakopin ovi karmeineen: ikkuna peitetään, puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Entinen ikkuna ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Uusi ikkuna ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Ikkunoiden ja ovien koristelista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea

Kiintokalusteet

Kiintokalusteet teetetään, ellei mistään löydy vanhoja hyödynnettävissä olevia ja soveltuvia kalusteita. Jos päädytään uusiin kalusteisiin ovat käytettävät materiaalit ja värit seuraavat:

- Kaapistojen rungot ja hyllyt: 19 mm MDF-levy
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Kaapistojen ovet ja laatikostojen etusarjat: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea
- Vetimet: Hahle Oy, 50321KR, kromi

- Naulakko: Puukeskus Oy, 30x100 ja 30x145, höylätty vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
Hattuhylly: Puukeskus Oy, 12x45, höylätty vähäoksainen mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea
- Penkki: Puukeskus Oy, 21x95, höylätty vähäoksainen mänty
Lisäksi tarvitaan rungon ja jalkojen puutavara.
Maalaus: Tikkurila Oy, Remonti-Assä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea
- Lukittava parioveellinen yläkaappi: lev. 750 mm, svy. 385 mm, korb. 420 mm
- Lukittava parioveellinen yläkaappi: lev. 900 mm, svy. 400 mm, korb. 420/380 mm
- Metallinen lokerokaappi, lokerot lukittavia: Juha Punta Oy, LK5, yhteensä 15 lokeroa, lev. 900 mm, svy. 352 mm, korb. 1700 mm, sävy RAL 9002, maalarinvalkoinen
- Alasjaluste: valuvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
- Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere, Fuori Box40, lev. 400 mm, svy. 385 mm, korb. 130 mm, valkoinen
- Pesuväljalhana: Oras Oy, Tienda 1710, kromi

Irtokalusteet

- Mittojen mukaan teetetävä peili (600x800 mm) tai jos jostain löytyy vastaava vanha. Kehys: 15x70, vähäoksainen massiivimänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Varusteet

- Entinen oven ripa
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
Avainklipi: Abloy Oy, Avainklipi LH001 O Fe/CR, kromi
- Puusälkäkahdin: Suvanto Kaihdin, Auri, lev. 1050 mm, pit. 1500 mm, säleen lev. 25 mm, sävy 520 Pähkinä, tummanruskea
- Pesunesteannostelija: Lindström Oy, pesunesteannostelija CS46, lev. 80 mm, svy. 107 mm, korb. 275 mm, valkoinen

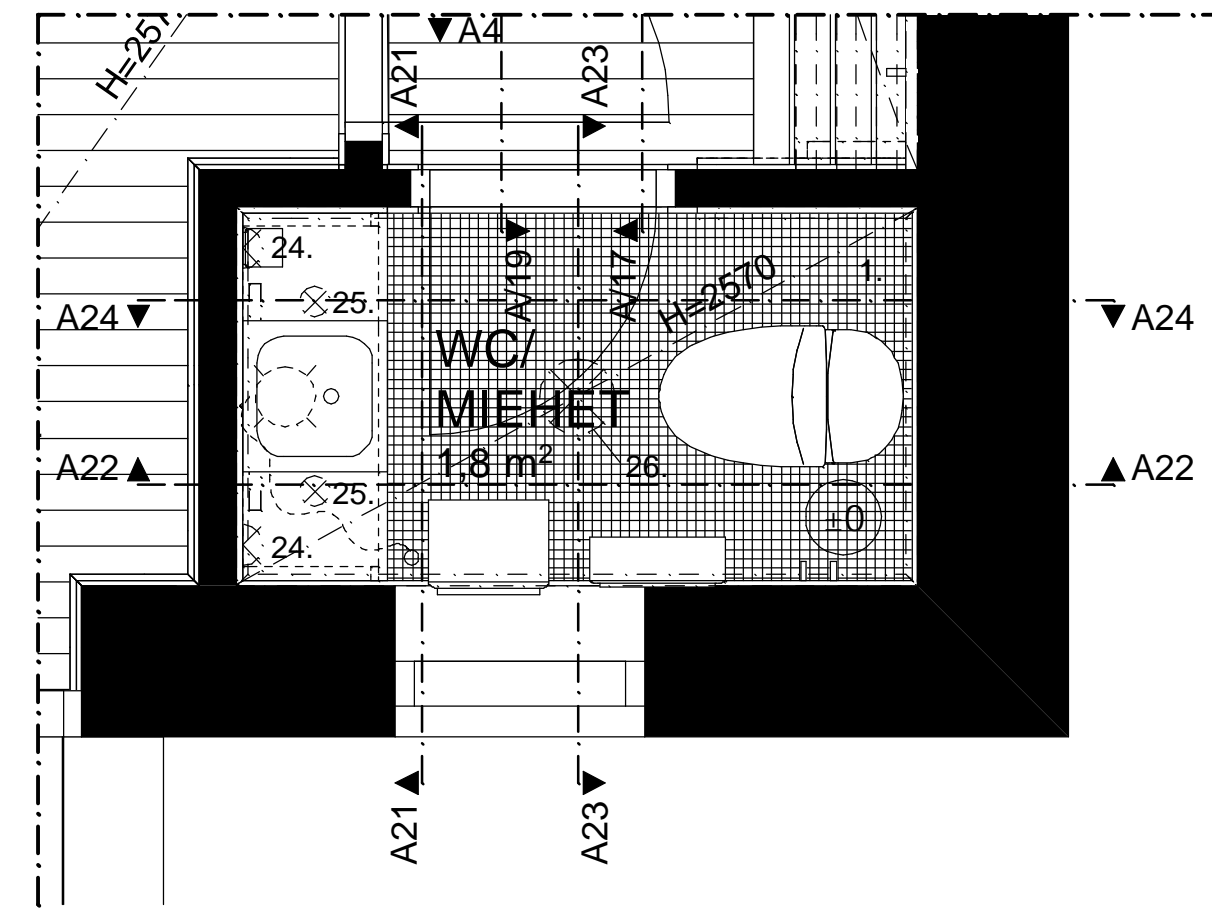
Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopiirustus

- Seinävalaisin, etäisyys lattiasta 1600 mm: Bauhaus Tampere, Astro, Anton 0507, kromi/lasi
- Yläkaapin alapintaan asennettava LED-valaisin: Oversol Oy, SpotLite-kohtelamppu, viileä valkoinen valo
- Suunnattava uppopohjainen: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, korb. 500-1800 mm, nikkeliöity teräs/lasi

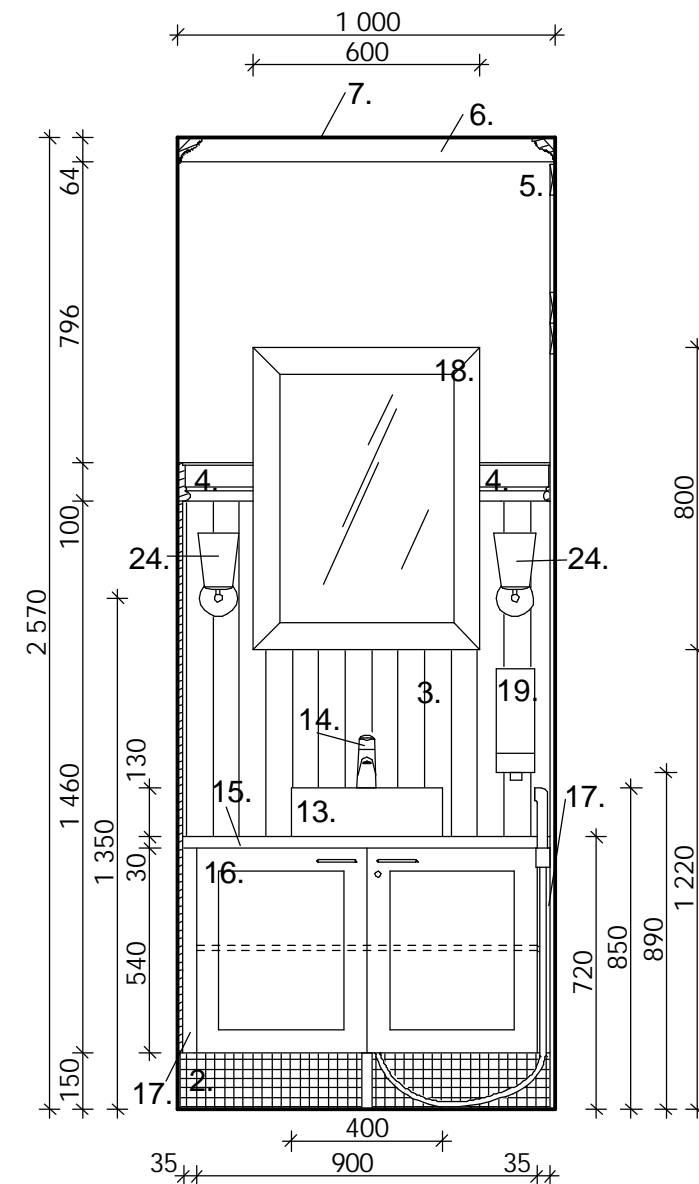
RAKENNUSLOHJONNAPIDIE	PIIRUSTUSALAJI	JAKS. NO.
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	5 (9)
RAKENNUSKOHTEEN NIMI JA OsoITE	PIIRUSTUKSEN OSAALUE	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	PUKHUHUONE/MIEHET	
SUUNNITTELIJA	PIIR. NO.	PARVAAT
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULLUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS	105
		9.11.2007

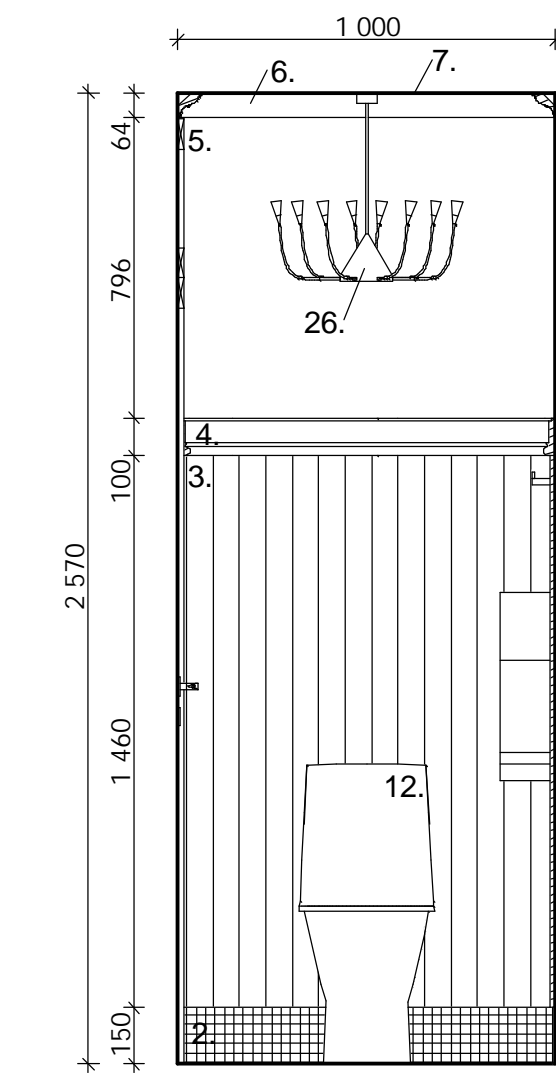

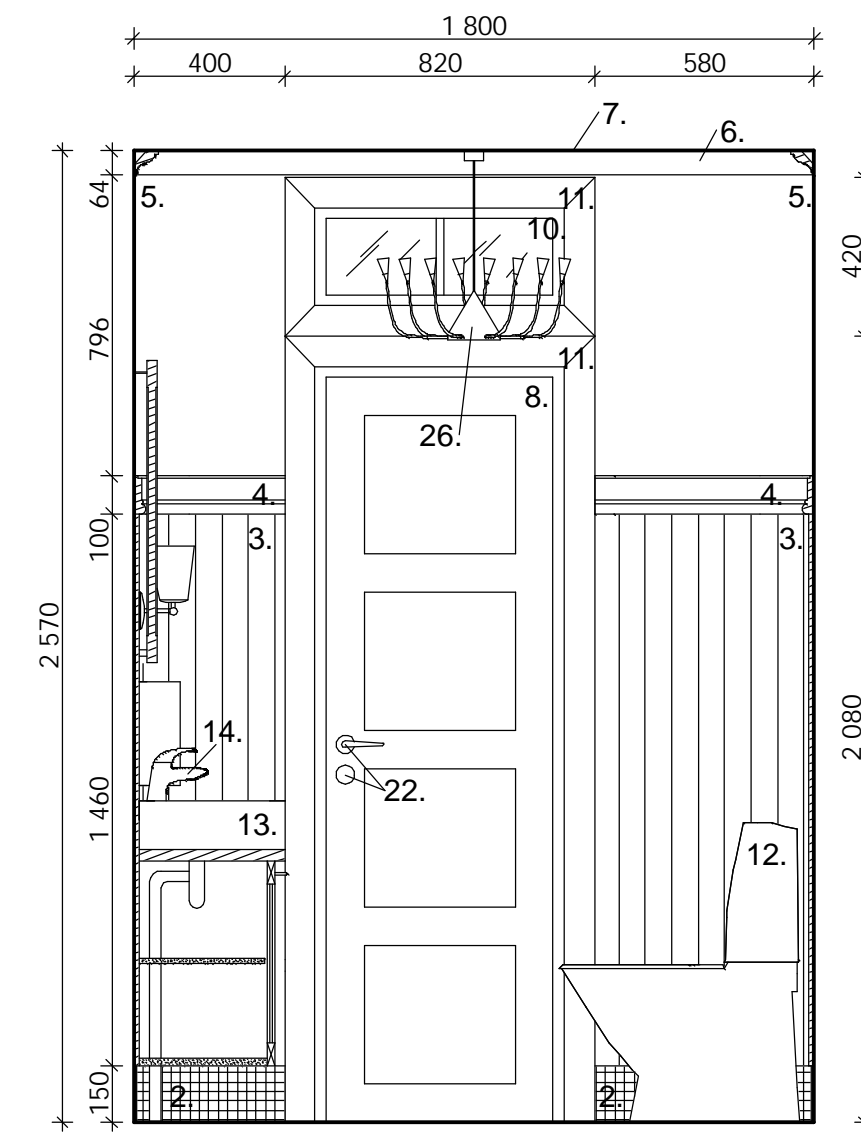
POHJAPIIRUSTUS 1:20

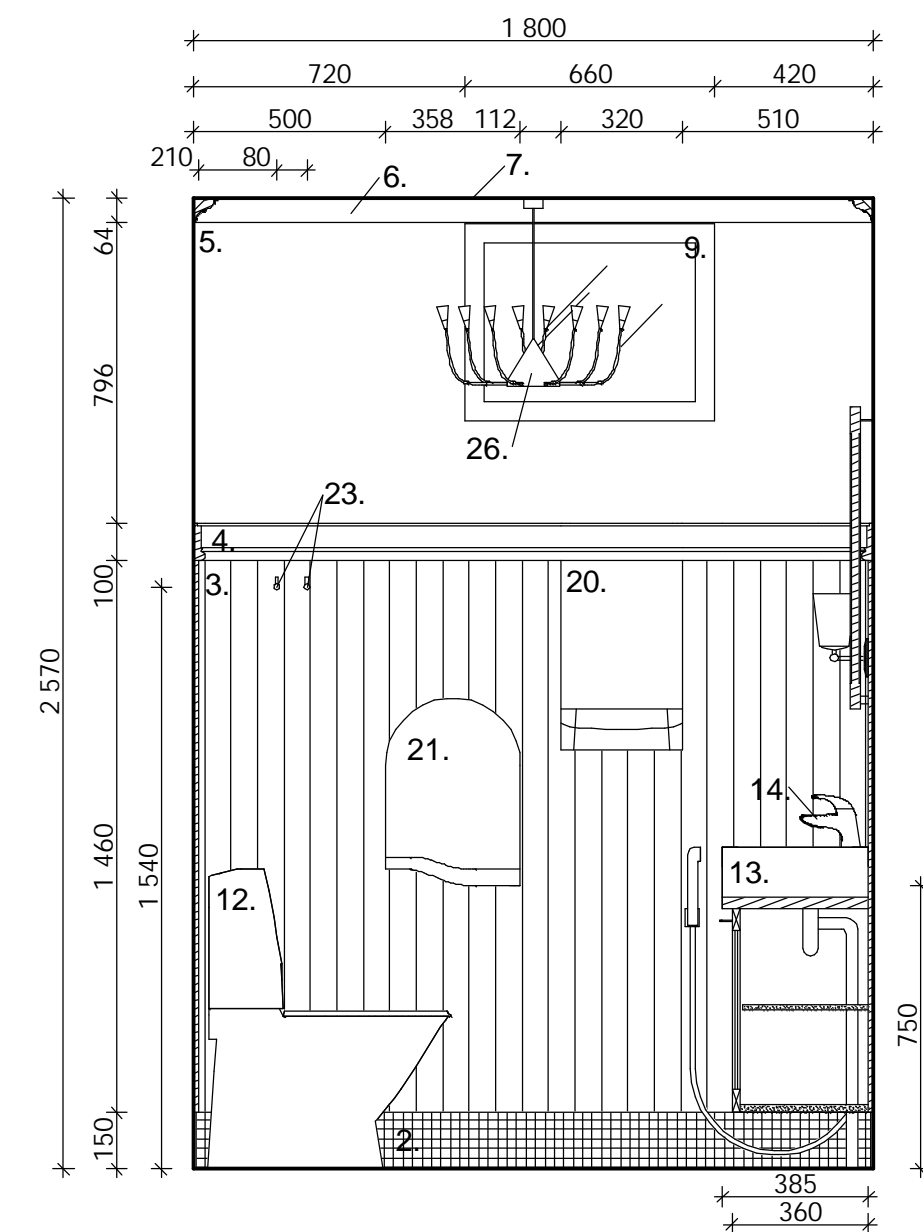
LEIKKAUS A21-A21 1:20

LEIKKAUS A23-A23 1:20

LEIKKAUS A22-A22 1:20

LEIKKAUS A24-A24 1:20

Korjausrakentamiskohteen ollessa kyseessä, tulee kaikkia olemassa olevia rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntää niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjatoista, kuten purkamisesta, hiomisesta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen lopputuloksesta tinkimättä on suotavaa.

Pintamateriaalit ja värit

- Lattian mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7518 Chocolate, tummanruskea
Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 144 Cioccolato, tummanruskea
- Jalkalista: lattian mosaiikkilaatit nostetaan seinälle 150 mm korkeuteen
- Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony H435, vaaleansininen
- Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen
- Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony G435, hento vaaleansininen
- Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen
- Entinen kassakopin ovi kärkeineen: ikkuna peitetään, puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen
- Entinen ikkuna ja karmit: puuosat hiotaan, kolot paikataan ja pinnat pohjamaalataan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen
- Uusi ikkuna ja karmit tehdään piirustusten mukaan
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen
- Oven ja ikkunoiden koristeletat: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen

Kiintokalusteet

Kiintokalusteet teetetään, ellei mistään löydy vanhoja hyödynnettävissä olevia ja soveltuvia kalusteita. Jos päädytään uusiin kalusteisiin ovat käytettävät materiaalit ja värit seuraavat:

- Kaapistojen rungot, hyllyt ja sovittelevyt: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Kaapistojen ovet: kehysosat vähäoksaisista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Vetimet: Hahle Oy, 50321KR, kromi

- Wc-istuin: Ido, Mosaik 39070-01, valkoinen
- Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere, Fuori Box40, lev. 400 mm, syv. 385 mm, kork. 130 mm, valkoinen
- Pesuallashana ja käsisuihku: Oras Oy, Vienda Bidetta 1712, kromi

- Taso: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea
- Lukittava allaskaappi: säädettävä hylly, lev. 900 mm, syv. 360 mm, kork. 540 mm
- Sovitelevy

Irtokalusteet

- Mittojen mukaan teetetävä peili (600x800 mm) tai jos jostain löytyy vastaava vanha. Kehys: 15x70, vähäoksainen massiivimänty
Maalaus: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, hopea

Varusteet

- Pesunesteannostelija: Lindström Oy, pesunesteannostelija CS46, lev. 80 mm, syv. 107 mm, kork. 275 mm, valkoinen
- Puuvillapyheannostelija: Lindström Oy, Solo puuvillapyheannostelija CK58, lev. 320 mm, syv. 250 mm, kork. 500 mm, valkoinen
- Wc-paperiannostelija: Lindström Oy, Superroll Wc-paperiannostelija CP76, lev. 357,5 mm, syv. 131,5 mm, kork. 500 mm, valkoinen
- Oven painike: Abloy Oy, Interia 19/002 Ms/HCR, kromi
Avainkilpi: Abloy Oy, Vääntönuppi LH001 WC Fe/CR, kromi
- Ripustuskoukut: Bauhaus Tampere, Beslegs Boden, Design Modern BK072, pit. 35 mm, kromi
- Lisäksi irrallinen roska-astia: Bos Oy, Brabantia 127021, poljinämpäri 12 litraa, halk. 250 mm, kork. 400 mm, valkoinen

Valaistus, ks. lisäksi myös erillinen kattopiirustus

- Seinävalaisin: Bauhaus Tampere, Astro, Anton 0507, kromi/lasi
- Suunnattava uppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

RAKENNUSLOMIONPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	6 (9)
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	WC/MIHET	
	POHJAPIIRUSTUS	1:20
	LEIKKAUKSET A21-A21 - A24-A24	1:20
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTTUURIN KOULLUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS	106
		PÄIVÄYS
		9.11.2007

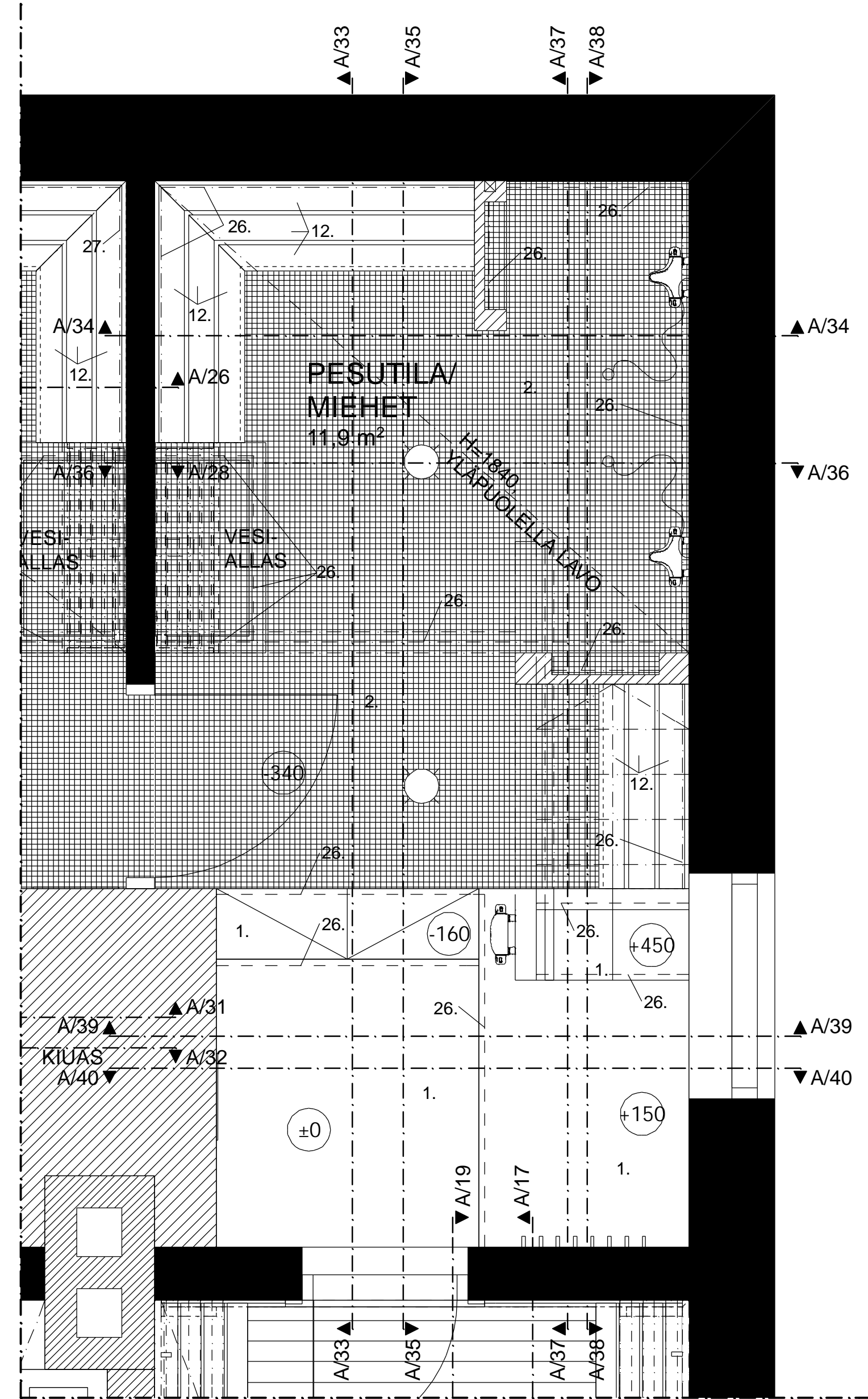

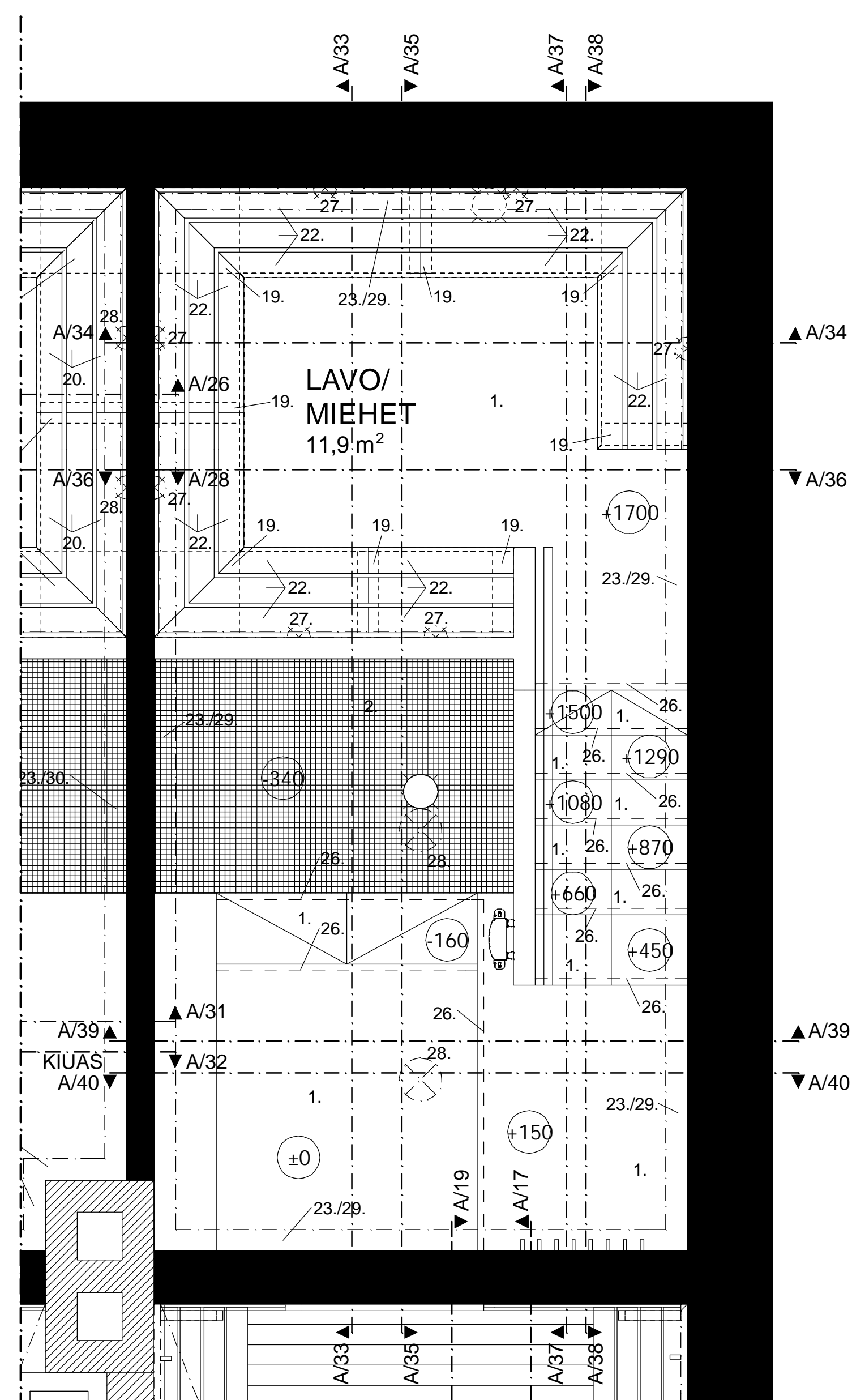

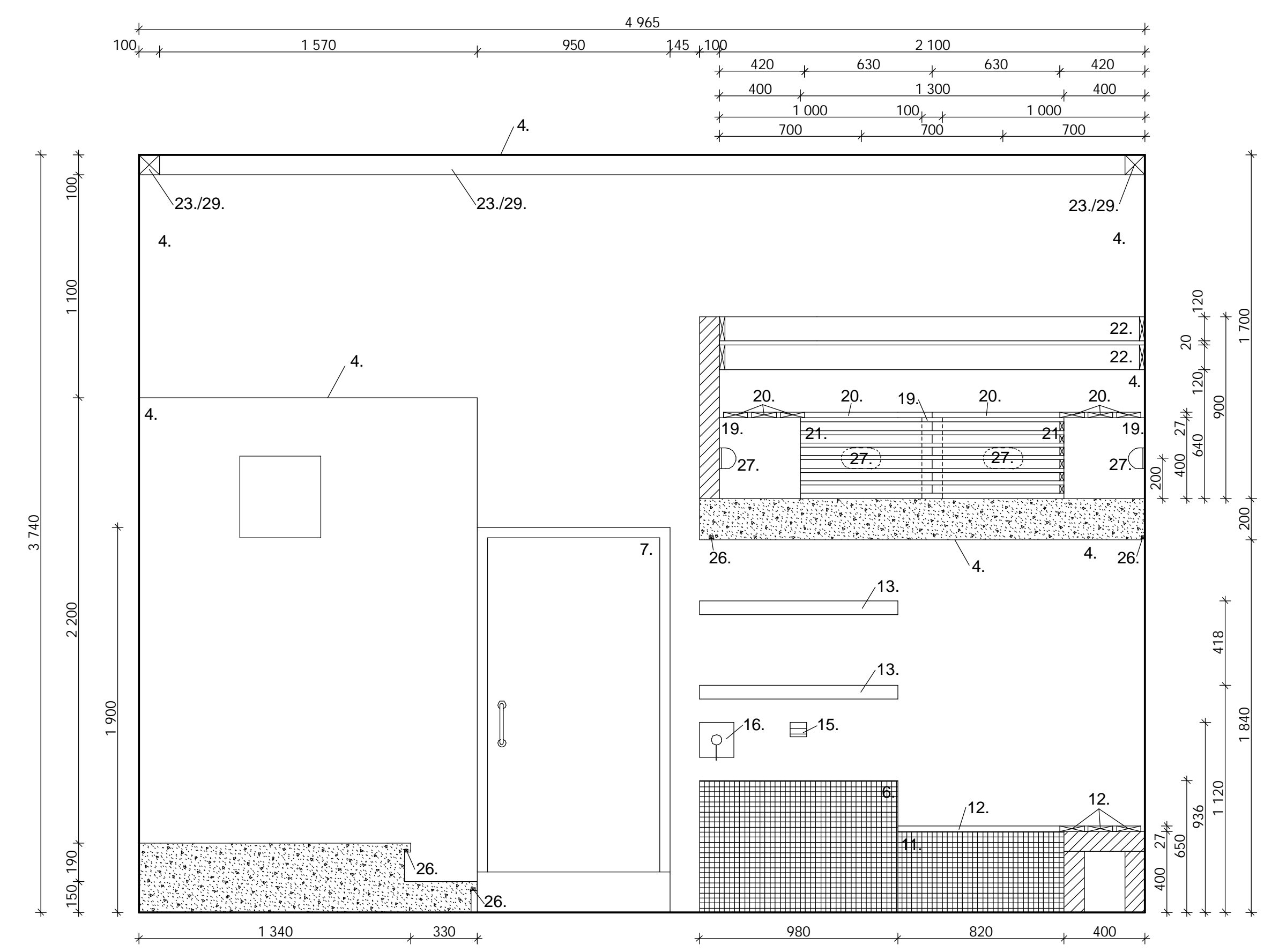

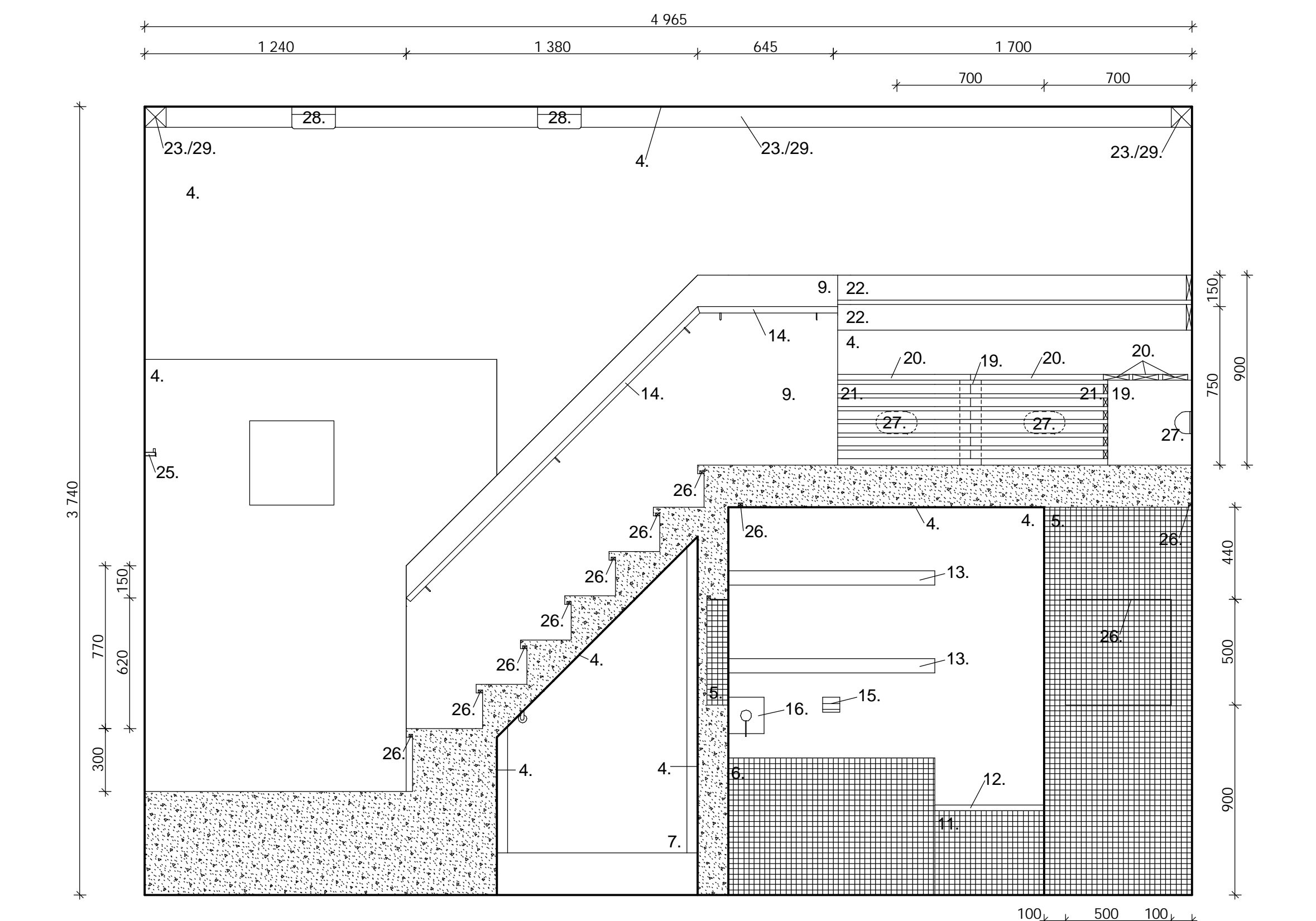
POHJAPIIRUSTUS 1. KRS 1:20

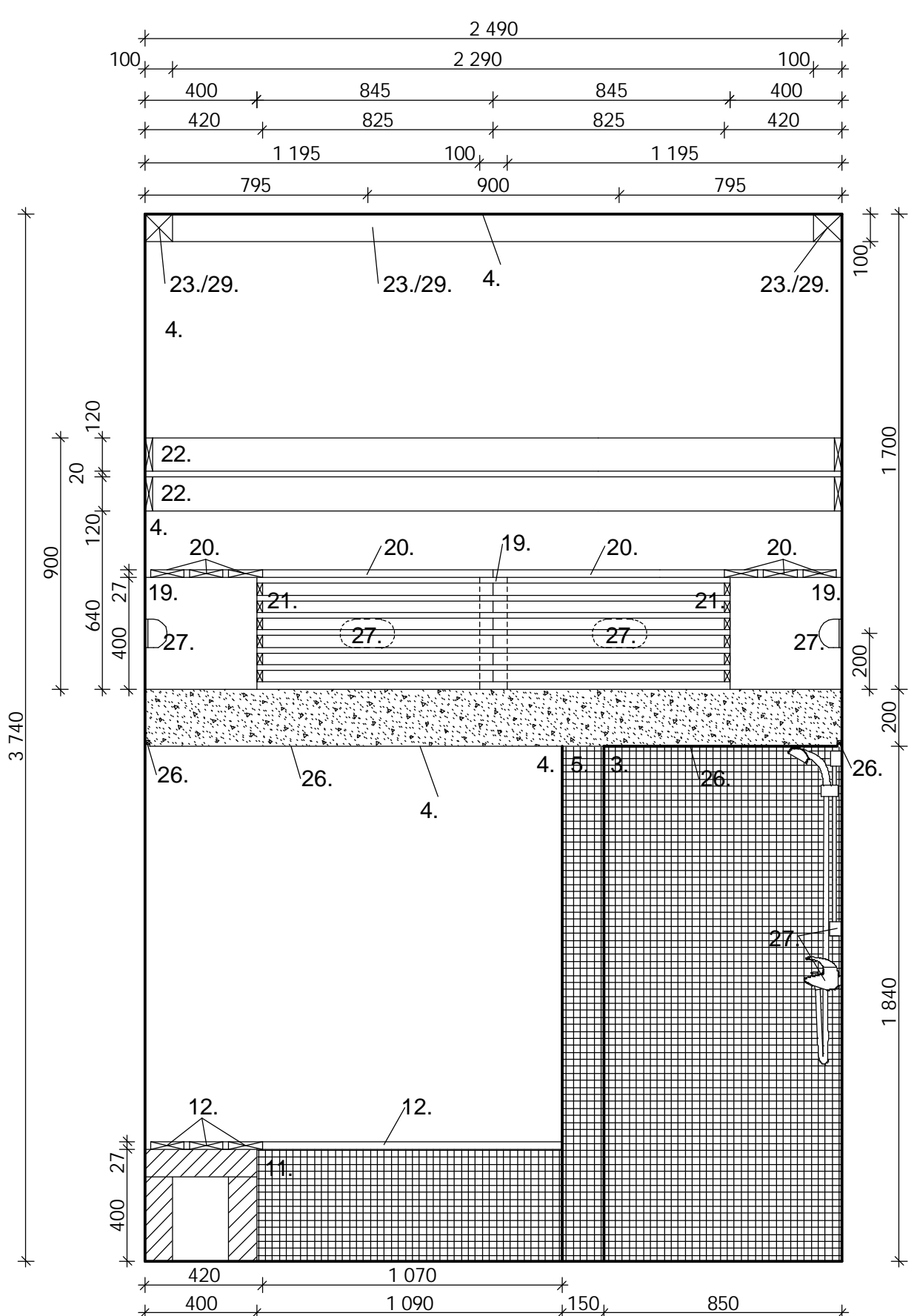
POHJAPIIRUSTUS 2. KRS 1:20

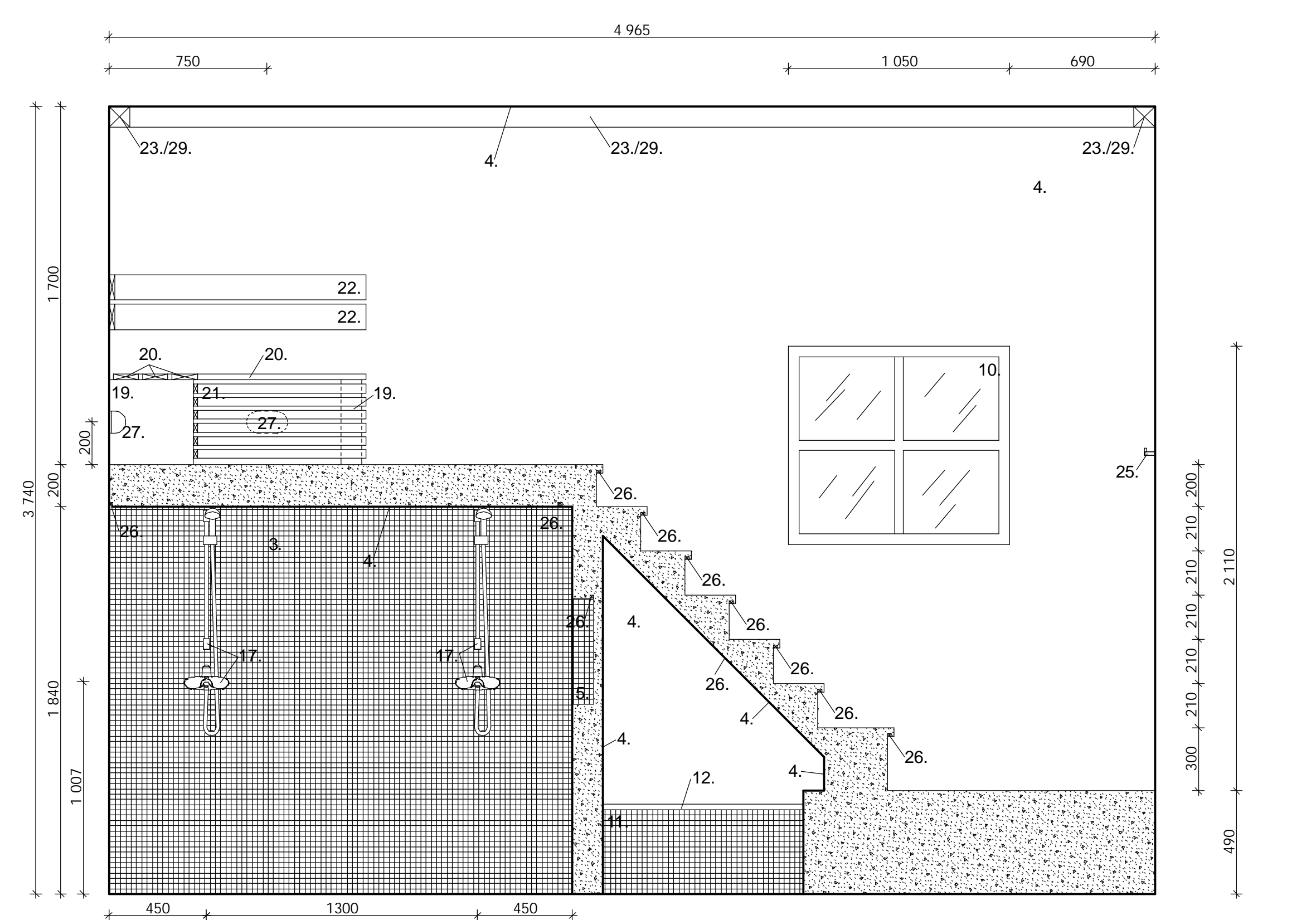
LEIKKAUS A33-A33 1:20

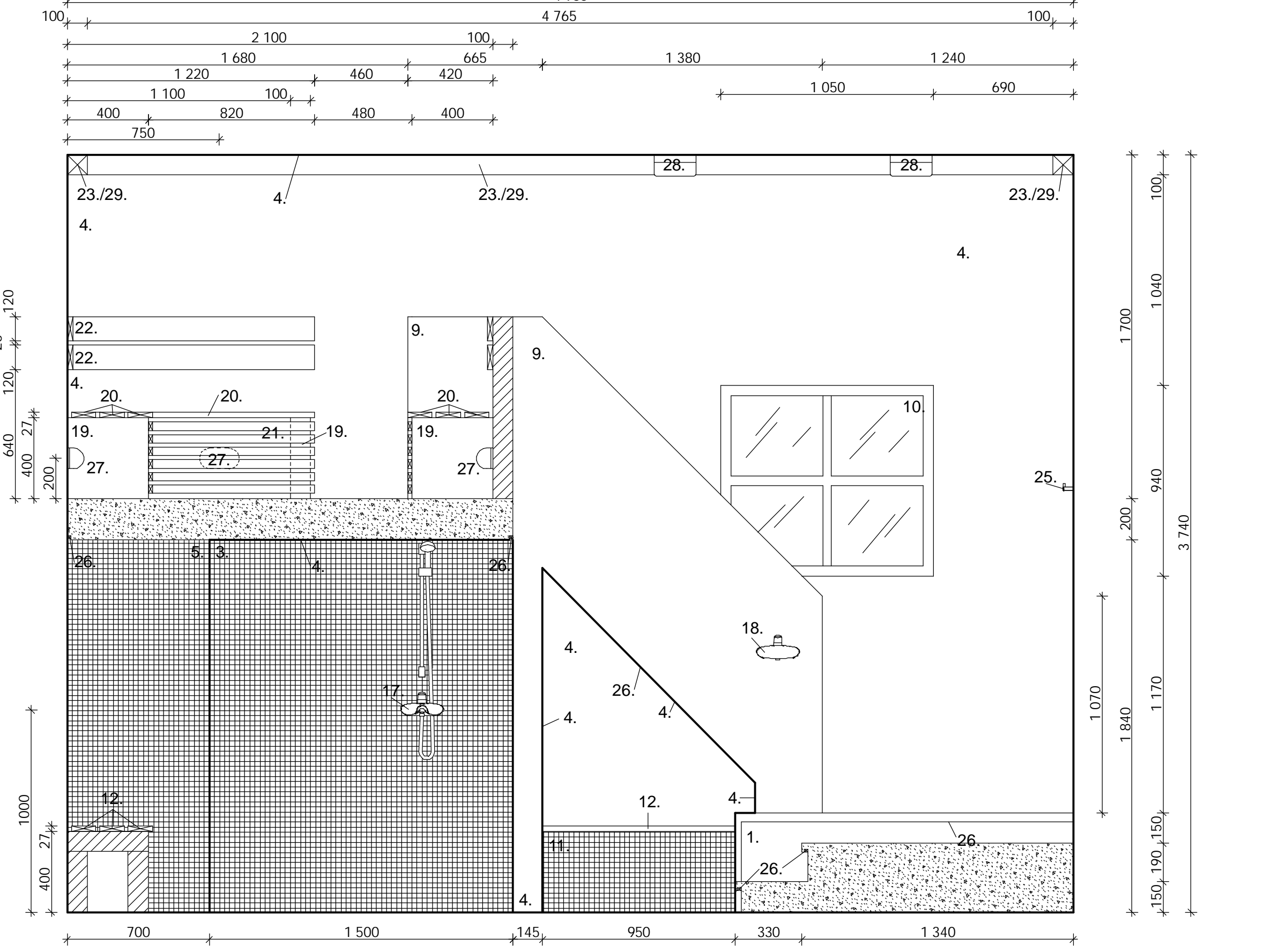
LEIKKAUS A37-A37 1:20

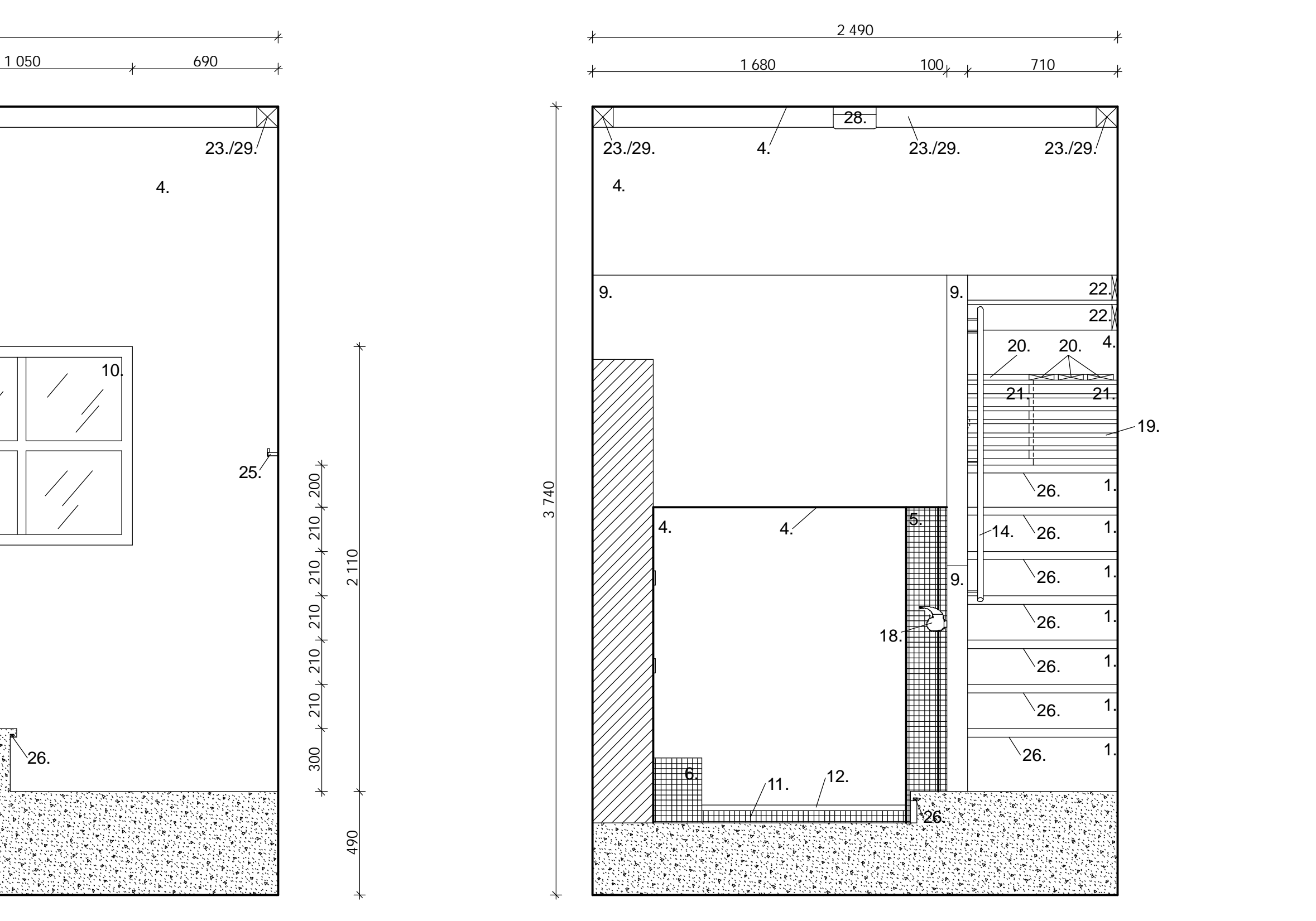
LEIKKAUS A34-A34 1:20

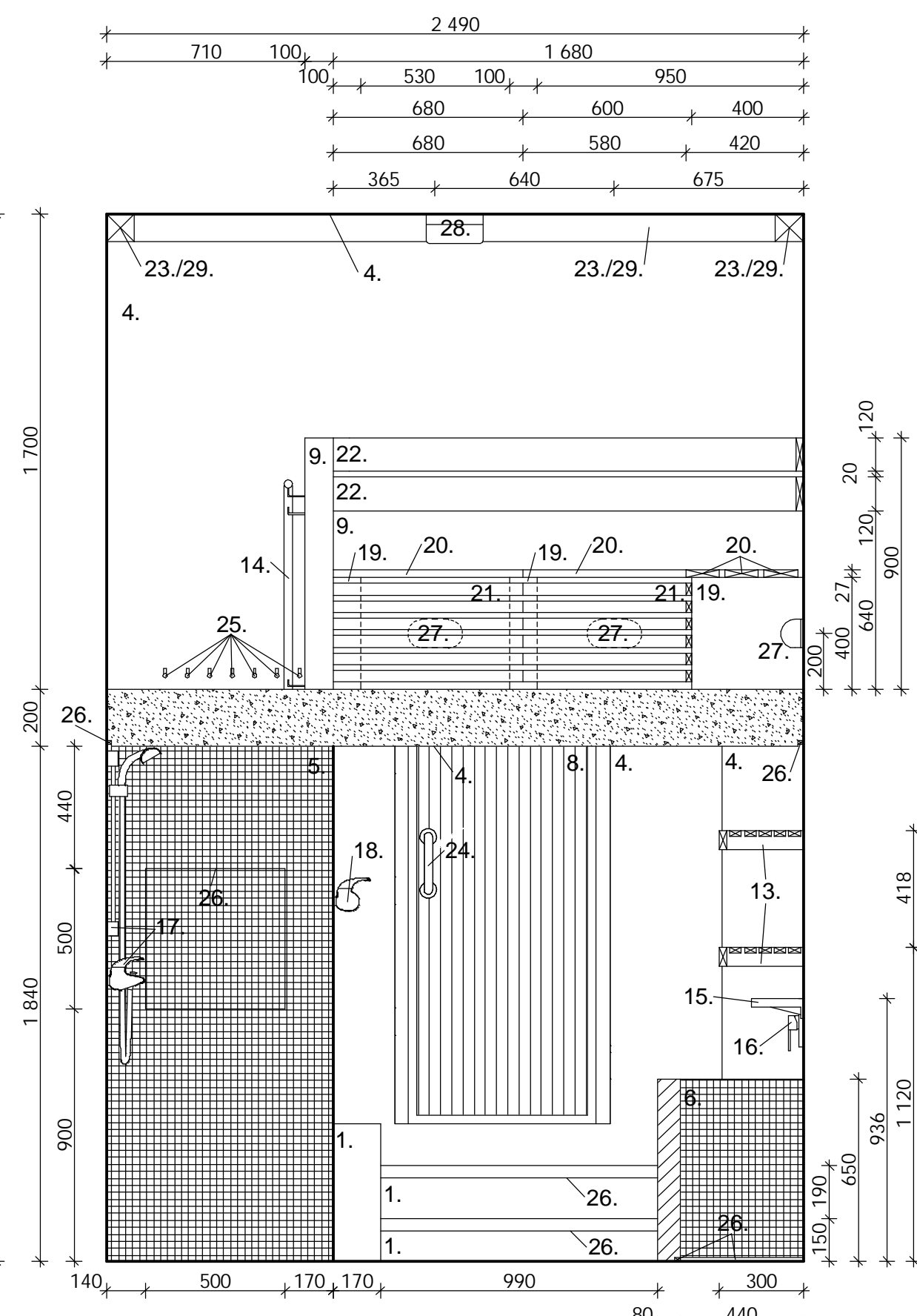
LEIKKAUS A38-A38 1:20

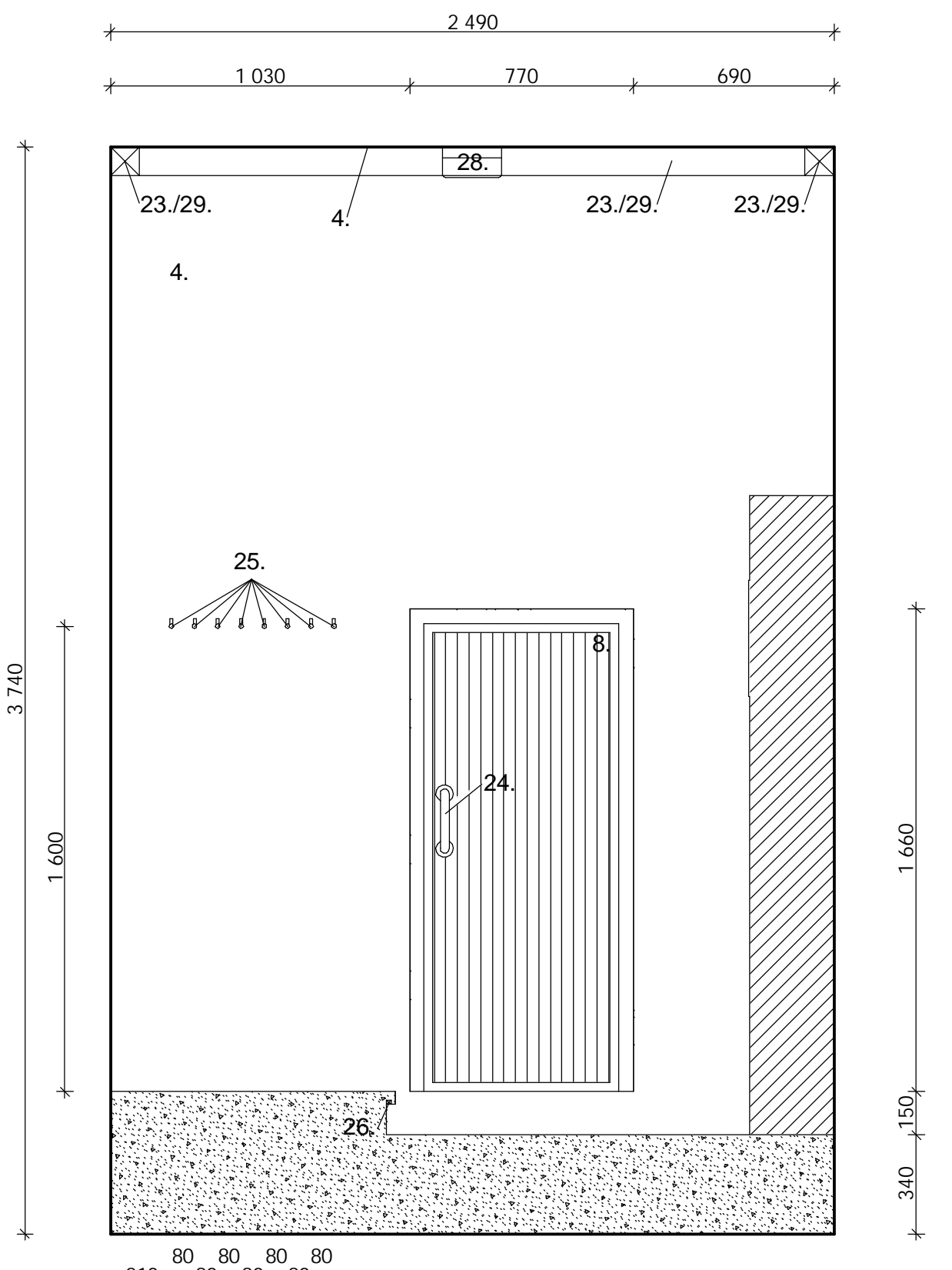
LEIKKAUS A35-A35 1:20

LEIKKAUS A39-A39 1:20

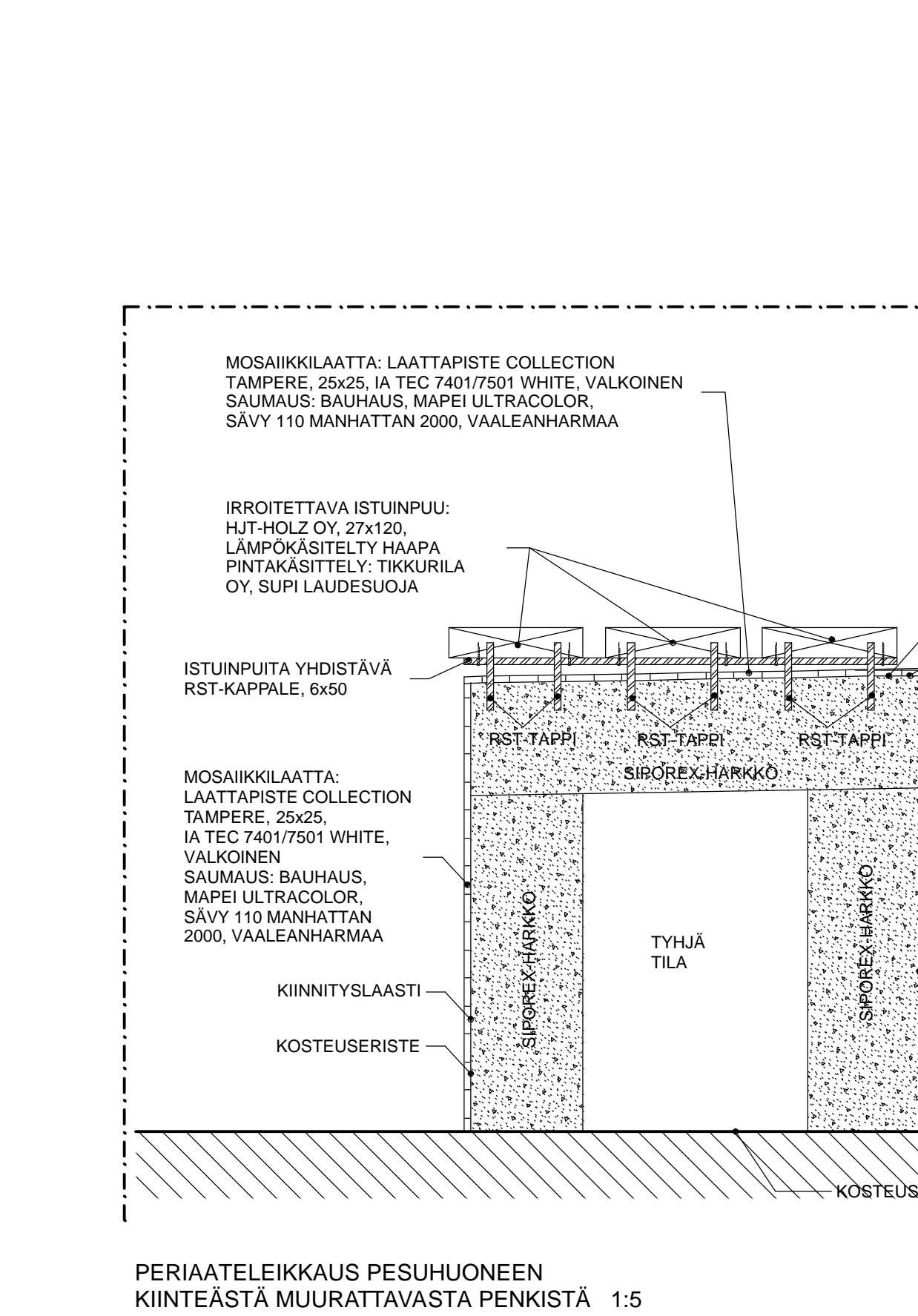
LEIKKAUS A36-A36 1:20

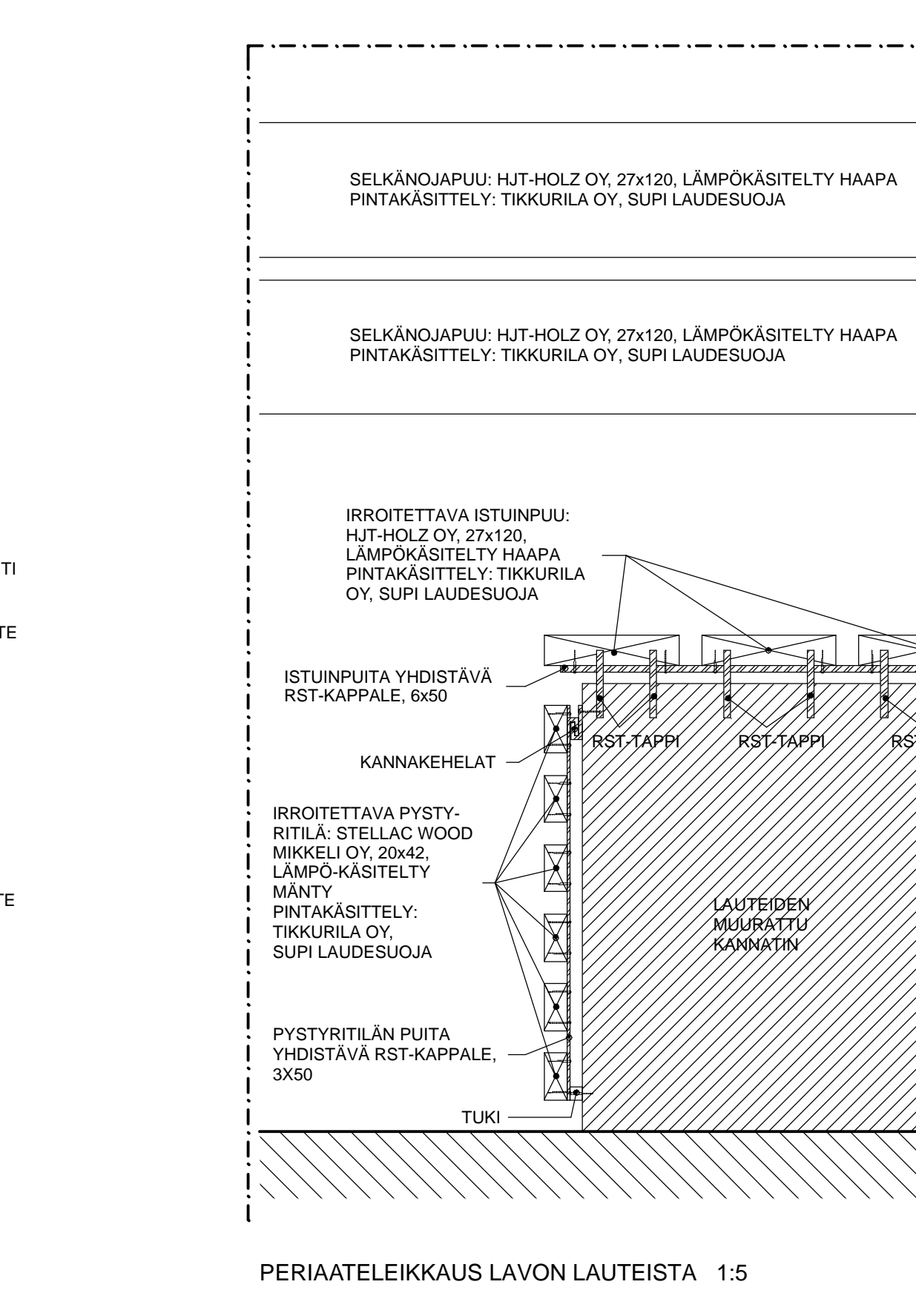
LEIKKAUS A40-A40 1:20

- Korjausrakentamiskohteessa on olemassa useita rakennusmateriaaleja ja tarvikkeita hyödyntäen niin paljon kuin mahdollista. Jos vanhojen materiaalien hyödyntäminen ei ole ajallisesti ja ennen kaikkea taloudellisesti järkevää, johtuen entisille materiaaleille välttämättömistä pohjateista, kuten purkamisesta, hionnasta, paikkauksesta, on perusteltua käyttää uusia materiaaleja ja kalusteita. Uuden ja vanhan yhdistäminen koptuloksesta tarkimmiten on suotavaa.
- Pintamateriaalit ja värit**
- Betonilaattia / betonipinta / betoniporotat
  - Lattian mosaikkilaatta. Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7408/7508 Gummetal, tummanharmaa Saunaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 112 Grigio Medio, tummanharmaa
  - Seinän mosaikkilaatta. Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7401/7501 White, valkoinen Saunaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 110 Manhattan 2000, vaaleanharmaa
  - Kalkittu pinta, valkoinen
  - Muurattavan (esim. Siporex-harkko) seinämän, jossa on pesuaineenympäry, mosaikkilaatta. Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7401/7501 White, valkoinen Saunaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 110 Manhattan 2000, vaaleanharmaa
  - Ennen vesilaitteen mosaikkilaatta. Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7401/7501 White, valkoinen Saunaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 110 Manhattan 2000, vaaleanharmaa
  - Ennen metalliovi maalataan valkoiseksi
  - Ennen ovi ja karmit: puuosat puhdistetaan ja hiotaan Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puolihiimeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
  - Kalteen pinta kalkkitaan valkoiseksi
  - Ennen ikkunaa puuosat puhdistetaan ja hiotaan Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puolihiimeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea
  - Ennen lasit vaihdetaan uusiin etusuihin lasisiin
- Kiintokalusteet**
- Muurattava (esim. Siporex-harkko) penkki: vesieristys penkin alle, sekä penkin ja seinän välillä. Pinnan mosaikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7401/7501 White, valkoinen Saunaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 110 Manhattan 2000, vaaleanharmaa

- Penkkien irrotettava istuinpuu: HJT-Holz Oy, 27x120, lämpökäsitelty haapa Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi laudesuoja
  - Puuhiily teetetään mittojenmukaan: Stelac Wood Mikkel Oy, 20x42 SH ja 26x68 SH, lämpökäsitelty mänty Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puolihiimeä
  - Käsijohde, halk. 40 mm: HJT-Holz Oy, lämpökäsitelty koivu Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puolihiimeä Kannattimet: Helastaku Finland Oy, O40005 kalteenkannatin h3500, alumiini
  - Vesiputoushana: Hansgrohe AG, Axor Starck X, Bath Spout 10425000, kromi
  - Vesiputoushanan piltiosennettävä yksitoisekkoja: Hansgrohe AG, Axor Starck X, Finish Set of Shower Mixer 10645000, lev. 170 mm, korke. 170 mm, kromi
  - Termostaattihana: Oras Oy, Vienda 1749, kromi Sulkuosue: Oras Oy, Apollo 320, kromi
  - Termostaattihana (sivoushana): Oras Oy, Vienda 1760, kromi
  - Ennen kiinteiden laiteiden muurattu kannatin, kalkittu pinta, valkoinen
  - Istunpuu: HJT-Holz Oy, 27x120, lämpökäsitelty haapa Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi laudesuoja
  - Irrotettava pyöryttävä: Stelac Wood Mikkel Oy, 20x42 SH, lämpökäsitelty mänty Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi laudesuoja
  - Selkänjo: HJT-Holz Oy, 27x120, lämpökäsitelty haapa Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi laudesuoja
  - Valokuituotelo: HJT-Holz Oy, 27x120, lämpökäsitelty haapa Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puolihiimeä
- Varusteet**
- Ennen oven ripa
  - Ripustuskouku: Bauhaus Tampere, Beslegs Boden, Design Modern BK012, pit. 33 mm, kromi
  - LED-tanko: Oversol Oy, FramLita, viileä valkoinen valo
  - Seinälampot: Ensto Electric Oy, AVH15 saunavälisin
  - Kattovalaisin: Ensto Electric Oy, AVH11 saunavälisin
  - Valokuidut: Carini Oy

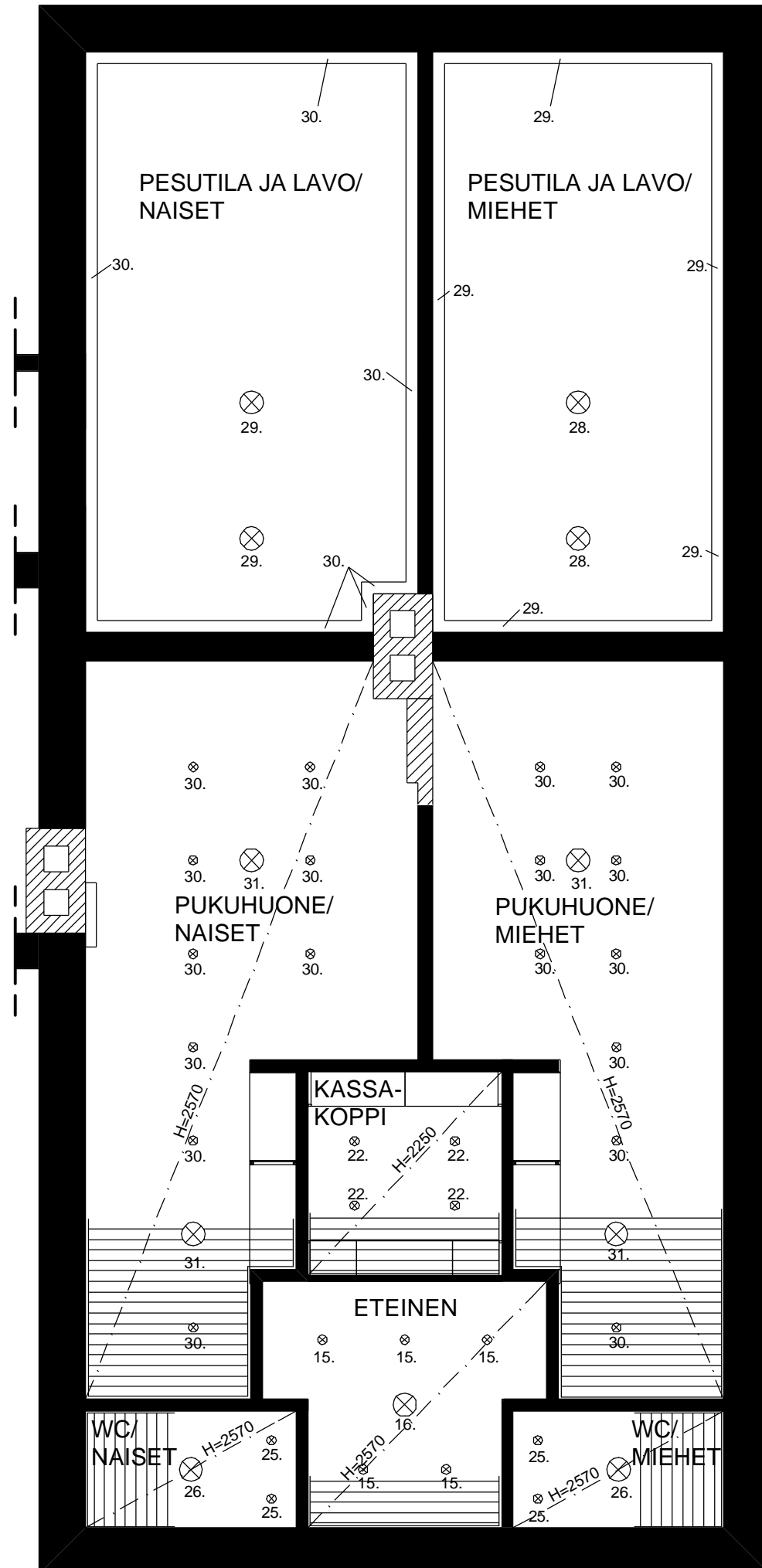
PERIAATELEIKKAUS PESUHUONEEN KINTEÄSTÄ MUURATTAVASTA PENKISTÄ 1:5

PERIAATELEIKKAUS LAVON LAUTEISTA 1:5

PROJEKTI SIISUTUSSUUNNITELMA MÄÄRITTELYTAVAN JA OIKEUS MÄÄRITTELYTAVAN JA OIKEUS	PIIRUSTUS TYÖPIIRUSTUS MÄÄRITTELYTAVAN JA OIKEUS MÄÄRITTELYTAVAN JA OIKEUS	JOKA N:o 8 (9)
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	PERIAATELEIKKAUKSET POHJAPIIRUSTUS: 1. KRS, 2. KRS 1:20 LEIKKAUKSET A33-A33 - A40-A40 1:20 PERIAATELEIKKAUKSET 1:5	PIIRUSTUS 1:20 1:20 1:5
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MÄNTYLINNUNTIE 1 SIISUTUSSARKEHTTUURIN HOLJUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	PIIRUSTUS MÄNTYLINNUNTIE 1 SIISUTUSSARKEHTTUURIN HOLJUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	PIIRUSTUS 1:20 1:20 1:5
SIS		108 9.11.2007

KATTOON ASENNETTAVAT VALAISIMET

Eteinen

- 15. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- 16. Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

Kassakoppi

- 22. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen

Pukuhuone/naiset

- 30. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- 31. Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

Wc/naiset

- 25. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- 26. Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

Pukuhuone/miehet

- 30. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- 31. Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

Wc/miehet

- 25. Suunnattava oppohalogeni: Sylvania Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060, valkoinen
- 26. Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby, kork. 500-1800 mm, nikkelöity teräs/lasi

Pesutila ja lavo/naiset

- 29. Kattovalaisin: Ensto Electric Oy, AVH11 saunavalaisin
- 30. Valokuidut: Cariitti Oy

Pesutila ja lavo/miehet

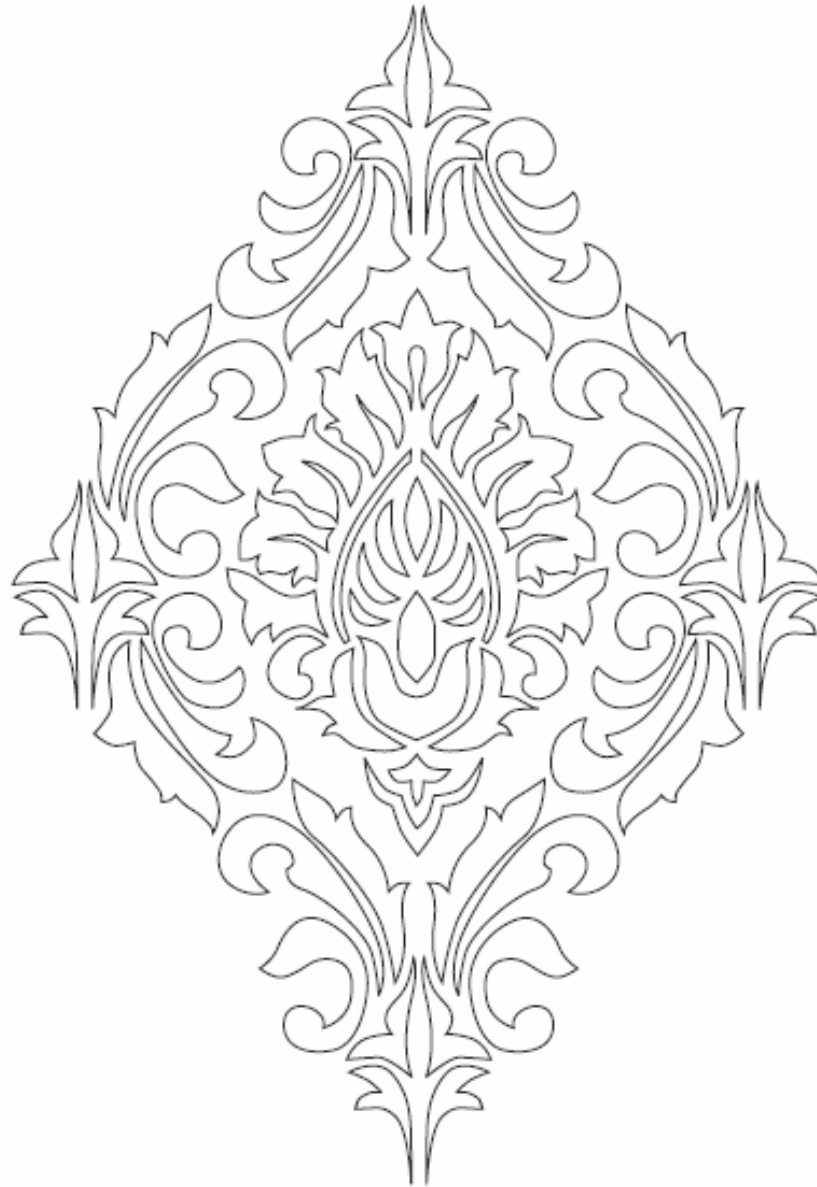
- 28. Kattovalaisin: Ensto Electric Oy, AVH11 saunavalaisin
- 29. Valokuidut: Cariitti Oy

RAKENNUSOIMENPIDE	PIIRUSTUSLAJI	JUOKS. No
SISUSTUSSUUNNITELMA	TYÖPIIRUSTUS	9 (9)
RAKENNUSKOHTEN NIMI JA OSOITE	PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT
RAJAPORTIN SAUNA PISPALAN VALTATIE 9 33250 TAMPERE	KATTOPIIRUSTUS	1:50
SUUNNITTELIJA	SUUNN. ALA	PIIR. No
LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU MUOTOILUINSTITUUTTI SISUSTUSARKKITEHTUURIN KOULUTUSOHJELMA ANNA-MARI PIETILÄ	SIS	109
		PÄIVÄYS
		9.11.2007

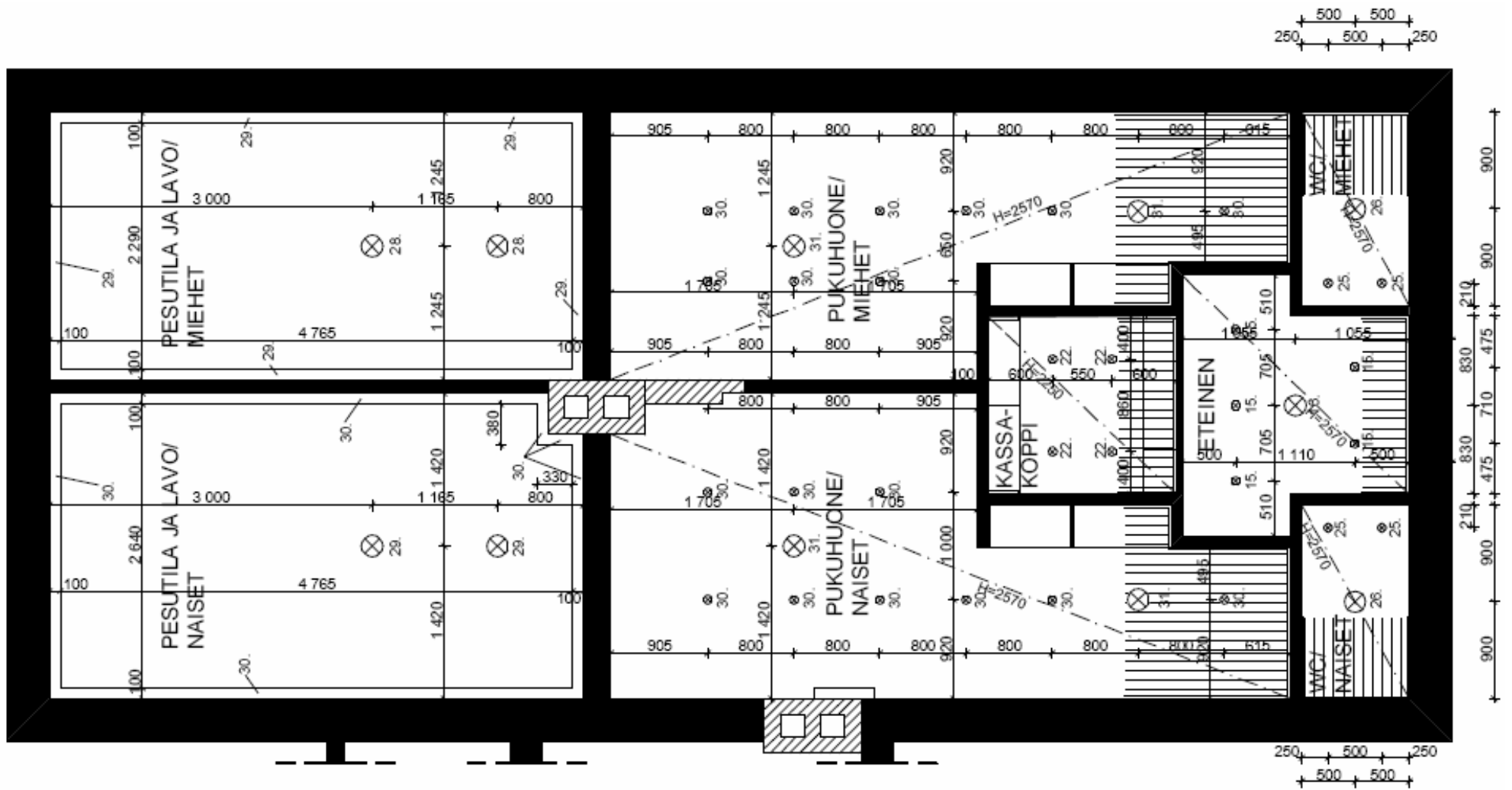

Sablonikuvio

Kuvion korkeus noin 50 senttimetriä
(Tikkurila Paints Oy -kotisivut. www.tikkurila.fi)

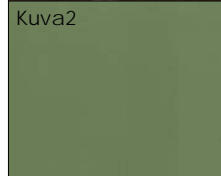
Pintamateriaalit ja värit

Eteinen

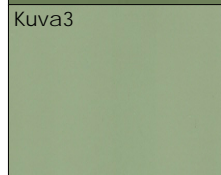
Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveoksainen mänty

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty

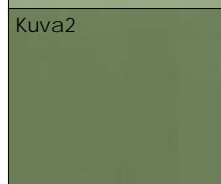
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli

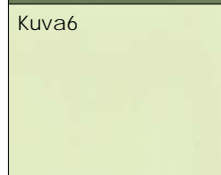
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V383, keskivihreä

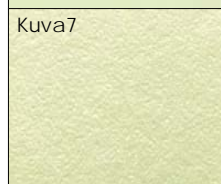
Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony H383, vaaleanvihreä

Päälle telataan kahteen kertaan: Tikkurila Oy, Taika Helmiäislasyyri, sävy 2081 Ofelia, hennonvihreä

Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

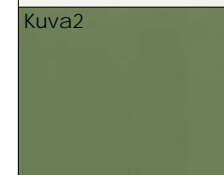
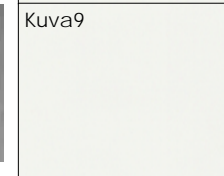
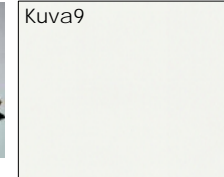
Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty

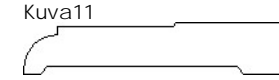
Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Ovet, ovien karmit, ikkunat ja ikkunoiden karmit

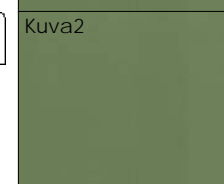
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

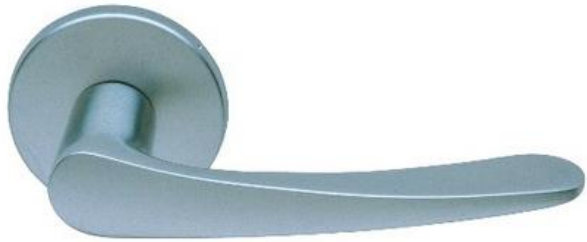
Ovien ja ikkunoiden koristelista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Kuva12

Oven painike: Abloy Oy,
Interia 19/002 Ms/HCR,
kromi

Suunnattava uppohalogeni:
Sylvania Lumiance, Inset 70
Swing Hi-Spot ES50 3085060,
valkoinen

Kuva14

Kuva13

Avainkilpi: Abloy Oy,
Avainkilpi LH001 O Fe/CR,
kromi

Kattovalaisin: Ikea Espoo,
Hörby, kork. 500-1800 mm,
nikkelöity teräs/lasi

Kuva15

Pintamateriaalit ja värit

Kassakoppi

Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveoksainen mänty

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V383, keskivihreä

Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

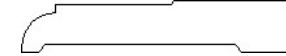

Ovi ja karmit

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Oven koristelistat:
Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty

Kuva11

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S383, tummanvihreä

Kaapistojen rungot, hyllyt, sokkelit, sovitelevyt ja ylätäytteet: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy

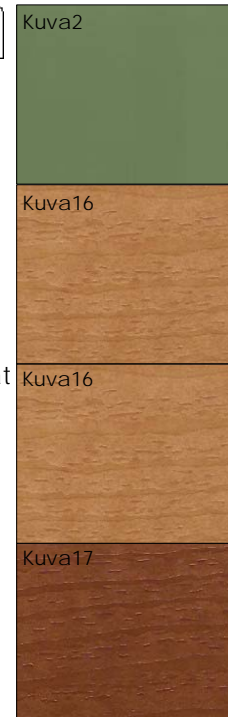
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3440 Vanha tammi, vaaleanruskea

Kaapistojen ovet ja laatikostojen etusarjat: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3440 Vanha tammi, vaaleanruskea

Työtaso: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Kuva18

Kaapistojen vedin:
Hahle Oy, 50321KR,
kromi

Suunnattava uppohalogeni:
Sylvania Lumiance, Inset 70
Swing Hi-Spot ES50 3085060,
valkoinen

Kuva14

Kuva12

Oven painike: Abloy Oy,
Interia 19/002 Ms/HCR,
kromi

Yläkaapin alapintaan asennet-
tava LED-valaisin: Oversol Oy,
SpotLite-kohdelamppu, viileä
valkoinen valo

Kuva20

Kuva19

Liukuovellinen pullojä-
kaappi: Metos Oy,
4171138, musta emali

Yläkaapin alapintaan asennet-
tava LED-nauha: Oversol Oy,
TapeLite-tarranauha, viileä
valkoinen valo

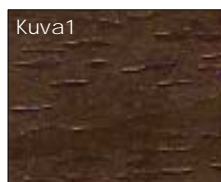
Kuva21

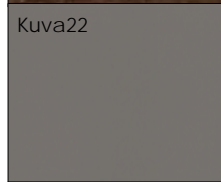
Pintamateriaalit ja värit

Pukuhuone/naiset ja pukuhuone/miehet

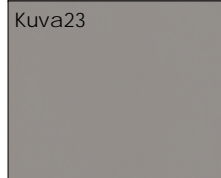
Lautalattia: Puukeskus Oy, 28x95, terveoksainen mänty

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Jalkalista: Tuusulan Puu Oy, 28x120, vähäoksainen mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea

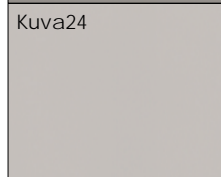

Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli

Kuva4

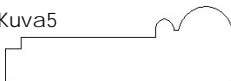

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea

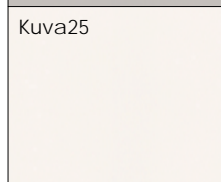

Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty

Kuva5

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea

Seinä/seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony Y485, taitettu valkoinen

Kuva26

Koristemaalaus:

Sablonikuviointi: Tikkurila Oy, "Intohimo"

Maalaus: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, sävy 2073 Luna, hohtava beige

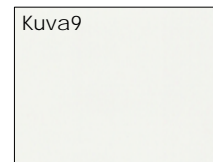
Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty

Kuva8

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshiimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Ovet ja ovien karmit

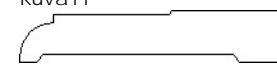
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea

Penkki: Puukeskus Oy, 21x95, höylätty vähäoksainen mänty. Ikkunat ja ikkunoiden karmit

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea

Ovien ja ikkunoiden koristelista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty

Kuva11

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony N485, tummanruskea

Kaapistojen rungot ja hyllyt: 19 mm MDF-levy
Kaapistojen ovet: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä

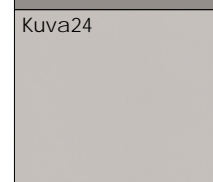
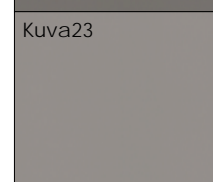
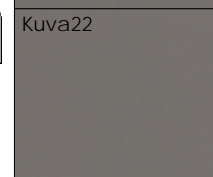
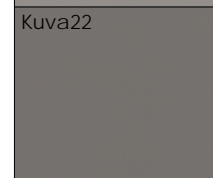
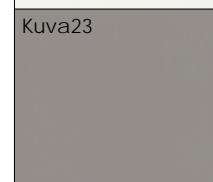
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony S485, keskiruskea

Naulakko: Puukeskus Oy, 30x100 ja 30x145, höylätty vähäoksainen mänty. Hattuhylly: Puukeskus Oy, 12x45, höylätty vähäoksainen mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihihmeä, sävy Symphony V485, vaaleanruskea

Allaskaluste: vahvuus 30 mm, vähäoksainen massiivimänty

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihihmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Kalusteet, varusteet ja valaisimet
Pukuhuone/naiset ja pukuhuone/miehet

Kuva18

Kaapistojen vedin: Hahle Oy,
50321KR,
kromi

Avainkilpi: Abloy Oy, Avainkilpi LH001 O
Fe/CR, kromi

Kuva13

Kuva28

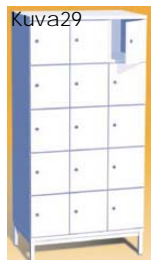
Hattukoukku: Bauhaus Tampere, Beslags
Boden XL-sarja BK1031, kromi

Pesunesteannostelija: Lindström Oy,
pesunesteannostelija CS46,
valkoinen

Kuva32

Kuva29

Metallinen lokerokaappi: Juha Punta
Oy, LK5, sävy RAL 9002,
maalari Valkoinen

Seinävalaisin: Bauhaus Tampere, Astro,
Anton 0507, kromi/lasi

Kuva33

Kuva30

Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere,
Fuori Box40, valkoinen

Yläkaapin alapintaan asennettava LED-
valaisin: Oversol Oy, SpotLite-
kohdelamppu, viileä valkoinen valo

Kuva20

Kuva31

Pesuallashana: Oras Oy, Vienda 1710,
kromi

Suunnattava upphalogeeni: Sylvania
Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060,
valkoinen

Kuva14

Kuva12

Oven painike: Abloy Oy, Interia
19/002 Ms/HCR, kromi

Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby,
kork. 500-1800 mm, nikkeloity teräs/lasi

Kuva15

Pintamateriaalit ja värit

Wc/naiset

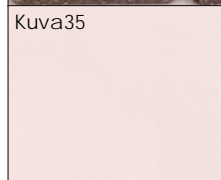

Lattian mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7518 Chocolate, tummanruskea

Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 144 Cioccolato, tummanruskea

Jalkalista: lattian mosaiikkilaatta nostetaan seinälle 150 mm korkeuteen

Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli

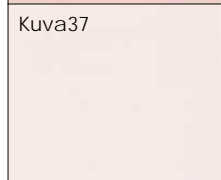
Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony G476, vaaleanpunainen

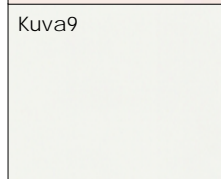
Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen

Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony F476, hento vaaleanpunainen

Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty

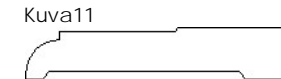

Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Ovi, oven karmit, ikkuna ja ikkunan karmit

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen

Ovien ja ikkunoiden koristelista: Tillman Oy, 15x80, 215080, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony H476, tummanvaaleanpunainen

Kaapistojen rungot, hyllyt ja sovitelevyt: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy. Taso: vähäoksainen massiivimänty

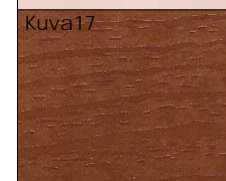
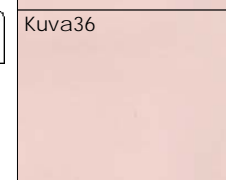
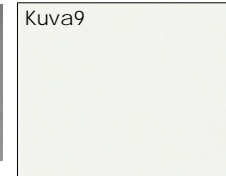
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Kaapistojen ovet: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Peilin kehykset: 15x70, vähäoksainen massiivimänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, hopea

Kalusteet, varusteet ja valaisimet

Wc/naiset

Kuva18

Kaapistojen vedin: Hahle Oy,
50321KR,
kromi

Kuva39

Wc-istuin: Ido, Mosaik 39070-01, valkoinen

Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere,
Fuori Box40, valkoinen

Kuva40

Pesuallashana ja käsisuihku: Oras Oy,
Vienda Bidetta 1712, kromi

Kuva32

Pesunesteannostelija: Lindström Oy,
pesunesteannostelija CS46, valkoinen

Kuva41

Puuvillapyyheannostelija: Lindström Oy,
Solo puuvillapyyheannostelija CK58,
valkoinen

Kuva42

Wc-paperiannostelija: Lindström Oy,
Superroll WC-paperiannostelija CP76,
valkoinen

Oven painike: Abloy Oy, Interia
19/002 Ms/HCR, kromi

Avainkilpi: Abloy Oy, Vääntönuppi LH001
WC Fe/CR, kromi

Ripustuskoukku: Bauhaus Tampere,
Beslags Boden, Design Modern BK072,
kromi

Irrallinen roska-astia: Bos Oy, Brabantia
127021, poljinämpäri 12 l, valkoinen

Seinävalaisin: Bauhaus Tampere, Astro,
Anton 0507, kromi/lasi

Suunnattava upphalogeeni: Sylvania
Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060,
valkoinen

Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby,
kork. 500-1800 mm, nikkeloity teräs/lasi

Kuva12

Kuva43

Kuva44

Kuva45

Kuva33

Kuva14

Kuva15

Pintamateriaalit ja värit

Wc/miehet

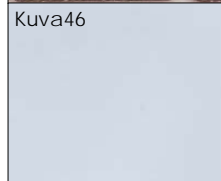

Lattian mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7518 Chocolate, tummanruskea

Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 144 Cioccolato, tummanruskea

Jalkalista: lattian mosaiikkilaatta nostetaan seinälle 150 mm korkeuteen

Seinäpaneeli: Kellon Puu Oy, 14x70, STP mäntypaneeli

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony H435, vaaleansininen

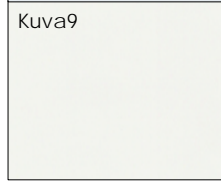
Koristelista: Tillman Oy, 33x100, 5331001 mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen

Seinän yläosan maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony G435, hento vaaleansininen

Kattolista: Lauta Oy, 20x92, VEM Perinnelista Käclund 4805, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Kattopaneeli: Vallilan Puutavara Oy, 15x95, helmipaneeli, mänty

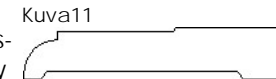

Maalaus: Tikkurila Oy, Siro Himmeä, täyshimmeä, sävy Symphony F497, valkoinen

Ovi, oven karmit, ikkuna ja ikkunan karmit

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen

Ovien ja ikkunoiden koristelista: Tillman Oy, 15x80, mänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Remontti-Ässä, puolihimmeä, sävy Symphony J435, tummanvaaleansininen

Kaapistojen rungot, hyllyt ja sovitelevyt: 18 mm mäntyviilutettu lastulevy. Taso: vähäoksainen massiivimänty

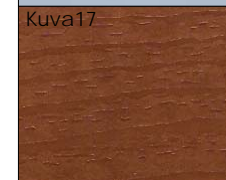
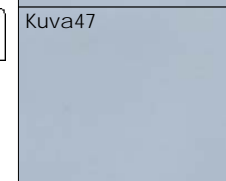
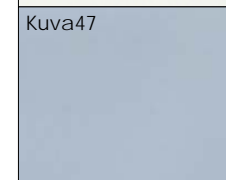
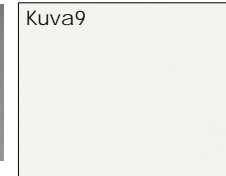
Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Kaapistojen ovet: kehysosat vähäoksaista massiivimäntyä ja peiliosat mäntyviilutettua kalustelevyä

Lakkaus: Tikkurila Oy, Unica Super, puolihimmeä, sävy 3442 Tiikkimetsä, keskiruskea

Peilin kehykset: 15x70, vähäoksainen massiivimänty

Maalaus: Tikkurila Oy, Taika Helmiäismaali, hopea

Kalusteet, varusteet ja valaisimet
Wc/miehet

Kuva18

Kaapistojen vedin: Hahle Oy,
50321KR,
kromi

Kuva39

Wc-istuin: Ido, Mosaik 39070-01, valkoinen

Kuva38

Käsienpesuallas: Bauhaus Tampere,
Fuori Box40, valkoinen

Kuva40

Pesuallashana ja käsisuihku: Oras Oy,
Vienda Bidetta 1712, kromi

Kuva32

Pesunesteannostelija: Lindström Oy,
pesunesteannostelija CS46, valkoinen

Kuva41

Puuvillapyyheannostelija: Lindström Oy,
Solo puuvillapyyheannostelija CK58,
valkoinen

Kuva42

Wc-paperiannostelija: Lindström Oy,
Superroll WC-paperiannostelija CP76,
valkoinen

Oven painike: Abloy Oy, Interia
19/002 Ms/HCR, kromi

Avainkilpi: Abloy Oy, Vääntönuppi LH001
WC Fe/CR, kromi

Ripustuskoukku: Bauhaus Tampere,
Beslags Boden, Design Modern BK072,
kromi

Irrallinen roska-astia: Bos Oy, Brabantia
127021, poljinämpäri 12 l, valkoinen

Seinävalaisin: Bauhaus Tampere, Astro,
Anton 0507, kromi/lasi

Suunnattava upphalogeeni: Sylvania
Lumiance, Inset 70 Swing Hi-Spot ES50 3085060,
valkoinen

Kattovalaisin: Ikea Espoo, Hörby,
kork. 500-1800 mm, nikkeloity teräs/lasi

Kuva12

Kuva43

Kuva44

Kuva45

Kuva33

Kuva14

Kuva15

Pintamateriaalit ja värit

Pesutila ja lavo/naiset, pesutila ja lavo/miehet

Betonilattia / betonipinta /betoniportaat

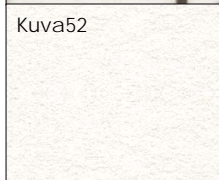
Lattian mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7408/7508 Gunmetal, tummanharmaa

Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 112 Grigio Medio, tummanharmaa

Seinien, porrassyvennyksen, muurattavien seinämien, vesialtaiden ja muurattavien penkkien mosaiikkilaatta: Laattapiste Collection Tampere, 25x25, IA TEC 7401/7501 White, valkoinen

Saumaus: Bauhaus Tampere, Mapei Ultracolor, sävy 110 Manhattan 2000, vaaleanharmaa

Seinät, katot, porraskaiteet, lavojen kaiteet ja kiuas: kalkittu pinta, valkoinen

Ovet, ovien karmit, ikkuna ja ikkunan karmit

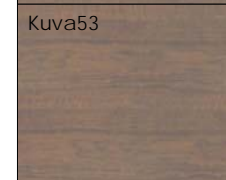
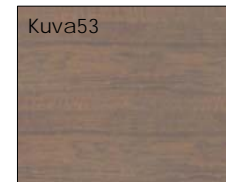
Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi Saunasuoja, puoli-himmeä, sävy 3444 Mustamarja, tummanruskea

Penkkien irroitettava istuinpuu, lauteiden istuinpuu, selkänoja ja valokuitukotelo: HJT-Holz Oy, 27x120, lämpökäsitelty haapa

Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi laudesuoja

Puuhylly ja lauteiden irroitettava pystyritilä: Stellac Wood Mikkeli Oy, 20x42 SH ja 26x68 SH, lämpökäsitelty mänty

Pintakäsittely: Tikkurila Oy, Supi saunasuoja, puoli-himmeä

Kalusteet, varusteet ja valaisimet
Pesutila ja lavo/naiset, pesutila ja lavo/miehet

Kuva54

Käsijohteen kannatin: Helatukku
Finland Oy, 040005 kaiteenkannatin
h3500, alumiini

Kuva55

Vesiputoushana: Hansgrohe AG, Axor
Starck X, Bath Spout 10426000, kromi

Kuva56

Vesiputoushanan piiloasennettava
yksioteseikoittaja: Hansgrohe AG, Axor
Starck X, Finish Set of Shower Mixer
10645000, kromi

Kuva57

Termostaattihana: Oras Oy, Vienda
1749, kromi

Kuva58

Suihkusetti: Oras Oy, Apollo 320, kromi

Kuva59

Termostaattihana (siivoushana): Oras
Oy, Vienda 1760, kromi

Oven painike: Abloy Oy, Interia
19/002 Ms/HCR, kromi

Kuva12

Avainkilpi: Abloy Oy, Avainkilpi LH001 O
Fe/CR, kromi

Kuva13

Ripustuskoukku: Bauhaus Tampere,
Beslags Boden, Design Modern BK072,
kromi

Kuva43

LED-tanko: Oversol Oy, Framelite, vileeä
valkoinen valo

Kuva60

Seinävalaisin: Ensto Electric Oy, AVH15
saunavalaisin

Kuva61

Kattovalaisin: Ensto Electric Oy, AVH11
saunavalaisin

Kuva62

Pintamateriaalit, värit, kalusteet, varusteet ja valaisimet

Kuvien lähdeviitteet

Kuva1: Tikkurila Paints Oy. 2004. Kuultavat värit -värikartta.
Kuva2: Tikkurila Paints Oy. Symphony S383. Värimalliarkki.
Kuva3: Tikkurila Paints Oy. Symphony V383. Värimalliarkki.
Kuva4: Kellon Puu Oy –kotisivut. www.kellonpuu.com
Kuva5: Tillman Oy –kotisivut. www.tillman.fi
Kuva6: Tikkurila Paints Oy. Symphony H383. Värimalliarkki.
Kuva7: Tikkurila Paints Oy. 2005. Taika väriopas.
Kuva8: Laut Oy –kotisivut. www.lauta.fi
Kuva9: Tikkurila Paints Oy. Symphony F497. Värimalliarkki.
Kuva10: Oy Sahakonttori Ab –kotisivut. www.sahakonttori.fi
Kuva11: Tillman Oy –kotisivut. www.tillman.fi
Kuva12: Abloy Oy Eesti Filiaal –kotisivut. www.abloy.ee
Kuva13: Abloy Oy. 2006. Abloy-painikkeet suomalaiseen kotiin.
Kuva14: LuConDa Internethandel –kotisivut. www.luconda.com
Kuva15: Ikea Suomi –kotisivut. www.ikea.com
Kuva16: Tikkurila Paints Oy. 2004. Kuultavat värit -värikartta.
Kuva17: Tikkurila Paints Oy. 2004. Kuultavat värit -värikartta.
Kuva18: Hahle Oy –kotisivut. www.hahle.com
Kuva19: Metos Oy –kotisivut. www.metos.fi
Kuva20: Oversol Oy –kotisivut. www.oversol.fi
Kuva21: Oversol Oy –kotisivut. www.oversol.fi
Kuva22: Tikkurila Paints Oy. Symphony N485. Värimalliarkki.
Kuva23: Tikkurila Paints Oy. Symphony S485. Värimalliarkki.
Kuva24: Tikkurila Paints Oy. Symphony V485. Värimalliarkki.
Kuva25: Tikkurila Paints Oy. Symphony Y485. Värimalliarkki.
Kuva26: Tikkurila Paints Oy –kotisivut. www.tikkurila.fi
Kuva27: Tikkurila Paints Oy. 2005. Taika väriopas.
Kuva28: Beslagsboden –kotisivut. www.beslagsboden.com
Kuva29: Juha Punta Oy –kotisivut. www.punta.fi
Kuva30: Ambee Designs –kotisivut. www.ambeedesigns.co.uk
Kuva31: Hanakkatalo –kotisivut. www.hanakkatalo.fi

Kuva32: Rakennustieto Oy –kotisivut. www.rakennustieto.fi
Kuva33: Astro Lighting –kotisivut. www.astrolighting.co.uk
Kuva34: Laattapiste Oy. IA TEC 7518 Chocolate –laattamallipala.
Kuva35: Tikkurila Paints Oy. Symphony G476. Värimalliarkki.
Kuva36: Tikkurila Paints Oy. Symphony H476. Värimalliarkki.
Kuva37: Tikkurila Paints Oy. Symphony F476. Värimalliarkki.
Kuva38: Tikkurila Paints Oy. 2005. Taika väriopas.
Kuva39: Ido Kylpyhuone Oy –kotisivut. www.ido.fi
Kuva40: Hanakkatalo –kotisivut. www.hanakkatalo.fi
Kuva41: Rakennustieto Oy –kotisivut. www.rakennustieto.fi
Kuva42: Rakennustieto Oy –kotisivut. www.rakennustieto.fi
Kuva43: Abloy Oy. 2006. Abloy-painikkeet suomalaiseen kotiin.
Kuva44: Beslagsboden –kotisivut. www.beslagsboden.com
Kuva45: Bos Oy –kotisivut. www.bos.fi
Kuva46: Tikkurila Paints Oy. Symphony H435. Värimalliarkki.
Kuva47: Tikkurila Paints Oy. Symphony J435. Värimalliarkki.
Kuva48: Tikkurila Paints Oy. Symphony G435. Värimalliarkki.
Kuva49: GSAPP and Columbia University –kotisivut. www.arch.columbia.edu
Kuva50: Laattapiste Oy. IA TEC 7408/7508 Gunmetal –laattamallipala.
Kuva51: Laattapiste Oy. IA TEC 7401/7501 White –laattamallipala.
Kuva52: Tikkurila Paints Oy. 2004. Facade värikartta mineraalialustoille.
Kuva53: Tikkurila Paints Oy. 2004. Kuultavat värit -värikartta.
Kuva54: Helatukku Finland Oy –kotisivut. www.helatukku.com
Kuva55: Goedkope Sanitair-kotisivut. www.goedkopesanitair.nl
Kuva56: AIB –kotisivut. www.aib.su
Kuva57: 220 –kotisivut. www.220.lv
Kuva58: M-Vanna –kotisivut. www.m-vanna.ru
Kuva59: M.B. Keramika –kotisivut. www.mbkeramika.cz
Kuva60: Oversol Oy –kotisivut. www.oversol.fi
Kuva61: Ensto Oy –kotisivut. www.ensto.com
Kuva62: A-Light –kotisivut. www.e-light.cz

Valmistajien/maahantuojien/jälleenmyyjien yhteystiedot

Abloy Oy
Wahlforssinkatu 20
80100 Joensuu
020-5992501

Bauhaus Tampere
Palmrothintie 4
33950 Pirkkala
03-3810500

Bos Oy
Artturintie 12-14 I
36220 Kangasala
03-31401200

Cariitti Oy
Munkinmäentie 9
02400 Kirkkonummi
09-2219040

Ensto Electric Oy
Veckjärventie 1, PL 110
06101 Porvoo
0204-7621

Hahle Oy
Hyttimestarinkuja 3
02780 Espoo
0201-809300

Hansgrohe AG
Kavallinmäki 15
02750 Espoo
0207-931340

Helatukku Finland Oy
Yrittäjätie 6
60100 Seinäjoki
06-420 0800

HJT-Holz Oy
Lahnajoentie 196
35700 Vilppula
03-4718138

Ido
Kaupintie 2
00440 Helsinki
010-662300

Ikea Espoo
Espoontie 21
02740 Espoo
09-34829501

Juha Punta Oy
Teollisuustie 2
25460 Kisko
02-7221321

Kellon Puu Oy
Karpalontie 20
90820 Kello
010-2701300

Laattapiste Collection Tampere
Sellukatu 20
33400 Tampere
03-31423300

Lauta Oy
Tampereentie 166
37550 Lempäälä
03-31236000

Lindström Oy
PL 29
00581 Helsinki
020-111600

Metos Oy
Ahjonkaarre
04220 Kerava
0204-3913

Oras Oy
Isometsäntie 2, PL 40
26101 Rauma
02-83161

Oversol Oy
Satakunnantie 164
20320 Turku
02-2305969

Puukeskus Oy
Pyhäojankulma 3, PL 28
33701 Tampere
020-5565400

Stellac Wood Mikkeli Oy
Pursialankatu 32
50100 Mikkeli
015-7605700

Suvanto-Kaihdin
Pirkankatu 51
33230 Tampere
03-2130150

Sylvania Lumiance Oy
Sirrikuja 3 A
00940 Helsinki
09-54212100

Tikkurila Oy
Kuninkaalantie 1, PL 53
01301 Vantaa
09-85771

Tillman Oy
Honkalantie 2
91500 Muhos
08-5331226

Tuusulan Puu Oy
Jusslansuora 11
04360 Tuusula
020-7118200

Vallilan Puutavara Oy
Kyläsaarenkatu 10
00550 Helsinki
09-731340